

การประกอบสร้างคามหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก
ในมหานิติเวสสันดรชาดกถ่านนา

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

ธันวาคม 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก
ในมหานิพนธ์เวสสันดรชาดกล้านนา

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ธันวาคม 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE CONSTRUCTION OF THE SYMBOLIC MEANING OF THE
CHARACTERS TO THE CHU CHOK IN MAHAJATI
VESSANTARA JATAKA LANNA ISSUE

YUTTAPONG SUYA

A Thesis Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Arts in Thai
December 2021
Copyright 2021 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก
ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา

ของ ยุทธพงษ์ สุขะ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนทร คำยอด)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร. เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ดร. วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์)

..... คณบดีคณะศิลปศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตติมา กาวีระ)

เรื่อง:	การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ในมหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนา
ผู้วิจัย:	ยุทธพงษ์ สุยะ, วิทยานิพนธ์: ศศ.ม. (ภาษาไทย), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564
อาจารย์ที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ดร. เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.วรัญญา ยิ่งยง ศักดิ์
คำสำคัญ:	การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์, การวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์, ความเป็นอื่น, มหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนา

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) ศึกษาการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ที่ปรากฏในมหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนา (2) ศึกษากระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ชุก ในมหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากมหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนา และกระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ชุก ที่ปรากฏในมหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนา ฉบับร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระอุบาลีคุณูป-มาจารย์ (ฟู อุตตลิว) ฉบับไม้ไผ่แจ้เขียวแดง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี และฉบับกัญคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระครูอดุลสีล-กิตติ ซึ่งในการศึกษาจะเน้นการวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาวรรณกรรมกับแนวคิดทางสังคมเข้าด้วยกัน โดยอาศัยทฤษฎีสัญวิทยาและแนวคิดความเป็นอื่น นำเสนอและวิเคราะห์แบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า สัญลักษณ์ที่ปรากฏในมหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนานั้น ปรากฏ 3 ลักษณะ คือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากรูปลักษณะภายนอก หมายถึง รูปร่างลักษณะภายนอกของชุก สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากพฤติกรรม หมายถึง กิริยา วาจา ท่าทางที่ชุกแสดงให้ผู้อ่านได้พบ และสัญลักษณ์ที่ปรากฏจากความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นมีต่อชุก ซึ่งอาจเป็นวลี ข้อความที่กล่าวถึงชุกโดยตรงหรือข้อความที่ ผู้แต่งประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุก จากการศึกษากระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ชุกนั้นพบว่า กระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้กับตัวละครชุกนั้นได้ถ่ายทอดผ่านตัวละครชุกด้วยกระบวนการสร้างความเป็นอื่นจากมนุษย์โดยทั่วไป กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านเชื้อชาติ และกระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านวรรณะพราหมณ์ อันเป็นกระบวนการที่ถูกผลิตขึ้นเพื่อสะท้อนความคิดทางด้านความเชื่อ โดยมีการผลิตซ้ำ ตอกย้ำ และกำหนดกระบวนการดังกล่าวให้สืบทอดผ่านวรรณกรรมมหานิเวศน์ไตรชาดกล้านนามาจนถึงปัจจุบัน

Title: THE CONSTRUCTION OF THE SYMBOLIC MEANING OF THE CHARACTERS TO THE CHU CHOK IN MAHAJATI VESSANTARA JATAKA LANNA ISSUE

Author: Yuttapong Suya, Thesis: M.A. (Thai), University of Phayao, 2021

Advisor: Associate Professor Dr. Premvit Vivattanaseth Co–advisor Dr.WARUNYA YINGYONGSAK

Keywords: The construction of the symbolic meaning, The analysis of the symbolic, The otherness, Mahajati Vessantara Jataka Lanna

ABSTRACT

The qualitative research paper aims to investigate (1) the symbolic meaning construction of Chu Chok's characteristics (2) the process of otherness to Chu Chok in Mahajati Vessantara Jataka Lanna Issue. Three Mahajati Vessantara Jataka Lanna Issues are studied. The first version is named Soi Sang Kara. It was edited by PhraUpalikunupamajara (Fu Attacheevo). The second one is called Mai Phai Chae Ria Dang, edited by Prof. Dr. Udom Runreunsri and the last issue is Kutikham version, edited by Phrakruadulsrilakitti. Semiology and otherness theory are used to study in this research and descriptive method is applied to demonstrate all result of the study. From the study of all of three issues, it shows three symbolic meaning of Chu Chok's characteristics; the first aspect is Chu Chok's character, the second is Chu Chok's behaviors presented in the issue and the third one is the meaning of words or author's perspective expressed throughout the issues. These factors construct symbolic meaning to Chu Chok in Mahajati Vessantara Jataka. In terms of the study of the otherness of Chu Chok, it indicates that the otherness is transferred to Chu Chok through human perspective, race and Brahman cast. This process is produced repeatedly to reflect belief and this continues to grow through Mahajati Vessantara Jataka till the present time.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความเมตตากรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่มาโดยตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ดร.วรัญญา ยิ่งยงศักดิ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในทุกเรื่องจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

กราบขอบพระคุณ อาจารย์สิทธิชัย พันชน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลหนังสือ บทความที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนบุคลากรศูนย์บรรณสารและการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าและให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง

กราบขอบพระคุณ ดร.วิชรินทร์ แก่นจันทร์ ที่คอยช่วยเหลือในการตีพิมพ์บทความ และคอยให้คำแนะนำในทุกเรื่องอย่างเต็มใจเสมอมา

นอกจากนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

และขอขอบพระคุณ ครูบาอาจารย์ กัลยาณมิตร ผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนบ้านปางมะหัน โรงเรียนราชคฤห์ ทุกท่าน และพระสงฆ์สามเณรวัดตาลถ้อย ที่คอยให้กำลังใจเสมอมา

คุณโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ยุทพงษ์ สุยะ

สารบัญ

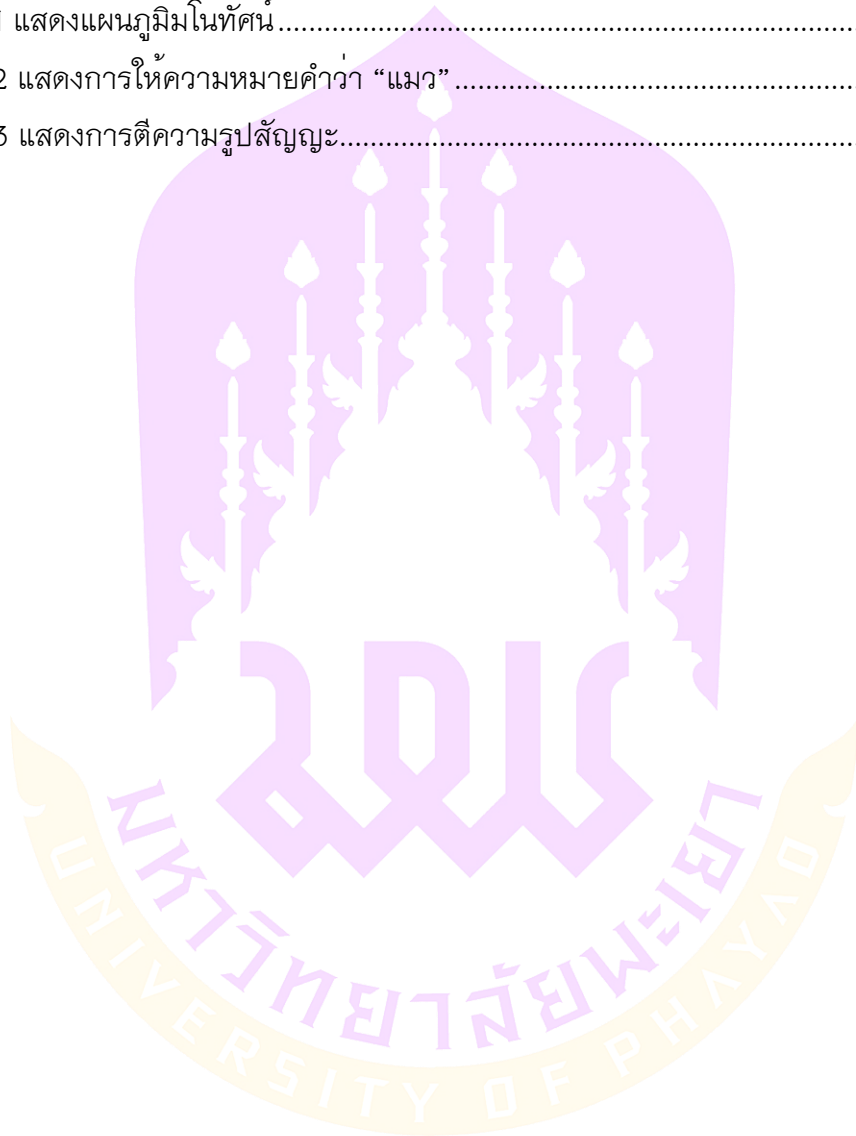
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องสัญวิทยาและภาพแทน.....	7
เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความเป็นอื่น	13
เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดคู่ตรงข้าม	15
เอกสารที่เกี่ยวกับมหาชาติเวสสันดรชาดก.....	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	28
แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	29

การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	30
การนำเสนอผลการวิจัย	30
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 5 บทสรุป	145
สรุปผลการวิจัย	145
อภิปรายผลการวิจัย	147
ข้อเสนอแนะ	152
บรรณานุกรม	153
ประวัติผู้วิจัย	158

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 แสดงแผนภูมิโมโนทัศน์.....	9
ภาพ 2 แสดงการให้ความหมายคำว่า “แมว”.....	10
ภาพ 3 แสดงการตีความรูปสัญลักษณ์.....	29

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาเริ่มเผยแผ่เข้าสู่อาณาจักรล้านนาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 ในยุคสมัยของพระนางเจ้าจามเทวี ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 18 พระเจ้ามังรายมหาราช ทรงรวบรวมแคว้นต่าง ๆ ในดินแดนลุ่มแม่น้ำกก ลุ่มแม่น้ำอิง และลุ่มแม่น้ำปิง เข้ามาไว้ในอำนาจ ทรงสถาปนาเมืองเชียงใหม่เป็นราชธานี (คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2508, หน้า 76) โดยพระราชทานนามเมืองที่ตั้งขึ้นใหม่ว่า “นพบุรีศรีนครพิงค์เชียงใหม่” พระองค์ทรงสร้างเมือง สร้างวัง และที่สำคัญทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยการสร้างวัดต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นฝ่ายคามวาสี (พระบ้าน) และอรัญญวาสี (พระป่า) จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคที่พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองอย่างถึงที่สุด (ประคอง นิมมานเหมินท์ และทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล, 2521, หน้า 137)

ต่อมาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 อาณาจักรล้านนา นับเป็นดินแดนที่พรั่งพร้อมไปด้วยศิลปวิทยาการแขนงต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวรรณกรรมทางด้านพระพุทธศาสนา พระสิริมังคลาจารย์ ผู้เป็นนักปราชญ์ชาวล้านนาไทย ได้ประพันธ์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีชื่อเสียงคือ เวสสันดรทีปนี ซึ่งรจนาสำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2060 ในรัชกาลพระเมืองแก้ว เป็นผลงานวรรณกรรมที่แต่งเป็นภาษาบาลี ว่าด้วยเรื่องการอธิบายอรรถกถาของมหาชาติเวสสันดรชาดก ซึ่งเป็นชาดกสำคัญเรื่องหนึ่งในบรรดาอดีตชาติ 10 เรื่อง ซึ่งนิยมเรียกกันโดยทั่วไปว่า พระเจ้า 10 ชาดก (ประคอง นิมมานเหมินท์ และทรงศักดิ์ ปรารงค์วัฒนากุล, 2521, หน้า 137) ได้แก่ เตมียชาดก คือ การบำเพ็ญเนกขัมมบารมี โดยการออกบวช มหาชนกชาดก คือ การบำเพ็ญวิริยบารมี โดยแสดงความพากเพียร สุวรรณสามชาดก คือ การบำเพ็ญเมตตาบารมี โดยการให้ความเมตตาต่อสัตว์และเพื่อนร่วมโลก เนมิราชชาดก คือ การบำเพ็ญอุชิฐฐานบารมี โดยแสดงความตั้งมั่นมั่นคง มโหสถชาดก คือ การบำเพ็ญปัญญาบารมี โดยแสดงความรอบรู้เข้าใจในสิ่งทั้งปวง ภูริทัตตชาดก คือ การบำเพ็ญศีลบารมีโดยการรักษาศีล จันทกุมารชาดก คือ การบำเพ็ญขันติบารมี โดยแสดงความอดทน มหานารถกัศสพชาดก คือ การบำเพ็ญอุเบกขาบารมี โดยการวางเฉย วิรุทธชาดก คือ การบำเพ็ญสังขบารมี โดยแสดงความสัจย์ และมหาเวสสันดรชาดก คือ การบำเพ็ญทานบารมี โดยการบริจาคทาน ซึ่งการบำเพ็ญบารมีดังกล่าว พระบรมโพธิสัตว์ได้ทรงกระทำอย่างต่อเนื่องและครบถ้วน บารมีทั้ง 10 ทศ ก่อนที่จะเสวยพระชาติเป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า (ทศชาติบารมี 30 ทศ, 2551, หน้า 1)

มหาเวสสันดรชาดก เป็นวรรณกรรมชาดกที่แสดงถึงการบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ของพระบรมโพธิสัตว์ คือ ทานบารมี อันเป็นการบริจาคอันยิ่งใหญ่ 5 ประการ หรือ ปัญจมหาบริจาค ได้แก่ ธนบริจาค คือ การสละทรัพย์สมบัติเป็นทาน อังคบริจาค คือ การสละอวัยวะให้เป็นทาน ชีวิตบริจาค คือ การสละชีวิตให้เป็นทาน ปุตตบริจาค คือ การสละลูกให้เป็นทาน และทวารบริจาค คือ การสละภรรยาให้เป็นทาน ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาก็จะนิยมศึกษาด้วยการอ่านหรือฟังเทศน์มหาเวสสันดรชาดก หรือที่เรียกว่า ฟังเทศน์มหาชาติ ซึ่งชาวล้านนาไทยเรียกว่า ประเพณีตั้งธัมม์หลวง (พิสิฐฐ์ โคตรสุโพธิ์, 2556, หน้า 1) ต่อมาภายหลังเวสสันดรที่ปณี ได้ถูกนำมาแต่งเติมเพื่อให้ได้อรรถรสในการเทศน์และการฟัง เพื่อให้มีท่วงทำนองไพเราะเสนาะหู สามารถนำไปเผยแพร่ให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายขึ้น นักปราชญ์สายวรรณกรรมในล้านนาไทยได้นำมาแก้ไขปรับปรุงรจนารูปแบบใหม่ ที่ในปัจจุบันเรียกว่า มหาชาติเวสสันดรชาดก ฉบับล้านนา และจัดให้มีการเทศน์มหาชาติเวสสันดรชาดก หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า เทศน์มหาชาติ ซึ่งพุทธศาสนิกชนชาวล้านนา ได้จัดขึ้นในแต่ละท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี จนถือเป็นประเพณีของชาวล้านนา โดยการเทศน์มหาชาติในประเพณีตั้งธัมม์หลวงนั้น เป็นการเทศน์ตามคัมภีร์โบราณด้วยทำนองเฉพาะท้องถิ่นล้านนาไทย โดยจะมีเอกลักษณ์ท่วงทำนองเฉพาะตัวของผู้เทศน์ (นคร ประภัทธิ, 2546, หน้า 3) นอกจากนี้ ในการเทศน์มหาชาตินั้น จะมีการจำลองเหตุการณ์ โดยการจัดสถานที่รวมทั้งตัวละครในเรื่องมาแสดงให้ผู้ฟังได้เห็นภาพไปพร้อมกับการแสดงพระธรรมเทศนาของพระภิกษุ

อย่างไรก็ตาม ตัวละครที่ปรากฏในการแสดงประกอบการเทศน์มหาชาตินั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวละครหลักและตัวละครเสริม ซึ่งตัวละครเหล่านี้จะแสดงบทบาทของตนไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ตัวละครหลัก (พระเวสสันดร) ได้แสดงพฤติกรรมการให้ทาน ส่วนตัวละครเสริม (ชูชก) เป็นตัวละครที่มีพฤติกรรมเป็นผู้ขอและเป็นผู้รับสิ่งของที่ตัวละครหลักพระราชทานให้ (บุญทัน คนใจบุญ, 2544) ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ถูกถ่ายทอดอย่างชัดเจนผ่านพฤติกรรมและลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัว

ชูชก นับเป็นตัวละครที่มีลักษณะพิเศษที่โดดเด่นในเรื่องของการเป็นคนช่างขอ ขอบพุดจาโอ้อวด มีวาจาถ้อย และมีความประพฤติโหดร้ายทารุณ เป็นบุคคลไม่มีความเมตตา ตลอดจนเป็นผู้ที่มีรูปลักษณะอันอัปลักษณ์ โดยมีลักษณะเป็นบุรุษโทษ 18 ประการ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้ชูชกเป็นตัวละครกาลี ดังจะเห็นได้จากบทประพันธ์ว่า

“ยังมีชายผู้ 1 เชื้อชาติสามัญ ชื่อว่า ชูชกะพราหมณ์ มีตนบ่งามผิดแผ่ ผางร้ายเล่าพาโลมิโมโหชั่วชืด ประกอบด้วยโทษปานผี” (พระครูอดุลสีกิตติ์, 2558, หน้า 143)

จากข้อความข้างต้น อธิบายลักษณะของชูชกว่า มีชายคนหนึ่งเกิดในตระกูลที่ต่ำช้า เลวทราม ชื่อว่า ชูชก มีรูปร่างหน้าตาผิดแผกมนุษย์ทั่วไป หน้าตาน่ากลัวมีนิสัยดูร้าย เป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นของชูชก โดยผู้ประพันธ์นั้นได้มีการประกอบสร้างสัญลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ อันเป็นลักษณะเด่นที่เห็นได้ชัดเจนให้แก่ตัวละครชูชก คือ ประกอบสร้างให้ชูชก เกิดในตระกูลวรรณะต่ำ มีนิสัยต่ำช้า เลวทราม มีหน้าตาอัปลักษณ์ น่ากลัว ซี้โมโห จนในที่สุด ชูชกถูกประกอบสร้างรูปสัญลักษณ์ให้เป็นสิ่งที่ผิดแผกแตกต่างไปจากมนุษย์โดยทั่วไป อันเป็นการประกอบสร้างรูปสัญลักษณ์ให้ชูชกเกิดความเป็นอื่น โดยการบอกว่า ชูชก เป็นคนสามัญ ซึ่งตรงข้ามกับคนดี มีหน้าตาไม่น่าดู โดยเปรียบเทียบคุณลักษณะในภาพรวมว่าเหมือนปีศาจ อันเป็นการสร้างความเป็นอื่นผ่านลักษณะทางกายภาพและพฤติกรรม ให้ชูชกมีลักษณะแตกต่างจนกลายเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ในขณะเดียวกัน ได้กล่าวถึงชูชกในสถานภาพและบทบาทต่าง ๆ เช่น บทบาทของความเป็นลูก ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นว่า ชูชกเป็นตัวละครกึ่งของครอบครัว ที่มารดาได้คลอดชูชกมาแล้วไม่นานนัก บิดามารดาก็เสียชีวิต เมื่อชูชกโตขึ้นจนถึงวัยชรา ชูชก ได้มีบทบาทความเป็นสามีของนางอมิตตดาและเป็นผู้นำครอบครัว ซึ่งชูชกได้สร้างความมั่นคง และความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ครอบครัวด้วยการเบียดเบียนความสุขของบุคคลอื่น และบทบาทที่สำคัญของชูชกที่สุด คือ การเป็นนักบวช ผู้ประพันธ์นั้นได้ให้ชูชกเป็นภาพแสดงแทนของความทะยานอยาก (กิเลส) และต้องมีพฤติกรรมตอบสนองต่อความอยากที่เกิดขึ้น ซึ่งตรงกันข้ามกับ พระเวสสันดร พฤติกรรมดังกล่าวของชูชกได้ถูกปลูกฝังลงในระบบความคิดและทัศนคติของคน ที่ได้รับอิทธิพลของมหาชาติเวสสันดรชาดก โดยมีความเข้าใจว่า ชูชกเป็นบุคคลที่มีลักษณะ และพฤติกรรมเป็นชายบุรุษโทษ 18 ประการ เป็นคนชั่ว มีวาจาถ้อย วาจาว่าร้าย เป็นเหมาต์ถนหาราคะ รวมไปถึงกาลกิณีต่อครอบครัวและผู้ที่ได้พบเจอ

จากการศึกษาค้นคว้าภาพรวมของการวิจัยทางภาษาและวรรณกรรม พบว่า ยังไม่มีการนำตัวละครชูชกไปศึกษาการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์อย่างชัดเจน พบแค่เพียง การศึกษาในด้านแนวคิด การศึกษาคคุณค่าของวรรณกรรม เช่น การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม มหาเวสสันดรชาดก: กรณีศึกษา ชูชกกัณฑ์ในคัมภีร์ใบลานอักษรขอม ของพระสมหมาย ปวโร (ติตะปัน) (2556) การศึกษาพุทธปรัชญาในพฤติกรรมของตัวละครหลักและตัวละครเสริม ในมหาเวสสันดรชาดก ของ บุญทัน คนใจบุญ (2544) และภาพสะท้อนวิถีชีวิตตอนชูชก ในงาน จิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น: กรณีศึกษาวัดสุวรรณาราม และวัดดาวดึงษาราม กรุงเทพมหานคร ของ ชนิษฐา แสงทอง (2523) จากผลงานที่กล่าวมาจะพบว่า นักวิชาการ หลายท่าน ได้ศึกษาในหัวข้อที่แตกต่างกันไป แต่ยังคงไว้ซึ่งตัวบทหลักเดียวกัน คือ ตัวละครชูชก ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยก็ได้เลือกใช้ตัวบทเดียวกับที่กล่าวมา หากแต่จะแตกต่างกันที่สำนวน

เพราะตัวบทที่จะใช้ศึกษาเป็นมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา ที่ปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง โดยผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์จนถึงการนำไปสู่ความเป็นอื่นที่ปรากฏกับตัวละครชุก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นนี้ และการนำไปสู่การศึกษาในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุกที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา
2. ศึกษากระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ชุก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งตีความเพื่อทำความเข้าใจความหมายของรูปสัญลักษณ์และความเป็นอื่น ที่ปรากฏอันเป็นแนวทางการวิเคราะห์กับตัวละครชุก ในวรรณกรรมเรื่องมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา ทั้ง 3 ส่วน โดยมีจุดยืนอยู่บนบริบทของรูปสัญลักษณ์ของ เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand De Saussure) และความเป็นอื่น (The Otherness) เป็นหลัก

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตัวละครชุกในประเด็นที่จะศึกษาจากวรรณกรรมมหาชาติล้านนา จำนวน 3 ส่วน ได้แก่ ฉบับสร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว) จัดพิมพ์ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ. 2516 โดยพระสังฆการพิมพ์ ฉบับไม้ไผ่แจ้เขียวแดง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยโรงพิมพ์เมืองเชียงใหม่ และฉบับกุฎีคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระครูอดุลสีกิตติ์ จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดยณัฐพลการพิมพ์ ซึ่งทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้แต่งได้รวบรวมแต่งเติม แก้ไข จากมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาฉบับอื่น ๆ แล้วปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ในการแปลความจากข้อความเดิมในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาจะเป็นการแปลความโดยการสรุปความ มิได้เป็นการแปลความแบบคำต่อคำแต่อย่างใด
2. การแปลความหมายของคำศัพท์ภาษาล้านนาที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา ทั้ง 3 ลำนวน จะยึดตามความหมายที่ปรากฏในเอกสารต่อไปนี้
 - 2.1 พจนานุกรมล้านนา-ไทย โดย ศาสตราจารย์อุดม รุ่งเรืองศรี
 - 2.2 พจนานุกรมศัพท์ล้านนา เฉพาะคำที่ปรากฏในใบลาน โดย อาจารย์อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ
 - 2.3 พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 โดย ราชบัณฑิตยสถาน
 - 2.4 พจนานุกรมล้านนา-ไทย โดย วันชัย พลเมืองดี
3. คำศัพท์ใดก็ตามที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมเล่มใดเล่มหนึ่งหรือทุกเล่ม ผู้วิจัยจะพิจารณาความหมายตามบริบทของข้อความนั้น ๆ

นิยามศัพท์เฉพาะ

สัญลักษณ์ หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏทำให้ทราบถึงความหมาย มี 3 ลักษณะ คือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากรูปลักษณ์ภายนอก หมายถึง รูปร่างลักษณะภายนอกของชุก ต่อมาสัญลักษณ์ที่ปรากฏจากพฤติกรรม หมายถึง กิริยา วาจา ท่าทางที่ชุกแสดงให้ผู้อ่านได้ทราบและสัญลักษณ์ที่ปรากฏจากความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านที่มีต่อชุก ซึ่งอาจจะเป็นวลี ข้อความหรือประโยคที่กล่าวถึงชุก หรือเป็นวลี ข้อความ หรือประโยค ที่ผู้แต่งบรรยายภาพของชุก

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ หมายถึง การประกอบสร้างความหมายที่เกิดจากการนำรูปลักษณ์และพฤติกรรมของตัวละครมาทำให้เกิดเป็นรูปสัญลักษณ์เพื่อสื่อคุณลักษณะบางประการของตัวละคร ให้ผู้รับสารทราบถึงลักษณะอันเป็นอัตลักษณ์ของตัวละครนั้น ๆ

การวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ หมายถึง การพิจารณาแยกแยะองค์ประกอบและตีความความหมาย ของคำที่ปรากฏสัญลักษณ์

ความเป็นอื่น หมายถึง การประกอบสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มีคุณลักษณะที่ผิดแผกแตกต่างจากสิ่งที่เป็นอยู่โดยทั่วไป

มหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา หมายถึง วรรณกรรมที่ว่าด้วยเรื่อง มหาชาติล้านนาล้านนา จำนวน 3 ล้านนา ได้แก่ ฉบับสร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว) จัดพิมพ์ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ. 2516 โดย พระสังฆการพิมพ์ ฉบับไม้ไผ่แจ้ เรียบเรียง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยโรงพิมพ์เมืองเชียงใหม่ และฉบับกฤติคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระครูอดุลสีลภิตดี จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดยณัฐพลการพิมพ์ ซึ่งทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้แต่งได้รวบรวม แต่งเติม แก้ไขจากมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาฉบับอื่น ๆ และปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา
2. เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาเรื่องการประกอบสร้างรูปสัญลักษณ์และกระบวนการสร้างความเป็นอื่นในวรรณกรรมเรื่องอื่นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา คือ

1. เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องสัญวิทยาและภาพแทน
2. เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องความเป็นอื่น
3. เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดคู่ตรงข้าม
4. เอกสารที่เกี่ยวกับมหาชาติเวสสันดรชาดก
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิดเรื่องสัญวิทยาและภาพแทน

สัญวิทยาเป็นทฤษฎีที่นำมาอธิบายการสื่อสารของมนุษย์ว่า การสื่อสาร คือ จุดกำเนิดของความหมาย ซึ่งการศึกษาแนวนี้จะไม่สนใจความล้มเหลวของการสื่อสารและไม่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลและความถูกต้อง แต่เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างผู้ให้และผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษา วัฒนธรรม (จอห์น นพดล วคินสุนทร, 2556, หน้า 1)

สัญวิทยา (Semiology) เป็นศาสตร์ที่เพิ่งได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดยมีนักวิชาการหลายท่าน เช่น ชาร์ล เพียร์ส (C. Peirce) ปี 1839–1914 นักปรัชญาสังคมชาวอเมริกัน และเฟร์ดีนองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand De Saussure) ปี 1857–1913 นักภาษาศาสตร์ชาวสวิสเซอร์แลนด์ ซึ่งปัจจุบันทฤษฎีดังกล่าวได้รับความนิยมในการใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2543, หน้า 21)

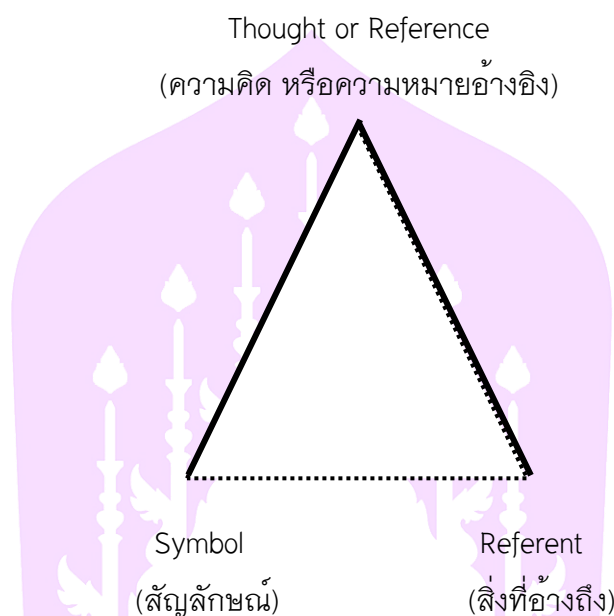
อัจฉรา ปัทมธราวุธ (2550, หน้า 7) ได้อธิบายเกี่ยวกับสัญวิทยาไว้ว่า ทั้ง เฟร์ดีนองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand De Saussure) และชาร์ล เพียร์ส (C. Peirce) เสนอว่า หน่วยที่เล็กที่สุดของภาษาหรือการสื่อสาร ก็คือ “สัญลักษณ์” (Signs) โดย เฟร์ดีนองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand De Saussure) อธิบายว่า สัญลักษณ์หนึ่ง ๆ นั้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ “รูปสัญลักษณ์” ซึ่งหมายถึงสิ่งที่แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ “ความหมายสัญลักษณ์” คือ ความคิดที่หมายถึงสิ่งนั้น ๆ ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์นั้น เป็นความหมายที่คนกำหนดขึ้น เช่น คำว่า “ม้า” ประกอบด้วย “รูปสัญลักษณ์” หรือ Signifier คือ ตัวอักษร สระ และวรรณยุกต์

ที่ประกอบเข้าด้วยกันตามกฎโครงสร้างชุดหนึ่ง และ “ความหมายสัญลักษณ์” ก็หมายถึง ความคิดที่สื่อถึง “สิ่งมีชีวิตประเภทสัตว์สี่ขาชนิดหนึ่งที่วิ่งเร็วและแข็งแรง” จะเห็นว่ารูปสัญลักษณ์ของคำว่า “ม้า” ที่ประกอบด้วย “ม” สระ “-า” และวรรณยุกต์ “โท” ในภาษาไทยนั้น ๆ เกิดจากรหัสหรือกฎเกณฑ์ทางภาษาที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีได้มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสัตว์สี่ขาชนิดหนึ่ง ที่วิ่งเร็วที่เราเรียกว่า “ม้า” แต่อย่างไร

ส่วน ชาร์ล เพียร์ส (C. Peirce) นั้น มีแนวคิดใกล้เคียงกันกับ เฟอร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand De Saussure) โดยอธิบายความหมายของ “สัญลักษณ์” ว่าเป็น สิ่งที่มีความหมายสำหรับคน ๆ หนึ่ง ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Berger, 1991, p. 4 อ้างอิงใน เถกิง พัฒโนภาย, 2540) ดังนั้น ในทัศนะของ ชาร์ล เพียร์ส (C. Peirce) ทุกสิ่งทุกอย่างจึงเป็น สัญลักษณ์ ครอบคลุมถึงการให้ความหมายกับสิ่งนั้น สัญลักษณ์ จึงมีอยู่มากมายหลายลักษณะ เช่น สัญลักษณ์ประเภทข้อความหรือคำพูด ภาพ กลิ่น รสชาติ การกระทำ หรือวัตถุ อย่างไรก็ตาม ชาร์ล เพียร์ส (C. Peirce) แบ่งสัญลักษณ์ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ รูปสัญลักษณ์ที่เป็นภาพจำลอง เป็นสัญลักษณ์ที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับวัตถุมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย รูปปั้น รูปวาด รูปสัญลักษณ์ที่เป็นตัววัตถุ เป็นสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุที่มีอยู่จริง เช่น คิวไฟเป็นตัววัตถุของไฟหรือรอยเท้าสัตว์ก็จะเชื่อมโยงถึงสัตว์ และรูปสัญลักษณ์ที่เป็นสัญลักษณ์ซิมโบล์ (Symbol) เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลย ระหว่างตัวสัญลักษณ์กับวัตถุจริง หากแต่ความหมายเกิดจากการตกลงร่วมกันในหมู่ผู้ใช้สัญลักษณ์ เช่น ตัวอักษรหรือโลโก้ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น การถอดรหัสจึงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ใช้สัญลักษณ์

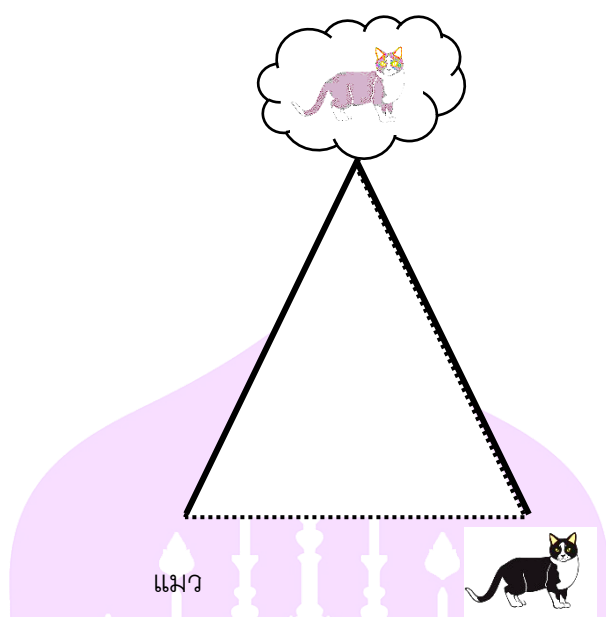
ต่อมา นักสัญวิทยาอย่าง โรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ได้สนใจศึกษาสัญลักษณ์ประเภทความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เนื่องจากมองว่าเป็นความหมายที่มีความสำคัญอย่างแท้จริงในแง่ของการรับรู้และความหมายโดยนัยนี้ยังสามารถอธิบายไปได้อีกหลายแนวคิด ซึ่งการความหมายในขั้นนี้จะเป็นการตีความหมายในระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งไม่ได้เกิดจากตัวของสัญลักษณ์เอง เป็นการอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสัญลักษณ์กระทบกับความรู้สึกหรืออารมณ์ของผู้ใช้ และคุณค่าทางวัฒนธรรมของเขา ซึ่งสัญลักษณ์ในขั้นนี้จะทำหน้าที่ 2 ประการ คือ ถ่ายทอดความหมายโดยนัยแฝง และถ่ายทอดความหมายในลักษณะมายาคติ (Myths) ซึ่ง Barthes เรียกกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงลดทอน ปกปิด ปิดเปลือก ฐานะการเป็นสัญลักษณ์ของสรรพสิ่งในสังคมให้กลายเป็นเรื่องของธรรมชาติ เป็นสิ่งปกติธรรมดา หรือเป็นสิ่งที่มิพบาทความคุ้นชิน

นอกจากนี้แนวคิดของออกเด็นและริชาร์ดส์ (Ogden and Richards) ได้แสดงเรื่องความหมายในภาษาไว้ในหนังสือ *The Meaning of Meaning* (1923, 1946, p. 11) โดยแสดงเป็นแผนภูมิในทัศนว่า

ภาพ 1 แสดงแผนภูมิในทัศน

สัญลักษณ์ (Symbol) ในรูปสามเหลี่ยมนี้ก็คือ รูปในภาษาซึ่งมีหลายระดับ เช่น คำ ประโยค และข้อความต่อเนื่อง ส่วนสิ่งที่อ้างอิง (Referent) ก็คือ วัตถุสิ่งของต่าง ๆ กิริยาอาการ คุณสมบัติต่าง ๆ ฯลฯ ที่มีอยู่ในโลก ส่วนความคิด (Thought) หรือความหมายอ้างอิง (Reference) ทั้งหมดก็คือ มโนทัศน์ (Concept) เพื่อจะเข้าใจสามเหลี่ยมแห่งนี้ยะของออกเด็นและริชาร์ดส์ (The semiotic Triangle of Ogden & Richards) เราจะลองแทนค่าในสามเหลี่ยมนี้ โดยการใช้คำว่า “แมว” ในภาษาไทย แทนที่ตรงสัญลักษณ์ (Symbol) ดูก็ได้ เราจะได้แผนภูมิที่แสดงความหมายของคำว่า “แมว” ในภาษาไทย ดังนี้

ภาพ 2 แสดงการให้ความหมายคำว่า “แมว”

มโนทัศน์ (Concept) ของ ออกเด้นและริชาร์ดส์ (Ogden and Richards) เป็นสิ่งที่อยู่ในความคิด (Thought) และเป็นความหมายอ้างอิง (Reference) ถึงสิ่งที่อ้างอิง (Referent) ซึ่งหมายถึงวัตถุหรือสิ่งของผู้พูดอ้างอิงถึงที่มีอยู่ในโลก ขอให้สังเกตว่าความสัมพันธ์ระหว่างรูปในภาษา (เช่นคำว่า “แมว”) กับความคิดนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน เมื่อเราได้ยินรูปในภาษา คือ คำว่า แมว เราก็นึกถึงสัตว์ประเภทนี้ ซึ่งเราเคยรู้จักและรู้ว่ามีลักษณะสำคัญเป็นเช่นไร (เช่นรู้ว่าเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม รูปร่างคล้ายเสือแต่เล็กกว่ามีหลายสีหลายพันธุ์ ฯลฯ) ความคิดรวบยอดซึ่งสรุปลักษณะสำคัญทุกอย่างของแมวก็มาปรากฏในมโนทัศน์ของเรา และขอให้สังเกตว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษา คือ คำว่า แมวกับสิ่งอ้างอิง (Referent) สิ่งอ้างอิง คือ สัตว์สี่เท้าที่ปรากฏในภาพนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่ออกเด้นและริชาร์ดส์แสดงไว้ด้วยเส้นจุดไข่ปลา ซึ่งแสดงว่าเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ตรงแท้ คือ เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นแต่เพียงสมมุติบัญญัติ (Arbitrary) ไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่เป็นจริง เพราะถ้าเป็นความสัมพันธ์ที่เป็นจริงแล้วเราก็ไม่อาจแทนที่คำว่า “แมว” ด้วย “วิฟาร์” หรือด้วย “cat” ฯลฯ ได้ ความสัมพันธ์ที่ไม่ตรงแท้ระหว่างคำในภาษา (Symbol) กับสิ่งอ้างอิง (Referent) เกิดเป็นความหมายขึ้นมาได้ ก็เพราะเกิดมโนทัศน์ (Concept) ขึ้น ในความคิดของผู้ใช้ภาษานั้นเอง (Ogden and Richards, 1923, p. 11 อ้างอิงใน สุริยา รัตนกุล, 2544, หน้า 53-54)

ส่วนการสร้างภาพแทนนั้น ประกอบไปด้วย กระบวนการสร้างภาพแทน 2 ระบบด้วยกัน ระบบแรก คือ ระบบที่จะช่วยในการจัดจำแนกวัตถุ ผู้คน และเหตุการณ์ ที่มีความสัมพันธ์กับ

ชุดความคิด (A set of Concept) หรือภาพแทนในความคิด (Mental Representation) ซึ่งอยู่ในสมองของเรา ถ้าไม่มีระบบนี้ เราจะไม่สามารถตีความโลกแห่งความหมายได้ ความหมายนั้นขึ้นอยู่กับระบบความคิดและภาพ (Image) ที่ถูกสร้างขึ้นในความคิดของเราซึ่งสามารถใช้แทนที่หรืออ้างอิงโลกวัตถุ ทำให้เราสามารถที่จะอ้างอิงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ในสมองและนอกสมองของเราได้ การที่เราเรียกกระบวนการที่ช่วยจำแนกแยกแยะว่าเป็นระบบการสร้างภาพแทน ก็เพราะว่ามันไม่ได้ประกอบไปด้วยความคิดที่เป็นปัจเจกเท่านั้น แต่มีความหลากหลายในการรวบรวม การจัดกลุ่ม การจัดหมวดหมู่ การจัดประเภทของความคิด และสร้างความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างกัน สจ๊วต ฮอลล์ (Hall, 1997 อ้างอิงใน ภัทรานิษฐ์ ทิพย์สุมาลัย, 2557) นักวัฒนธรรมศึกษา อธิบายมโนทัศน์ภาพตัวแทน โดยเริ่มต้นด้วยการอธิบายมโนทัศน์เรื่องภาษา เพื่อจะบอกว่าภาษาเป็นระบบเชิงภาพตัวแทนหนึ่งเช่นกัน สจ๊วต ฮอลล์ (Stuart Hall) กล่าวว่า ภาษาเป็นสื่อหนึ่งที่ซึ่งความคิดและความรู้สึกถูกนำเสนอตัวแทนในวัฒนธรรม ดังนั้น ภาพตัวแทนผ่านภาษาจึงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการที่ความหมายถูกสร้างขึ้น ประเด็นสำคัญของภาพตัวแทน จะอยู่ที่การผลิตและการหมุนเวียนของของความหมาย ผ่านภาษาและภาพลักษณ์ (Visual Image) ดังนั้น ภาพตัวแทนจึงมีนัยยะของการเป็นพื้นที่ทางการเมืองของความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมและให้ฐานะของสิ่งหนึ่งเหนือกว่าสิ่งหนึ่งดังที่กล่าวข้างต้น อีกทัศนะที่อธิบายความเป็นการเมืองของภาพตัวแทน คือ ทัศนะของ โรลิ่งด์ บาร์ตส์ (Barthes, อ้างอิงใน อภิญญา เฟื่องฟูสกุล, 2543) กล่าวว่า ภาพตัวแทนที่ทำงานอยู่ในวงจรวัฒนธรรม (The Circuit of Culture) โดยภาพตัวแทนที่เป็นกระบวนการเชิงสัญญะที่ประกอบด้วยภาษาและภาพลักษณ์ จะสร้างความหมายบางประการเกี่ยวกับภาพตัวแทนที่ถูกนำเสนอ สิ่งที่ติดมากับความหมายของภาพตัวแทน คือสิ่งที่เรียกว่าอัตลักษณ์ (Identity) อันเป็นความหมายเกี่ยวกับความเป็นตัวตน เมื่อคนในสังคมบริโภคหรือรับรู้ภาพตัวแทนความหมายที่ติดอยู่กับภาพตัวแทนนั้น ก็จะควบคุมและตีกรอบแนวทางการประพฤติปฏิบัติในสังคม วัฒนธรรม ในทัศนะของ สจ๊วต ฮอลล์ (Stuart Hall) หมายถึงคุณค่าที่มีร่วมกัน (Share Values) ของคนในสังคม ในวัฒนธรรมหนึ่งอาจมีคุณค่าที่มีอยู่ร่วมกันหลากหลาย หรือไม่ได้ตรงกันก็เป็นได้ เพราะในหนึ่งวัฒนธรรมย่อมประกอบด้วยกลุ่มที่หลากหลายซ้อนทับกัน ความหมายต่าง ๆ ที่อยู่ในวัฒนธรรม คือ สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นและเมื่อเป็นการประกอบสร้างก็จึงต้องตั้งคำถามต่อไปว่าเป็นการสร้างโดยใคร และคนที่สร้างนั้นเป็นคนประเภทไหนอย่างไร อยู่ในบริบทของกลุ่มใด วัฒนธรรมใด ซึ่งประเด็นสอดคล้องกับมโนทัศน์เรื่องภาพตัวแทน ในแง่มุมที่ว่า ภาพตัวแทนเป็นกระบวนการในการสร้างความหมาย เป็นปฏิบัติการเชิงสัญญะ ที่ให้ความหมายหรือแสดงออกทางความคิดในการเป็นเจ้าของต่อกลุ่มวัฒนธรรมหรือเป็นการแสดงตัว (Identification) เข้ากับสังคมและชุมชน สำหรับกระบวนการสร้างภาพตัวแทน

สจวร์ต ฮอลล์ (Hall, 1997 อ้างอิงใน ภัทรานิษฐ์ ทิพย์สุมาลัย, 2557) ซึ่งให้เห็นว่าการสร้างภาพตัวแทน จะเกี่ยวพันกับการสร้างภาพเหมารวม (Stereotype) โดย สจวร์ต ฮอลล์ (Stuart Hall) กล่าวว่า ภาพเหมารวมจะลดทอนคนลงไปเป็นคนที่มีความสมบัติเชิงสารัตถะ (Essence) ไม่ก็อย่างซึ่งมีวิธีการในการลดทอน คือ ประการแรก การทำให้คุณสมบัติที่นั่นสุดขีดเกินจริงเพื่อให้เข้าใจง่าย ประการที่สอง ทำการแบ่งแยกความแตกต่างแบบคู่ตรงข้าม เช่น การแบ่งสิ่งที่ เป็นธรรมชาติและยอมรับได้ออกจากสิ่งที่ผิดปกติและสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ ตรงนี้เองที่ทำให้คนตระหนักถึงขอบเขตที่ตายตัว ระหว่างคู่ตรงข้ามและทำการเบียดขับสิ่งที่แตกต่างออกไป ประการที่สาม คู่ตรงข้ามที่ถูกสร้างขึ้นนั้น มีการให้ค่าที่ไม่เท่ากัน หลักทั้งสามประการนี้เห็นได้ชัดในอุดมการณ์ขั้วตรงข้ามระหว่างความเป็นชายและความเป็นหญิง โดยสังคมมักจะให้ระดับคุณค่าของคุณสมบัติความเป็นชายสูงมากกว่าความเป็นหญิง เช่น การกำหนดว่าเพศชายคือเพศที่เต็มไปด้วยความมีเหตุผล มีความแข็งแกร่ง มีฐานะเชิงรุก ในขณะที่ผู้หญิงถูกให้ความหมายว่าเป็นเพศที่เต็มไปด้วยอารมณ์ อ่อนไหว อ่อนแอ มีฐานะเป็นผู้รับ ดังนั้น ภาพตัวแทนจึงมีนัยยะของการเป็นพื้นที่ทางการเมืองของความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมและให้ฐานะของสิ่งหนึ่งเหนือกว่าสิ่งหนึ่ง ดังที่กล่าวข้างต้น อีกทัศนะที่อธิบายความเป็นการเมืองของภาพตัวแทน คือ ทัศนะของ โรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes อ้างอิงใน อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2543) ได้ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งของการสร้างภาพตัวแทน คือ การดึงสิ่งหนึ่งออกจากบริบทที่เป็นอยู่ (De-contextualization) และใส่บริบทใหม่กับความหมายใหม่เข้าไป (Recontextualization) การเลื่อนไหลไปมาดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงอำนาจในการยึดครองพื้นที่ในการสร้างความหมาย เช่น การนิยามความหมายของสังคมในเรื่องของชาวเขา ภาพของชาวเขาในสื่อถูกให้ความหมายออกมาในรูปของ “ผู้ค้ายาเสพติด” และ “ตัวการทำลายป่า” เป็นภาพต้นแบบของ “ผู้ก่อปัญหา” ดังนั้นหากชาวเขาถูกพูดถึงในบริบทของ “ความมั่นคง” ชาวเขาจึงมักไม่ใช่คนไทย เพราะเป็นผู้ที่สร้างปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงเสมอ แต่หากชาวเขาได้อยู่ในบริบทของ “การท่องเที่ยว” พวกเขา กลับกลายเป็นส่วนหนึ่งของไทยไปโดยอัตโนมัติ ชาวเขา กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมที่แปลก มีเสน่ห์เย้ายวนให้ไปสัมผัส (exotic) มีภาพต้นแบบของ “ความบริสุทธิ์ดั้งเดิม” ซึ่งเป็นภาพที่ขัดแย้งกับภาพชาวเขาที่ค้ายาและทำลายป่า

ภาพตัวแทนไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่ง มีการทำงานคล้ายภาษา ความหมายจึงเกิดจากการประกอบสร้างด้วย ตัวหมายและตัวหมายถึง และเกิดการรับรู้ร่วมกันในสังคม ดังที่เฟอ์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand De Saussure, 1974 as cited in Stuart Hall, 1997, pp. 30–33) กล่าวว่า ถ้าความสัมพันธ์ของตัวหมายและตัวหมายถึง เป็นผลของคติความเชื่อของระบบสังคมในแต่ละสังคม และช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะเจาะจงแล้ว ความหมาย

ทั้งหมดที่ได้รับการประกอบสร้างขึ้นเฉพาะภายในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้น ๆ จึงไม่ใช่เรื่องที่ตายตัว ความหมายสามารถเปลี่ยนไปตามบริบททางวัฒนธรรม และช่วงเวลาไม่มีความหมายเดียว ไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือมีความหมายเชิงสากลตลอดไป จากแนวคิดนี้ทำให้ภาพเสนอ มีการไหลลื่นและสั่นไหวของความหมาย ทำให้ความหมายได้รับการประกอบสร้างและตีความใหม่เสมอ (เพ็ญพักตร์ ศิริไตรรัตน์, 2552 อ้างอิงใน ภัทรานิษฐ์ ทิพย์สุมาลัย, 2557, หน้า 33)

สัญญะ จึงหมายถึง รูปแบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างหรือกำหนดขึ้นจากเหตุการณ์บางอย่าง เพื่อสร้างสถานการณ์บางอย่างให้แก่สิ่ง ๆ นั้น ซึ่งไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้ โดยสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเหล่านั้นมักจะมาพร้อมกับความหมายในตัวของสัญลักษณ์ มีทั้งความหมายโดยนัยที่กล่าวตามตรงหรือความหมายพื้นฐาน และความหมายโดยนัยซึ่งมีความเกี่ยวพันมาคาดคิดที่กล่าวถึงความหมายแฝง ต้องใช้ทักษะในการตีความถึงจะได้ความหมายนั้นมา และความหมายเหล่านั้นมักจะสอดคล้องเข้ากับรูปสัญลักษณ์ได้เป็นอย่างดี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องความเป็นอื่น

ความเป็นอื่น คือ การสร้าง “ตัวตน” หรือ “องค์กรวม” ของกลุ่ม ๆ นั้น ให้มีความชัดเจน มีรูปร่างขึ้นมา อาจจะเป็นคนคนหนึ่ง คนกลุ่มหนึ่ง หรือสิ่งสิ่งหนึ่ง ซึ่งถูกนิยามฐานะที่เป็นความแตกต่าง อาจจะมีฐานะต่ำกว่าหรือเป็นรองกว่า และมีความแตกต่างไปจากมาตรฐานของสังคม ซึ่งความแตกต่างนี้จะนำมาสู่ท่าทีของการไม่ไว้วางใจ ไม่น่าเชื่อถือ เป็นคนละพวกกัน เป็นกลุ่มคนที่มีปัญหาจำเป็นต้องได้รับการจัดการแก้ไข ปรับปรุงหรืออื่น ๆ (สมชาย ปรีชาศิลป์กุล และนันทมน คงเจริญ, 2545, หน้า 4 อ้างอิงใน วัชรินทร์ แก่นจันทร์, 2555, หน้า 7) และเป็นการศึกษาให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในชีวิตมนุษย์ ซึ่งแนวคิดเรื่อง “ความเป็นอื่น” มีพื้นฐานมาจากวิธีคิดของ โคลด เลวี-สเตราส์ (Claude Lévi-Strauss) ที่เห็นว่า ความคิดสากลของมนุษย์ มักคิดออกมาในลักษณะของสองภาค หรือระบบทวิลักษณ์ (ปฐม หงษ์สุวรรณ, 2550, หน้า 223 อ้างอิงใน วัชรินทร์ แก่นจันทร์, 2555, หน้า 8) เช่น ชาย-หญิง, ชาว-ดำ, ถูก-ผิด เป็นต้น โดยเฉพาะการแบ่งแยกระหว่างเอกลักษณ์กับความแตกต่าง (Identity/Difference) หรือแบ่งแยก “ตัวเรา” กับ “คนอื่น” (Self-Other) การแบ่งลักษณะดังกล่าวนี้ โคลด เลวี-สเตราส์ (Claude Lévi-Strauss) เรียกว่า การแบ่งแยกสิ่งต่าง ๆ เป็นคู่ตรงข้าม (Binary Opposition) (วัชรินทร์ แก่นจันทร์, 2555, หน้า 7)

ประการหนึ่ง ความเป็นอื่น คือ การชี้ให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันในชีวิตมนุษย์ กล่าวคือการสร้างความเป็นอื่น หรือกลายเป็นคนชายขอบของกลุ่มชาติพันธุ์ เกิดจากการสร้างรัฐชาติ

สมัยใหม่ในกลางพุทธศตวรรษที่ 23 ความคิดสมัยใหม่เกี่ยวกับชายแดนได้เปลี่ยนประเทศสยามสู่ “การสร้างตัวตนของชาติ” อันใหม่สายตาที่มองประชาชนชายขอบเหล่านี้เปลี่ยนไป ขอบเขตประเทศของอาณาจักรไทยไม่เป็นสิ่งกำกวมอีกต่อไป มีเส้นแดนที่ชัดเจน ระบบการจัดความเป็นคนไทยแบบใหม่ได้สร้างอัตลักษณ์ใหม่ ชายแดนสมัยใหม่ของสยามได้ถูกสร้างขึ้น อันเป็นผลมาจากการที่ได้เข้าไปเป็นรัฐกึ่งชนอย่างไม่เต็มใจระหว่างฝรั่งเศสและอังกฤษ การสร้างตัวตนใหม่ของชาติไทย ทำให้ประชาชนถูกแทนที่จากพันธะเชิงบุคคลกับเจ้า ไปเป็นความผูกพันเชิงพื้นที่ และรัฐสมัยใหม่ต้องการควบคุมประชาชนที่อยู่ใต้เขตแดนที่กำหนด กลุ่มชาติพันธุ์ต่างตกอยู่ภายใต้เขตแดน โดยรัฐให้ตำแหน่งเป็นคนป่า คนชายขอบ ขณะที่ความเป็นคนป่า เริ่มเปลี่ยนไป กลางพุทธศตวรรษที่ 23 ถึงศตวรรษที่ 24 ความแตกต่างในทางชาติพันธุ์ในเขตป่าและเมืองได้กลายเป็นสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อความเป็นชาติ โดยเบียดขับผู้ที่อยู่ดินแดนเดิมกลายเป็นผู้บุกรุก ถูกสร้างให้เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ เช่น ปัญหาทำลายทรัพยากร ผลักดันให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ถูกเบียดขับจากระบบการผลิตและการจัดการทรัพยากรหมดอำนาจในการตัดสินใจของตนไป (ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี, 2546, หน้า 45)

Albert Memmi ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ชื่อ “The Colonizer and the Colonized” ว่าความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นระหว่างผู้ล่ากับผู้ถูกล่า ต่างก็ทำลายซึ่งกันและกันในหนทางที่ต่างกันไป ผู้ล่าจะกำหนดลักษณะของ “ความเป็นอื่น” ที่ต่างไปจากตนให้กับผู้ถูกล่า กล่าวคือ ผู้ถูกล่าจะมีลักษณะตรงกันข้ามกับที่ผู้ล่ามี และนอกจากนี้ยังถูกมองว่าไม่มีความเป็นมนุษย์ เป็นเพียงแค่วัตถุ และในที่สุดก็จะได้ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม (ธพอร ทรัพย์พัฒน์, 2547, หน้า 22)

วาทกรรมที่สร้างความเป็นอื่นให้กับกลุ่มคนได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดแบบสองขั้ว (Binary Oppositions) เป็นการพยายามแบ่งแยกสิ่งต่าง ๆ ในทางตรงกันข้าม เช่น ดี-เลว, เด็ก-ผู้ใหญ่, ผู้หญิง-ผู้ชาย, คนไทย-ต่างชาติ เป็นต้น หากพิจารณาแล้วพบว่าในด้านที่ตรงกันข้ามกันนี้ มักมีด้านหนึ่งที่เสียเปรียบ หากสังคมพยายามยึดเยียดวาทกรรมลงไปในช่วงสองขั้ว จากแนวคิดนี้ส่งผลให้เกิดภาวะ “คนอื่น” ขึ้นในสังคม เป็นภาวะที่สร้างความไม่เท่าเทียมกันในชีวิตมนุษย์ เป็นการสร้างระบบของคนที่มีอำนาจมากกว่าสามารถที่จะเอาเปรียบคนที่มีอำนาจน้อยกว่า เด็กต่างชาติถูกเอาเปรียบด้วยสถานะที่ถูกเปรียบเทียบมองอย่างขั้วตรงข้าม การยึดเยียดวาทกรรมที่สร้างความเป็นอื่นให้กับเด็กต่างชาติที่เข้ามาทำงานยังประเทศไทย ไม่เพียงแต่จะนำมาซึ่งการเอาเปรียบการทำร้ายทารุณเท่านั้น วาทกรรมที่สร้างความเป็นอื่นให้เด็กต่างชาติเหล่านี้ ยังไปตอกย้ำเพื่อที่ที่ต้องการจะยึดเยียดความเป็นอื่นให้แก่พวกเขาเหล่านั้นด้วย วาทกรรมจะเป็นกรอบของการนิยามความเป็นจริง ประกอบไปด้วย กระบวนการและปฏิบัติการทางสังคม ที่มารองรับชุดของความจริงนั้น ๆ วาทกรรมจึงคล้ายกับอุดมการณ์แต่ไปผูกโยงกับ

อำนาจ กระบวนการของการสร้างวาทกรรมจึงเป็นความต้องการที่จะจัดกระทำต่อสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเด็ดขาดรุนแรง จนทำให้คนบางกลุ่มกลายเป็นคนอื่นได้ (ณพอรรพีพัฒน์, 2547, หน้า 23)

ดังนั้น การศึกษาเรื่องความเป็นอื่น จะช่วยให้เข้าใจและอธิบายกระบวนการตลอดจนเห็นวิธีการเบียดขับกลุ่มชนชายขอบ ให้เป็นกลุ่มที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ และเป็นการตอกย้ำว่า ทุกสิ่งที่ปรากฏต้องมีสองขั้ว โดยการแสดงและตอกย้ำถึงอำนาจที่เหนือกว่า และรวมไปถึงการตอรองอำนาจของผู้ที่ได้เปรียบกว่า สุดท้ายกระบวนการสร้างความเป็นอื่น คือ สิ่งที่แบ่งแยกความเป็น “เขา” และ “เรา” ได้อย่างชัดเจน โดยไม่สนใจว่าผลที่ตอกลับมานั้น จะเป็นบวกหรือลบก็ตาม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคู่ตรงข้าม

“คู่ตรงข้าม” ในภาษาไทย ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “opposite pair” หรือ “binary opposition” ซึ่งคำ ๆ นี้หมายถึงสิ่ง 2 สิ่งที่มีลักษณะตรงข้ามกันในแบบต่างฝ่าย ต่างพวกกัน หรือมีความหมายต่างกัน แต่ว่าทั้ง 2 สิ่งนั้นก็ยังมีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือมีความสัมพันธ์กันในเชิงโครงสร้าง เนื้อหา หรือแนวคิด โดยเป็นคำที่มักใช้สื่อถึงคู่แห่งคำพูดหรือแนวคิดที่มีความหมายตรงข้ามกัน แต่มีความสัมพันธ์กัน โดยเป็นระบบคิดที่ทำให้สิ่งตรงข้ามกันทางทฤษฎี 2 สิ่ง ได้รับการนิยามความหมายให้แตกต่างกันในทางภาษาและความคิด ได้ผ่านการเปรียบเทียบความคิดระหว่างคำพูดทั้ง 2 ที่มีนัยแตกต่างในเชิงสัมพันธ์กัน เช่น เปิดกับปิด ขึ้นกับลง ขวากับซ้าย เป็นต้น (อภิญวัฒน์ โพธิ์सान, 2561, หน้า 1)

เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand De Saussure) กล่าวถึงนิยามคู่ตรงข้าม (Binary opposition) ว่าเป็นมรรควิธีที่จะทำให้หน่วยภาษาต่าง ๆ ในทางการสื่อความหมาย มีคุณค่าหรือมีความหมายขึ้นมาได้ โดยแต่ละหน่วยภาษา จะถูกนิยามให้มีความหมายขึ้นมาได้ ก็ต้องกระทำผ่านการกำหนดตัดตัดสินกัน 2 ฝ่าย ด้วยคำพูดอีกคำหนึ่งที่ตรงข้ามกัน คู่ตรงข้ามในทางภาษาและความคิด เช่น สามีกับภรรยา ถือเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันได้ระหว่างบุคคลแต่คำทั้ง 2 นี้ ก็มีความคิดที่สื่อออกมาในความสัมพันธ์กันได้ในแง่ว่า สามี คือ ชายผู้เป็นคู่ครองของหญิง และภรรยา คือ หญิงผู้เป็นคู่ครองของชาย สิ่งที่เป็นคู่ตรงข้ามกันจึงมิใช่เป็นความสัมพันธ์แบบขัดแย้งกัน แต่ว่าเป็นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในฐานะเป็นองค์ประกอบของกันและกัน ในการสร้างความเข้าใจความหมายระหว่างกันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะแนวคิดคู่ตรงข้ามเป็นพื้นฐานเบื้องต้นในระบบการสื่อสารทางภาษาและระบบคิดทางปรัชญาตะวันตกทั้งหมด และใช้ความตรงข้ามของสรรพสิ่งและวิธีการเชิงนิเสธ เป็นเครื่องมือของการนิยามความหมายให้เกิดมีขึ้นได้

เหตุว่าคำหรือแนวคิดต่าง ๆ ในทางภาษา จะไม่สื่อถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเชิงมโนทัศน์โดยตัวมันเองได้เลย แต่จะสื่อความหมายได้ชัดก็ต่อเมื่อถูกโยงไปสัมพันธ์กับคำหรือแนวคิดอื่น ๆ โดยผ่านระบบความต่างที่ตรงข้ามกัน และจะเข้าใจความหมายของกันชัด หากว่าเข้าใจหรือรู้สิ่งที่ตรงข้ามกับสิ่งนั้นได้เสียก่อน เช่น “ใช่” (ใช่ เป็นภาษาที่ใช้สื่อสาร แต่ก็มีความคิดในแง่เป็นการยืนยันสิ่งใดสิ่งหนึ่งในการสื่อสาร) จะเข้าใจได้ชัด เมื่อโยงไปสัมพันธ์กับคำหรือแนวคิดตรงข้ามกันว่า “ไม่ใช่” (ไม่ใช่ เป็นภาษาที่ใช้สื่อสาร แต่ก็มีความคิดในแง่เป็นการปฏิเสธสิ่งใดสิ่งหนึ่งในการสื่อสาร) เป็นต้น (สมเกียรติ ตั้งนโม, 2559, สื่อออนไลน์)

ส่วน โคลด เลวี-สเตราส์ (Claude Lévi-Strauss) อธิบายว่า ภาษาที่มนุษย์ใช้สื่อความคิดนั้น มีโครงสร้างที่แน่นอน ความคิดของมนุษย์ทำงานในลักษณะการทำงานของคุณตรงข้าม (binary oppositions) นั่นคือ มนุษย์ผลิตความคิดที่มีความหมายได้ก็ต่อเมื่อเขาเริ่มคิดถึงสิ่งที่มีความหมายตรงข้าม เช่น ธรรมชาติ-วัฒนธรรม, ดิบ-สูง เป็นต้น โคลด เลวี-สเตราส์ (Claude Lévi-Strauss) แสดงให้เห็นว่า คนโบราณกับคนสมัยใหม่มีวิธีคิดแตกต่างกัน โดยที่คนโบราณคิดแบบสารพัดช่าง (bricoleur) เรียนรู้จากประสบการณ์ชีวิต ไม่มีตำราคิดค้น และประดิษฐ์ได้เฉพาะเทคโนโลยีที่เน้นประโยชน์ใช้สอย ไม่ซับซ้อนมากนัก ลองผิดลองถูกเก็บเล็กผสมน้อยต่อเชื่อมหากัน กลุ่มนี้เป็นตัวแทนของวิถีคิดและภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมยังสามารถพบได้ทั้งในสังคมดั้งเดิมและสังคมสมัยใหม่ ส่วนคนสมัยใหม่คิดแบบวิศวกรและนักวิทยาศาสตร์ (Engineer & Scientist) เริ่มจากโครงสร้าง มีใช้ลองผิดลองถูกจากสถานการณ์ แต่พยายามเข้าถึงสูตร สมการ ทฤษฎีหรือโครงสร้าง ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการประดิษฐ์หรือแก้ปัญหา กลุ่มนี้เป็นตัวแทนของภูมิปัญญาและผลผลิตของโลกสมัยใหม่ที่มีวิถีคิดและการใช้เหตุผลแบบวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานสำคัญ (สุริยา สมุทคุปดี และคณะ, 2540, หน้า 15)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น จึงทำให้มองเห็นความหมายได้ว่า คู่ตรงข้าม ว่าโดยแนวคิดทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดที่แบ่งแยกให้เป็นสองหรือเป็นคู่ (binary) ของการมองแบบเป็นบวก (positive) กับเป็นลบ (negative) ใช่ (yes) กับไม่ใช่ (no) และอื่น ๆ อยู่เสมอ ๆ แต่กระนั้น คู่ตรงข้ามในเชิงมโนทัศน์ก็จะสัมพันธ์กันเชิงโครงสร้าง เนื้อหา หรือแนวคิดในการช่วยให้เข้าใจความหมายระหว่างกันชัดขึ้นได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับมหาชาติเวสสันดรชาดก

ความเป็นมาของมหาชาติ

1. ความหมายของคำว่า มหาชาติ

ในบรรดาชาดกที่แปลเป็นภาษาไทย เวสสันดรชาดกนับเป็นเรื่องที่แพร่หลายมากที่สุด เรื่องหนึ่ง ชาดกเรื่องนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระชาติที่สำคัญที่สุดของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อครั้งทรงเสวยชาติเป็นพระโพธิสัตว์ และเป็นมนุษย์ในพระชาติสุดท้ายก่อนที่จะได้เป็นพระพุทธเจ้า เป็นพระชาติที่ทรงบำเพ็ญบารมีมากมายสูงสุดยิ่งกว่าในพระชาติก่อน ๆ กล่าวคือ ทรงบำเพ็ญบารมีครบทั้ง 10 ประการ พระชาติที่เป็นพระเวสสันดรนี้จึงเป็นพระชาติที่ยิ่งใหญ่ที่เรียกว่า “มหาชาติ” และเมื่อเอ่ยถึงคำว่า มหาชาติ ก็เป็นที่รู้กันว่าหมายถึง มหาเวสสันดรชาดก และได้ปรากฏคำว่า “มหาชาติ” ในหนังสือประวัติวรรณคดีไทย ของ เปลื้อง ณ นคร ว่า

...เรื่องมหาชาติ แปลตามตัวว่า ชาติใหญ่ ชาติสำคัญ หมายถึงเรื่อง มหาเวสสันดรชาดก อันเป็นบูรพประวัติของพระพุทธเจ้าเมื่อเสวยพระชาติเป็นพระเวสสันดร โอรสพระเจ้ากรุงสยชัย ได้ทรงบำเพ็ญปรมาถบารมีเป็นที่สุด เมื่อสิ้นพระชนม์ จึงกลับพระชาติมาเป็นพระพุทธองค์ ได้ตรัสรู้พระธรรมวิเศษ และบรรลุพระปรินิพพาน ฉะนั้นพระเวสสันดรจึงเป็นพระชาติอันสำคัญยิ่งของพระพุทธองค์...

(เปลื้อง ณ นคร, 2515, หน้า 48 อ้างอิงใน ประคอง นิมมานเหมินท์, 2546, หน้า 1)

เจ้า สตะเวทิน (2506) ก็ได้อธิบายคำว่า “มหาชาติ” ว่า มหาชาติ หมายถึง การเกิดครั้งใหญ่หรือครั้งสำคัญที่สุดของพระพุทธเจ้า เมื่อครั้งยังเป็นพระโพธิสัตว์อยู่ เมื่อชาติที่พระองค์มีพระกำเนิดเป็นพระเวสสันดร ที่ว่าสำคัญเพราะเป็นชาติสุดท้ายก่อนที่จะได้เป็นพระพุทธเจ้า ประการหนึ่ง เป็นชาติที่ทรงบำเพ็ญบารมีมากมายและสูงสุดยิ่งกว่า เมื่อทรงมีพระกำเนิดในชาติต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง กล่าวได้ว่าในชาติอื่น ๆ ทรงสร้างบารมีไม่ครบ 10 ประการ แต่ในชาติพระเวสสันดร ทรงบำเพ็ญบารมีครบทั้ง 10 ประการ คือ ทาน ศีล เนกขัมม ปัญญา วิริยะ ขันติ สัจจะ อธิฏฐาน เมตตา และอุเบกขา ความสำคัญของการเกิดเป็น พระเวสสันดร มีอยู่ดังที่กล่าวมานี้ ทานจึงถือกันว่าเป็นมหาชาติ

2. ที่มาของวรรณคดีเรื่องมหาชาติ

วรรณคดีเรื่องนี้มีบ่อเกิดจากชาดก เดิมเป็นภาษาบาลี เชื่อกันว่าเป็นพระพุทธพจน์ อยู่ในขุททกนิกาย ฝ่ายพระสุตตันตปิฎก พระพุทธองค์ทรงแสดงเป็นคาถา คือ คำประพันธ์ประเภทฉันทลวดเรื่อง มีความยาวกำหนดเป็นคาถา 1,000 คาถา ซึ่งไทยเรานิยมเรียกว่า

คาถาพัน แต่วรรณคดีเรื่องมหาชาติของไทยน่าจะได้รับอิทธิพลจากอรรถกถาชาดก (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2546, หน้า 2)

3. สาเหตุที่เกิดประเพณีการเทศน์มหาชาติ

ประเพณีการเทศน์มหาชาติจัดเป็นประเพณีที่สำคัญตั้งแต่สมัยโบราณ ทั้งในภาคเหนือและภาคอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุดังนี้ (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2546, หน้า 2)

3.1 เชื่อกันว่า เรื่องราวของมหาเวสสันดรชาดกเป็นพระพุทธรูปพระสมเด็จ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตรัสประทานแก่พระภิกษุสงฆ์ ณ นิโครธาราม ในกรุงกบิลพัสดุ์ ผู้ได้สดับ ก็ยอมเกิดสิริสวัสดิมงคล

3.2 เชื่อกันว่า พระศรีอาริยมตไตรยเทพบุตร ซึ่งจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ในอนาคตกาล ได้มีเทวโองการส่งพระมาลัยมหาเถระ ซึ่งได้ขึ้นไปบนสวรรค์ให้มาบอกแก่มนุษย์ ว่าถ้าผู้ใดมีความปรารถนาจะใคร่ประสบพระศาสนาของพระศรีอาริยมตไตรย ให้สดับรับฟัง เวสสันดรชาดกให้จบในหนึ่งวันและหนึ่งคืน และบูชาด้วยประทีบ ฐูปเทียน ธงฉัตร ดอกไม้ต่าง ๆ เช่น ดอกบัว ดอกราชพฤกษ์ ดอกผักตบ ฯลฯ ให้ครบจำนวนอย่างละพันดอก อานิสงส์นั้นจะชักนำ ให้พบศาสนาพระศรีอาริย์

3.3 การเทศน์มหาชาตินี้ พระผู้เทศน์มีกระแสเสียงอันไพเราะ บรรยายภาคที่ตริภคินี ทำให้เกิดความปีติโสมนัสรื่นเริงบันเทิงใจ

นอกจากนี้ การเทศน์ อานิสงส์การฟังเทศน์ และการเป็นเจ้าของกัณฑ์เทศน์ ที่ชี้ชวนว่า ถ้าฟังเทศน์หรือเป็นเจ้าของกัณฑ์เทศน์แล้วจะได้รับความสุขนานาประการ พรั่งพร้อม ด้วยสมบัติและยศศักดิ์ มีข้าทาสบริวารคอยรับใช้ในชาติต่อไป ก็มีสวนชักจูงให้ผู้ฟังเห็น ความสำคัญของการเทศน์มหาชาติ ความเชื่อในอานิสงส์จึงน่าจะเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเป็น ประเพณีสืบเนื่องต่อมา

4. ประเพณีและบทบาทการเทศน์มหาชาติในล้านนา

ในล้านนาไทย การเทศน์มหาชาตินอกจากจะจัดตามประเพณีในเดือนสิบสองของ ภาคกลาง ซึ่งตรงกับเดือนเพ็ญของทางล้านนาแล้ว ยังมีการเทศน์ในเดือน 5-6 ของภาคกลาง ซึ่งตรงกับ เดือน 6-8 ของล้านนา และเทศน์ในโอกาสที่มีงานต่าง ๆ เช่น งานศพ งานฉลองต่าง ๆ ซึ่งภาษาท้องถิ่นเรียกว่า ปอยหลวง งานผูกพัทธสีมา และงานบวชนาค เป็นต้น

ถ้าพิจารณาบทบาทของการเทศน์มหาชาติของล้านนาในโอกาสต่าง ๆ ดังกล่าว จะเห็นว่ามียุทธศาสตร์สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

4.1 บทบาทในการให้ธรรมะ เป็นการสอดแทรกหลักธรรมคำสอนในเรื่องของ ทศบารมี หรือบารมี 10 ประการ ให้พุทธศาสนิกชนผู้ฟังเทศน์และผู้ที่เกี่ยวข้องในพระพุทธรูปศาสนา นำหลักธรรมทั้ง 10 ข้อ ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.2 บทบาทในการให้ความเพลิดเพลิน โดยเฉพาะได้แก่การเทศน์มหาชาติในงานศพ หรืองานฉลองต่าง ๆ ปกติในงานอย่างนี้มักมีการเทศน์มหาชาติกัณฑ์ที่สนุกเพลิดเพลิน ได้แก่ กัณฑ์ชูชก กุมาร และมัทรี การเทศน์กัณฑ์ชูชกมักมุ่งความตลกคคะนอง จากการเรียนถาม พระภิกษุที่มีชื่อเสียงในการเทศน์กัณฑ์ชูชกในปัจจุบัน ได้ความว่า ในการเทศน์จะใช้ชูชกสำนวนใด สำนวนหนึ่งเป็นหลัก เช่น สำนวนสร้อยสังกร สำนวนไม้ไผ่แจ้เรียวแดงและสำนวนกุฎีคำแล้ว มักใช้ปฏิภาณสอดแทรกเหตุการณ์เฉพาะหน้าเข้าไป อาจแทรกบทสนทนาหรือบางที่ก็มีเพลงด้วย (พระผู้เทศน์ต้องอยู่ในที่จัดให้เฉพาะมีม่านกัน เพื่อไม่ให้คนฟังมองเห็นเวลาพระแสดงความรู้สึก บนใบหน้าหรือออกท่าทาง เพื่อให้เกิดอารมณ์เข้ากับเรื่องเวลาเทศน์) การเทศน์กัณฑ์ชูชก เป็นที่นิยมในงานศพ ทั้งนี้ คงมีเจตนาที่จะดึงคนให้อยู่เป็นเพื่อนเจ้าภาพ และดึงจิตใจผู้อยู่ในงาน ให้คลายความทุกข์โศก การเทศน์กัณฑ์กุมารและมัทรี ที่เน้นความซาบซึ้งในรสรพรรณคดีและ น้ำเสียงโอดครวญเศร้าสร้อยของพระผู้เทศน์ พระที่เทศน์เก่ง ๆ จะมีน้ำเสียงแหลมเล็ก สามารถเบือนเสียงโอดครวญได้อย่างจับใจ คร่ำครวญให้คนฟังเกิดอารมณ์ร่วมไปกับกัณฑ์หา ซาสี และพระนางมัทรี เป็นการเปลี่ยนความสนใจของผู้ฟัง แทนที่จะอาลัยเศร้าโศกในผู้ตายมากเกินไป ให้มาเพลิดเพลิน ซาบซึ้งกับเรื่องราวและรสของวรรณคดีมหาชาติแทน (พระครูบุญทอง สุวรรณโณ, 2518 อ้างอิงใน ประคอง นิมมานเหมินท์, 2546, หน้า 4-5)

5. วรรณคดีมหาชาติของล้านนา

วรรณคดีเรื่องมหาชาติฉบับภาษาบาลี จะเข้ามาเผยแพร่ในล้านนาเป็นครั้งแรก เมื่อใดนั้น ไม่มีหลักฐานปรากฏ เรื่องราวของพระเวสสันดรก็มีกล่าวถึงอย่างย่อ ๆ ใน ชินกาล มาลี-ปกรณ์ ของ พระรัตนปัญญาเถระ ซึ่งเป็นวรรณคดีที่แต่งขึ้นประมาณ พ.ศ. 2060 และ จากการสำรวจนิทานใน “ปัญญาสาสดก” พบว่า หลายตอนที่เดียวในวรรณคดีนิทานโบราณ ที่สำคัญของล้านนาชิ้นนี้ ได้รับอิทธิพลจากวรรณคดีมหาชาติในด้านแนวความคิดและโครงเรื่อง ยิ่งกว่านั้น ยังมีบางตอนเป็นคาถาที่หยิบยืมตัดตอนมาเลยทีเดียว (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2546, หน้า 6)

เท่าที่พบขณะนี้ วรรณคดีมหาชาติของล้านนา มีกว่า 120 สำนวน แต่งขึ้นหลายยุค หลายสมัย ที่มีมากมายหลายสำนวนนี้ไม่ได้หมายความว่า เนื้อความและสำนวนโวหาร จะแตกต่างกันหมด จากการสอบถามผู้เคยชำระกลาโวหาร และจากการสังเกต พบว่า กัณฑ์ที่มี ผู้นิยมเพิ่มเติมและแก้ไขสำนวนโวหารมากที่สุด ได้แก่ กัณฑ์ชูชก กุมาร มัทรี มหาราช

และนครกัณฑ์ กัณฑ์ชุก และมหาราชัน มีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับ ชุก เวลาเทศน์ต้องการ ความสนุกสนาน ตลก คะนอง จึงเพิ่มข้อความและใช้ภาษาเพื่อให้ถึงอกถึงใจผู้ฟัง ส่วนกัณฑ์ กุมาร และมัทรี จุดสำคัญอยู่ที่การเร้าอารมณ์ให้เศร้าสลดคล้อยตามตัวละคร และนครกัณฑ์ ก็มีฉากที่บรรยายให้สวยงาม น่าตื่นตา ตื่นใจ เพราะเป็นตอนที่เหล่าพระมหากษัตริย์เสด็จเข้าสู่ พระนคร (ประคอง นิมมานเหมินท์, 2546, หน้า 7)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการรวบรวมและศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัญวิทยาและความเป็นอื่น ทำให้เห็นประเด็นการสร้างสัญยะให้แก่ตัวละครชุก ซึ่งเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ที่มีอคติ ต่อตัวละคร และอคติเหล่านั้นมิได้เกิดจากตัวละครด้วยตนเอง สร้างขึ้นมา แต่เกิดจาก ผู้ประพันธ์ได้ประกอบสร้างสัญยะให้แก่ชุกเอง จนนำไปสู่ภาพที่ติดอยู่ภายใต้จิตสำนึก เมื่อพบเห็น ในท้ายที่สุด ตัวละครชุกต้องถูกเบียดขับให้เป็นคนอื่นภายใต้การปลุกฝังในเรื่องของ สัญยะ ที่ผู้ประพันธ์ได้สร้างขึ้นมาเพื่อกล่อมเกลาให้เชื่อในสิ่งที่ตนประกอบสร้างขึ้น

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัญยะ

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด สัญยะ ได้ทั้งหมด 2 ประเด็น โดยประเด็นแรก กล่าวถึงการใช้แนวคิดสัญยะกับสื่อสิ่งพิมพ์ โฆษณา ดังจะเห็นได้จากงานของ สุทธิลักษณ์ สวรรยาวิสุทธิ (2555) ในเรื่องการใช้สัญยะ ในสื่อสิ่งพิมพ์โฆษณาผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนัก มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบในโฆษณา ผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนัก และวิเคราะห์ความหมายและกลวิธีการนำสัญยะมาใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ โฆษณาผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนัก โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีสัญวิทยา แนวคิดวัจนกรรม และแนวคิด การเข้ารหัส-การถอดรหัส ซึ่ง สุทธิลักษณ์ สวรรยาวิสุทธิ (2555) ได้สรุปไว้ว่า การโฆษณา คือ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ผลิตภัณฑ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างภาพลักษณ์ให้ดูดี น่าเชื่อถือ เกิดเป็นการสร้างอัตลักษณ์ให้แก่สินค้า ซึ่งมีความคิดเห็นคล้อยตามกับงานวิจัยเรื่อง ความเข้าใจของผู้รับสารต่อการสร้างสัญยะผ่านภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์เพื่อสร้าง ภาพลักษณ์ใหม่: กรณีศึกษาสายสีพันเกล็ดชิต ของ สภารัตน์ พองมาศ (2543) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเข้าใจกระบวนการการเลือกรับรู้และตีความการสร้างสัญยะผ่านภาพยนตร์ โฆษณาทางโทรทัศน์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของผลิตภัณฑ์ยาสีพันเกล็ดชิต และศึกษา พฤติกรรมการบริโภคหลังจากเปิดรับการสร้างสัญยะผ่านภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของผลิตภัณฑ์ยาสีพันเกล็ดชิตของผู้รับสารที่อยู่ในโครงสร้างสังคม ที่แตกต่างกัน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีโครงสร้างทางสังคมและหน้าที่นิยม แนวคิดทฤษฎี

การสื่อสารและแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด ผลการวิจัยปรากฏว่า โครงสร้างทางสังคมของผู้รับสารมีผลต่อความเข้าใจของผู้รับสารต่อการสร้างสัญญาผ่าน ภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของผลิตภัณฑ์ยาสีฟันใกล้เคียง เพียงบางส่วน ซึ่งผู้รับสารที่อยู่ในโครงสร้างทางสังคมต่างกัน มีกระบวนการการเลือกรับรู้และ ตีความเชิงสัญญาของภาพยนตร์โฆษณา ยาสีฟันใกล้เคียงทางโทรทัศน์ โดยพิจารณาจาก บุคลิกลักษณะ ท่าทาง การแสดงออกของตัวแสดงและเรื่องราวในการนำเสนอ และในส่วนของ ความเข้าใจความหมายเชิงสัญญาของผู้รับสารที่อยู่ในโครงสร้างทางสังคมต่างกัน หลังการ เปิดรับการสร้างสัญญาภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของผลิตภัณฑ์ ยาสีฟันใกล้เคียง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผู้บริโภคเพียงบางส่วน ซึ่งสรุปได้ว่า การรับรู้ สัญญาของสื่อโฆษณาของผู้รับสารนั้น ขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อม โครงสร้างทางสังคมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาคำอธิบายการใช้สัญญาในภาพยนตร์โฆษณาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ของ รักษ์จิต มั่นพลศรี (2545) เรื่องการตีความหมายให้ตรงกับ สัญญาตามที่คุณส่งสารต้องการให้ผู้รับสารเข้าใจตามเจตนาที่คุณส่งสารสร้างขึ้น และมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ถึงวิธีการสร้างและถ่ายทอดสัญญาของผู้ผลิตสาร ศึกษาถึงการรับรู้และตีความ สัญญาของผู้อ่านภาษา และวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้และการตีความสัญญา ของผู้อ่านสารกับวิธีการสร้างสัญญา โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเรื่ององค์ประกอบของการโฆษณา และทฤษฎีสัญญาวิทยา ผลการวิจัย พบว่า ผู้ผลิตสร้างและถ่ายทอดสัญญาในภาพยนตร์โฆษณา ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อตนเองและการท่องเที่ยวเพื่อชาติ ซึ่งกลุ่มผู้อ่านส่วนใหญ่ที่สามารถ อ่านความหมายของสัญญาแบบเดียวกันกับที่ผู้ผลิตสารต้องการ คือ กลุ่มผู้อ่านสารวัยรุ่นและ วัยทำงาน และผู้อ่านสารส่วนใหญ่สามารถอ่านความหมายของสัญญาลักษณะตรงตามที่คุณผลิตสาร ต้องการด้วย นอกจากนี้ การวิเคราะห์เชิงสัญญาของภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ประเภทเบียร์ ของ อาภาพรธน สายยศ (2549) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การสื่อความหมาย เชิงสัญญาภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ และวิเคราะห์มายาคติ ที่ปรากฏผ่านภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์ โดยได้นำแนวคิดและ ทฤษฎีด้านการสร้างสรรค์ภาพยนตร์โฆษณา แนวคิดด้านวัฒนธรรม ทฤษฎีวิพากษ์ ทฤษฎี สัญญาวิทยา และแนวคิดด้านมายาคติ มาใช้ในการวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า สัญญาในภาพยนตร์ โฆษณา มีการถ่ายทอดผ่านแนวคิดการโฆษณาและการนำเสนองานโฆษณา แนวคิดการโฆษณา ประกอบด้วย เรื่องและโครงเรื่อง ซึ่งแก่นของเรื่องนั้นจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนยุคใหม่ ที่เป็นคนมีน้ำใจประกอบกับความเป็นไทย ส่วนประเภทของสัญญานั้น ปรากฏสัญญาประเภท

ภาพเหมือน และสัญลักษณ์ใช้เป็นรหัสที่กำกับความหมายของสัญลักษณ์ที่พบว่า มีรหัสสิ่งของ เครื่องใช้ บอกถึงความเป็นผลิตภัณฑ์ของแต่ละตราสินค้าที่แสดงความเป็นเมืองและแหล่งสังคมบันเทิง ในส่วนภาพรวมของมายาคติในโฆษณาเบียร์ ในมิติของความเป็นเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นภาพเสนอของความเป็นชาย แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เหนือกว่าและมีการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของภาพยนตร์โฆษณา มีความสัมพันธ์กับมายาคติที่ปรากฏภายใต้บริบทที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรม ค่านิยมของคนไทย รวมทั้งปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยา ซึ่งการสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ของภาพยนตร์โฆษณาประเภทเบียร์ที่แฝงไปด้วยมายาคติ เป็นหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนอุดมการณ์บริโภคนิยม จากผลการวิจัย ได้แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ทางอำนาจที่แฝงมากับโฆษณาที่ว่าด้วยเรื่องอำนาจความเป็นใหญ่ด้วย ดังนั้น ผลงานของสุทธิลักษณ์ สวรรยาวิสุทธิ กล่าวถึงสัญลักษณ์ที่แฝงมากับสื่อโฆษณาผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนัก และในส่วนของผลงานของ สภารัตน์ พงมาศ (2543) และรักจิต มั่นพลศรี (2545) จะกล่าวถึงตัวผู้ตีความหมายของสัญลักษณ์เองว่ามีโครงสร้างทางสังคมเป็นอย่างไรและผู้รับสารนั้นมีวิสัยทัศน์ในการตีความหมายของสัญลักษณ์ได้ตรงตามที่ถูกส่งสารสร้างขึ้นได้มากหรือน้อยเพียงใด

นอกจากนี้ งานวิจัยที่เน้นตัวบทเกี่ยวกับความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง ได้แก่ เรื่อง พระเครื่อง: การสื่อสารกับการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ ของ วัชรกร รัตนกิจ (2552) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริโภคความหมายของกลุ่มผู้บริโภค “พระเครื่อง” โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเชิงตรรกวิทยาการบริโภคของ โบตริยาร์ด ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจัดอันดับคุณค่าการบริโภคจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริโภคซึ่งใน 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ทั้งกลุ่มทางธรรม คือ กลุ่มพระสงฆ์ และกลุ่มทางโลก คือ กลุ่มผู้เชื่อชาวยุคมีความรู้เกี่ยวกับพระเครื่อง และกลุ่มผู้เช่าและสะสมพระเครื่อง ตามตรรกวิทยาการบริโภคของ ฌอง โบตริยาร์ด (Jean Baudrillard) แล้วพบว่า ในสองกลุ่มนี้จะมีรูปแบบการบริโภคที่เหมือนกัน คือ อันดับ 1 การบริโภคเชิงการใช้ประโยชน์ อันดับที่ 2 คือ การบริโภคเชิงสัญลักษณ์ และอันดับที่ 3 คือ การบริโภคเชิงการแลกเปลี่ยน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ลักษณะรูปสัญลักษณ์ในเครื่องรางนำโชคด้านการค้าของผู้ประกอบการค้าบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน ของ ภัทรพงศ์ พึ่งงาม และคณะ (2555) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และจำแนกลักษณะรูปสัญลักษณ์ในเครื่องรางนำโชคด้านการค้าของผู้ประกอบการค้าบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีสัญลักษณ์ ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบของลักษณะรูปสัญลักษณ์ในเครื่องรางนำโชคด้านการค้าของผู้ประกอบการค้าบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน ทั้ง 5 รูป คือ ลักษณะที่ 1 รูปสัญลักษณ์ที่คงรูปแบบไว้เหมือนเดิมดังสมัยอดีต ลักษณะที่ 2 สัญลักษณ์ที่มีการประยุกต์เปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสมัยสังคมปัจจุบัน ลักษณะที่ 3 รูปสัญลักษณ์ที่นำเอารูปสัญลักษณ์ที่มีความหมายทางสัญลักษณ์

ทดแทนกันได้ มาใช้ทดแทนกันในเรื่องของรูปสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายสัญลักษณ์นั้น ๆ ลักษณะที่ 4 รูปสัญลักษณ์ที่ยืมมาจากต่างประเทศเพื่อใช้สื่อความหมายสัญลักษณ์บริบทสังคมไทย และลักษณะสุดท้าย รูปสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการสื่อความหมายของการนำโชค ด้านการค้า นอกจากนี้ยังได้สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์มายาคติและสัญลักษณ์ของ ฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 ของ สุธเมธ ยอดแก้ว (2554) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ มายาคติและสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ในภาษาและภาพของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5 โดยใช้แนวคิดและ ทฤษฎีเรื่องมายาคติ สัญลักษณ์ แนวคิดเกี่ยวกับการรณรงค์ แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบเบื้องต้น แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารและแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการ ตัดสินใจซื้อ ดังนั้นจึงสรุป ได้ว่า สัญลักษณ์ที่มากับเครื่องรางเหล่านั้นเป็นการสร้างอัตลักษณ์สร้างควมหมายและสร้างคุณค่า ให้แก่วัตถุ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ภัทรพงศ์ พึ่งงาม ที่บอกว่าเครื่องรางจะมีการพัฒนา ไปตามแต่ละยุคแต่ละสมัย ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีสัญลักษณ์ที่คนส่วนใหญ่เชื่อและคล้อยตาม ดังงานวิจัย ของ สุธเมธ ยอดแก้ว ที่กล่าวว่า วัตถุบางสิ่งสามารถสร้างขึ้นและสอดคล้อง อัตลักษณ์เพื่อเพิ่มคุณค่า อีกทั้งมีการให้การสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ไม่เกิดความสงสัยต่อ รูปสัญลักษณ์นั้น ถึงแม้ไม่รู้ที่มาก็ตาม

ประเด็นที่สอง กล่าวถึงการใช้นวัตกรรมสัญลักษณ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีการวิจารณ์ตาม ตัวบทของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยเรื่อง การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในสินค้า ท่องเที่ยวชาวเขา ของ พงศ์กฤษฎี พลเลิศ (2544) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผน การสื่อความหมายของสินค้าท่องเที่ยวชาวเขาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความหมาย ที่ปรากฏในสินค้าชาวเขากับวัฒนธรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีโครงสร้างนิยม และสัญลักษณ์ แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและแนวคิดเกี่ยวกับสินค้า ท่องเที่ยวที่ระลึก ผลการวิจัย พบว่า สินค้าท่องเที่ยวชาวเขามีแบบแผนการสื่อความหมายอยู่ 3 ลักษณะ คือ 1) การใช้สัญลักษณ์สื่อความหมายโดยนัย 2) ใช้การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย กับการใช้ส่วนย่อยแทนความหมายส่วนใหญ่ และ 3) การใช้ชุดของสัญลักษณ์สื่อความหมายภายใต้ กระบวนทัศน์เดียวกัน กับเรื่องการวิเคราะห์สัญลักษณ์ของหมู่บ้านม้งดอยปุยเพื่อการออกแบบ เว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยว ของ เลิศฤทธิ์ ใหม่ประเทศ (2552) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์สัญลักษณ์และความต้องการรูปแบบเว็บไซต์หมู่บ้านม้งดอยปุยของกลุ่มตัวอย่างและ เพื่อออกแบบเว็บไซต์เพื่อเป็นต้นแบบเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับหมู่บ้านม้งดอยปุย โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีสัญลักษณ์ แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแนวคิดทางการตลาด แนวคิดการออกแบบเว็บไซต์และทฤษฎีการสื่อสาร ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบเว็บไซต์นั้น ต้องการข้อมูลประวัติศาสตร์หมู่บ้านม้งดอยปุย ต้องการดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ใช้ทั้งภาษาไทย

และภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการวิจัยทั้งสองเรื่องแสดงให้เห็นถึงการสร้างอัตลักษณ์ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเขา ด้วยการแฝงสัญลักษณ์เข้าไปรวมในความหมายของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นด้วย อีกทั้ง การสื่อสารทางวัฒนธรรมด้านอัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของชาวไทยโซ่งในหมู่บ้านดอนเตาอิฐ จังหวัดกาญจนบุรี ของ นางนภัส ศรีสงคราม (2547) ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของชาวไทยโซ่งหมู่บ้านดอนเตาอิฐ และเพื่อศึกษาบทบาทของการสื่อสาร ที่มีต่อวัฒนธรรมด้านอัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของชาวไทยโซ่ง โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ วัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารภายใน วัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสัญญาวิทยา แนวคิดเกี่ยวกับการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม และแนวคิดเกี่ยวกับการขัดแย้งทางวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารมีบทบาททางด้านอัตลักษณ์และสัญลักษณ์ของชาวไทยโซ่ง เป็นอย่างมาก การสื่อสารมีส่วนในการสร้างอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของชาวไทยโซ่งที่จะทำให้ วัฒนธรรมดำรงอยู่หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมของสังคมอื่นรอบข้าง การศึกษามีส่วน ในการสืบสานสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่มาจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานในปัจจุบันด้วยการสอน ให้รู้ ปฏิบัติให้ดู เพื่อให้เกิดการซึมซับในวัฒนธรรมด้วยตนเอง สำหรับการสร้างอัตลักษณ์นั้น พบว่า การสื่อสารมีส่วนทำให้ชาวไทยโซ่งรุ่นลูกหลานเกิดความหวงแหนและรักษาวัฒนธรรม อันเก่าแก่ของตนไว้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของตนต่อไป จึงสรุปได้ว่า การสื่อสารในเรื่อง ของสัญลักษณ์ ว่า “การสื่อสาร” มีบทบาททางด้านอัตลักษณ์และสัญลักษณ์เป็นอย่างมาก มีส่วนใน การสร้างอัตลักษณ์และวิถีชีวิต ซึ่งจะทำให้วัฒนธรรมดำรงอยู่หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม วัฒนธรรมของสังคมอื่นรอบข้าง ซึ่งการสื่อสารนั้น มีส่วนในการสืบสาน สืบทอดมรดกทาง วัฒนธรรม ที่มีจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลานในปัจจุบัน ด้วยการสอนให้รู้ ปฏิบัติให้ดู เพื่อให้เกิด การซึมซับในวัฒนธรรมด้วยตัวเอง สำหรับการสร้างอัตลักษณ์นั้น พบว่า การสื่อสารมีส่วนทำให้ รุ่นลูกหลานเกิดความหวงแหนและรักษาวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของตนไว้ เพื่อสร้างอัตลักษณ์ ที่โดดเด่นของตนต่อไป นอกจากนี้แล้ว การสื่อสารยังมีบทบาทในความเป็นสัญลักษณ์ของชาวไทยโซ่ง โดยสื่อให้เห็นความหมาย และให้เห็นประโยชน์ของสัญลักษณ์ในการใช้เป็นสัญลักษณ์ประจำเผ่า ไทยโซ่งได้อีกด้วย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอื่น

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดความเป็นอื่น ได้ทั้งหมด 2 ประเด็น โดยประเด็นแรกกล่าวถึงการใช้นิยามความเป็นอื่น กับรูปแบบกลุ่มชาติพันธุ์ ดังจะเห็นได้จากงานของ ณพอร รพีพัฒน์ (2547) เรื่อง เมื่อดอกไม้ หายไปในทะเลทუნ: การสร้างความเป็นอื่นและกระบวนการปรับตัวของเด็กต่างชาติที่ถูกทำร้าย

กับเรื่องการต่อรองและปรับตัวของคนพลัดถิ่น: กรณีศึกษาชาวไทใหญ่พลัดถิ่นในเมืองเชียงใหม่ของ ออมสิน บุญเลิศ (2551) ว่าด้วยเรื่องของเชื้อชาติกับชาติพันธุ์ โดย ฌนพอร รพีพัฒน์ เน้นตัวบทของเด็กชาวต่างชาติและเด็กต่างดาวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ดังนั้นการวิเคราะห์จึงจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ การปฏิสัมพันธ์ สิทธิเด็ก รวมไปถึงการปรับตัวของเด็กต่างชาติ ที่ได้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสร้างกลไกในการต่อสู้ดิ้นรนของเด็กต่างชาติ ให้รอดพ้นจากสถานการณ์นั้น ตลอดจนผลการวิเคราะห์ความเป็นอื่นที่เป็นปัจจัยหนึ่งทำให้เกิดอัตลักษณ์ของเด็กต่างชาติและกลุ่มชาติพันธุ์ ส่วน ออมสิน บุญเลิศ (2551) เน้นตัวบทของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ว่าด้วยเรื่องของการวิเคราะห์วาทกรรมร่วมเข้ากับสังคม ที่ได้มีการสร้างความเป็นอื่นให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ โดยเฉพาะนโยบายจากรัฐบาลที่ได้สร้างอัตลักษณ์ให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่ จึงทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่เกิดสถานะความเป็นอื่นในสังคมนั้น ซึ่งทั้งสองเรื่องที่กำลังกล่าวมานี้เน้นการเก็บข้อมูลโดยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสังเกตสถานภาพของกลุ่มชนชาติและชาติพันธุ์

ประเด็นที่สอง กล่าวถึงการใช้แนวคิดความเป็นอื่นของคนชายขอบ ดังจะเห็นได้จากผลงานของ มิ่งมนัสชน จังหาร (2560) เรื่อง ความเป็นชายขอบและการสร้างความเป็นอื่นของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ได้พบว่า ตัวละครชายขอบที่พบในเรื่องสั้นนั้นมีลักษณะเป็นบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการคิดหรือการตัดสินใจ จึงทำให้ถูกกลายเป็นคนด้อยอำนาจ กลายเป็นคนที่ตกอยู่ใต้เบื้องล่างของชนกลุ่มใหญ่ นอกจากนั้นยังพบว่ากลุ่มชนที่อาศัยอยู่ไกลจุดศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม คนกลุ่มนี้จะขาดอำนาจในการต่อรอง ขาดการศึกษา ขาดเครื่องมือที่จะเข้าถึงอำนาจและถูกกีดกันออกนอกระบบการต่อรอง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง วาทกรรมความเป็นอื่นในวรรณกรรมล้านนา ของ วัชรินทร์ แก่นจันทร์ (2555) ที่ว่าด้วยเรื่องของกระบวนการสร้างความเป็นอื่นเพื่อให้เกิดคนชายขอบ พบว่า กระบวนการหลักในการสร้างความเป็นอื่นให้เกิดกับคนชายขอบในกลุ่มชาติพันธุ์นั้น เกิดจากการกำหนดภาพลักษณ์หรืออัตลักษณ์ให้แก่กลุ่มอื่นหรือกลุ่มของตนเอง ในภาพลักษณ์ทางลบเป็นส่วนใหญ่ เช่น กดขี่ทางเพศ การใช้ภาษาและการสื่อสารผิดพลาด รูปลักษณ์ไม่น่าไว้วางใจ เป็นกลุ่มชนที่ไร้วัฒนธรรม โง่ทึม ไม่ทันคน สกปรก ด้อยการศึกษา ล้าหลัง ไร้มารยาท เห็นแก่ตัว เกียจคร้าน มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และนิยมความรุนแรง เป็นต้น ซึ่งผลงานที่ยกมานี้จะเน้นตัวบทที่เป็นวรรณกรรมงานเขียน โดยเรื่องแรกเน้นที่วรรณกรรมปัจจุบันที่ได้รับรางวัล ส่วนเรื่องที่สองเป็นเน้นวรรณกรรมตำนานท้องถิ่นที่เป็นข้อมูลทางคติชนความเชื่อ ในขณะที่งานเขียนบางเรื่องเน้นตัวบทจากเอกสาร ตำราเขียน

ได้แก่ การสร้างความเป็นอื่นให้กับเกย์ ของ ทศพร มณีศรีขำ (2545) โดยในเรื่องนี้ได้วิเคราะห์วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวบท และได้รื้อถอนโครงสร้างเหล่านั้นจนถึงการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มชนของตนขึ้นมาใหม่ เพื่อตอบโต้ความเป็นอื่นที่ถูกสร้างขึ้นจากสถานะภาพทางสังคม ดังนั้น จากแนวคิดทั้งสองนี้ จึงสรุปได้ว่า ความเป็นอื่น คนอื่น ถูกสร้างให้เป็นวาทกรรมในการสร้างและต่อรองอำนาจของกลุ่มชนกลุ่มหนึ่งหรือสังคม ๆ หนึ่ง เพื่อเบียดขับให้สิ่งที่กลุ่มของตนไม่พึงประสงค์ให้ออกไป จนกลุ่มที่ถูกเบียดขับออกไปนั้นได้กลายเป็นอื่นหรือที่เรียกกันว่า คนชายขอบ รวมไปถึงการสร้างอัตลักษณ์ ทั้งกลุ่มชนของตนเองและกลุ่มชนอื่น เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการยืนยันของความไม่ยอมรับและไม่เข้าร่วม ซึ่งเป็นเครื่องหมายที่แสดงออกถึงความแตกต่าง โดยเครื่องหมายนี้จะแสดงให้เห็นชัดเจนจากคำวาทัน “เขา” นี้ “เรา” เป็นต้น

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การสร้างความเป็นอื่นเกิดขึ้นจากกระบวนการหลัก ๆ สองกลุ่ม คือ กระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้กับกลุ่มต่างชาติพันธุ์และกระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน โดยจุดประสงค์ในการประกอบสร้างความเป็นอื่นนั้นเพื่อต้องการประกอบสร้างอัตลักษณ์ให้แก่กลุ่มสังคมนั้น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดสถานะทางสังคมจนนำไปสู่ความเป็นชนชายขอบที่ถูกเบียดขับให้ออกจากสังคม และกลุ่มบุคคลเหล่านั้นเองต้องโต้ตอบโดยการสร้างอัตลักษณ์โต้กลับให้แก่บุคคลนั้น และจากผลการศึกษาจึงพบว่า กระบวนการสร้างความเป็นอื่น คือ เครื่องมือที่ใช้สร้างสถานะทางสังคมและเป็นเครื่องมือแบ่งแยกสถานะทางสังคมเช่นเดียวกัน

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคู่ตรงข้าม

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคู่ตรงข้าม ได้ดังนี้ การใช้แนวคิดคู่ตรงข้ามกับแนวคิดทางการเมืองดังจะเห็นได้จากผลงานของ ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ (2551, หน้า 5-9) เรื่อง การเมืองวิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม (Binary Opposition) ว่าด้วยเรื่องวิธีคิดแบบคู่ตรงข้ามที่ช่วยในการจัดระบบ ระเบียบสรรพสิ่งต่าง ๆ ในสังคม และได้กำหนดตำแหน่งแห่งที่ให้กับสรรพสิ่งในสังคม พร้อมกำหนดการรับรู้ของคนในสังคมไปพร้อม ๆ กัน ข้อสำคัญของวิธีคิดแบบคู่ตรงข้ามมีอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่ ประการแรก วิธีคิดแบบคู่ตรงข้ามเป็นการเก็บกด ปิดกั้น กัดทับอีกข้างของคู่ตรงข้ามไว้ ทั้ง ๆ ที่จำเป็นต้องอาศัยหรือใช้ประโยชน์จากคู่ตรงข้ามในการสร้างตัวตนขึ้นมา เนื่องจากเอกลักษณ์เป็นเรื่องของระบบความแตกต่าง เช่นความเป็นผู้ชายต้องอาศัยความเป็นผู้หญิงเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดตัวตน เพียงแต่วิธีคิดแบบคู่ตรงข้ามจะเลือกข้างหนึ่งของคู่ตรงข้ามและเก็บกดอีกข้างไว้ ทั้ง ๆ ที่ใช้ประโยชน์จากข้างที่ถูกเก็บกดอย่างมหาศาล วิธีคิดแบบคู่ตรงข้ามจึงเป็นวิธีคิดที่ใช้ความรุนแรง กระทำความรุนแรงกับอีกฝ่ายอย่างมาก ประการที่สอง วิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม

เป็นวิธีคิดที่ไม่มีที่ว่างหรือไม่มีพื้นที่ให้กับสรรพสิ่งที่ไม่สามารถจับเข้าชั่วใดชั่วหนึ่งของคู่ตรงข้ามได้ เช่น ไม่มีที่ว่างให้กับกะเทยในกรณีของการคิดแบบแยกชาย-หญิงเด็ดขาด วิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม จึงเป็นวิธีคิดที่มีลักษณะคับแคบและแข็งทื่อ ประการที่สาม วิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม จะนำไปสู่สังคมที่เน้นการทำให้เป็นปกติธรรมดา เป็นสังคมที่มีความขยันในการผลิตคู่ตรงข้าม ที่ทำหน้าที่เป็น "สิ่งที่ผิดปกติ" ของสังคมเพื่อสร้างความบริสุทธิ์ผุดผ่องให้กับระบบที่ดำรงอยู่ เช่น ประชาธิปไตยแบบปรีกษาหรือ มองการเดินขบวนประท้วงของประชาชนว่าเป็น "สิ่งผิดปกติ" เพราะเป็นการกระทำที่ไม่ใช่การปรีกษาหรือ ในทำนองเดียวกัน สังคมไทยแต่ละยุคสมัยก็จะมีการผลิต "สิ่งผิดปกติ" ของสังคมขึ้นมา เช่น คนไม่รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นต้น ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับผลงานของ วรวิทย์ ไชยทอง (2557) ในหัวข้อเรื่อง ปัญหาของการเมืองแบบวิธีคิดคู่ตรงข้าม ที่ว่าด้วยเรื่องของการแสดงออกทางการเมืองในการแสดงมุมมองต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทำให้ฝ่ายตรงข้ามจับตามอง เพื่อที่จะบังคับ ยัดเยียดให้ตกอยู่ในฐานะฝ่ายตรงข้ามทันที ดังในกรณีเสื้อเหลือง-เสื้อแดง ถ้าหากว่าไปแสดงมุมมองที่แตกต่างต่อฝ่ายเสื้อเหลือง ผู้แสดงมุมมองก็จะตกอยู่ในฐานะเป็นคนของฝ่ายเสื้อแดงทันที เช่นกันถ้าหากไปแสดงมุมมองแตกต่างต่อฝ่ายเสื้อแดง บุคคลนั้นก็จะตกอยู่ในฐานะคนของเสื้อเหลืองทันที ดังนั้น จากแนวคิดทั้งสองนี้ จึงสรุปได้ว่า การที่เราแสดงทัศนะหรือมุมมองที่แตกต่างจากคนอื่น เราจะกลายเป็นฝ่ายตรงข้ามในทันที เช่นเดียวกับผู้อื่นที่ได้แสดงทัศนะมุมมองที่แตกต่างจากตัวเรา ผู้นั้นก็จะกลายเป็นฝ่ายตรงข้ามเช่นกัน เพราะถ้าเราเชื่อในฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาก ๆ แล้ว เราก็จะมองคนที่คิดเห็นไม่ตรงกับเราเป็นฝั่งตรงกันข้ามทันที โลกนี้จึงมีแค่สองฝ่าย ไม่มีดี ก็ต้องชั่ว ไม่ใช่มิตร ก็ต้องเป็นศัตรู คนเห็นต่างกันจะถูกทำให้กลายเป็นอื่น ๆ ไปได้แบบง่าย ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาวรรณกรรมกับแนวคิดทางสังคมเข้าด้วยกัน โดยอาศัยทฤษฎีสัญญาวิทยา และแนวคิดความเป็นอื่น เพื่อมุ่งหาคำตอบ 2 ประการ คือ การค้นหาการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ที่ปรากฏในมหานิเวศสันดรชาดกล้านนา และกระบวนการสร้างความหมายอื่นให้แก่ชุก ที่ปรากฏในมหานิเวศสันดรชาดกล้านนา โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดงานวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
2. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การนำเสนอผลการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

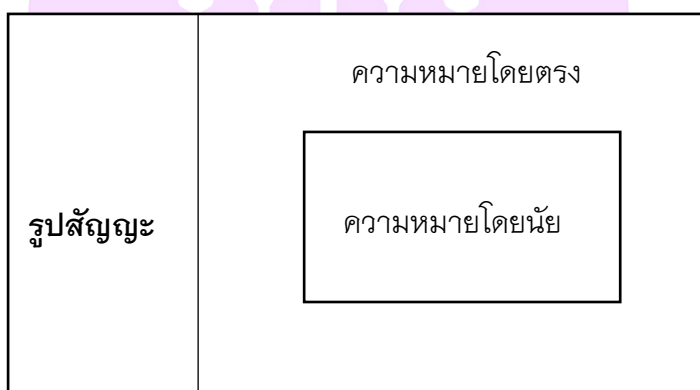
ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ มหานิเวศสันดรชาดกล้านนา จำนวน 3 ส่วน ได้แก่ ฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยโรงพิมพ์เมืองเชียงใหม่ ฉบับสร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว) จัดพิมพ์ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ. 2516 โดยพระสังฆการพิมพ์ และฉบับกุฎีคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระครูอดุลสีกิตติ์ จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดยณัฐพลการพิมพ์ ซึ่งทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้แต่งได้รวบรวม แต่งเติม แก้ไขจากมหานิเวศสันดรชาดกล้านนาฉบับอื่น ๆ และปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่มุ่งตีความเพื่อทำความเข้าใจความหมายของรูปสัญลักษณ์และความเป็นอื่นที่ปรากฏขึ้นกับตัวละครชุก ในวรรณกรรมเรื่อง มหานิเวศสันดรชาดกล้านนา ทั้ง 3 ส่วน โดยมีจุดยืนอยู่บนบริบทของรูปสัญลักษณ์ของเฟอร์ดินองด์ เดอ โซซัวร์ (Ferdinand De Saussure) และความเป็นอื่น (The Otherness) เป็นหลัก ในการเก็บข้อมูลโดยแยกออกเป็น 2 ประเด็น คือ รูปสัญลักษณ์ที่ผู้ประพันธ์ประกอบสร้างขึ้นให้แก่ชุก และกระบวนการสร้างเป็นอื่นให้แก่ชุก โดยอาศัยวิธีการศึกษาในแนววรรณกรรมวิเคราะห์

แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกกล้านนา ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ คือ

1. แนวคิดเรื่องสัญญาวิทยา

ผู้วิจัยใช้ตารางสัญญาะ เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพื่อหาความหมายโดยตรงที่กล่าวตามตรงหรือความหมายพื้นฐาน และค้นหาความหมายโดยนัยซึ่งมีความเกี่ยวพันมาคาดติที่กล่าวถึงความหมายแฝง ซึ่งต้องใช้ทักษะในการตีความถึงจะได้ความหมายนั้นมา และความหมายเหล่านั้นมักจะสอดคล้องเข้ากับรูปสัญลักษณ์ได้เป็นอย่างดี ดังภาพ

ภาพ 3 แสดงการตีความรูปสัญญาะ

ทั้งนี้ ในการตีความหมาย จะกำหนดให้ความหมายโดยตรงเป็นความหมายพื้นฐานของภาษาและให้ความหมายโดยนัยเป็นความหมายทางวัฒนธรรม

2. แนวคิดเรื่องความเป็นอื่น

ความเป็นอื่น เป็นการวิเคราะห์เพื่อนำมาอธิบายกระบวนการตลอดจนทำให้เห็นวิธีการเบียดขับกลุ่มชนชายขอบและเป็นการตอกย้ำว่า ทุกสิ่งทีปรากฏต้องมีสองขั้ว โดยการตอกย้ำนั้น แสดงถึงอำนาจที่เหนือกว่าและรวมไปถึงการต่อรองอำนาจของผู้ที่ได้เปรียบกว่า สุดท้ายกระบวนการสร้างความเป็นอื่น คือสิ่งที่แบ่งแยกความเป็น “เขา” และ “เรา” ได้อย่างชัดเจน โดยไม่สนใจว่าผลที่ตอบกลับมานั้นจะเป็นบวกหรือลบก็ตาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้เก็บข้อมูลในลักษณะกรณีศึกษาด้วยวิธีการศึกษาจากวรรณกรรมมหาชาติล้านนาล้านนา จำนวน 3 ล้านน ได้แก่ ฉบับสร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว) จัดพิมพ์ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ. 2516 โดยพระสังฆการพิมพ์ ฉบับไม้ไผ่แจ้เขียวแดง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยโรงพิมพ์เมืองเชียงใหม่ และฉบับกุฎีคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระครูอดุลสีกิตติ์ จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดยณัฐพลการพิมพ์ ซึ่งทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้แต่งได้รวบรวม แต่งเติม แก้ไข จากมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาฉบับอื่น ๆ และปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์และตีความข้อมูล โดยใช้แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยาและแนวคิดความเป็นอื่น เป็นทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยมองเห็นความหมายในรูปของสัญญาและความเป็นอื่นในตัวละครชุกที่ถูกรวบรวมสร้างขึ้น ทั้งนี้ในการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลนั้นจำเป็นที่จะต้องศึกษาและเทียบเคียงกับผลการศึกษาของท่านอื่นด้วย โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีสัญวิทยา และแนวคิดความเป็นอื่น
2. ศึกษา ค้นคว้า ทำความเข้าใจและรวบรวมความรู้ข้อมูลทบทวนบทบาท ลักษณะ

และพฤติกรรมของตัวละครชุก ในวรรณกรรมเรื่องมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัย นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของวิธีวิทยา แบ่งเป็น 3 บท ได้แก่ บทนำ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วรรณกรรม และวิธีดำเนินการวิจัย ส่วนที่ 2 กระบวนการวิจัย แบ่งเป็น 2 บท ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เชิงสัญญาะที่ปรากฏในตัวละครชุก ซึ่งมีวิธีการเลือกแต่ละฉบับเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยยึดปีการจัดพิมพ์ เพื่อเรียงลำดับจากใหม่ล่าสุดไปยังฉบับที่เก่าที่สุด และนำบทประพันธ์หรือข้อความที่มีความเกี่ยวเนื่อง หรือกล่าวถึงตัวละครชุกมาวิเคราะห์แบ่งออกดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงสัญญาะที่ปรากฏในตัวละครชุก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาฉบับกุฎีคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดยพระครูอดุลสีกิตติ์ จัดพิมพ์ขึ้นใน ปี พ.ศ. 2556 ปรากฏในกัณฑ์ชุก กัณฑ์จุลพน กัณฑ์มหาพน กัณฑ์กุมารบรรพ และกัณฑ์มหาธาตดังนี้

1.1 “ยังมีชายผู้ 1 เชื้อชาติสามานย์ ชื่อว่า ชุกกะพราหมณ์ มีตนบ่งามผิดเพี้ยน ร้ายเล้าพาโลมิให้ชั่วโขด ประกอบด้วยโทษปานผี” (พระครูอดุลสีกิตติ์, 2558, หน้า 143) จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ยังมี หมายถึง คงมี (พจนานุกรมล้านนา-ไทย, 2560, หน้า 347)

เชื้อชาติ หมายถึง ผู้ที่รวมเผ่าพันธุ์เดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 390)

สามานย์ หมายถึง เลวทรามต่ำช้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1218)

ตน หมายถึง รูปร่าง, ตัวคน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 184)

บ่ หมายถึง ไม่น่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 647)

ผาญร่าย หมายถึง ซอมซ่อ, ชี้เหร่, ไม่น่าดู, อับลัษณ์ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 305)

พาโล หมายถึง คนชั่วร้าย, คนเกเร (เปลื้อง ณ นคร, ม.ป.ป., หน้า 183)

ชั่วโขด หมายถึง โกรธ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 54)

โทษ หมายถึง ความไม่ดี, ความชั่ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 589)

ปาน หมายถึง เหมือน, คล้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 742)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “มีพราหมณ์คนหนึ่งเกิดในตระกูลต่ำช้า ชื่อว่า ชุกกะพราหมณ์ มีรูปร่างอับลัษณ์ไม่เหมือนคนทั่วไป ซอมซ่อ ชี้เหร่ จิตใจชั่วร้าย ชีโมโห น่ากลัวเหมือนกับผี”

1.2 “เหตุที่ว่าเจ้าชูชกะนั้นนั้นนาหุ้หมักปุชช้ายันต์ แล้วก็ไปกระทำอันชอกกินเชิงทานตามบ้านใกล้เรือนตน เมื่อนั้นแลนา” (พระครูอดุลสืลลิตตดี, 2558, หน้า 143)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 ถั่ว หมายถึง ผู้ที่มีอายุมาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 216)

ชูชกะนั้น หมายถึง ชื่อพราหมณ์ชื่อช่อในเรื่องเวสสันดรชาดก (เปลื้อง ณ นคร, ม.ป.ป., หน้า 43)

หุ้หมัก หมายถึง ชอบ, นิยม, พอใจ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 439)

มัก หมายถึง ชอบ, นิยม, พอใจ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 333)

ปุชชา หมายถึง บูชา-แสดงความเคารพบุคคลหรือสิ่งที่มีเกียรติด้วยเครื่องสักการะ มีดอกไม้ ธูป เทียน เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 680)

ยันต์ หมายถึง การบูชาในศาสนาพราหมณ์

เชิง หมายถึง คำใช้แทนนามหรือข้อความที่อยู่ข้างหน้า เช่น บ้านของชูชกอยู่ในป่าซึ่งห่างจากชุมชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 420)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ชอบทำพิธีบูชา ถั่ว หลังจากนั้นก็ออกเดินทางไปชอกทานตามบ้านเรือนผู้อื่นที่อยู่ใกล้กับบ้านเรือนของตน”

1.3 “ถั่วหวังใจไฝ่ห้อย ยังนางสาวน้อยซึ่งจริง อันเปนลูกหญิงผู้ไร้” (พระครูอดุลสืลลิตตดี, 2558, หน้า 143)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 หวังใจ หมายถึง คาดว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1318)

ไฝ่ห้อย หมายถึง ปรากรณา, ต้องการ, คะนึ่งหมาย (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 313)

สาวน้อย หมายถึง สาวแรกรุ่น (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 404)

ลูกหญิง หมายถึง ลูกผู้หญิง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 377)

ผู้ไร้ หมายถึง ยากจน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 57)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์คาดหวังไว้ในใจ อยากได้หญิงสาวพรหมจรรย์ผู้ซึ่งเป็นลูกของคนยากจนมาเป็นเมีย”

1.4 “ดูกราแม่อมิตตาเฮย ชื่อว่าศาสตร์ศิลป์และลิปปคุณ กุพีก็บ่ได้เรียน เมื่อยังหนุ่มยังเล็ก ตำราเซนเซ็ก กุพีก็บ่ได้เรียน หล่อเหล็กที่ือเปนคำ กุพีก็บ่ได้เรียน ฯ” (พระครูอดุลสีลิกิตดี, 2558, หน้า 151-152)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ดูกรา หมายถึง ดูก่อน (กลอน; แบบ) คำกล่าวเรียกผู้ที่จะสนทนาด้วย เป็นคำที่ผู้ใหญ่พูดกับผู้น้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 442)

ชื่อว่า หมายถึง แม่ว่า, เรียกว่า, นับว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 384)

ศาสตร์ หมายถึง ระบบวิชาความรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1142)

ศิลป์ หมายถึง ฝีมือ, ฝีมือทางการช่าง, การทำให้วิจิตรพิสดาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1144)

ลิปปคุณ หมายถึง มีศิลปะวิทยา, ชำนาญในวิชาชีพของตน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 407)

หล่อ หมายถึง หลอม, เทลง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 431)

คำ หมายถึง ทอง, ทองคำ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 98)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์พูดกับนางอมิตตดาว่า ‘ดูก่อนแม่อมิตตดา สิ่งไหนที่เรียกว่าศิลปะ วิชา ความรู้ ตัวพี่นี้ไม่ได้เรียน เมื่อคราวยังหนุ่มยังเล็ก ตำราต่าง ๆ ก็ไม่ได้เรียน ให้หลอมเหล็กเป็นทองคำ พี่นี้ก็ได้เรียน’”

1.5 “มันจิงมุสาวาท เทียมนักปราชญ์ภายหลัง” (พระครูอดุลสีลิกิตดี, 2558, หน้า 162)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
จิง หมายถึง จิง (พจนานุกรมล้านนา-ไทย, 2560, หน้า 131)

มุสาวาท หมายถึง การพูดเท็จ, การพูดปด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 916)

เทียม หมายถึง ทำเอาอย่างให้เหมือนหรือคล้ายของจริงของแท้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 586)

นักปราชญ์ หมายถึง ผู้รอบรู้, ผู้มีปัญญา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 613)

ภายหลัง หมายถึง ข้างหลัง, ต่อจากนั้นไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 868)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ชอบพูดโกหก โดยใช้คำพูดเสมือนนักปราชญ์ผู้มีความรู้”

1.6 “ลำดับธรรมเนียมเทศนา จักกล่าวถึงพราหมณ์ผู้พาลาบาบไป” (พระครูอดุลสีลิกิตดี, 2558, หน้า 181)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 ลำดับ หมายถึง บรรยายเรื่องราวตามลำดับ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 374)
 ธรรม หมายถึง คำสั่งสอนในศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 597)
 เทศนา หมายถึง การแสดงธรรมสั่งสอนในทางศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน,
 2556, หน้า 583)

จัก หมายถึง จะ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 124)

กล่าว หมายถึง บอก, แจ้ง, พูด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 80)

ถึง หมายถึง ถึง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 216)

พาลา หมายถึง ชั่วร้าย, เกเร, เกะกะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 833)

บาปใบ้ หมายถึง ชั่วหนัก, ชั่วมาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 277)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ต่อไปจะเป็นการ
 กล่าวถึงชุกพรหมณ์ผู้ชั่วร้ายบาปหนา”

1.7 “เมื่อนั้น ชุกพรหมณ์ ผู้บังามปุมหลามซี่ป้าง มันก็กล่าวอ้างชื่อทานยินดี”
 (พระครูอดุลสีกิตติ, 2558, หน้า 183)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 ปุม หมายถึง พุง, ท้อง, สะดือ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 296)

หลาม หมายถึง ล้นแฉะเลยออกมา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1316)

ซี่ป้าง หมายถึง โรคมาลาเรียเรื้อรัง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 291)

ชื่อ หมายถึง ให้, มอบ, สละ, ทาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 438)

ยินดี หมายถึง ชอบใจ, ดีใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 952)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้น ชุกพรหมณ์
 ผู้อปลักษณ์ พุงโล ทั้งเป็นโรคมาลาเรีย ก็พูดเล่าโลมให้คนฟังพอกพอใจ”

1.8 “คันรุ่งเข้ายาจกเข้ามาก่อนงายนั้นแล จำเนียรแต่ได้หันพรหมณ์ยาจกเข้ามานี้”
 (พระครูอดุลสีกิตติ, 2558, หน้า 206)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 คัน หมายถึง ครั้น, หากว่า, แม้นว่า, เมื่อ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 77)

ยาจก หมายถึง คนขอทาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 949)

งาย หมายถึง มือเข้า, เวลาเข้า (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 110)

จำเนียร หมายถึง นาน, ช้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 320)

หัน หมายถึง เห็น, พบ, ประสบ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 436)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เข้ารุ่งขึ้น คนขอทานก็เข้ามาถึงก่อนทานอาหารมื้อเช้า เป็นเวลานานแล้วที่ไม่ได้เห็นพรหมณ์มาขอทานที่นี่”

1.9 “เจ้าชาลีใคร่หัวจุกอยู่ หันโทษปู่ชี้พรหมณ์ ดูบงามพันแพ่ง นับว่าได้ 18 แห่งในตนพรหมณ์นั้นแล” (พระศรีอริยสาร, 2558, หน้า 207)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ใคร่หัว หมายถึง หัวเราะ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 91)

จุก หมายถึง หยุด, ยั้ง, พัก, ยืนนิ่ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 197)

หัน หมายถึง เห็น, พบ, ประสบ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 436)

โทษ หมายถึง ความไม่ดี, ความชั่ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 589)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชาลีหยุดตรงนั้น และหัวเราะ เพราะเห็นความผิดปกติในร่างกายของชุกพรหมณ์ ดูปลั่งกษณ์นับได้สิบแปดประการ”

1.10 “เมื่อนั้นชุกพรหมณ์ผู้เฒ่า บ่หันเจ้าราชกุมารในสถานที่ใกล้ต้นท้าวไทรลีมันจึงจาคำบ่ตีกกล้าหยาบ คำราบพระภูธร” (พระศรีอริยสาร, 2558, หน้า 211)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ราชกุมาร หมายถึง พระโอรสพระเจ้าแผ่นดิน, เจ้าชาย (เปลื้อง ณ นคร, ม.ป.ป., หน้า 234)

ท้าว หมายถึง ผู้เป็นใหญ่, พระเจ้าแผ่นดิน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 228)

ไทร หมายถึง ยิ่งใหญ่, ยศศักดิ์ใหญ่, ผู้มียศศักดิ์ใหญ่ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 243)

รลี หมายถึง ฤๅษี, ฤๅษี (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 356)

จึง หมายถึง จึง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 131)

จา หมายถึง พูด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 126)

บ่อดี หมายถึง ไม่ดี (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 289)

หยาบ หมายถึง ไม่สุภาพ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 429)

คำราบ หมายถึง ช่มชู้, ช่มเหง, เบียดเบียน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 99)

ภูธร หมายถึง พระราชา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 871)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อชุกพรหมณ์ไม่เห็นสองกุมารชาลีและกัณหาในบริเวณใกล้ ๆ พระเวสสันดร จึงต่อว่าและช่มชู้พระเวสสันดรด้วยคำหยาบ”

1.11 “ส่วนชุกพรหมณ์ผู้เถา บ่มีเชือกอันจักผูกยังลูกเจ้าทั้งสองพระองค์
 จงละถงพามันไว้ เข้าไปสู่ว่านไม้แสวงหา ยังเครือเขาอันจักผูกสองเจ้าลูกพระยา มันก็หัน
 ลัดตาเครือเขาใหญ่มันก็ก้มไต่กัดเอา เครือเขาด้วยเขี้ยว ก้มคาบเคี้ยวเครือริมาผูกแขน
 เจ้าชาลีเบื่องขวา ผูกแขนนางกัณหาเบื่องซ้าย รัตคาค้ายกับกันแล้วเอาเส้นหนึ่ง
 ตีหลังสองหนอแก้วดีแล้วลากนำไปวันนั้นแลนา”

(พระครุฑดุษฎีสารคดี, 2558, หน้า 216)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 จัก หมายถึง จะ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 124)

ผูก หมายถึง เอาเชือกเป็นต้นสอดคล้องกันให้เกิดเป็นเงื่อน เพื่อทำให้มันหรือ
 ติดต่อกันในตัวหรือกับสิ่งอื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 787)

ทั้ง หมายถึง ทั้ง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 224)

จง หมายถึง โยน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 137)

ละ หมายถึง ปลอย, ทิ้ง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 366)

ถงพา หมายถึง ยามที่ใช้ใส่ของใช้ประจำตัว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 306)

แสวง หมายถึง เทียวหา, ค้นหา, เสาะหา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1272)

เครือเขา หมายถึง เถาวัลย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 269)

หัน หมายถึง เห็น, พบ, ประสบ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 436)

ลัดตา หมายถึง เครือเถา, เครือวัลย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1034)

ไต่ หมายถึง เดินไปด้วยความระมัดระวัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 520)

เขี้ยว หมายถึง ฟัน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 41)

เคี้ยว หมายถึง บดให้แหลกด้วยฟัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 275)

เครือ หมายถึง เถาไม้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 269)

รี หมายถึง เรียว, ถ้ากลมเรียวอย่างรูปไข่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า
 1004)

เบื่อง หมายถึง ทาง, ข้าง, ด้าน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 686)

ค้าย หมายถึง พันโดยรอบแล้วทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ผูกหรือกัณฑ์ เป็นต้น
 เพื่อไม่ให้หลุด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 255)

ค้าย หมายถึง เคลื่อนไป, ขยับจากที่เดิม, ย้าย (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า

หน่อแก้ว หมายถึง พระโพธิสัตว์ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 420)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ไม่มีเชื้อเพื่อที่จะเอาไว้มัดสองกุมารชาลีและกัณหา จึงทิ้งถูง่ามลงไว้แล้วเดินเข้าไปในป่า ไปหาเถาว์วัลย์เพื่อจะนำมามัดสองกุมาร เมื่อเดินเข้าไปก็เห็นเถาว์วัลย์เครือใหญ่ จึงปีนขึ้นไปแล้วใช้ฟันกัดให้ขาดและนำมามัดแขนชาลีข้างขวามัดติดกับแขนกัณหาข้างซ้าย รัดติดกันอย่างแน่นหนาแล้วก็เอาอีกเส้นพาดหลังทั้งสองแล้วเดินลากงูไป”

1.12 “พราหมณ์ผู้เฒ่านี้ มีรูปอันผางร้าย ตีนพราหมณ์หดเป้นทุต เปนดังตีนข้างรุนยูน หนึ่งมันลงหม่มห้อยเปนถ้อยอยู่หนึ่ง มีทูนขึ้นยานทัดสะเอว เปนแถวตั้งท่านทัดให้เข้า ริมปากเก้ายานยะยาบ ตกตาบคาบปกคาง ดังพราหมณ์ก็คดคอง เขี้ยวองนองออกตั้งขึ้นวสุกรพันปากซอนปลอมหนวด หน้าผากสวดตะโน หลังมันโคตั้งหลังข้างปุมปางสวดตุนยูน ตามันกายบนทิบที่ ตาภายในดีसानลาน หนวดมันแดงจ๊กก็เปนดังหนวดกึ่งจีเปลวไฟนั้นแล ตนมันเต็มไปด้วยไฟดำไฟแดง มีกลิ่นเหมงเหม็นส่มเปนดังข้าวต้มใส่แปด้า ตามันกำเหลิ้มมะมาบสาบคาบอยู่ปุ่นกล้ว ดูกมันลั่นคะคุดคะคาคาตเยี่ยะคะคุดคะคาคากว่าเทียวพลัน หนึ่งเสื่อมันหม่มหม่อม ยานยาบห้อยเหมือนผี มันบอใช้คนดีเคยคู่ หันหน้าอยู่ปุ่นกล้ว”

(พระครูอดุลสีลิตดี, 2558, หน้า 218)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ผางร้าย หมายถึง ซอมซอ, ซี้เหร่, ไม่น่าดู, อัปลักษณ์ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 305)

ทุต หมายถึง โรคผิวหนังซึ่งติดต่อทางผิวหนัง, โรคเรื้อน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 56)

หม หมายถึง ปกคลุม (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 416)

ห้อย หมายถึง แขนว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 435)

ถ้อย หมายถึง แถว, แนว, แถบ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)

นุ่งนั่ง หมายถึง อากาารที่สิ่งต่าง ๆ รวมกันอยู่อย่างระเกะระกะหรือแยกกระจัดกระจายกันอยู่ ยุ่งเหยิง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1006)

ทูน หมายถึง นม, เต้านม (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)

ชั้น หมายถึง ก้อนหรือแผ่นเล็กที่ตัด แล่ แบ่ง แยก หรือแตกออกจากส่วนใหญ่
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 381)

ยาน หมายถึง หยอนยาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 348)

ทัด หมายถึง ตรง, บริเวณ, ที่ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 225)

สะเอว หมายถึง ส่วนกลางของร่างกายระหว่างชายโครงกับกระดูกตะโพก
ทั้ง 2 ข้าง, กะเอว บั้นเอว หรือ เอว ก็ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1196)

ริมปาก หมายถึง ริมฝีปาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 362)

ยะยาบ หมายถึง อากาศขึ้นลงเนิบ ๆ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 348)

ตาบ หมายถึง ปิด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 195)

คาบ หมายถึง เอาปากจับสิ่งหนึ่งเอาไว้ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 79)

คาง หมายถึง ส่วนหน้าสุดของขากรรไกร อยู่ใต้ปาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556,
หน้า 254)

ดั่ง หมายถึง รูจุมูก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 363)

คด หมายถึง ลักษณะที่ไม่ตรงตลอด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 225)

เขี้ยว หมายถึง ฟัน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 41)

งอน หมายถึง งอขึ้นข้างบน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 108)

ง้อง หมายถึง โคน, งอ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 107)

สุกร หมายถึง หมู (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1241)

ซอน หมายถึง ใส่แทรกเข้า, เข้าไประหว่าง, เบียดเสียด (วันชัย พลเมืองดี, 2560,
หน้า 158)

สวด หมายถึง นูน, อูน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 396)

โค หมายถึง โกง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 103)

ปุ่ม หมายถึง พุง, ท้อง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 296)

หีบหู่ หมายถึง เกือบดับ, สว่างน้อย ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1003)

ตี หมายถึง แหวก, คลี, แหกออก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 199)

ตน หมายถึง ตัว (ตัวคน) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 453)

เต็ม หมายถึง มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งบรรจุอยู่จนไม่มีที่ว่าง, ไม่พร่อง (ราชบัณฑิตยสถาน,
2556, หน้า 510)

ส้ม หมายถึง เปรี๊ยะว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 389)

ข้าวต้ม หมายถึง ข้าวเหนียวที่ห่อด้วยใบไม้เช่นใบตองหรือใบมะพร้าวอ่อน
แล้วต้ม หรือหนึ่งให้สุก อยู่ในจำพวกขนม มีชื่อต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 192)
ก่ำ หมายถึง เข้ม, จืด, ซ้ำเลือด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 21)
เหลื่อม หมายถึง แฉววาว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 430)
มะมาบ หมายถึง เบิกตา, แสงไฟส่องแวบ ๆ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า
334)

สาบ หมายถึง กลิ่นเหม็นชนิดหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1215)
คาบ หมายถึง รอยเปื้อนติดครั่งอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 232)
ปุนกลัว หมายถึง น่ากลัว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 296)
เยี่ยะ หมายถึง ทำ, กระทำ, สร้าง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 350)
เทียว หมายถึง เวียนไปเวียนมา, ไปหรือมาบ่อย ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556,
หน้า 586)

พลัน หมายถึง ทันที (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 819)

ห้อม หมายถึง ล้อม (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 434)

หยาบ หมายถึง ไม่สุภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1308)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพรหมณ์เฒ่า
ผู้นี้ มีรูปร่างขอมซ่อ ซี่เหร่ เท้าเป็นโรคเรื้อนเหมือนกับเท้าช้าง ผิวหนังยานรุงรัง มีนมหานลงถึงเอว
ลักษณะเหมือนกับกระสอบข้าวที่มัดไว้ ริมฝีปากยานปกลงถึงคาง จมูกก็คดงอ ฟันยื่นออกมา
เหมือนหมู ยื่นออกมาพันหวด หน้าผากนูน หลังค่อมเหมือนกับหลังช้าง พุงโล ตาข้างหนึ่งดีตา
ข้างหนึ่งบรีอ หวดแดงเหมือนกับหวดกึ่งลนไฟเนื้อตัวเต็มไปด้วยไฟดำไฟแดง มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยว
เหมือนข้าวต้มใส่ถั่วดำ ตาคั่ว กลิ่นเหม็นคราบเหงื่อโคล กระดุกดั่งล้มเวลาไปไหนมาไหน
อย่างรวดเร็ว หนังสือที่หมอยู่นั้น ยานย่อยเหมือนกับผี มองดูแล้วไม่ใช่คนดีที่เคยเห็นมาแต่ก่อน
เห็นหน้าแล้วรู้สึกน่ากลัว”

1.13 “เมี่ยมันจำหนีมาจากบ้าน เจ้าถ้อย ครานการงาน เลี้ยงตัวผานทุกชัยาก
ถ่านเลี้ยงปากบ่บอ มาแสวงขอเผื่อข้า เจ้าถ้อยชานำไป เพื่อนี้เปนสายใจจิราจ ในเมื่อผีวิศาจ
ผู้ยากเนื้อหากนำไป” (พระครูอดุลสีลิกิตดี, 2558, หน้า 218)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
จำหนี หมายถึง ขับไล่, บังคับให้หนีไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2534, หน้า 192)
ถ้อย หมายถึง ต่ำช้า, เลวทราม, ลามก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)
คราน หมายถึง ซ้ำเกียจ, ซ้ำคราน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 73)

ทุกข์ยาก หมายถึง สภาพที่ทนได้ยาก, ความทุกข์, ความไม่สบาย (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 230)

ถ้าน หมายถึง ขนาด, ถึงกับ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 213)

ปอ หมายถึง พอดี, ครบ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 318)

แสวง หมายถึง เทียวหา, ค้นหา, เสาะหา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1272)

เผื่อ หมายถึง ข้ำ, ฉ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 789)

ถ้อยซ้ำ หมายถึง ต่ำซ้ำ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)

สายใจ หมายถึง กระแสแห่งความรักและความผูกพัน, เรียกผู้ที่เป็นที่รัก ดังดวงใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1218)

ธิดา หมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้ยิ่งใหญ่กว่ากษัตริย์ทั้งหลาย (ราชบัณฑิตย-สถาน, 2556, หน้า 86)

วิเศษ หมายถึง ผี, ลักษณะนามว่า ตน, ปีศาจ ก็ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 745)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมียของชุกกพรหมณ์ขับไล่ออกจากบ้าน เพราะขี้เกียจ ไม่ทำการทำงาน อยู่แบบอด ๆ ยาก ๆ หาเลี้ยงตัวเองไม่ไหว จึงใช้ให้มาขอพวกเราเพื่อนำไปเป็นคนรับใช้ เรานี้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของกษัตริย์เปรียบว่าถูกญาติปีศาจในร่างของคนจับตัวไป”

1.14 “แม่่นราดางแลให้ พราหมณ์บาบไ้กับขุณณา” (พระครูอดุลสีลกิตดี, 2558, หน้า 219)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้ แม่่น หมายถึง คำรับรองว่า ใช้, แม่่น, แม่่นว่า (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 339)

รา หมายถึง เราทั้งคู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 992)

ดาง หมายถึง คราง-ร้องเบา ๆ เรื่อย ๆ ด้วยความเจ็บปวดหรือเสียใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 232)

ให้ หมายถึง อาการที่น้ำตาไหลเพราะประสบอารมณ์อันแรงกล้า (ราชบัณฑิตย-สถาน, 2556, หน้า 1359)

ขุณณา หมายถึง กรุณา (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 60)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “แม่่นว่าเรา้องให้ ชุกกพรหมณ์บาบหนาก็ไม่มีความกรุณาสงสาร”

1.15 “พราหมณ์อธรรมโลกสัน ใจบาปพ้นขุณณา” (พระครูอดุลสีกิตติ, 2558, หน้า 225)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
อธรรม หมายถึง ความไม่มีธรรม, ความชั่วร้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1366)

โลก หมายถึง ความอยากได้ไม่รู้จักพอ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1092)

สัน หมายถึง มากยิ่ง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 366)

บ่ หมายถึง ไม่ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 261)

ขุณณา หมายถึง กรุณา (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 60)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ชั่วช้า โลกมาก จิตใจมีแต่บาปไม่มีความกรุณา”

1.16 “เมื่อพระสุริยลงต่ำ เข้าสู่ค่าลับเหลี่ยมเขา พราหมณ์ก็เอาสองกุมารหน่อไต้
ผูกกับพุ่มไม้นอนเหนือดินทราย ตัวมันกลัวตายแต่เนื้อเปื้อ มันบ่เอื้อสองลูกภูธร ก็ขึ้นนอนเหนือ
ค่าไม้ ที่มันไคว่สุ่มกันวันนั้นแล” (พระครูอดุลสีกิตติ, 2558, หน้า 293)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
พระสุริย หมายถึง พระอาทิตย์, ดวงตะวัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1247)

หน่อไต้ หมายถึง พระโพธิสัตว์ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 420)

ผูก หมายถึง เอาเชือกเป็นต้นสอดคล้องกันให้เกิดเป็นเงื่อน เพื่อให้มันหรือ
ติดต่อกันในตัวหรือกับสิ่งอื่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 787)

เอื้อ หมายถึง เอาใจใส่, มีน้ำใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1437)

ค่าไม้ หมายถึง ง่ามต้นไม้ที่กิ่งใหญ่กับลำต้นแยกกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 254)

ไคว่ หมายถึง จรดกัน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 103)

สุ่ม หมายถึง วางทับซ้อน ๆ กันลงไปจนสูงเป็นกอง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 411)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อพระอาทิตย์
เคลื่อนต่ำลงลับเหลี่ยมเขา ซุชกพราหมณ์ก็นำสองกุมารชาลีและกัณห์มัดกับพุ่มไม้ให้นอนกับ

พื้นดิน ส่วนตัวของชุกพราหมณ์นั้นกลัวสัตว์ป่ากัดตาย จึงขึ้นไปนอนบนง่ามไม้ที่เอามาซ้อนทับกัน เพื่อทำเป็นที่นอน โดยไม่มีความเห็นใจสงสารสองกุมาร”

1.17 “ส่วนชุกพราหมณ์ปู่เถ่าอันเดินมา หือทั้งปราสาทปิ่นเจ็ดชั้น ทั้งอาสนะอัน เซยชม อภิรมย์ ณะโหด เข้าน้ำโสดโภชนา มีรสหวานหลายยิ่ง กินเลี้ยงทุกสิ่งเหลือประมาณ ตามอันกลิ่นอันอยาก ท้องพราหมณ์พรากมานาน มากินอาหารตามอันมัก อาหารคัดคั่งในไส้ ไฟท้องไหม้บ่อทัน ท้องเต็มตันอันย่นพันปากพราหมณ์ ความอันอยากกินชู้อัน” (พระครูอดุลสีล กิตติ, 2558, หน้า 324)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

หือ หมายถึง ให้, มอบ, สละ, ทาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 438)

ทั้ง หมายถึง หมดทุกส่วน, ทั้ง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 224)

อาสนะ หมายถึง ที่นั่ง, เครื่องปูรองนั่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1411)

เซยชม หมายถึง เบิกบาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 153)

อภิรมย์ หมายถึง พักผ่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1374)

ณะโหด หมายถึง โปรดปราน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 310)

เข้า หมายถึง ข้าว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 62)

โภชนา หมายถึง อาหาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 874)

เลี้ยง หมายถึง หมดสิ้น, จบ, ทั้งหมด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 393)

เหลือ หมายถึง เกิน, เกินต้องการ, มาก, มากเกิน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1350)

ประมาณ หมายถึง พอเหมาะพอควร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 710)

กลิ่นอยาก หมายถึง อดอยาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 15)

พราก หมายถึง ทำให้จากไป, พาไปเสียจาก, ทำให้แยกออกจากกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 814)

มัก หมายถึง ชอบ, พอใจ, ชอบทาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 333)

คัด หมายถึง จุก, เลียด, แน่น, อึดอัด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 76)

คั่ง หมายถึง เนืองแน่น, แออัด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 76)

ตัน หมายถึง ตีบตัน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 193)

ชู้ หมายถึง ทุก, ถ้วน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 219)

อัน หมายถึง สิ่ง, ชิ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1395)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ที่เดินทางจากบ้านมาไกล พระเจ้าลัญจชัยจึงพระราชทานปราสาทสูงเจ็ดชั้นพร้อมที่นั่ง ที่นอน และเครื่องตกแต่งที่มองแล้งงามตาน่าอยู่อาศัย ทั้งอาหารที่มีรสอร่อย ชูชกพราหมณ์ก็กินหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะอดอยากมานาน เมื่อกินมากเกินไปทำให้อาหารย่อยไม่ทัน เกิดอาการจุกเสียดแน่นในท้อง ด้วยความอยากกินทุกอย่างทำให้ชูชกพราหมณ์กินมากจนท้องรับไม่ไหวและได้อาเจียนออกมา”

1.18 “พราหมณ์เถ่ากาลกิณี เถ่าบ่อตีข้างลับปะหลี่” (พระครูอดุลสืลลิตดี, 2558, หน้า 333)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้ กาลกิณี หมายถึง เสนียดจัญไร, ลักษณะที่เป็นอัปมงคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 119)

ลับปะหลี่ หมายถึง พูดกลับกลอกไปมา, เชื่อไม่ได้ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 400)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์เถ่ากาลกิณี ชั่วช้า กลับกลอกหลอกลวง”

1.19 “หมู่คนข้าตั้งชื่อมั่นว่าชูชกะ มั่นผูกเวรพระตถาคตอะชาต มาหาร้อยชาติดีหลี” (พระครูอดุลสืลลิตดี, 2558, หน้า 380)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้ หมู่คน หมายถึง คนทั้งหลาย (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 427)

ข้า หมายถึง ยิง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 161)

ผูกเวร หมายถึง จองเวร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 787)

พระตถาคต หมายถึง คำเรียกพระพุทธเจ้า, คำที่พระพุทธเจ้าใช้แทนพระองค์เอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 453)

อะชาต หมายถึง ผูกใจเจ็บและอยากแก้แค้น, พยาบาท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1401)

ชาติ หมายถึง การเกิด, กำเนิด, มักใช้ว่า ชาติเกิด หรือ ชาติกำเนิด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 375)

ดีหลี หมายถึง จริง, แท้, ดีแท้ ๆ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 178)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ผู้คนทั้งหลายจึงตั้งชื่อให้ว่า “ชูชก” ซึ่งเป็นผู้จองเวรจองกรรมอาฆาตกับพระตถาคตมาหาร้อยชาติ”

เมื่อนำคำศัพท์ที่ปรากฏในบทประพันธ์ที่ผู้แต่งได้รวบรวมและเรียบเรียง
ขึ้นใหม่นั้น ผู้วิจัยได้เลือกบทประพันธ์หรือข้อความที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือกล่าวถึงตัวละครชุก
โดยแยกสัญญาะที่ปรากฏกับตัวละครชุก ได้ 3 ลักษณะดังนี้

1. สัญญาะที่ปรากฏจากรูปลักษณะภายนอก

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	เถ่า	อายุมาก, แก่
2	ปุมหลาม	พุงย้อย
3	ซี้ป้าง	โรคมาลาเรียเรื้อรัง
4	ดินหดเป็นทูต	ผิวเหี่ยวเพราะเป็นโรคเรื้อน
5	หนังมันลงหม่ห้อย	ผิวหนังยานย้อย
6	ทูนขึ้นยานหัดสะเอว	นมหยาวลงมาถึงเอว
7	ริมปากยาน	ริมฝีปากยานลง
8	ดั่งคดคอง	มีจุมงอโค้ง
9	เขี้ยววงอ้งอ้ง	ฟันโผล่ออกจากปากเหมือนหมู
10	หน้าผากสวดตะโน	หน้าผากนูน
11	ตาภายในทาบที่	หนังตาปรือ
12	ตาภายในตีสานลาน	ดวงตาข้างในตี
13	หนวดมันแดง	หนวดแดงเหมือนกับหนวดกุ้งเผา
14	เตมไปด้วยไฟดำแดง	เนื้อตัวมีแต่ไฟดำและไฟแดง
15	ตามันกำเหลื้อมมะมาบ	ตามันแดงกำแวววาว
16	ตูกมันลั่น	กระดูกสันหลังมีเสียง
17	หนังเสื่อหม่ห้อย	หนังหนังเสื่อยานและเก่า

2. สัญญาะที่ปรากฏจากพฤติกรรม

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	โมโหซิวไซด	เจ้าอารมณ์
2	หุมมักปูชายันต์	ชอบบูชายันต์
3	ชอกกิน	ชอบขบบางอย่างเพื่อนำไปบริโภค
4	ไฟ่ห้อยยังสาวน้อย	อยากได้สาวน้อย
5	มุสาวาท	พูดเท็จ, พูดปด
6	พาลา	ชั่วร้าย, เกเร

7	กล่าวอ้าง	หลอกหลวง
8	จับอดี	พูดไม่ดี
9	หยาบ	ไม่สุภาพ
10	คำราบ	ข่มขู่, ข่มเหง, เบียดเบียน
11	เยี้ยะตะคุดตะดาด	ทำอะไรก็ตะกุกตะกัก
12	คร้านการงาน	ขี้เกียจทำงาน
13	ตัวมันกลัวตาย	กลัวตาย
14	กินอาหารตามมันมัก	เลือกกินแต่สิ่งที่ตนเองชอบ
15	กินเลี้ยงทุกสิ่ง	กินทุกอย่างจนหมด
16	ช่างลับปะหลี่	กลับกลอก, ไม่น่าเชื่อถือ

3. สัญญาที่ปรากฏจากความรู้สึก

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	สามานย์	เลวทรามต่ำช้า
2	บ่งาม	ไม่สมบุรณ์, ไม่น่ามอง
3	ผางร้าย	ซอมซ่อ, ขี้เหร่, ไม่น่าดู, อัปลักษณ์
4	ผิดเพ่า	แปลกไปจากกลุ่มเชื้อชาติเดียวกัน
5	โทษ	ความไม่ดี, ความชั่ว
6	ปานผี	เหมือนผี
7	ผู้ไร	ยากจน
8	บาบไบ	ชั่วหนัก, ชั่วมาก
9	ยาจก	คนขอทาน
10	มีกลิ่นเหม็นเหมือนส้ม	มีกลิ่นสาบเขียว
11	สาบคาบ	มีกลิ่นตัว
12	ปุนกลัว	น่ากลัว
13	เหมือนผี	มีลักษณะที่ไม่ใช่คน
14	บ่อใช้คนดี	เป็นคนไม่ดี
15	เถ่าถ่อย	เดมาลามก
16	เลี้ยงตัวผานทุกข์ยาก	ดำรงชีวิตด้วยความทุกข์ยาก
17	ถ่านเลี้ยงปากบ่อพอ	ไม่มีปัญญาเลี้ยงตัวเอง
18	มาแสวงขอ	มาตามขอสิ่งที่ต้องการ

19	เถาถ้อยซ่า	เตมาตำซ่า
20	ผีวิเศษ	มีลักษณะเหมือนผีปิศาจ
21	บขุณณา	ไม่มีความกรุณาสงสาร
22	พราหมณ์อธรรม	พราหมณ์ชั่ว
23	โลภล้น	โลภมาก
24	ใจบาปพัน	จิตใจชั่วมาก
25	บ่เอื้อ	ไม่เอาใจใส่, เห็นแก่ตัว
26	อันกลั่นอันอยาก	อดอยากปากแห้ง
27	กาลกิณี	สิ่งอัปมงคล
28	มันผูกเวรพระตถาคตอะชาต	เป็นคนอาฆาตพยาบาทและจองเวร

จากการวิเคราะห์ลักษณะที่ปรากฏจากรูปลักษณะภายนอก ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นรูปลักษณะภายนอกที่เป็นรูปธรรมชัดเจน พบว่า มีคำที่แสดงลักษณะที่เกี่ยวกับรูปลักษณะภายนอกทั้งหมด 18 คำ หรือวลี จึงทำให้ทราบว่าตัวละครชูชกนั้นมีลักษณะภายนอก ดังนี้

ชูชกเป็นชายแก่อายุมาก มีโรคประจำตัว คือ ไช้ป่าเรื้อรัง และเป็นโรคผิวหนัง เช่น โรคเรื้อน ลักษณะทางกายภาพ พุงย้อย หนังเท้าย่น ผิวหนังยาน นมยานยาวมาถึงเอว ริมฝีปากหนาและยาน มีจมูกงอและโค้ง ฟันโผล่ออกจากปากเหมือนฟันหมู หน้าผากนูน ตาตี หนวดแดง เนื้อตัวมีแต่ไผดำและไผแดง ดวงตาแดงกำ และสุดท้าย คือ ทุ่งหมหนังเสียวยานย้อยที่มิกลิ้นเหม็น

นอกจากนี้ การวิเคราะห์ลักษณะที่ปรากฏจากพฤติกรรม ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละคร พบว่า ชูชกเป็นคนเลวทรามต่ำช้า เกเร มักโกรธง่ายถ้าหากไม่พอใจสิ่งไหน ชอบบู้ซาไฟ (บู้ซำยัญ) ชอบขอของบุคคลอื่น ชอบหรือมีความอยากได้สาวน้อยมาเป็นเมีย มักพูดเท็จไม่เป็นความจริง ชอบหลอกหลวง พูดจาไม่ดีไม่สุภาพ มักพูดจาข่มขู่ข่มเหงและเบียดเบียนผู้อื่น ทำอะไรก็ติด ๆ ขัด ๆ ซึ่เกียจทำงาน ก้าวตาย และเป็นคนชอบกินอย่างไม่มี ความพอประมาณ กินจนหมด และพูดจาถลกลอก ไม่มีความน่าเชื่อถือ

และการวิเคราะห์ลักษณะที่ปรากฏจากความรู้สึก ซึ่งเป็นลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดต่อตัวละคร พบว่า ชูชกมีรูปลักษณะไม่สมบูรณ์ ซอมซ่อขี้เหร่ ไม่เหมือนคนอื่น ๆ มีแต่ความไม่ดีความชั่ว ลักษณะเหมือนผี ยากจน ชอบขอทาน มีกิลินเนื้อตัวสาบเซียว น่างลัวเป็นคนไม่ดี ลามก ชีวิตทุกข์ยากลำบาก ไม่มีปัญญาเลี้ยงตัวเอง ชอบขอของคนอื่น ตำซ่าเหมือนปิศาจ ไม่มีความกรุณาสงสาร โลภมาก ไม่มีความใส่ใจเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เห็นแก่ตัว อดอยากปากแห้ง เป็นคนอัปมงคล และเป็นคนอาฆาตพยาบาทจองเวรจองกรรม

2. การวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตัวละครชุก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 ปรากฏในกัณฑ์ชุก กัณฑ์จุลพน กัณฑ์มหาพน กัณฑ์กุมารบรรพ์ กัณฑ์มหาพรต กัณฑ์ฉกษัตริย์ และกัณฑ์นครกัณฑ์ ดังนี้

2.1 “พราหมณ์ปู่เถ่า อันถือไม้เท้าลงไฟ” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ไฟ หมายถึง ไป (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ, 2539, หน้า 497)
เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพราหมณ์ถือไม้เท้าออกจากบ้านไป”

2.2 “ยังมีพราหมณ์ผู้หนึ่งอยู่ในหมู่บ้านชื่อทูนวิภูธคาม ยากจนข้นแค้น จึงออกเดินขอทานไปเรื่อย ๆ และได้ข่าวของเงินทองมาประมาณหนึ่งร้อยกะหาปณะ” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ค้ หมายถึง ก้, แล่ว, จิ้ง, ย่อม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 118)
ยิน หมายถึง รู้สึก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 587)
เปน หมายถึง เป็น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 444)
ทุกข์ไร้ หมายถึง ยากจน, ขัดสน, ไม่มี, ปราศจาก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 631)

เขนใจ หมายถึง เชิญใจ, เดือดร้อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 99)
จิ้ง หมายถึง จิ้ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 194)
จระเดิน หมายถึง เดิน, เดินไป, เดินเที่ยวไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 180)
ใจ้ ๆ หมายถึง บ่อย ๆ, เนือง ๆ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 205)
เข้าของ หมายถึง ข้าวของ, สมบัติ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 68)
ประหมาด หมายถึง กะ, กำหนด, คะเน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 455)
ผี หมายถึง หากว่า, แม้นว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 468)
จัก หมายถึง คำช่วยบอกอนาคต, จะ, จัก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 186)
อึดถะ หมายถึง อรรถ, ประโยชน์, ความเจริญ, ผล (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 880)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “มีพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อว่า ชูชก อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทุนนวิภูฏคาม ด้วยความลำบากยากแค้นแสนเข็ญ เพื่อดำรงชีพให้อยู่รอด จึงออกเดินทางเพื่อขอกทานอยู่เรื่อยไป และได้ข้าวของรวมได้ประมาณหนึ่งร้อยกหาปณะ”

2.3 “ส่วนว่าเรือนท่านพราหมณ์ คีเทามีสี่เสา เอาไม้เปล้าหนุ่มมาแปลงย่องแย่ง แม่นว่าหมาขึ้นแกว่งหางคีโหว แม่นว่าแมวไอค้ำชาย” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ไม้เปล้า หมายถึง ไม้เปา, ต้นรัง (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ, 2539, หน้า 554)

หนุ่ม หมายถึง ไม้แก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 783)
แปลง หมายถึง สร้าง, ทำ, ประดิษฐ์, ซ่อมให้ดีขึ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 452)

ย่องแย่ง หมายถึง กระทบกระแย่ง, ไม้มั่นคง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 579)

แม่นว่า หมายถึง แม่นว่า, หากว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 565)

โหว หมายถึง ลั่น, สะเทือน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 855)

ชาย หมายถึง เอียง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 216)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “บ้านของชูชกพราหมณ์ มีสี่เสา สร้างจากต้นรังที่ยังไม้แก่ ดูแล้วไม่มั่นคง ขนาดหมาขึ้นแกว่งหางก็ลั่นโหวไปทั้งหลัง ขนาดแมวไอก็เอียง”

2.4 “จักย้ายถนัดรำถอยนั้นไฟไว้ไหนก็ไม่ได้ จักไว้บนหัวคิดว่าเปนช่อง จักไว้หน้าปล่องคักกลัวว่าท่านมาจากเอา มันจึงพกเอาค้ำมันชวะไซว ไฟฝากไว้ที่กระกูดซีโรบมีสัง เพราะว่าเก้ายังหวังใจไฟ สาวหน้อย ไห่ยลิ่งริง อันเป็นลูกยิงผู้ไร่ คั้นว่าเก้ายฝากไว้แล้วคี่หนีไฟ นั้นแล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ถนัด หมายถึง ถุง, ย่อม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 305)

ค้ำ หมายถึง ทอง, สิ่งที่มีค่าเสมอทอง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 159)

บ่ หมายถึง ไม้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 375)

ปล่อง หมายถึง ช่องหรือรูที่ทะลุขึ้นจากพื้นดิน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 423)

จก หมายถึง ล้วง, ควัก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 181)
 ชวะไซ่ว หมายถึง ชวกไซ่ว, ลับสน, รวดเร็ว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 228)
 กระจุก หมายถึง กระจุก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 10)
 ซีไร่ หมายถึง ยากจน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 89)
 ลัง หมายถึง อะไร (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 724)
 หวังใจ หมายถึง คาดหมาย, หมายถึงจะได้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 810)
 ใฝ่ หมายถึง มุ่ง, หวัง, ใคร่ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 485)
 สาวน้อย หมายถึง หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงาน (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ, 2539, หน้า 677)

ลูกยิง หมายถึง บุตรหญิง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 659)
 คั่นว่า หมายถึง เมื่อ, หากว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 130)
 หนี หมายถึง จาก, ไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 782)
 เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “จะนำเงินถุงทองไปไว้ที่ไหนก็ได้ จะเอาไปไว้บนหัวก็มีแต่ช่องว่าง จะเอาฝังดินไว้ก็กลัวมีคนมาล้วง มาขุดเอา ชูชกพราหมณ์จึงเอาเงินถุงทองนั้นไปฝากไว้กับตระกูลพราหมณ์ผู้ยากไร้ เพราะคาดหวังต้องการลูกสาวของบ้านหลังนี้ เมื่อฝากเสร็จก็เดินจากไป”

2.5 “ชูชกพราหมณ์ไฟแสวงหาขอแถมเล่า เพื่อจักมาแถมของเกล้าแห่งตน หนีไฟเมินชะล่า พร้าว่าได้หลายปี หนีไฟเมินหลายกว่า เขาใส่ใจว่ามันตายกว่าเมื่อมอรณ์” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 แถม หมายถึง เพิ่ม, เพิ่มขึ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 316)
 เล่า หมายถึง อธิก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 662)
 ของเกล้า หมายถึง ของโบราณ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 179)
 เมิน หมายถึง นาน, ช้า, ยาวนาน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 559)
 ชะล่า หมายถึง นานแต่ไม่นานนัก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 227)
 พร้าว่า หมายถึง ตรงกับ, ได้แก่, กล่าวกันว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 493)

กว่า หมายถึง ไป, เลย, ล้วง, ล้วงเกิน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 23)
 ใส่ใจ หมายถึง คิด, คาดเดา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 767)
 เมื่อ หมายถึง ไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 560)

มอรรถน์ หมายถึง ความตาย, การตาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 543)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ ออกไปขอกทานอีกครั้ง เพื่อนำสิ่งที่ได้มาเพิ่มกับของเก่าที่มีอยู่ ซึ่งจากไปนานหลายปี จนเขาคิดว่าตายไปแล้ว”

2.6 “เถ่าสายร้ายคืนมา ถามหาของมันเยยะจะจตจะจาด เปนดังจักที่นยาด เทคร้ว” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
คืนมา หมายถึง กลับมา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 162)

เยยะ หมายถึง ทำ, สร้าง, ประดิษฐ์ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 590)

ที่นยาด หมายถึง นุดกระซอก, ยื้อแย่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 331)

เทคร้ว หมายถึง รื้อ, ทำลายทรัพย์สิน (ทำลายข้าวของ) (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 334)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อชูชกพราหมณ์ กลับมา ก็ทวงถามสิ่งของที่ฝากไว้แต่ไม่เจอ ด้วยความโมโหจึงรื้อและทำลายข้าวของบ้านของพราหมณ์ที่นำถุงเงินถุงทองมาฝากไว้”

2.7 “เมื่อนั้น พราหมณ์พาโลผู้ถ้อยไร่ บ่มีสิ่งมาใช้หนี้ค่า ก็เทามีลูกยิงเดี่ยว งามชะช่อน ชื่อว่านางเอี้ยอนอมิตตดา จึงเอาชายกว่าเปนค่าหนี้ค่าพราหมณ์” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
พาโล หมายถึง พุดไม้ดี, สัปดน, ไล่ความ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)

ถ้อย หมายถึง ลามก, ต่ำช้า, เลวทราม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 310)

งาม หมายถึง สวย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 172)

เอี้ย หมายถึง พี่เพศหญิง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 910)

ชาย หมายถึง เอาแลก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 87)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้นพราหมณ์ สัปดนชั่วช้า ไม่มีสิ่งของมาใช้หนี้ให้แก่ชูชกพราหมณ์ จะมีก็เพียงแค่ลูกสาวคนเดียวที่ชื่อว่า ‘นางอมิตตดา’ ซึ่งมีรูปร่างหน้าตาสะสวย เขาจึงยกลูกสาวให้เพื่อเป็นการใช้หนี้ให้แก่ชูชกพราหมณ์”

2.8 “ซุชกพรหมณ์ค้เล่าโลมนางอมิตตดาหนุ่มน้อยว่า ดูราเจ้าแม่น้อยอมิตตดาเหยียเจ้าจุงเมื่ออยู่กับด้วยปู่ผู้เถ่า ปู่ค้จักเอาเจ้าเมื่อไว้แทนครอบครัวทุกช่อง ปู่ค้จักเอาเจ้าเมื่อไว้รวมห้องเปนหลาน” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
เล่าโลม หมายถึง ปลอบใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 663)

ดูรา หมายถึง คำทักทาย, นี้แน่ะ, ดูก่อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 257)

จุง หมายถึง จง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 197)

ช่อง หมายถึง โอกาส, วิธีการ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 211)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพรหมณ์ก็พูดจาปลอบประโลมกับนางอมิตตดาว่า ‘ดูก่อนเมื่อมิตตดา แม่จงไปอยู่ด้วยกันกับปู่ ปู่นี้จะให้แม่เป็นตัวแทนของครอบครัวในทุกด้าน ปู่นี้จะพาแม่ไปด้วยในฐานะหลาน’”

2.9 “ซุชกพรหมณ์ค้เอานางหนุ่มน้อย เมื่อไว้ใช้สอยในเรือน” (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2545, หน้า 188)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
ใช้สอย หมายถึง เอามาทำให้เกิดประโยชน์, จับจ่าย, ให้ช่วยทำงาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 393)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพรหมณ์ก็พานางอมิตตดากลับไปด้วย เพื่อให้ช่วยทำงานในบ้านของตน”

2.10 “ซุชกพรหมณ์ค้เห็นว่าเอานางงามเมื่อรอดแล้ว ค้เหยียว่านางแก้วอยู่บิณเคียเถ่าเหยียชะเลียจาดอ อว่ายหน้าร้อจนาง” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 188)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ค้เห็นว่า หมายถึง เมื่อ, หากว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 130)

รอด หมายถึง ถึงจุดหมายปลายทาง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 610)

เหยียว่า หมายถึง พิว่า, แม่นว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 591)

เคีย หมายถึง เคย, คั้น, สนิทสนม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 141)

ชะเลีย หมายถึง เข้าใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 209)

จา หมายถึง พุด, คุย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 190)

ต่อ หมายถึง เพิ่ม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 271)

อว่ายหน้า หมายถึง หันหน้าไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 871)

ร่อ หมายถึง เข้าหากัน, จ่อ, จรด, ไกล (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 608)
เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “หลังจากที่ชูชก
พราหมณ์พานางอมิตตมาที่บ้านแล้ว นางอมิตตารู้สึกไม่คุ้นเคย ชูชกจึงพูดคุยด้วย
เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับนางอมิตตดา”

2.11 “เมื่อบ่นานคัลลวดลวานสิ้นเหล่น ยักบีบเน้นเปนมैया ถ้ำตาเพรียเซียซุ่ม ได้เมื่อย
หนุ่มสาวจี” (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2545, หน้า 188)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ลวด หมายถึง พัน, เกิน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 638)

ลวด หมายถึง ลูบเบา ๆ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 637)

สิ้น หมายถึง ตีตนเสมอ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 655)

เหล่น หมายถึง เล่น-ทำ เพื่อสนุกผ่อนคลายอารมณ์ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 840)

บีบ หมายถึง บีบ, พัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 394)

ตาเพรีย หมายถึง ตาปรือ, ตาหรี (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 280)

เซียซุ่ม หมายถึง เบิกบาน, อิ่มเอม, ซุ่มซิ่น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 222)

สาวจี หมายถึง สาวรุ่น, สาวพรหมจารี (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 751)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อบ่นานนัก
ชูชกพราหมณ์ก็ตีสนิทกับนางอมิตตดา จนได้นางอมิตตดาเป็นเมีย ชูชกพราหมณ์ อิ่มเอมใจ
ที่ได้เมียสาวอายุน้อย”

2.12 “ดูรานางทั้งหลาย สู้ทั้งหลายตั้งรื้อพ้อยประหมาท บ่ออุปฐากแกลตุทั้งหลาย
ทุกคำเข้า เปนตั้งนางอมิตตดาปันนาปาเรินผิวถ้ำทุกคำเข้าชื่อชูชกพราหมณ์” (อุตม รุ่งเรืองศรี,
2545, หน้า 188)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ทั้งหลาย หมายถึง ทั้งหลาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 324)

สู้ หมายถึง ทาน, ทานทั้งหลาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 755)

ตั้งรื้อ หมายถึง เช่นไร, เหตุใด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 248)

พ้อย หมายถึง ไฉน, ทำไม, กลับกลายเป็น, แปรผัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 501)

ประหมาท หมายถึง ประมาท, เลินเล่อ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 411)
 อุปปลุก หมายถึง ผู้อุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสามเณร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1428)

ตุ หมายถึง เรา, พวกเรา (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 294)

ป่าเริน หมายถึง ไร่ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 438)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนนางพราหมณ์ทั้งหลาย เหตุใดนางทั้งหลายถึงประมาท ไม่อุปถัมภ์บำรุงแก่เราผู้เป็นพ่อของเจ้าในทุกเช้าค่ำเหมือนดังนางอมิตตตารับใช้ผู้เฒ่าที่ชื่อชุกพราหมณ์ ”

2.13 “ยังมีพราหมณ์ผู้หนึ่ง อยู่ในเมืองกลิงคราฐ์ เมียแห่งพราหมณ์ผู้นั้นยังหนุ่ม-
 น้อย ชื่อว่า นางนาฏน้อยอมิตตตา” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 188)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้

ยังมี หมายถึง มี, คงมี, มีชีวิตอยู่ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 481)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “มีพราหมณ์คนหนึ่ง
 อาศัยอยู่ในเมืองกลิงคราฐ์ เมียของพราหมณ์ผู้นั้นยังอายุน้อย ชื่อว่า นางอมิตตตา”

2.14 “ดูรานางอมิตตตาทันนาเหี้ยหนุ่มน้อย นางผั่งเปนสาวจีจ้อยพ้อยมาได้
 ถ้าวรค์พ้อย 3 ชาวแลมาปลงวางมิ่งหื้อแก่ลพราหมณ์ถ้าว พันวุ่มเว้าสันหลังโค” (อุคตม
 รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 188)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้

ผั่ง หมายถึง กำลัง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 456)

จ้อย หมายถึง งดงาม, น่ารัก, บริสุทธิ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 186)

พ้อย หมายถึง ไฉน, ทำไม, กลับกลายเป็น, แปรผัน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547,
 หน้า 501)

ชาว หมายถึง จำนวนยี่สิบ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 235)

ปลงวาง หมายถึง มอบหมายให้เป็นภาระแทน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
 422)

เว้า หมายถึง บุ่มเข้าไป (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 691)

สันหลัง หมายถึง ส่วนของร่างกายด้านหลังซึ่งมีกระดูกเป็นแนวหนุนลงมา
 ตลอดหลัง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 728)

โค หมายถึง ปุด, โปน, นู่นขึ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 147)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนนางอมิต-
ตดาเอ๋ย นางอายุยังน้อย ไฉนถึงได้มีผิวแก่ที่มีอายุหกสิบปีและทำไมครอบครัวนางถึงได้ยกนาง
ให้แก่ชุกพรหมณ์พันเกหลังค่อมผู้นี้”

2.15 “ดูรานางอมิตตดาปันนาเหีย มิ่งนางมีรูปโฉมงามบ่เส้า พ้อยมาได้ผิวบู่หม่อน
ปุนหมาง เหมนสาบสงดั่งแรง หน้งเหียวแห้งยักยุน รอยนางกระทำบุญมักใจเส้า จึงมาได้ผิวเก่า
กอดเจ็บคิง” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 190)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

รูปโฉม หมายถึง รูปร่าง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 623)

เส้า หมายถึง เศร้า, คล้ำ, ดำ, หม่นหมอง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 759)

บู่หม่อน หมายถึง ทวด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 443)

ปุน หมายถึง นา, น่าจะ, เหมือน, เปรียบ, เชิง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
443)

หมาง หมายถึง หมองใจ, ผิดใจกัน, ห่างเหินกัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 791)

เหมน หมายถึง เหม็น, ได้รับกลิ่นไม่ดี (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 837)

สาบ หมายถึง ตมกลิ่น, ไต่กลิ่น, มีกลิ่น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 735)

สง หมายถึง กลิ่นเหม็นของซากศพ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 732)

แรง หมายถึง อีแรง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 628)

รอย หมายถึง ชะรอย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 611)

คิง หมายถึง ตัวตน, ร่างกาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 163)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนนางอมิต-
ตดาเอ๋ย นางนี้มีรูปร่างหน้าตาสะสวยผิวพรรณสวยงาม ไฉนถึงได้ผิวรุ่มราวคราวเดียวกับบู่
เนื้อตัวมีกลิ่นเหม็นสาบเหมือนกับแรงกินศพ ผิวหนังก็เหียวแห้ง ที่เป็นแบบนี้อาจจะเพราะว่า
เวลาตอนทำบุญนางมักจะทำบุญด้วยจิตใจที่เศร้าหมอง จึงทำให้นางมาได้ผิวแก่มาจนกอด
ให้ตะขิดตะขวงใจตน”

2.16 “พ้อยมาได้เก่าบู่หม่อนเปนผิว คุบสมตัวผิดเผ่า เพียงดั่งเต่าลูกยื่นแท้แลหนอ
เก่าส่าพอกุ่มชม พ้อยมาได้เก่าพริกพร้อยหัวสั้นงัน ๆ ซ้ำมาเหมนขี้พันแลขี้เขี้ยว ปากเปี้ยว
กอดคองอน” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 190)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

สม หมายถึง เหมาะ, ควร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 715)

ผิด หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือที่กำหนดไว้, ไม่ถูก, แปลกไป
(อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 468)

เผ่า หมายถึง วงศ์ตระกูล, เชื้อสาย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 475)

เพียง หมายถึง เท่า, เสมอ, เหมือน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 515)

ล้ำ หมายถึง หมู, เหล้า, พวก, ขนาด, ระดับ, รุ่ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 743)

กุม หมายถึง บังคับ, จับไว้, ทำให้อยู่ในอำนาจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
48)

ชม หมายถึง อยู่รวม, ยินดี, พอใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 209)

พร้อย หมายถึง ลายเป็นจุด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 529)

งั้น ๆ หมายถึง อาการสั่นสะเทือน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 171)

ซ้ำ หมายถึง ยิง, บาง, บ้าง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 235)

คอ หมายถึง คอ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 155)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ไฉนนางถึงมาได้
ผิวแก่รุ่งปู่ ดูไม่สมกับตัวนาง ท่าทางการยืนก็เหมือนกับเต่าในท่ายืน แก้กี้แก้ หัวก็สั้น อิกทั้ง
ปากก็เบี้ยว ปากก็เหม็น”

2.17 “เหตุว่าตัวนางงามหนุ่มหน้า พ้อยมาได้เข้าชั่วเข้าแปนผิว ชื่อว่างูพิษพานแสน
ตัวมาตอด พอถ่านกอดตนตาย พิษทั้งหลายเจ็บปวด คีบเท่าหนดพราหมณ์เถ่าแทงเทื่อ”
(อุดม รุ่งเรืองศรี, 2545, หน้า 190)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ชื่อว่า หมายถึง มีเรียกว่า, แม่นว่า, หากว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 219)

พาน หมายถึง พบ, ถูก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)

ตอด หมายถึง ลับ, กัด, ฉก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 275)

ถ่าน หมายถึง ชั้น, สถานที่, ขนาด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 311)

เทื่อ หมายถึง ครั้ง, คราว, หน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 338)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ตัวนางนั้นอายุ
ยังน้อย โฉนถึงมาได้คนแก่ชั่วเข้ามาเป็นผัว เปรียบว่างูที่มีพิษแสนตัวมากัดพิษทั้งหลายก็ยัง
เจ็บปวดไม่เท่าหนวดของชูชกพราหมณ์ที่มแทงตอนนอนกอดกัน”

2.18 “พราหมณ์เฝ้าหัวขาวพอนจวบแก่มี ใครหัววัยวายแยม นางคิดว่าดี” พระครูอดุล
สีลจิตต์, หน้า 190)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

พอน หมายถึง ขาว, เผือก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 500)

ใครหัว หมายถึง ยิ้มแยม, หัวเราะ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 166)

วาย หมายถึง เหลียว, เอี้ยว, เบน, หัน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 681)

แยม หมายถึง เพยอ, คลี, บานแต่น้อย, ยิ้มแต่น้อย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 592)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์
หัวขาวหงอก จวบแก่มีนางแล้วยิ้ม นางก็คิดว่าดี”

2.19 “พราหมณ์เฝ้าหลังโคผัวเฝ้า พันธุ์มเวาบ่ดีดู โฉมบ่ซุสักหยาด ผางร้ายขนาด
เหมือนผี” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 190)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ชู หมายถึง ยอม, ยอมรับ, ตกลง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 221)

สักหยาด หมายถึง ไม่มีเลย สำนวน, แม้แต่น้ำหยดเดียวก็ไม่มี (อุดม รุ่งเรืองศรี,
2547, หน้า 724)

ผางร้าย หมายถึง ซอมซ่อ, อับลัษณ์, ไม่น่าดู (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 467)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์เฝ้า
หลังค่อม พันธุ์ไม่น่ามอง โฉมไม่น่าดูสักอย่าง ดูแล้วอับลัษณ์น่ากลัวเหมือนกับผี”

2.20 “ชูชกพราหมณ์คมีคำจากริวโกรธ รู้ว่าโทษอันเพื่อนดาเมียดน” (อุดม รุ่งเรืองศรี
และคณะ, 2545, หน้า 196)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

คำจา หมายถึง คำพูด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 134)

กริ้วโกรธ หมายถึง โกรธเคือง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 15)
 โทษ หมายถึง ความไม่ดี, ความชั่ว (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 340)
 เพื่อน หมายถึง ผู้อื่น, คนอื่นทั่วไป (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 515)
 เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์
 พุดด้วยอารมณ์โมโห เมื่อรู้ว่าคนอื่นด่าเมียของตน”

2.21 “ดูราแมน้อยอมิตตตบ้านนาที่เหี้ย ชื่อว่าสวาสตรสิลป์ลิปคุณอันใด คุณ
 พี่ตีบได้เรียนสักหน่อย แต่เมื่อยังน้อยยังเล็ก แมนว่าตำราเซนเซ็กพี่ตีบได้เรียน หล่อ
 เหล็กหื้อเปนธัมมชาติ คุณพี่ตีบได้เรียน หล่อทองแดงหื้อเปนนาก คุณพี่ตีบได้เรียน หล่อกาก
 แก้วหื้อเปนตำ คุณพี่ตีบได้เรียน จักจำคำท่านหื้อแจ่ง แมนจักแสงน้ำแต่มชืดเปนลาย คุณ
 พี่ตีบได้เรียน มีแต่นอนหงายคู้เข้านอนอ้อมข้างเตาไฟ เยียะโอชะชุกชะซาก ผุงนี้หาก
 เปนการเกลี้ยงเคียงชานสน้อย แมนว่าเซ็งพ้อนย่างลายเซ็ง พ้อนแพนเพิงลายโลก
 คุณพี่ตีบได้เรียน ขึ้นพ้อนโยกโยโยน คุณพี่ตีบได้เรียน ขึ้นกระโดงพ้อนตาบ คุณพี่ตีบได้เรียน
 ตกเซ็งพราบ ๆ แลเซ็งลา คุณพี่ตีบได้เรียน แมนว่าเซ็งดำน้าหาปลาสาสนไซงา แลเลีย
 ดอก ลายสอกกอกแลสานกวย แผลงน้ำบวยแลแผลงพาก คุณพี่ตีบได้เรียน พ้อนต้น
 ตราบตราตริง คุณพี่ตีบได้เรียน ตบมือปิดหมากพร้าวห้าว คุณพี่ตีบได้เรียน หันแล้วสอด
 ทวายุคุณ พี่ตีบได้เรียน ดูถูกขี้ดาวบวกรคุณหื้อแมน คุณพี่ตีบได้เรียน แมนว่าดูยามหมด
 แลยามปลอด คุณพี่ตีบได้เรียน ดูไม้มอกเจียงยาวสอก แพกแล้วออกมาหักคั้นชะนาญ
 นกมักหุ่มแมน คุณพี่ตีบได้แกว่นหาเรียน แลเจ้า คุณพี่นี้นาจือเปนคนลอดมอก”
 (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 198)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้

สวาสตรสิลป์ลิปคุณ หมายถึง ศาสตรสิลป์ลิปคุณ, วิชา, ความรู้, อาคม
 (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 718)

ธัมมชาติ หมายถึง ธรรมชาติ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 343)

นาก หมายถึง โลหะผสมจากทองคำ เงินและทองแดง (อุคตม รุ่งเรืองศรี,
 2547, หน้า 357)

แจ่ง หมายถึง บอกให้รู้ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 203)

แสง หมายถึง แสร้ง, บรรจง, ตั้งใจ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 765)

น้ำแถม หมายถึง สีสําหรับทาหรือระบาย, หมึกที่ใช้เขียนหนังสือ (อุดม
รุ่งเรืองศรี, 2534, หน้า 363)

คู้ หมายถึง คู้, งอเข้า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 163)

ฝูง หมายถึง หมู, พวก, กลุ่ม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 484)

การ หมายถึง งาน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 38)

เกล้า หมายถึง เก่า, ไม่ใหม่ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 53)

เคียด หมายถึง เคย, คูน, สนธิสนม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 141)

ชะน่าน หมายถึง ชานาญ, เชี่ยวชาญ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 208)

สะนอย หมายถึง เล็กน้อย, ล็กเล็กน้อย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 702)

เชิงพ้อน หมายถึง ชื่อการฟ้องร้องประกอบการตบไปตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
เพื่อให้มีเสียงประกอกับการพ้อนตบ หรือเรียกอีกอย่างว่า ตบเบาพาบ (อุดม รุ่งเรืองศรี,
2547, หน้า 222)

ย่าง หมายถึง ยกเท้าก้าวไป, เดิน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 648)

ลายเชิง หมายถึง สีสลาท่าทางในการพ้อนรำ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 648)

โยน หมายถึง กระโดด, เต้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 593)

เชิง หมายถึง ชั้นเชิง, กระบวนท่า, ท่าที, เล่ห์เหลี่ยม, อุบาย (อุดม รุ่งเรืองศรี,
2547, หน้า 222)

ไซงา หมายถึง เครื่องสานสำหรับจับปลาชนิดหนึ่งที่ใช้ด้ายถักงา เพื่อให้
ขยับตัวได้ง่าย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 289)

เลียตอก หมายถึง เอาคมมีดผ่าไม้ไผ่ให้เป็นเส้นแบนบาง สําหรับใช้ผูกมัด
หรือสานสิ่งต่าง ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 308)

กวย หมายถึง ตะกร้า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 25)

น้ำบวย หมายถึง ระบายรดก้นน้ำ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 363)

พาก หมายถึง กระจ่า, ทัพพี (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 503)

หมากพร้าว หมายถึง มะพร้าว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 495)

ห้าว หมายถึง แก่จัด, ใต้ที่ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 827)

สอด หมายถึง เทียบเต็ว, เดินทางท่องเทียบ, เร็วไป, ดั้นดั้น, แทรก (อุดม
รุ่งเรืองศรี, 2534, หน้า 722)

แมน หมายถึง ฤก, ไซ้, จริง, เทียง, ฤกตอง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 565)

ยาม หมายถึง คราว, ครั้ง, เวลา, ฤฤกาล (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 585)

ไม้ดอก หมายถึง ไม้วัด, ไม้มาตร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 574)

เจียง หมายถึง แห่ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 201)

สอก หมายถึง ศอก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 721)

แทก หมายถึง วัด, กะ, เปรียบเทียบ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 338)

แกวน หมายถึง ชำนาญ, คล่องแคล่ว, ว่องไว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 61)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนเมื่อมิตตตาสลึงไหนดขึ้นชื่อว่าป็นวิชาความรู้ ฟีนี่ไม่เคยเรียนแม่แต่น้อย ตำราศาสนาฟีกี่ไม่เคยเรียน หลอมเหล็กให้เป็นทองคำฟีกี่ไม่เคยเรียน หลอมทองแดงให้เป็นนาค ฟีกี่ไม่ได้เรียน หลอมเศษแก้วให้เป็นทองคำ ฟีกี่ไม่ได้เรียน หากว่าจะให้จำคำสอนของครูบาอาจารย์แล้วนำมาเขียน ฟีกี่ไม่ได้เรียน ฟีนี่ได้แต่นอนคู้เข้าอยู่ข้างเตาไฟ ทำเสียงไอ ถ้าหากจะให้พ้อนเชิง ฟีนี่ก็ไม่ได้เรียน แม้ว่าจะให้ตำน้ำ สานมองดักปลา จักตอก สานตะกร้าและทำกระบวย ทัพพี ฟีกี่ทำไม่ได้ เพราะไม่ได้เรียน ดูฤกษ์ดูยามฟีนี่ก็ไม่ได้เรียน ฟีนี่ไม่ได้ขยันเรียนนั้นแหละหนา เพราะฟีนี่เป็นคนไม่ปกติ ร่างกายไม่สมบูรณ์”

2.22 “ดูราท่านพราหมณ์ผู้หัวหงอก” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 200)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนชุกพราหมณ์ผู้หัวหงอก”

2.23 “ดูราท่านพราหมณ์ ชายผู้ได้ซื้อร้านหุดอยู่บ้านในเรือน เหมือนดั่งมิ่งพราหมณ์ผู้ซื้อย่าน เก้าถอยครันเหมือนมิ่ง คุอุปปมาดั่งอันแล” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 200)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

ซื้อร้าน หมายถึง ซื้อเกี๊ยะจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 90)

หุด หมายถึง หุด, สั้นเข้า, ร่นเข้า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 772)

ซื้อย่าน หมายถึง ซื้อลาด, ใจเสาะ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 93)

ดั่งอัน หมายถึง เช่นนั้น, อย่างนั้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 248)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนท่านพราหมณ์ชายได้เกี๊ยะจร้านมั่วแต่หุดหัวอยู่แต่ในบ้าน ก็เปรียบได้กับว่าชายผู้นั้นเป็นคนซื้อลาด เป็นคนเมาหัวซ้าเหมือนกับชุกพราหมณ์”

2.24 “ท่านพราหมณ์ยังไปทันออกจากบ้าน เถ่าถอยคร้านการ บ่ทันเข้าสู่สนาม ที่รบสงครามพัดพาตชายผู้้นผาดผ่าหนี อันนั้นแลมีฉันใด มึงพราหมณ์ผู้ชื้อคร้านอยู่ดอยู่บ้าน ในเรือน คีอุปปมาตั้งอันแล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 200)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ไป หมายถึง ไม่ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 453)

พัด หมายถึง กระทบ, กระแทก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 523)

ผาด หมายถึง หวด, เหวี่ยง, ตี (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 524)

ผ่า หมายถึง ทำให้แยกออกจากกัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 464)

อยู่ด หมายถึง หยุด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 600)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ยังไม่ทันออกจากบ้าน ชูชกพราหมณ์ก็เก็ยจคร้านเสียแล้ว ก็เหมือนกับชายที่ยังไม่ทันได้เข้าสู่สนามรบในสงคราม แต่ชายผู้้นกลับผ่าหนีออกมา เปรียบได้กับชูชกพราหมณ์เป็นเหมือนตั้งชายผู้้นนั้น”

2.25 “ท่านพราหมณ์ยังไปทันออกจากบ้าน เถ่าถอยคร้านกลัวตายตาย ผิว่ามึง พราหมณ์บ่โพซงชวายหาหื้อได้ ยังข้าช่วยใช้ฟ้าเวิญคุณ เรือนท่านพราหมณ์คูบ่ออยู่ พราหมณ์เถ่า ปู้คี่เที่ยงเรณตาย ชะแล” พระครูอดุลลีลลิตดี, หน้า 200)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ตาย หมายถึง อย่างเดียว, เพิกเฉย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 251)

ผิว่า หมายถึง หาก, แม้นว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 469)

ชงชวาย หมายถึง ไฟแสวงหา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 72)

ข้า หมายถึง ทาส, บ่าวไพร่, คนรับใช้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 84)

ฟ้าเวิญ หมายถึง บำเรอ, รับผิดชอบ, ทำให้ถูกใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ ยังไม่ทันออกจากบ้าน ก็เก็ยจคร้านกลัวตาย หากว่าไม่ไปหาข้าทาสมาบำเรอตัวเรา เราก็จะไม่ อยู่บ้านหลังนี้กับท่าน ท่านก็เหมือนกับตายทั้งเป็น”

2.26 “หัวพราหมณ์หงอกแล้วดีจักข้าหงอกเล่า ร้ายกว่าเกล้าสุนพูน เปนตั้งปุนมา ไน่น้ำ ซ้ำมาทาหัวปู่พราหมณ์เถ่านั้นแถมเล่า” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 202)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

โน้ หมายถึง ละลาย, หลอม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 374)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “หัวของชูชก พราหมณ์จะหงอกแล้วหงอกอีกยิ่งกว่าเดิม ชาวเหมือนกับเอาปูนขาวละลายนำมาทาที่หัว”

2.27 “เมื่อนั้น พราหมณ์พาโลบาบไบ้ คีเหงาเหงียบไห้ชบเซา มันมามัวเมากาม รัตเข้าอำนาจกลัวเมีย” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 202)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ไบ้ หมายถึง มากยิ่ง, อย่างยิ่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 643)

เหงียบ หมายถึง เงียบ, ไม่มีเสียง, สงบ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 177)

ชบเซา หมายถึง หงอยก้อย, เงียบเหงา, ไม่เบิกบาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 394)

กามรัต หมายถึง ความกำหนัดในกาม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 38)

อำนาจ หมายถึง สิทธิ, กำลัง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 892)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้นชูชก พราหมณ์ชั่วช้าบาปหนา ก็เงียบซึมและร้องไห้ เพราะว่ามีมัวเมาในกามราคะ จนกลายเป็นคน กลัวเมีย”

2.28 “เมื่อนั้น ชูชกพราหมณ์คือยดอຍาวเรือนที่หลุที่ครำ ที่โตตำมันค้แปลงหื้อสูง ปะตูปตีมันค้แปลงหื้อดีหับแทบแล้ว” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 202)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ยดอຍาว หมายถึง ซ่อมแซม, ทำให้มีสภาพดีดังเดิม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 594)

หลุ หมายถึง ทะลุ, พัง, ชำรุด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 808)

ครำ หมายถึง เก่ามาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 233)

หับ หมายถึง ปิด, จับ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 823)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้น ชูชก พราหมณ์ก็ซ่อมแซมบ้านเรือนที่พังและเก่ามาก ที่โตตำก็ยกให้สูง ประตูละเอียดทำให้มันปิดได้”

2.29 “ว่าอันแล้วชูชกพราหมณ์ คีขึ้นสูบสอดเก็บในเรือน แล้วชะพายถงอันไหย ลัพพะของกินใส่ชู้อัน ก็ผันมือเอามือเมียมั่นกล่าวจะใจเียะร้องไห้ค้เียะลงเรือนไฟในวันนั้น” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 204)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

สุบสอด หมายถึง สวมใส่ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 753)

เกิบ หมายถึง เกือก, รองเท้า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 55)

ชะพาย หมายถึง สะพาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 227)

ถง หมายถึง ถุง, ยาม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 305)

ลัพะพะ หมายถึง ทั้งหมด, ทั้งสิ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 729)

ของกิน หมายถึง อาหาร, เครื่องบริโภค (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 78)

ชู หมายถึง ทั้งหมด, ถ้วน, ครบ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 221)

ผัน หมายถึง หัน, เคลื่อนไป, จับ, คว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 462)

จะใจ หมายถึง เนือง ๆ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 462)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ว่าแล้วชูชกพราหมณ์ ก็ลุกขึ้นสวมรองเท้า แล้วสะพายถุงยามใบใหญ่ ซึ่งใส่อาหารทั้งหมดทุกอย่างลงในนั้น แล้วก็เอามือไปจับมือของนางอมิตตตากล่าวเนือง ๆ ร้องไห้ไปด้วย และก็เดินลงออกจากบ้านไป”

2.30 “ส่วนว่าชูชกพราหมณ์ผู้หาพระยาบได้ เมียด่าว่าใช้จำเริญ มันมีใจอาลัยด้วยกามราคะใจ ๆ คืถือเอาไม้เท้ากับถงหรือเข้าแลเครื่องบูชาไฟ” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 204)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

พระยา หมายถึง ปัญญา, ความรู้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 411)

จำ หมายถึง บังคับ, บัญชา, สั่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 192)

อาลัย หมายถึง ระลึกถึง, เสียหาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 890)

หรือเข้า หมายถึง ห่อข้าว สำหรับไปกินนอกสถานที่ (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 497)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ส่วนชูชกพราหมณ์ผู้ไม่มีปัญญา เมื่อเมียด่าว่าแล้วสั่งให้ไป ก็จำเป็นต้องไป ชูชกพราหมณ์มีใจอาลัยห่วงหากามราคะอยู่เนือง ๆ ก็ถือเอาไม้เท้ากับถงหรือข้าวและอุปกรณ์สำหรับบูชาไฟเพื่อนำไปบูชาญ”

2.31 “เถาลาวเกล่ายินกล้วตาย” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 206)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

ลาวเกล้า หมายถึง ผู้ดีเก่า (เวสสันดรชาดก ฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง, 2545, หน้า 494)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์เชื้อชาติผู้ดีเก่า รู้สึกกลัวตาย”

2.32 “พรานเจตบุตรหนุ่มหน้า ได้ยินคำพรหมณ์เฝ้ากล่าวว้าจักบัน มันหันทรงเพสชะกิเหลียดในตน แคนแต่ตีนผมลงลุ่ม เล็บตีนชุ่มหนองไหล เหมนسابไคลทั่วเท่า ดนปู่เถ่าชีพรหมณ์แล” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 224)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

บัน หมายถึง ให้, แบ่งให้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 433)

หัน หมายถึง เห็น, พบ, ประสบ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 822)

เพส หมายถึง สภาพ, นักบวช (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 490)

ชะ หมายถึง น่ารังเกียจ (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 482)

กิเหลียด หมายถึง ชิงชัง, รังเกียจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 46)

แคน หมายถึง ตั้งแต่, จาก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 263)

ลุ่ม หมายถึง ต่ำ, ถัดลงไป, ล่าง, ด้านล่าง, ด้านใต้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 656)

ชุ่ม หมายถึง ชื่น, เปียก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 221)

ไคล หมายถึง เหยื่อที่ปนกับฝุ่นละอองติดกรังอยู่กับผิวหนัง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 166)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พรานหนุ่มเจตบุตรได้ยินคำพูดของชุกพรหมณ์ว่าจะแบ่งของให้ เมื่อมองดูพบว่าแต่งตัวน่ารังเกียจ ตั้งแต่ผมลงถึงเท้า เล็บเท้าก็เต็มไปด้วยหนองที่กำลั้งไหล มีกลิ่นเหม็นสาบ ชีไคลทั่วเท่าของชุกพรหมณ์”

2.33 “ส่วนว่าพรหมณ์ผู้หาประญาบได้” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 228)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและเมื่อนำมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ส่วนชุกพรหมณ์ผู้ไม่มีปัญญา”

2.34 “ส่วนชุกพรหมณ์คีไพบปรากฏในที่ใกล้ปะตูปล่าไม้อารามแล พระมหา- สัตต์เจ้า อันอยู่เฝ้าคองทาง เจ้าคัหันยังพรหมณ์เข้ามาสู่ในที่อยู่อาราม คมีใจบานชมชื่น เหตุว่าเจ้าจักได้ยกยื่นขึ้นยังหัวราชรถ อันตนหากได้ลาลดปลดไว้ได้ 7 เดือน คือว่า

ทานธูระ จักหือได้เป้นไฟเฝ้าตั้งเกล้า ใจเจ้าลวดยินดี จึงข้าเจียรจาตนเกล้า จาตนเกล้า
เองเดี่ยวว่า ดูราเพื่อนชาวเราทั้งหลาย พราหมณ์ยาจกมาแท้แล”

(อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 258)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ยาจก หมายถึง คนขอทาน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 584)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์
ก็ไปปรากฏตัวอยู่ตรงทางเข้าบ้านพระเวสสันดร ซึ่งตรงนั้นพระเวสสันดรกำลังเฝ้ามองทาง
เข้าบ้านอยู่ เมื่อพระเวสสันดรเห็นชูชกพราหมณ์เดินทางมาก็รู้สึกปีติยินดี เพราะว่าจะได้มอบ
หัวราชรถที่ปลดประจำการมาแล้วตั้ง 7 เดือน ให้แก่ชูชกพราหมณ์เพื่อเป็นการทำทานดังเช่น
แต่ก่อนมา ด้วยความปีติยินดี พระเวสสันดรจึงพูดกับตัวเองว่า ‘ดูก่อนเพื่อนพราหมณ์เราทั้งหลาย
วันนี้มีพราหมณ์เดินทางเข้ามาจริง ๆ ด้วย’”

2.35 “พราหมณ์ผู้นี้บ่เจียรจาคำอ่อน แต่ก่อนขอทาน มาเยี่ยะทะยานทะเยือก
ตาเหลือกเหลือมปลากเสียงแขง ผ่อชะแคงเหียงหง่า จาคำหยาบเข้าปุนกล้วเจ้าชาลีใคร่หัวอยู่
หันโทษปู้ชีพราหมณ์ มีตนบงามพันแพ่ง นับว่าได้ลิบแปดแห่งในตนพราหมณ์” (อุตม รุ่งเรืองศรี
และคณะ, 2545, หน้า 260)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

เจียรจา หมายถึง พูดจา, เจรจา (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 482)

คำอ่อน หมายถึง คำอ่อน, พูดจาอ่อนหวาน (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545,
หน้า 480)

เหลือม หมายถึง เหลื่อม, เป็นมัน (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 498)

ปลาก หมายถึง ปาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 427)

ผ่อ หมายถึง ดู, ดูแล, มอง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 457)

ชะแคง หมายถึง ตะแคง, เอียง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 698)

เหียงหง่า หมายถึง เอียง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 834)

ใคร่หัว หมายถึง หัวเราะ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 149)

พันแพ่ง หมายถึง สวย, งาม, บริบูรณ์ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 516)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์ผู้นี้ ไม่ได้พูดจาด้วยน้ำเสียงสุภาพอ่อนหวานเหมือนกับคนที่มาขอทานคนก่อน ๆ แต่พูดจาด้วยน้ำเสียงที่แข็งกระด้าง ตะแคงหน้ามองดู แล้วพูดด้วยคำหยาบ ฟังดูแล้วน่ากลัว ชาลีหัวเราะให้กับความอัปยศที่เกิดขึ้นในร่างกายของชุกพรหมณ์ทั้งลึบแปดแห่ง”

2.36 “ส่วนตนคู่นี้เป็นพรหมณ์เถ่าทุกข์ยาก ลำบากเพียงหลอตาย” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 264)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

เพียง หมายถึง เท่า, เสมอ, เหมือน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 515)

หลอตาย หมายถึง รอดตาย, เหลือตาย, เกือบตาย (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 802)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ส่วนตัวเรานี้เป็นชุกพรหมณ์แก่ยากจน ใช้ชีวิตด้วยความลำบากแต่ก็รอดตายมาได้”

2.37 “ไต่ยืนยงพรหมณ์จาคำหยาบ ร้องต้านปลากเสียงแข่ง” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 268)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ต้าน หมายถึง พุด, เจรจา, พุดตอ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 284)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ไต่ยืนชุกพรหมณ์พูดจาด้วยคำหยาบกระด้าง”

2.38 “เมื่อนั้น ชุกพรหมณ์บ่หัน 2 กุมภาพันธ์ ในสันถานที่ใกล้ ตนท่านไธร์สีมันจึงจาคำหยาบ กำราบท้าวเวสสันดร” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 270)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

สันถาน หมายถึง ที่, ที่ตั้ง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 700)

ไธร์ หมายถึง ยิ่งใหญ่ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 346)

รสี หมายถึง ฤาษี (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 605)

กำราบ หมายถึง ช่มชู้, ทำให้หวาดกลัว (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 42)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้น ชูชกพราหมณ์ไม่เห็นสองกุมารชาติและกัณหาอยู่ใกล้กับพระเวสสันดร มันจึงพูดจาด้วยคำหยาบพร้อมกับข่มขู่พระเวสสันดร”

2.39 “ส่วนอันว่าชูชกพราหมณ์ผู้เถ่า บ่มีเชือกอันจักผูก 2 เจ้าลูกพระญา มันดีหันลตาเครือเขาใหญ่ มันคักมไต่กััดเอาเครือเขาด้วยเขี้ยว ที่นคาบเคี้ยวเครืออี เอามาผูกชาติสวณขวากับมือนางกัณหาเบื่องซ่าย รัตราดร้ายคาดกับกัน พันพวงเปนเกลียว 1 เงื่อน 1 ดีเอา มาตีหลัง 2 หน่อแก้ว ลากลงแล้วนำไฟ” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 270)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ลตา หมายถึง เถาวัลย์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 634)

เครือเขา หมายถึง เถาวัลย์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 141)

ที่น หมายถึง ที่ง, ถอน, กระชาก, ดึง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 331)

เครืออี หมายถึง เถาวัลย์ขนาดยาว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 143)

ราด หมายถึง ไม่เสร็จ, ไม่สมบูรณ์, ไม่ครบ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 617)

ร้าย หมายถึง ไม่ดี (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 618)

คาด หมายถึง คาด, รัดให้แน่น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 158)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อชูชกพราหมณ์ไม่มีเชือกเพื่อที่จะนำไปมัดสองกุมารชาติและกัณหา จึงมองหาเถาวัลย์เส้นใหญ่ในป่า หลังจากนั้น ก็ปีนขึ้นและใช้ฟันกัดเถาวัลย์เพื่อนำมามัดมือสองกุมารชาติและกัณหา ชูชกพราหมณ์มัดมือขวาของชาติติดกับมือซ้ายของกัณหา แล้วก็ทำเป็นเกลียว หลังจากนั้นก็นำเอาเถาวัลย์อีกเส้นหนึ่ง มาตีที่หลังของทั้งสองและลากไป”

2.40 “อันว่าพราหมณ์ผู้หยาบซ้าสาหล” (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2545, หน้า 278)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

สาหล หมายถึง สาหล, ร้ายแรง, ร้ายกาจ, รุนแรงเกินควร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 742)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “อันว่าชูชกพราหมณ์ผู้หยาบซ้าสาหล”

2.41 “เมื่อนั้น ชูชกพราหมณ์ผู้เฒ่า ถือไม้เท้าเพื่อนองพา ดีหลังกัณหาชาลีนำกว่า ร่องดำเจ้าจำไฟพลัน มันมาตีหลัง 2 หน่อหล้า ดีต่อหน้าพ่อพระญา หาคำกรูณาบได้ เปนตั้งข้า ใช้พ่อป็น” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 278)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

นำกว่า หมายถึง ด้วย, พร้อม ๆ กัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 361)

พลัน หมายถึง ทันที, ทันใด, โดยเร็ว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 495)

หน่อ หมายถึง ลูก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 773)

กรูณา หมายถึง ความกรูณา, ความเอ็นดู (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 4)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้น ชูชกพราหมณ์เฒ่า ก็ถือนไม้เท้าและถูงยาม ใช้ถ่าววัลย์ดีหลังกุมารชาลีและกัณหาพร้อมกับดำไปด้วย ชูชกพราหมณ์ดีหลังทั้งสองต่อหน้าพระเวสสันดรโดยปราศจากความสงสาร ดีเหมือนกับ ข้าทาส”

2.42 “พราหมณ์ดีเจ็บบ่น้อย พอเปนแถวเลือดย่อยเหนื่อหลัง ผิวหนัง 2 เจ้าขาด เครือเขาบาดปนรอย มันแรงตีบ่น้อย พอว่าแถวเลือดย่อยไหลลง” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 278)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและเมื่อนำมาประกอบเป็นข้อความ จะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ดีเจ็บบ่น้อย จนมีรอยแผลเป็นแนวยาวและมีเลือดไหล ผิวหนัง ของสองกุมารชาลีและกัณหาแตกเป็นรอยเลือดออกเป็นแนวตรงกลางหลัง”

2.43 “ในเมื่อพราหมณ์นำ 2 เจ้ากว่า ต้นปล่าไม้ดงไพร ปู้จัญไรกลิ้งท่าว ฟันหงก หง่าวลูกบ่ทัน” (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2545, หน้า 278)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ต้น หมายถึง ฝ่า, มุด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 249)

ปล่าไม้ หมายถึง ป่าไม้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 427)

จัญไร หมายถึง ต่ำช้า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 188)

ท่าว หมายถึง ล้ม, หกล้ม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 328)

ฟัน หมายถึง กลับคืน, ตื่นขึ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 525)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ขณะที่ชูชกพราหมณ์นำสองกุมารชาลีและกัณหาเดินเข้าไปในป่า ชูชกพราหมณ์ก็เกิดหกล้มจนลุกไม่ไหว”

2.44 “พราหมณ์ผู้มีรูปอันพวงร้ายป่วนกลัวแล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 280)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

พวงร้าย หมายถึง ซอมซอ, อัปลักษณ์, ไม่น่าดู (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 467)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ผู้มีรูปปร่างอัปลักษณ์น่ากลัว”

2.45 “ตีนพราหมณ์หดแปนทูต เปนตั้งตีนข้างอยู่ลุนยุ่น หน้งมันหม่นหม่นห้อย เปนถ้อย อยู่เนืองนอง มีตุนขึ้นอันยานลงทัดสะแหว เปนแถวตั้งทานชด์ไท่เข้า รีมปาก เส้ายานยะยาบ ยานตาบคาปปกคาง ดังพราหมณ์ชดคคก้อง เขี้ยววงอันออกป่วนกลัว หลังมันตั้งหลังข้าง ปุ่มป้างสวดอุ่นยุ่น ตามันพายนอกมีนหีบหีบที่ พายในตามันตีสาน ลาน หนดมันแดงจ๊กจ๊กจ๊ก เปนตั้งหนดกึ่งจี่เปลี่ยวไฟ ตนมันเต็มไฟด้วยไฟดำไฟแดง แลมีกลิ่นอันเหม็นส่ม ดังข้าวต้มใส่แปดน้ำนั้นแล ตามันเหลือบมะมาบ เหลือกสากกาก ป่วนกลัว ดูกมันลั่นคระครูดคระคราดตะตุตตะดาตกว่าเทียวพลัน หน้งเสื่อหนาหม่น ห้อย ยานยาบย้อยเหมือนผี มันผู้นี้บอไซ่คนเคียดคู หันหน้าป่วนกลัว มันผู้นี้ร่อยว่าเปน ผีเสื่อ เอาเพลเชื่อเปนพราหมณ์ อาหารมันย้อมมีขึ้นแกมเสือด ชันจับหนดแดงเพรง” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 282)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ทูต หมายถึง ไรค์เรื้อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 334)

ลุน หมายถึง เป็นมัด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 656)

ยุ่น หมายถึง ฟ่อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 589)

หม่น หมายถึง ปก, คลุม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 784)

ห้อย หมายถึง แหว, หย่อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 822)

ถ้อย หมายถึง แถว, แถบ, แถว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 310)

เนืองนอง หมายถึง เนือง ๆ, บ่อย ๆ, มาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 373)

- ตุ๋น หมายถึง สีนํ้าตาลปนเหลือง, ลีกากีอ่อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 293)
- ทัด หมายถึง ตรง, เสมอ, เท่าเทียม, บริเวณ, ที่ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 324)
- สะแหว หมายถึง ส่วนกลางของร่างกายระหว่างชายโครงกับกระดูกตะโพก ทั้ง 2 ข้าง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1196)
- ซัด หมายถึง มัดรวมกัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 81)
- ไต่เข้า หมายถึง ถูหรือกระสอบข้าว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 341)
- ริมปาก หมายถึง ริมฝีปาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 620)
- เส้า หมายถึง เคร้า, ดำ, คล้า, หม่อนหมอง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 759)
- ยะยาบ หมายถึง อากาศขึ้นลงเนิบ ๆ, มากมาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 585)
- ตาบตาบ หมายถึง ลักษณะของขนาดใหญ่ที่แบนติดอยู่ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 327)
- ดั่ง หมายถึง รุจมุ๊ก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 363)
- ขด หมายถึง ม้วน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 72)
- คด หมายถึง ไม่ตรง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 119)
- ง่อน หมายถึง งอน, เงยขึ้น, ยื่นออกมา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 171)
- ปุมป้าง หมายถึง พุงหลาม, พุงโต, ลงพุง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 442)
- สวด หมายถึง นูน, อูม (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 396)
- อุน หมายถึง พอง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 899)
- ยุน หมายถึง ผลัก, ดัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 589)
- พายนอก หมายถึง ภายนอก, ฝ้ายนอก, ด้านนอก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)
- มีน หมายถึง เปิด, ลืมตา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 554)
- หีบที่ หมายถึง เกือบดับ, สว่างน้อย ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1003)
- พายนใน หมายถึง ฝ้ายใน, ด้านใน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)
- ดี หมายถึง แหวก, คลี่, แหกออก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 199)
- จี หมายถึง เผา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 326)

เหมนส้ม หมายถึง เหม็นเปรี้ยว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 837)
 เข้าต้ม หมายถึง ข้าวต้ม, ข้าวเหนียวที่ห่อด้วยใบตองแล้วนำไปนึ่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 103)

แปด้า หมายถึง ถั่วดำ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 450)
 เหลื่อม หมายถึง แหววาว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 430)
 มะมาบ หมายถึง เบิกตา, แสงไฟส่องแวบ ๆ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 334)

เหลือกซากกาก หมายถึง ตาเหลือกจนเกือบไม่เห็นตาดำ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 732)

ดุก หมายถึง โครงร่างกายมีลักษณะแข็ง, กระดูก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 179)

ลั่น หมายถึง มีเสียงดัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1049)

คระครุดคระคราด หมายถึง ลั่นลง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 124)

คู้ หมายถึง ทุก, ทั้งสิ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 140)

ร่อยว่า หมายถึง ชะร่อยว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 611)

เชื้อ หมายถึง ชนิด, ประเภท (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 223)

แกม หมายถึง ปน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 60)

เพรง หมายถึง กอน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 512)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เท้าของชูชก พราหมณ์เป็นโรคเรื้อนมีลักษณะเหมือนกับเท้าช้าง ผิวหนังยานย่อย มีนมนานยาวลงถึงเอว เหมือนกับกะสอบข้าวที่มัดไว้ ริมฝีปากคล้ายยานลงถึงคาง จมูกคดงอ ฟันยื่นออกนากลิ้ว หลังก็ค่อมเหมือนกับหลังช้าง พุงโล ตาปรือ หนวดแดงเหมือนกับกิ้งก่าไฟ เนื้อตัวเต็มไปด้วยไฟดำ ไฟแดง และมีกลิ่นเหม็นเปรี้ยวเหมือนข้าวต้มใส่ถั่วดำ ตาเหลือก ตู่นากลิ้ว กระดุกดั่งลั่นเวลาเดินเร็ว ๆ หนังสือที่ห่มอยู่ที่ยานย่อยเหมือนกับผี ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ไม่มีลักษณะที่เป็นคนดี ดูแล้วนากลิ้ว ชูชกพราหมณ์ผู้นี้เป็นผีที่อาศัยอยู่ในร่างของพราหมณ์ อาหารของมันมักจะเป็นเนื้อที่มีเลือดปนอยู่ คราบเลือดจึงติดอยู่ที่หนวด”

2.46 “คาเมียมันจำหนึจากบ้าน ถ้าวอยคร้านการเรื้อน มันมาแสวงหาขอเพื่อข้า ถ้าวอยช้านาไฟ เพื่อนี่นาเปนสายใจจิราช ในเมื่อผีเสื้อผู้ยากขึ้นเนื้อหากนำไฟตั้งอัน” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 282)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

คา หมายถึง ครา, คราว, ครั้ง, หน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 121)

เพื่อ หมายถึง ข้า, ฉันท (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 789)

สายใจ หมายถึง สิ่งเป็นที่รักตั้งดวงใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 738)

อิราช หมายถึง กษัตริย์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 345)

ผีเสื้อ หมายถึง ผี, เทวาอารักษ์, (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 473)

ขึ้น หมายถึง เนื้อ, เนื้อสัตว์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 217)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “การที่เมียไล่ออก
จากบ้านให้มาขอเราสองคนเพื่อนำไปเป็นคนรับใช้ เพราะชุกพรหมณ์ชี้แจงการทำงาน
เรานี้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของกษัตริย์ที่เปรียบดังถูกผีผู้วิเศษลักพาตัวไป”

2.47 “ในเมื่อพรหมณ์เฝ้าผูกเพื่อไฟ ตีหลังไล่จำแลนไม้เท้าแกว่งตีไฟ เพื่อบไฟ
มันต์จำกว่า พรหมณ์เฝ้าตาตีไฟ ไม้เท้าไล่หลังแลน เหมือนชายน้อยแกว่นตังว พรหมณ์พาโล
บาปร้าย ยินว่าได้ของง่ายพ้อยบที่อแพง” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 282)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ไล่ หมายถึง ผลัก, เซ็นไป, ดันไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2534, หน้า 768)

แลน หมายถึง เคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 667)

แกว่น หมายถึง เคย, ชำนาญ, สนิทสนม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 61)

จ้ว หมายถึง วัว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 168)

ยิน หมายถึง รู้, รับรู้, รู้สึก, ชอบ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 587)

ที่อ หมายถึง ถือเอาว่า, เหยียดหยามว่า, สบประมาทว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี,
2547, หน้า 330)

แพง หมายถึง รัก, พอใจ, สูงค่า, มีราคาแพง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
516)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ขณะที่มัดและ
พากันหาและซาลีนัน ชุกพรหมณ์ทั้งตีทั้งต่าและบังคับ โดยใช้ไม้เท้าตีอยู่ตลอด ถ้าหาก
กันหาและซาลีนันไม่ไปก็บังคับขู่เข็ญ ชุกพรหมณ์ต่าไปด้วยเอาไม้เท้าตีหลังทั้งสองไปด้วย
เหมือนเด็กที่กำลังเลี้ยงวัว ชุกพรหมณ์ชั่วร้ายบาปหนาทำเหมือนกับว่าได้ทั้งสองมาโดยง่าย
จึงไม่รู้จักคุณค่าของเรา”

2.48 “พราหมณ์บุปตีราวีราไฟใจ ๆ” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 282)
จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

บุบ หมายถึง ทูบ, ตี, ฟาด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 396)

ราวี หมายถึง รบกวณ, ระราน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1001)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์

ทูบตีสองกุมารกัณฑ์หาซาลิปโตลอดทาง”

2.49 “ข้าแต่พี่ซาลีเปนเจ้า อันว่าพราหมณ์เฝ้าผู้นี้บุปตีราวีราไฟอยู่ใจ ๆ เต็มว่ารา
ร้องไห้มันคืบกรุดน่านี่ชา” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 286)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

นี่ชา หมายถึง นี่หรือ, นี่หรือ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 371)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พี่ซาลี ชูชก
พราหมณ์เฝ้าผู้นี้บุปตีระรานเราอยู่ตลอด ขณะที่เราร้องไห้ก็ไม่มีความเอ็นดูสงสารเราเลยหรือ”

2.50 “เบื่องบั้นชูชกพราหมณ์ ลูกได้แล้วค์เข้าไฟผูกเอา 2 กุมารตีกว่า ร้องด่า
เจ้าจำไฟพลันมาก” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 286)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

เบื่องบั้น หมายถึง ส่วนว่า, ฝ่ายว่า, ด้าน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 400)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์
เมื่อลูกขึ้นได้แล้วค์เข้าไปมัดสองกุมารซาลีและกัณฑ์หาพร้อมทั้งตีและด่ามากขึ้นกว่าเดิมและสั่งให้
เดินเร็ว ๆ”

2.51 “พราหมณ์ผู้นี้หนาหยาบซ่า แก่นว่าหน้าบรู้อะอาย” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ,
2545, หน้า 290)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

หยาบซ่า หมายถึง ดุร้าย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 798)

แก่น หมายถึง แท้จริง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 60)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ผู้นี้
หยาบซ่า ไม่รู้จักความละอาย”

2.52 “พราหมณ์จิ้งไรปูเถ่า บ่มีใจกรุณา 2 กำพรว้า ตีตั้งข้าปูหากบ้นมัน” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 290)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

กำพรว้า หมายถึง ไม่มีพ่อและ/หรือไม่มีแม่, นำสงสาร (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 41)

หาก หมายถึง ต่าง, ฟัง, คवर, ย่อม (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 824)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ เฒ่าจัญไร จิตใจไม่มีความสงสาร ตีเรารวกับว่าปู่สัญญาชยยกเราให้เป็นข้าทาสรับใช้”

2.53 “พราหมณ์ผู้นี้ดูบักแล้วคุณนเปนพ่อ” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 292)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและเมื่อนำมาประกอบเป็นข้อความ จะได้ความว่า “พระเวสสันดรจึงพูดว่า ‘พราหมณ์ผู้นี้ดูไม่เกรงกลัวเราผู้เป็นพ่อเสียเลย’”

2.54 “พราหมณ์ผู้ถ้อยร้ายหาความละอายบ่ได้” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 292)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและเมื่อนำมาประกอบเป็นข้อความ จะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ผู้ด่าซ้ำเลวทราม ไม่มีความละอาย”

2.55 “พราหมณ์ผู้ถ้อยไร้พ่อยมาตีมาด่า” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 292)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและเมื่อนำมาประกอบเป็นข้อความ จะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ผู้ด่าซ้ำเลวทราม โฉนถึงได้มาตีมาด่าพวกเรา”

2.56 “เจ้าพราหมณ์เถ่าผู้นี้หยาบซ้ำตีตั้งข้าพหากบ้นมัน พราหมณ์อาธัมมโลกลั่น ใจหยาบพันบ่กรุณา ตีหลังราจำแลนเปนตั้งชายน้อยแก้วนตึงงัว” (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 296)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

อาธัมม หมายถึง อธรรม, เลวร้าย (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 499)

โลก หมายถึง อยากได้ไม่รู้จักพอ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 668)

ลั่น หมายถึง ยิง, มากยิง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 636)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ ตีกำหนดและชาลีราวกับว่าพระเวสสันดรยกให้เป็นข้าทาสรับใช้ ชูชกพราหมณ์ชั่วร้ายโลกมาก ไม่มีความกรุณา ตีหลังทั้งสองเหมือนกับเด็กผู้ตีหลังวัว”

2.57 “เถาตาเพรียจ่มพ้อง ด่า 2 เจ้าพี่น้องเสียงอือทือ” พระครูอดุลสัสสีกิตติ, หน้า 298)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ตาเพรีย หมายถึง ตาปรือ, ตาหรี (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 280)
 จ่ม หมายถึง บ่น, รำพัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 182)
 พ้อง หมายถึง กล่าวหา, กล่าวโทษ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 521)
 อือทือ หมายถึง เสียงอึกทึก, เสียงก้องกังวาน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 898)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ ตาปรือ บ่นด่าสองกุมารชาลีและกำหนด จนเสียงดังไปทั่ว”

2.58 “อันว่าพราหมณ์ผู้โลกสันสาหัส” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 298)
 จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและเมื่อนำมาประกอบเป็นข้อความ จะได้ความว่า “อันว่าชูชกพราหมณ์ผู้โลกมากชั่วช้า”

2.59 “พราหมณ์ผู้นั้นารอยเป็นผีเสื้อ เขาเพลเชื้อเป็นพราหมณ์นำเฟือกว่า คั้นว่า ลับตาพ้อแดนว่าจักกินชะแล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 300)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

แดน หมายถึง ขอบเขต, กำหนด, ตั้งแต่, จาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 263)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ ชะรอยว่าเป็นผี ที่สิงสถิตอยู่ในร่างพราหมณ์ พาเราเดินไปในป่า เมื่อลับตาจากพ้อของเราแล้ว ก็จับพวกเรากิน”

2.60 “พราหมณ์เขนใจหยาบช้า” (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2545, หน้า 302)
 จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้
 เขนใจ หมายถึง เชื้อใจ, เดือดร้อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 99)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์ผู้มีจิตใจหยาบช้า”

2.61 “พรหมณ์บาปหนาผู้เถา” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 302)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

บาปหนา หมายถึง มีบาปมาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 393)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์มีบาปมาก”

2.62 เบื้องบันชุกพรหมณ์ คีผู้ยกกุมมารทั้ง 2 ไว้กับครุ่มไม้ไว้เห็นอนเหนือดินตาย
 พันส่วนตนพรหมณ์มันคักล้วยตายแต่เนื้อกระนองของปลา คีขึ้นนอนอยู่เหนือต้นไม้ที่ลุ่มกันอยู่
 (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 378)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ครุ่มไม้ หมายถึง พุ่มไม้ (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 479)

เหนือ หมายถึง บน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 837)

ตาย หมายถึง เปลา (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 484)

พัน หมายถึง ฝ่าย, ด้านส่วน, กลุ่ม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 503)

เนื้อกระนอง หมายถึง สัตว์ร้าย (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 487)

ปลา หมายถึง ป่า, ป่าไม้ (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 488)

ต้นไม้ หมายถึง งามไม้ระหว่างต้นกับกิ่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 481)

ลุ่ม หมายถึง วางทับซ้อนกัน, บัง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 753)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้นชุกพรหมณ์ก็มัดสองกุมารราชาสีและกัณฑ์ไว้กับพุ่มไม้ โดยให้อนบนดิน ส่วนตัวชุกพรหมณ์เองนั้นกัลล้วยสัตว์ป่า ก็ขึ้นนอนบนงามไม้ที่นำมาวางทับซ้อน ๆ กัน”

2.63 ดูราท่านพรหมณ์ชินชาติ ดังดูราชจักพิจฉารณาคุณี่ ท่านมีคำเจียรจา
 เเพาะพ้อย ไทกล่าวคำอ่อนอ้อยโลมจาเอา 2 หลานคุดันเทสเทียวหน (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ,
 2545, หน้า 382)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

- ชิดน หมายถึง แก่, ชรา (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 483)
- ชาติ หมายถึง ชนิด, ประเภท, การเกิด, เผ่าพันธุ์ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 216)
- พิจารณา หมายถึง พิจารณา, ตริตรอง (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 490)
- เจียรจา หมายถึง พุดจา, เจรจา (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 482)
- เผา หมายถึง ไม่จริง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 478)
- อ่อนอ้อย หมายถึง อ่อนหวาน, นิ่มนวล, ละมุนละไม (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 876)
- โลม หมายถึง เล้าโลม, ปลอบ, พุดให้ชอบใจ, เอาใจ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 668)
- เทศเที่ยว หมายถึง เดินทาง, เดินทางไกล (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 338)
- หน หมายถึง ทาง, ทิศ, ฝ่าย, ครั่ง, คราว (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 772)
- เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนชุกชกพราหมณ์ เราได้พิจารณาดูแล้วว่าท่านนี้มีวาจาโกหกหลอกลวง เพื่อให้ได้สองกุมาร ชาติและกัณหา”
- 2.64 ข้าแต่พ่อพระญาเปนเจ้า พราหมณ์ผู้นี้รอยบไซพราหมณ์ดีด้วยสุภาพ เหตุใดมันกล้าหยาบนักหนา ชาติพราหมณ์ดีทั้งหลายเที่ยวรยอมนินดูกรุณณาผู้น้อยทั้งหลาย อันมาปานดั่งเพื่อข้าน้อยทั้ง 2 นี้ตาย พราหมณ์ผู้นี้รอยเก้ายักข์เยนผีเปรต แสงแดลงเพสเปนพราหมณ์เข้ามาถามขอต่อ เอาลูกน้อยพอไฟกิน (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 386)
- จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
- เหตุ หมายถึง เค้ามูล, เรื่อง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 835)
- เที่ยวรยอม หมายถึง ย่อม, ย่อมจะ, ย่อมเป็น (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 337)
- นินดู หมายถึง เอ็นดู, สงสาร (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 894)
- ปาน หมายถึง เหมือน, คล้าย, เช่น, เพียง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 437)
- ยักข์เยน หมายถึง ยักข์, อมนุษย์ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 581)
- แสง หมายถึง แสงรั้ง, บรรจง, ตั้งใจ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 765)

ตกลง หมายถึง แปลงกาย (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 303)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้คำว่า “ข้าแต่ท่านปู่ญชัย ชุชกพรหมณ์ผู้ไม่ใช่คนดี มีจิตใจหยาบกระด้างนักหนา พรหมณ์คนดีทั้งหลายนั้นย่อมมีความเอ็นดูกรุณากับคนทั้งหลายและพวกเราทั้งสอง แต่ชุชกพรหมณ์ผู้นี้นั้นเป็นเหมือนยักษ์ ผีเปรต แสร้งตนมาอาศัยอยู่ในร่างพรหมณ์ ที่มาขอลูกของพ่อเพื่อจะนำไปกิน”

2.65 “ส่วนว่าพรหมณ์หีนชาติ ค้นว่ามันได้รับราชทานแล้ว มันคึกกินเข้าน้ำ โภชนอาหารลวงล้นพันประมาณ ตามตันทาอันกลั่นอันอยาก ท้องพรหมณ์เถ่าพรากมานาน มันคึกกินตามตันทาอันมัก อาหารคืดคั่งในไส้ ไฟท้องไหม้บ่ทัน ลงเตมอก่อนย่นพันปาก พอกายอยากจกกินท่านพรหมณ์ยีนลำบาก อุ่มท้องรากลวงคลั่งดังอะฮืดอะฮืดทั้งคืน มันคึกลึ่งไฟผับผีนสาต มันชดหาชานคืบออกหวังว่าจักถอกหื้อเบาใจ กินยาปัจจุในคืบแพ้ว กินอยาแก้คืบปลง กินอยาผงเสี้ยงสองสามไท่ ท้องพรหมณ์เถ่าคืดคืดปมปลิง มันคึกชะบิงชะบายแข่งข่ม เท่าลูกหม่มเห่าอยู่เยแยกหวังว่าจะตกลงข้าพวงขึ้นาแถมเล่า ข้ายังร้ายเหลือกว่าเกล้าแถมมา มันทะเอาอยามาสูบได้ มันหวังว่าจักได้เบาใจ มันครางหายใจชะอื่น ชะเหลดขึ้นตีตรูตอ ปลานงจวมอชะซ้าวหายใจเข้าคางกับ ตาบหลับผ่อขึ้น ตาเหลือกพื้นเมื่อบน ตาตกลงตีนมือโงงเปนเกี่ยว อยู่บัดเดียววางาเสี้ยงสัญญาโไป่ขาด ใจปู่พรหมณ์เถ่าขาดกับหาย มันมาตายกับเหตุตายเป็นเปรตเพราะเมียมันผู้ซื่ออมิตตตราบันนาเสี่ยชะก้วย นางคิม่าเป็นแม่หม้าย อยู่ผู้เดียวทั้งพายพรหมณ์”

(อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 412)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

หีน หมายถึง เลว, ทราม (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 830)

ลวง หมายถึง เกิน, พัน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 638)

ประมาณ หมายถึง พอเหมาะพอควร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 710)

พราก หมายถึง จาก, แยกจากกัน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 492)

มัก หมายถึง ชอบ, พอใจ, ถูกใจ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 543)

คืดคั่ง หมายถึง ฮืดฮืด, ฮืดแน่น (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 129)

รากล หมายถึง อาเจียน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 615)

คราง หมายถึง ส่งเสียงร้อง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 122)

คลัง หมายถึง เพ็ชร์คลัง, ละเมอ (อุคตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 480)

ผ้า หมายถึง ทุก, ถ้วน, ทัว, ทัวไป (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 463)

สาด หมายถึง เสื่อ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 733)

ถอก หมายถึง เท (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 309)

อวยปัจจุ หมายถึง ยายาย (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 598)

แพ หมายถึง สำเร็จ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 516)

อยาแก้ หมายถึง ยาแก้ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 596)

อยาผง หมายถึง ยาผง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 598)

เลี้ยง หมายถึง ลิ่น, หมด, จบ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 761)

คัด หมายถึง จุก, เสียด, แน่น, ตึง, แออัด (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 129)

ไค หมายถึง บวม, พอง, ขึ้นอืด (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 148)

แข่ง หมายถึง แกล้ง, กลั่นแกล้ง, เสแสร้ง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 112)

ข่ม หมายถึง กด, ทับ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 74)

ห่ม หมายถึง ขย่ม, เขย่า (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 784)

เห่า หมายถึง เขย่า (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 844)

แถมเล่า หมายถึง เพิ่มขึ้น, มากขึ้น (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 316)

ชะอ้อน หมายถึง สะอ้อน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 712)

ชะเหลด หมายถึง เสมหะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1256)

ดีด หมายถึง อุด, ปิดช่อง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 292)

รูคอ หมายถึง ช่องคอ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 155)

ปลาน หมายถึง ปาน, เหมือน, เช่น (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 427)

ชะข้าว หมายถึง ขวกไขว่ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 227)

ผ่อ หมายถึง ดู, มอง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 457)

เมื่อบน หมายถึง เกินกว่านั้น, ขึ้นไป (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 560)

โง่ง หมายถึง เกร็ง, เย้ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 179)

เกี้ยว หมายถึง ตะคริว (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 56)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ส่วนชูชก พราหมณ์ เมื่อได้รับสิ่งของพระราชทานจากพระเจ้าสฤษัษแล้ว ก็กินอาหารเป็นจำนวนมาก เพราะด้วยความอดอยากประกอบกับไม่ได้กินอาหารที่มีรสชาติอร่อยมานาน จึงทำให้เกิดความ โลก เลือกกินแต่อาหารที่ชอบแต่กินมากเกินไป จนทำให้อาหารย่อยไม่ทัน เกิดอาการจุกเสียดแน่น

ในท้องและอาเจียนออกมา ชูชกพราหมณ์นอนลงด้วยความทรमानและอาเจียนเสียงดังทั้งคืนด้วยความทรमानทำให้นอนกลิ้งไปกลิ้งมาอยู่บนเสื่อ หลังจากนั้นจึงย้ายไปนอนอยู่ตรงชานเรือนและยื่นหัวออกนอกชานเรือน เพื่อจะอาเจียนให้อาหารที่อยู่ในท้องออกมาให้หมด แต่กลับไม่อาเจียน จึงไปหายาถ่ายและยาผงมากิน ปรากฏว่าไม่ได้ผล ซ้ำยังทำให้ท้องของชูชกพราหมณ์นั้นพองขึ้นอีกซึ่งมีลักษณะเหมือนกับปลิงที่กำลังอืดเลือด มันจึงลุกยืนขึ้นและกระโดดเพื่อจะให้ยาที่กินไหลลงเข้าไปในท้อง แต่กลับกลายเป็นว่ายิ่งพองขึ้นกว่าเดิม จึงไปหายามาทาที่ท้องเพื่อจะให้อาการท้องพองบรรเทาลง ในขณะที่ร้องครวญครางด้วยความทรमानนั้น ทำให้เสมหะไหลขึ้นมาปิดที่หลอดลม หายใจไม่ออก เสียงที่ร้องครวญครางนั้นดังเหมือนกับเสียงของลูกวัวตาของชูชกพราหมณ์เริ่มเหลือกขึ้น มือชักเกร็ง ลักครู่หนึ่งก็เสียบไป ปรากฏว่าชูชกพราหมณ์ได้ขาดใจตายกลายเป็นเปรต นางอมิตตตาได้กลายเป็นหม้ายตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา”

2.66 “พราหมณ์ผู้นี้ด้มาตายเสียนี้เล่าชะแล เมื่อนั้น คนทั้งหลายด้มามะโนมะนาจากันว่า พราหมณ์ผู้นี้ด้มาตายเสียนี้เล่าแลควรเราทั้งหลายหาเอาไฟเหมียดคราบส่งสการเสียหล่างควร ชะแล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 414)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
 เหมียดคราบ หมายถึง เก็บรวบรวม, เก็บให้เข้าที่ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 838)

คราบ หมายถึง ซากศพ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 122)

ส่งสการ หมายถึง ปลงศพ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 713)

หล่าง หมายถึง ลาง, บาง, บ้าง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 806)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อชูชกพราหมณ์ตาย คนทั้งหลายก็แตกตื่นพูดคุยกันว่า ‘ชูชกพราหมณ์ผู้นี้มาตายเสียแล้วที่นี้ เราทั้งหลายควรจัดการปลงศพเสียให้ตามสมควร’”

2.67 “ควรดีห้ามเอาพราหมณ์เถ่าลาวเกลาไฟทอดเสียที่นั่นเหมือนดาควร ฉะแล เมื่อนั้น เขาด้มารุมกันตีวหาบเอาพราหมณ์เฒ่าไฟทอดเสียที่นั่นแท้หันแล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 414)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ทอด หมายถึง ทิ้ง, ปลอย, วาง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 323)

ดา หมายถึง จวนจะ, เกือบจะ, จัด, เตรียม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 250)

ตัว หมายถึง หิว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 289)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “จะให้ดี ห้ามเอา ชูชกพราหมณ์ไปทิ้งตามที่ได้จัดเตรียมไว้ เมื่อนั้นเขาก็เอาศพพราหมณ์เฒ่าไปทิ้งเสียในบริเวณ ดังกล่าว”

2.68 “ว่าอันแล้วมันค้ลวดเอาไม้เท้ามันต๋อยโรงพราหมณ์ว่า กุสลาธัมมา อกุสลาธัมมา มิ่งพราหมณ์จุงเบ่นหลังขึ้นเมื่อเมืองฟ้า มิ่งจุงอว่ายหน้าลงสู่อเวจีเทือะเนือ ว่าอัน” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 414)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ว่าอัน หมายถึง เช่นนั้น, เป็นเช่นนั้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 679)

ลวด หมายถึง เลย, พัน, เกิน, จึง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 638)

โรง หมายถึง โลงศพ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 630)

จุง หมายถึง จง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 197)

เบ่นหลัง หมายถึง หันหลัง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 398)

เมืองฟ้า หมายถึง สวรรค์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 561)

อว่ายหน้า หมายถึง หันหน้า (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 499)

เทือะ หมายถึง เถิด, เทอญ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 335)

เนือ หมายถึง หนอ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 373)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ว่าแล้ว พระสงฆ์ ที่นิมนต์มาก็เอาไม้เท้าเคาะโลงศพของชูชกพราหมณ์ พร้อมกับกล่าวว่า ‘กุสลาธัมมา อกุสลาธัมมา ชูชกพราหมณ์เจ้าจงหันหลังให้กับสวรรค์และจงหันหน้าลงไปสู่นรกอเวจีเถิด’”

2.69 “อันว่าชูชกพราหมณ์ ผู้บ่งาม 18 แห่ง เมียมันแต่งจำหนิ ไผ่ลู่ศิริเถื่อน ถ้องทัดที่ห้องวงกต ที่ท้าวขอดอยู่สร้างปารมี มันโพขอเอา 2 สรีลูกแก้ว ผูกได้แล้ว เตินดง มันหลอนลงเมื่อรอด เมืองแก้วขอดนคร พระภูธรตนปู่ ไถ่หลานแก้วทั้งคู บัวบาน หื้อมันกินอาหารบ่เล็กปุมเบ่งแตกตายไผวันนั้น แลนา คือหากได้ท่านเทวทัตต์ผู้ ใจกล้า มันเท่าปองจักข้าคูตถาคตะ”

(อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 468)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

แต่ง หมายถึง แสร้งทำ, เสแสร้ง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 301)

เถื่อน หมายถึง ป่า (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 315)

ถ่อง หมายถึง แถว, แนว, ทาง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 309)

ท้อง หมายถึง กลาง, ระหวาง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 322)

วงกต หมายถึง เขาวงกต (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 672)

หลอน หมายถึง หากว่า (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 803)

กล้า หมายถึง กล้าหาญ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 21)

ปอง หมายถึง พยายาม, หาทาง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 431)

ซ้ำ หมายถึง ซ้ำ, ทำให้ตาย, ทำลาย (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 84)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์
ผู้มีลักษณะอัปลักษณ์ลึบแปดประการ ได้เดินทางไปทีกลางเขาวงกต ตามที่เมียสั่งให้ไป ซึ่งเป็นที่
พระเวสสันดรบำเพ็ญบารมีอยู่ โดยให้ไปขอเอาสองกุมารชายและกัณหา เมื่อพระเวสสันดร
พระราชทานมาแล้ว ก็มัดสองกุมารให้พาเดินไปในกลางป่า พอไปถึงเมืองของพญาสัตตมุนี
พญาสัตตมุนีผู้เป็นปู่ได้ก็หลานรักทั้งคู่จากชูชกพราหมณ์ พญาสัตตมุนีพระราชทานอาหาร
ให้แก่ชูชกพราหมณ์ ชูชกพราหมณ์ก็กินอาหารไม่หยุด จนท้องแตกตาย สุดท้ายได้มาเป็น
พระเทวทัต ผู้มีจิตใจห้าวหาญ ผู้ที่พยายามฆ่าพระตถาคต”

เมื่อนำคำศัพท์ที่ปรากฏในบทประพันธ์ที่ผู้แต่งได้รวบรวมและเรียบเรียงขึ้นใหม่นั้น
ทางผู้วิจัยได้เลือกบทประพันธ์หรือข้อความที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือกล่าวถึงตัวละครชูชก
สามารถแยกสัญลักษณ์ที่ปรากฏกับตัวละครชูชกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากรูปลักษณ์ภายนอก

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	ปู่เถ่า	ชายแก่อายุมาก
2	ตาเพรีย	ตาปรือ, ตาหรี
3	อายุสามซาว	อายุหกสิบปี
4	ฟันเว้า	ฟันบวม
5	สันหลังโค	กระดูกสันหลังปูดนูนขึ้น
6	เหม็นสาบ	มีกลิ่นเหม็น
7	เพียงตั้งเตาลูกยี่น	เปรียบชูชกเหมือนกับเตาลูกยี่น

8	หัวสั้นัน ๗	หัวสั้นัน ๗
9	ปากเปี้ยว	ปากเปี้ยว
10	เหมนซี่ฟัน	เหม็นซี่ฟัน
11	หนังเหี่ยวแห้ง	หนังเหี่ยว
12	หัวขาว	เส้นผมมีสีขาว
13	หัวหงอก	ผมหงอก
14	หงอกแล้วคัจักข้าหงอกเล่า	มีผมหงอกแล้วหงอกอีก
15	เล็บตีนขุ่มหนองไหล	เล็บเท้ามีแต่หนองที่ไหลออกมา
16	สาบไคล	มีกลิ่นเหม็นซี่ไคล
17	ตีนพราหมณ์หดแปนทูต	เท้าเป็นโรคเรื้อน
18	หนังมันหมุนหม่ห้อย	ผิวหนังเป็นปมหย่อนยาน
19	ตุ๋นขึ้นอันยานลงทัดสะแคว	มีเนื้อหนังสีน้ำตาลยานลงมาถึงเอว
20	ริมปากเส้ายานยานตาบคาป	ริมฝีปากหมองคล้ำและยานลงมาถึงคาง
	ปกคาง	
21	ตั้งพราหมณ์ชดคคก้อง	จมูกพราหมณ์คดงอ
22	เขี้ยววงอันออก	มีฟันยื่นออกมาจากปาก
23	ปุ่มข้างสวดอุณยุ่น	พุงสวดสั้นออกมา
24	ตามันพายนอกมีนหีบที่	ตาปรือ, ตาหรี
	พายในตามันตีสานลาน	
25	หนวดมันแดง	มีหนวดสีแดง
26	ตนมันเต็มไฟด้วยไฟดำไฟแดง	ร่างกายเต็มไปด้วยไฟดำไฟแดง
27	มีกลิ่นอันเหมนส้ม	มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยว
28	ตนบ่งามพันแพ่ง	รูปร่างไม่สมบุรณ์ไม่น่ามอง
29	ตุ๊กมันลั่นคระครุดคระคราด	กระดูกลั่นดัง
30	หนังเสื่อหนาหม่ห้อย	หนังเสื่อที่นุ่งห่ม ยานย้อย
	ยานยาบย้อย	
31	พราหมณ์ชินชาติ	พราหมณ์แก่ชรา

2. สำนวนที่ปรากฏจากพฤติกรรม

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	พาไล	ชั่วร้าย, เกเร
2	ถอย	ลามก, ต่ำช้า, เลวทราม
3	คำจากริ้วโกรธ	พูดด้วยคำโกรธเคือง
4	ผู้ขี้ยาน	ขี้กลัว
5	ขี้คร้าน	เกียจคร้าน
6	กลัวตาย	กลัวตาย
7	หาประหยาบได้	ไม่มีความรู้
8	มีใจอาลัยด้วยกามราคะ	หลงในกามราคะ
9	ตาเหลือกเหลือม	ตาโตเบิกโพรงมันวาว
10	จาคำหยาบช้า	พูดด้วยคำหยาบคายไม่สุภาพ
11	จาคำกำราบ	พูดจาข่มขู่
12	พราหมณ์ผู้หยาบช้าสาหัส	พราหมณ์ผู้หยาบช้าร้ายแรง
13	หาคำกรูณาบได้	หาความกรุณาสงสารไม่ได้
14	ต่านปลากเสียงแวง	พูดจาด้วยน้ำเสียงแข็งกระด้าง
15	พราหมณ์เถ่าตา	พราหมณ์แก่ชอบด่า
16	พราหมณ์ราวี	ชอบระราน
17	แก่นว่าหน้าปู้รูละลาย	ไม่มีความละลาย
18	โลภสั้น	โลภมาก
19	จ่มพ้องเสียงอือทือ	มักบ่นและชอบบ่นกล่าวหาด้วยน้ำเสียงที่ดัง
20	กล่าวคำอ่อนอ้อยโลมจา	มีคำพูดอ่อนอ้อยโลมเมื่ออยากได้ของ

3. สำนวนที่ปรากฏจากความรู้สึก

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	ทุกข์ไร้	ยากจน, ชัดสน, ไม่มี, ปราศจาก
2	เขินใจ	เขินใจ, เตือดร้อน
3	แสวงหาขอใจ ๆ	เป็นผู้ที่มักจะขอสิ่งของจากผู้อื่น
4	ซีไร	ยากจน
5	ปุ่นปุ่นหมอน	รุ่นทวด
6	สาบสาบ	กลิ่นเหม็นเหมือนซากศพ

7	ล้า'พ้อ	รูน'พ้อ
8	เถ้า'ชั่ว'ช้า	ตา'แก่'ชั่ว'ช้า
9	บ'ดี'ดู'โฉม'บ'ชู'สั'ก'ห'ย'าด	รู'ปร่าง'ไม'น่า'มอง
10	ผาง'ร้าย'ขนาด'เหมือน'ผี	อั'ปลั'ก'ษ'ณ'์'เหมือน'ผี
11	เป'น'คน'ล'อด'ม'อก	เป'น'คน'ไม'ผ่าน'เก'ณ'ฑ์'กั'ำ'หน'ด
12	เป'น'ดั่ง'ป'ู'น'มา'ไ'น'น้ำ ช้ำ'มา'ทา'ห'ั่ว	เหมือน'เอา'ป'ู'น'ข'าว'มา'ละ'ลาย'น้ำ แล้ว'เอา'มา'ทา'ห'ั่ว
13	ชะ'กิ'เห'ล'ียด	น่า'เก'ล'ียด
14	ยาก	คน'ขอ'ทาน
15	พ'รา'ห'ม'ณ'์'เถ้า'ทุ'ก'ช'ั'ย'าก	พ'รา'ห'ม'ณ'์'แก่'ผู้'ล้า'บ'าก'ย'าก'จน
16	ปู้'จัญ'ไร	ชาย'แก่'ผู้'เล'ว'ท'ร'าม'เป'น'เส'น'ียด'ไม'เป'น'ม'ง'ค'ล
17	มี'รู'บ'อ'ัน'ผาง'ร้าย'ป'ู'น'ก'ล'ัว	มี'รู'ปร่าง'อั'ปลั'ก'ษ'ณ'์'รู'ลึ'ก'น่า'ก'ล'ัว
18	เป'น'ดั่ง'ต'ิน'ช'้าง'อ'ยู่'ล'ุ'น'ย'ูน	เป'ร'ียบ'เท'้า'พ'รา'ห'ม'ณ'์'เหมือน'เท'้า'ช'้าง
19	หล'ัง'มัน'ดั่ง'หล'ัง'ช'้าง	เป'ร'ียบ'หล'ัง'พ'รา'ห'ม'ณ'์'เหมือน'กั'บ'หล'ัง'ช'้าง
20	เหมือน'ผี	เหมือน'ผี' ไม'ใช่'คน
21	มัน'ผู้'นี้'บ'อ'ไ'ช'เ'น'ค'เ'ย'ค'ู่	ไม'ใช่'คน'ท'ัว'ไป'ที่'ค'เ'ย'พ'บ'เจ'อ
22	หัน'หน้า'ป'ู'น'ก'ล'ัว	เห'็น'หน้า'แล้ว'รู'ลึ'ก'น่า'ก'ล'ัว
23	มัน'ผู้'นี้'ร'อ'ย'ว'่า'เป'น'ผี'ล'ี'อ	มัน'ผู้'นี้'ชะ'ร'อ'ย'ว'่า'เป'น'ผี
24	ผี'ล'ี'อ'ผู้'อ'ย'าก'ช'ิ้น'น'ื้อ	ผี'ต'น'น'ื้อ'อ'ย'าก'ก'ิน'ล'ี'อ'ต'น'ื้อ
25	บา'ป'ร้าย	มี'บา'ป'หน'า
26	พ'รา'ห'ม'ณ'์'อา'ธั'ม'ม์	พ'รา'ห'ม'ณ'์'อ'ช'ร'ร'ม'ชู้'ว'ร้าย
27	พ'รา'ห'ม'ณ'์'เช'น'ใจ	พ'รา'ห'ม'ณ'์'ผู้'เด'ื่อ'ด'ร'อ'น'เช'ญ์'ใจ
28	พ'รา'ห'ม'ณ'์'บา'ป'หน'า	พ'รา'ห'ม'ณ'์'ผู้'มี'บา'ป'ม'าก
29	บ'ไ'ช'เ'พ'รา'ห'ม'ณ'์'ดี	ไม'ไ'ช'เ'พ'รา'ห'ม'ณ'์'ดี
30	บ'มี'ใจ'ก'ร'ุ'ณ'ณา	จ'ิต'ใจ'ไม'มี'ค'ว'าม'ก'ร'ุ'ณ'ณา'สง'สา'ร
31	พ'รา'ห'ม'ณ'์'ผู้'นี้'ร'อ'ย'เถ้า ยั'ก'ช'เ'น'ผี'เป'ร'ต	พ'รา'ห'ม'ณ'์'ผู้'นี้'เป'ร'ียบ'เม'ือ'น'ยั'ก'ช' และ'ผี'เป'ร'ต'เด'ม'่า
32	พ'รา'ห'ม'ณ'์'ห'ิน'ชา'ต	พ'รา'ห'ม'ณ'์'ชู้
33	พ'รา'ห'ม'ณ'์'อ'ัน'ก'ล'ั'น'อ'น'อ'ย'าก	พ'รา'ห'ม'ณ'์'อ'ด'ก'ล'ั'น'อ'ด'อ'ย'าก
34	พ'รา'ห'ม'ณ'์'ต'าย'เป'น'เป'ร'ต	ต'าย'ไป'แล้ว'เป'น'เป'ร'ต

35	พราหมณ์จุ่มเบ่นหลังขึ้น
เมื่อเมืองฟ้า มิ่งจูงอว้าย
หน้าลงสู่อเวจี	ตายไปแล้วลงไปสู่นรกอเวจี
36	ชูชกพราหมณ์
ผู้บงาม 18 แห่ง	ชูชกพราหมณ์มีรูปไม่น่ามองนับได้ 18 แห่ง
37	ชูชกมันกินอาหารบเล็ก
ปุมเบ่งแตกตาย	ชูชกตายเพราะกินอาหารมากเกินไป
38	ชูชกคือหากได้ท่านเทวทัตต์	ชูชกคือเทวทัตต์กลับชาติมาเกิด
39	เท่าปองจักฆ่าตถาคตตะ	เพื่อมาฆ่าพระศากยโคตม

จากการวิเคราะห์หัตถ์เลขที่ปรากฏจากรูปลักษณ์ภายนอกของชูชก ในเวสสันดรชาดก ฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง ซึ่งเป็นหัตถ์เลขที่แสดงให้เห็นรูปลักษณ์ภายนอกที่เป็นรูปธรรมชัดเจน พบว่า มีคำที่แสดงหัตถ์เลขที่เกี่ยวกับรูปลักษณ์ภายนอกทั้งหมด 31 คำหรือวลี จึงทำให้ทราบว่า ตัวละครชูชกนั้นมีลักษณะภายนอก ดังนี้

เป็นชายแก่อายุได้ 60 ปี รูปร่างลักษณะตาปรีอ ฟันบวมเว้า มีกระดูกสันหลังปูดนูน มีกลิ่นเหม็นสาบไปทั้งตัว ปากเปี้ยว ปากเหม็น หัวสั้นงัน ๆ ทำยื่นเหมือนกับเต่าที่กำลังยื่น หงษ์เหยี่ยวย่น หัวหงอกขาว เล็บตีนมีแต่หนอง เท้ามีแต่ขี้โคลและมึกลิ่นเหม็นเท้า เท้า
พ ร า ห ม ณ์
เป็นโรคเรื้อน นุ่งหม่มหนังเสื่อยานย่อย มีผิวสีน้ำตาล พุงยานย่อยลงถึงเอว ริมฝีปากคล้ำและ
ฝีปากกลางยานถึงคาง จมูกคดงอ มีพินยื่นออกมาจากปาก มีหนวดที่แข็งเหมือนเหล็กและมีสีแดง
เหมือนหนวดกิ้งก่าไฟ ร่างกายมีกลิ่นเหม็น กระดูกตั้งลั่น

นอกจากนี้การวิเคราะห์หัตถ์เลขที่ปรากฏจากพฤติกรรมของชูชก ในเวสสันดรชาดก ฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง ซึ่งเป็นหัตถ์เลขที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของตัวละครมีทั้งหมด 20 คำหรือวลี จึงทำให้ทราบว่าตัวละครชูชกนั้นมีพฤติกรรม ดังนี้

ชูชกเป็นคนหยาบไล่น ต่ำช้าเลวทราม มักกริ้วโกรธ ชักลัว ภัยจคร้าน กลัวตาย ไม่มีความรู้ หลงในกามราคะ หยาบช้า พุดจาไม่สุภาพ มักพุดข่มขู่พุดด้วยน้ำเสียงแข็งกระด้าง ชอบด่า ชอบบระราน ไม่มีความละอาย โลกมาก ชอบบ่นด้วยน้ำเสียงที่ดังและชอบพุดอ่อนอ่อน เล้าโลมเมื่ออยากได้สิ่งของ

และการวิเคราะห์หัตถ์เลขที่ปรากฏจากความรู้สึกที่มีต่อชูชก ในเวสสันดรชาดก ฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง ซึ่งเป็นหัตถ์เลขที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตัวละครมีทั้งหมด 43 คำหรือวลี จึงทำให้ทราบว่าความรู้สึกของผู้อ่านที่มีต่อชูชก ดังนี้

ซุชกเป็นคนซัดสน ยากจนเข็ญใจ มักจะชอบการขอล้างของจากผู้อื่น มีเมียสาว แต่อายุซุชกนั้นรุ่นปู่ทวดหรือรุ่นพ่อ มีกลิ่นเหม็นเหมือนซากศพ เวลาขึ้นเหมือนกับเต่าที่กำลัง ลูกยื่น ปากเหม็น ชั่วช้า รูปร่างไม่น่ามอง อัปลักษณ์เหมือนผี น่าเกลียดน่ากลัว เป็นเสนียดจัญไร อัปมงคล ไม่มีความกรุณาสงสาร มีลักษณะไม่เหมือนคน เห็นแล้วเหมือนจะมากินเลือดกินเนื้อ บาปหนา ชั่วร้าย เปรียบเหมือนยักษ์และผีเปรต สุดท้ายตายไปเป็นเปรตและตกนรกอเวจี

3. การวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในตัวละครซุชก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกสำนวนฉบับสร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว) จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2516 ปรากฏในกัณฑ์ซุชก กัณฑ์จุลพน กัณฑ์มหาพน กัณฑ์กุมารบรรพท์กัณฑ์มัทรี กัณฑ์มหาพรต กัณฑ์ฉกษัตริ และกัณฑ์นครกัณฑ์ ดังนี้

3.1 “ยังมีพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อว่า ซุชกะ อยู่ในสาวัดถิ่นนครเมืองใหญ่ ไฟไหม้เคหาเสียดิโกคาเครื่องบริโภค เป็นทุกข์เศร้าโศกเดินมา ถึงรัฐธามาเมืองกลิงคราฐ ก็มาสร้างฆราวาสในบ้านอันชื่อว่า ทุนนวิญญูคาม” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 51)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ซุชกะ หมายถึง ชื่อพราหมณ์ชื่อขอในเรื่องเวสสันดรชาดก (เปลื้อง ณ นคร, ม.ป.ป., หน้า 208)

ไฟไหม้ หมายถึง ไฟไหม้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 689)

เคหา หมายถึง เรือน, ที่อยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 274)

ดิโกคา หมายถึง สมบัติ, ทรัพย์สินสิ่งของ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 532)

รัฐธามา หมายถึง รัฐ, แคว้นแคว้น, บ้านเมือง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 613)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “มีพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อว่าซุชก อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ที่มีชื่อว่าเมืองสาวัดดี แต่แล้วเกิดไฟไหม้บ้าน ข้าวของเครื่องอุปโภค บริโภค ไหม้ไปกับไฟทั้งหมด ซุชกรู้สึกเศร้าโศกเสียใจ จึงเดินทางไปเมืองกลิงคราฐ และได้สร้างบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้านทุนนวิญญูคาม”

3.2 “ซุชกพราหมณ์ยี่นล้ายาก ตกทุกข์ยากเข็ญใจ จึงเดินไปแสวงหาขอเล่าใจ ๗ ก็ได้ข้าวของอันจักจ่าย ประมาณได้รอยหาปนะ” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 51)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ยี่น หมายถึง รู้สึก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 586)

จิ้ง หมายถึง จิ้ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 194)

เล่า หมายถึง อีกร (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 662)

ใจ ๆ หมายถึง บ่อย ๆ, เนือง ๆ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 205)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ อยู่อาศัยด้วยลำบากยากแค้นแสนเข็ญ จึงออกเดินทางเพื่อขอกทานอยู่เนือง ๆ ก็ได้ข้าวของเงินทอง เพื่อนำมาใช้จ่ายประมาณหนึ่งร้อยกะหาปนะ”

3.3 “แลเรือนแห่งพราหมณ์นั้นมีสี่เสา เอาไม้พาหนุมมาแปลงเยียะย่องแย่ง ๆ แม่นว่าหมาขึ้นแกว่งหางก็ไหว แมวไต่ก็เพื่อนชาย” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 51)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ไม้เปล้า หมายถึง ไม้เปา, ต้นรัง (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ, 2539, หน้า 554)

เยียะ หมายถึง ทำ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 590)

ย่องแย่ง หมายถึง กระย่องกระแย่ง, ไม้มั่นคง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2534, หน้า 579)

ชาย หมายถึง เอียง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 216)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “บ้านของซุชก-พราหมณ์นั้น มีสี่เสา ซึ่งสร้างมาจากต้นรังยังไม่แก่ ไม้มั่นคง ขนาดว่าสุนัขขึ้นไปแกว่งหาง ก็สั่นไหวไปทั้งหลัง ขนาดแมวไต่ก็เอียง”

3.4 “เถ้าหวังใจใฝ่ห้อย ยังนางสาวหน้อยชิงริง อันว่าเป็นลูกหญิงผู้ไร้” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 51)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

หวังใจ หมายถึง คาดหมาย, หมายถึงจะได้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 810)

ใฝ่ หมายถึง มุ่ง, หวัง, ใคร่ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 485)

สาวหน้อย หมายถึง หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงาน (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ, 2539, หน้า 677)

ลูกหญิง หมายถึง บุตรหญิง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 659)

ไร้ หมายถึง ทุกข์ยาก, ยากจน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 631)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์หวังอยากได้หญิงสาวซึ่งเป็นลูกของคนยากจน”

3.6 “ถ้าสายร้ายคืนมา เยียะถามหาจะจตจะจาด เหมือนดั่งจักทั้งยาดเทเอา” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 51)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

คืนมา หมายถึง กลับมา (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 162)

ทั้งยาด หมายถึง รูดกระชาก, ยื้อแย่ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 331)

เท หมายถึง รื้อ, ทำลาย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 334)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์กลับมาเพื่อทวงข้าวของที่ฝากไว้ ราวกับจะรื้อทำลายข้าวของบ้านหลังนั้น”

3.7 “ปู่จักเอาเจ้าเมื่อไว้แทนตัวข้า นางก็เที่ยงว่าจักได้แทนครอบครัวทุกช่อง ปู่จักหย่องเอาเจ้าไว้เป็นหลาน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 51)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

เมื่อ หมายถึง เมื่อ หมายถึง ไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 560)

เที่ยงว่า หมายถึง ย่อมจะ, แน่นนอนที่จะ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 336)

หย่อง หมายถึง ประดับ, ตกแต่งให้งาม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 595)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์พูดกับนางอมิตตตาวว่า ‘ปู่จะพาเจ้าไปที่บ้านในฐานะหลาน เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของปู่และเป็นตัวแทนของครอบครัว’”

3.8 “ชูชกพราหมณ์ ก็เอานางงามหนุ่มน้อย เมื่ออึ้งอ้อยใช้สอยเรือนมัน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 52)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ใช้สอย หมายถึง เอามาทำให้เกิดประโยชน์, จับจ่าย, ให้ช่วยทำงาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 393)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ก็พานางอมิตตตากลั้บไปด้วย เพื่อให้ช่วยทำงานที่บ้านของตน”

3.9 “เมื่อนางงามเมื่อรอดแล้ว เยียวนางแก้วอยู่บ่อย มันทก็เยี่ยชมเชยจาดอว่า
ดูรานางรูปหล่อ่น้องรักบานใจ เจ้าจ๊กมักเครื่องประดับอันใด กุพีจ๊กหื้อสร้าง ว่าจ๊กมักหน้าต่าง
และคำสร้อยใส่ปลายแขน รู้ว่าเจ้ามักที่แหวนคู่นี้ รู้ว่าเจ้าจ๊กมักเสื้อสีวไสไหมคำ กุพีก็จ๊กหา
หื้อได้ ชุอัน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 52)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

รอด หมายถึง ถึงจุดหมายปลายทาง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 610)

เยียวว่า หมายถึง ผิดว่า, แม่นว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 591)

จา หมายถึง พุด, คุย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 190)

ดูรา หมายถึง คำทักทาย, นี้แน่ะ, ดูก่อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 257)

มัก หมายถึง ชอบ, พอใจ, ถูกใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 543)

หื้อ หมายถึง ให้, มอบ, สละ, ทาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 438)

หน้าต่าง หมายถึง เครื่องประดับหูสำหรับสอดเข้าในช่องซึ่งเจาะไว้ที่ดั้งหู
(อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 778)

คำ หมายถึง ทอง, ทองคำ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 98)

คู หมายถึง ทุก, ทั้งสิ้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 140)

สีว หมายถึง สีเขียวแก่, สีเขียวใบไม้, สีเขียวหัวเบ็ด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 746)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนางอมิตตดา
มาถึงบ้านของชูชกพราหมณ์แล้ว นางรู้สึกไม่คุ้นเคย ชูชกพราหมณ์จึงพูดจาหว่านล้อมเอาใจ
นางอมิตตดาว่า ‘ดูก่อนน้องรัก น้องชอบเครื่องประดับแบบไหน พี่จะทำให้หากน้องชอบต่างหู
และสร้อยข้อมือทองคำ ไม่ว่าน้องจะชอบใส่แหวนทุกนิ้วหรือว่าชอบใส่เสื้อสีเขียวที่ปักด้วยดินทอง
พี่นี้จะหามาให้ทุกอย่างที่น้องต้องการ’”

3.10 “ว่าอัน ก็ตั้งนางไว้หื้อเป็นหลาน ถ้าวละลวานสิ้นเหล่น หยักบีบเน้นเป็นเมียบ
ถ้าวตาเพียบชชมชุ่ม ได้เมียบหนุ่มตกสะเอาะ” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516,
หน้า 52)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ว่าอัน หมายถึง เช่นนั้น, เป็นเช่นนั้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 679)

ตั้ง หมายถึง แต่งตั้ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 277)

สิ้น หมายถึง ตีตนเสมอ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 655)
 เหล้น หมายถึง เล่น-ทำเพื่อสนุกผ่อนคลายอารมณ์ (อุคตม รุ่งเรืองศรี,
 2547, หน้า 840)

بيب หมายถึง บิบ, พัน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 394)

ตาเพรีย หมายถึง ตาปรีอ, ตาหรี (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 280)

เชยชม หมายถึง จับต้องเล่าโลม, กอดจูบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า
 387)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกชกพราหมณ์
 ให้นางอมิตตดาอยู่ในฐานะหลาน แต่พอนานวันก็มีการหยอกล้อและตะแฉะเนื้อต้องตัวขึ้น
 แต่ในที่สุดนางอมิตตดาก็เป็นเมียของชุกชกพราหมณ์”

3.11 “ว่าดูรานางอมิตตาเฮย พ่อแม่ นางผุงไค มิใจรักที่อัยยังนางหนุ่ม
 น้อย เป็นสาวจีจ้อยแก่พราหมณ์ ถ้าพริกพร้อยสามชาว” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู
 อุตตลิว), 2516, หน้า 52)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้

สาวจี หมายถึง สาวรุ่น, สาวพรหมจารี (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 751)

พร้อย หมายถึง ลายเป็นจุด (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 529)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนนางอมิต-
 ตตาเฮย พ่อแม่ นางคิดอย่างไร ถึงได้ยกลูกที่กำลังเป็นสาวให้แก่ชุกชกพราหมณ์เฒ่าตัวลาย
 ผู้มีอายุหกสิบปี”

3.12 “มาปลดไปล้หือมึงนาง แก่พราหมณ์ตาฟางปู่เถ่า ได้ฝัวเถ่าสำปุ่ปุนหมาง
 เหม็นสาบสางดังแร้ง หนึ่งเหยวแห่งยักยูน หือมึงนางแก่พราหมณ์ถ้อยไร้ หาทางงามบ่อได้ลักอัน”
 (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 52)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้

ปลด หมายถึง เอาออก (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 422)

ไปล้ หมายถึง วาง, มอบ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 453)

ตาฟาง หมายถึง ตาพรา, ตามัว (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 280)

สำ หมายถึง หมู, เหล่า, พวง, ขนาด, ระดับ, รุ่น (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547,
 หน้า 743)

ปุ่น หมายถึง ่น่า, ่น่าจะ, เหมือน, เปรียบ, เชน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 443)

หมาง หมายถึง หมองใจ, ผิดใจกัน, ห่างเหินกัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 791)

เหม็น หมายถึง ได้รับกลิ่นไม่ดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1346)

สาบ หมายถึง ดมกลิ่น, ไต่กลิ่น, มีกลิ่น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 735)

สาง หมายถึง กลิ่นเหม็นของซากศพ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 732)

แร้ง หมายถึง อีแร้ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 628)

ถอย หมายถึง ลามก, ต่ำช้า, เลวทราม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 310)

บ หมายถึง ไม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 647)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พ่อแม่นางมายกนางให้แกชุกพรหมณ์เฒ่า นางจึงได้ผู้ที่มีอายุห่างกันมาก รุนราวคราวเดียวกับปู่ มีเนื้อตัวเหม็นสาบเหมือนอีแร้งกินซากศพ ดูแล้วไม่มีอะไรดีสักอย่าง”

3.13 “พ้อยมาได้เฝ้าปู่หมอนเป็นผิว บัสมตัวผิดเฝ้า พันวุ่มเว้าหลังโค เฝ้าล่าพอกุมขม เฝ้าพรักพร้อยหัวสั้นงันงัน เหม็นขี้ฟันและขี้เขี้ยว เฝ้าปากเปี้ยวกอดคองอน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 53)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

พ้อย หมายถึง โฉน, ทำไม, กลับกลาย, แปรผัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 501)

สม หมายถึง เหมาะ, ครว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 715)

ผิด หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือที่กำหนดไว้, ไม่ถูก, แปลกไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 468)

เฝ้า หมายถึง วงศ์ตระกูล, เชื้อสาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 475)

เว้า หมายถึง บุ่มเข้าไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 691)

สั้นหลัง หมายถึง ส่วนของร่างกายด้านหลังซึ่งมีกระดูกเป็นแนวขนลงมาตลอดหลัง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 728)

โค หมายถึง ปูด, โปน, นูนขึ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 147)

กุม หมายถึง บังคับ, จับไว้, ทำให้อยู่ในอำนาจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 48)

ชม หมายถึง อยู่ร่วม, ยินดี, พอใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 209)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เหตุใดนางถึงได้คนแก่รุ่มมาเป็นผิว ดูไม่สมกับตัวนางเลย ฟันหลอ หลังค่อม ตัวลาย หัวสั้น ปากเหม็น ปากเบี้ยว ไม่อยากนึกถึงตอнокอดนางในเวลาอนน”

3.14 “พ้อยมาได้เฝ้าชั่วช้าเป็นผิว ฐพิสพานแสนตัวมาตอด พอถ่านทอดตัวตาย พิสทั้งหลายเจ็บปวด ยิ่งบ่เท่าหนวดปู่เฝ้าแทงนาง เฝ้าหัวขาวพอนจูบชมแก้ม แม่นว่าหอกคม บางแห่งแหวรอยรอด ก็บ่เท่าพราหมณ์กอดทีเดียว” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 53)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

พิส หมายถึง พิษ-สิ่งร้ายที่เป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือให้ความเดือดร้อนแก่จิตใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 507)

พาน หมายถึง พบ, ถูก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)

ตอด หมายถึง ลับ, กัด, ฉก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 275)

ถ่าน หมายถึง ชัน, ขนาด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 311)

ทอดตัว หมายถึง เพลี้ยจนลุกไม่ขึ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 323)

พอน หมายถึง ขาว, เฝือก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 500)

แหว หมายถึง จนกระทั่ง, จนถึง, ไปหา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 478)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “การที่นางได้ชุกพราหมณ์เฒ่ามาเป็นผิว มองว่าทำให้นางไม่สบายกายไม่สบายใจ รวากับว่าถูกงูพิษแสนตัวมาฉกกัด แต่ความเจ็บแสบทั้งหลายก็ยังไม่เท่าโดนหนวดของชุกพราหมณ์แทงตอหมอกแก้ม และหากว่าโดนหอกแหลมบาดแทงก็ไม่เจ็บปวดเท่ากับชุกพราหมณ์กอดในครั้งเดียว”

3.15 “ปู่พราหมณ์เฝ้ามายมายา จาอือออเฝ้าอะพ้อย คำตำนร่อยปุ่นใครหัว” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 53)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

มาย หมายถึง แสดงอาการกรีดกราย เพื่อให้ผู้ที่ตนหมายปองรู้ความในใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 550)

มายา หมายถึง การลวง, การสร้างทำ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 550)

จา หมายถึง พุด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 126)

เผา หมายถึง ไม่จริง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 478)

คำตำนร่อย หมายถึง คำพูดที่หยาบซาลามาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า

135)

ใคร่หัว หมายถึง หัวเราะ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 149)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์
แสร้งทำเป็นพูดจาหลอกหลอนางอมิตตดาแล้วก็หัวเราะชอบใจ”

3.16 “พราหมณ์มีใจเศร้าคิงเคียด พอปากเปี้ยวเปียดตบดำ” (พระอุบาลีคุณูปมา
จารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 55)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

เคียด หมายถึง โกรธ, เคือง, ไม่พอใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 145)

ตบดำ หมายถึง โกรธมาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 278)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์
โกรธมากจนปากเปี้ยว”

3.17 “ชูชกพราหมณ์กล่าวว่า ชื่อว่าศาสตรศิลป์และสิปปคุณ กูฟี้ก็บ่ได้เรียน
เมื่อยังหนุ่มยังเล็ก ต้าเซนเซ็กกูฟี้ก็บ่ได้เรียนหล่อเหล็กหื้อเป็นคำ กูฟี้ก็บ่ได้เรียน
หล่อทองแดงหื้อเป็นนากกูฟี้ก็บ่ได้เรียน หล่อกากแก้วหื้อเป็นคำกูฟี้ก็บ่ได้เรียน จำนำ
ทางหื้อแจ่งกูฟี้ก็บ่ได้เรียน คุณแมนแสงน้ำแต่มกูฟี้ก็บ่ได้รู้ นอนชดคู้อ้อมเตาไฟ ไชชุก
ชุกซากซาก ผุ่งนี้หากการเกาเมินนานยังชำนาญสะน้อย แมนเชิงพ้อนแพนเพิงลายโลก
ขึ้นพ้องโทกโยโยง ขึ้นกระโดงกับดาบ ตกเชิงปราบดาตืด ตบมือบิตพ้าวห้าว ตกสิง
ง้าวหงายเมือบน กูฟี้ก็บ่ช่าง ตกขยาช่างเชิงแมว กูฟี้ยินเจ็บแหวเรียนบ่ได้ กูฟี้เป็นคน
เถ่าถ้อยไร้ผยา ทังมนต์ยาน้อยใหญ่ จังทวายคูไก่อและคูยามโหราตามคุณนารอท
หันแล้วสอดทวายเมือง ดูฤกษ์เดือนดาวฟี้ก็บ่ช่าง บ่มีหวางคุณหาร จักคูยามหมาน
และยามปลอด ฟี้ก็บ่ได้สอดเรียนเอาไม่มอกแทกยาวศอก ทำแล้วออกมาหัก ยังนาน
มักหุ่มแมน ฟี้ก็บ่แคว่นได้เรียนเอา มนต์ใส่สาวหนุ่มหน้า กูฟี้ก็ได้เชื่อแล้วบ่ร้ายสังตั้งเก่า
มาเสียแต่มนต์อันจักทักทาน หื้อมีใจหวานใจอ่อน ก็ฟี้ก็บ่ได้เรียน มนต์ป่าเกียนหื้อ
เสียแล่นกูฟี้ก็บ่ได้หาเรียน มนต์เทียนลงค่าน้ำก็ยิงซ้ำแควนไกล มนต์ค่าน้ำพัดเหล็กไฟ
กูฟี้ก็ได้เชื่อมนต์ป่าไฟหื้อเรื่องเรือ กูฟี้ก็ได้เชื่อคูพร่องแล้ว ก็บ่ร้ายสังตั้งเก่า มาเสียว่า
เหล่าแต่ก็บ่เป็น ใส่เค็งเห็นก็บ่ช่าง ใส่คองคางก็ยิงแควน ใส่คองแล่นก็บ่แคว่น ยิงหน้าไม้

พี่กับแม่แน่นลึกหมัด จักเตาดูสักเก็กก็ยั้งทั้งคิดยาก แม่นยงสีนาคฎพี่กับเป็น เหตุว่าฎพี่
กลัวมันเซนซับริบถิบหนหลัง กลัวมันแก่นว่าพี่ยังเป็นคนลอดมอก จักเดินด้าวของ
เมืองไกล ดังฎาฎพี่จักไปได้ ฎพี่เถ่าถ่อยไรโรยแรง”

(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 56-57)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ศาสตร์ หมายถึง ระบบวิชาความรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1142)
ศิลป์ หมายถึง ฝีมือ, ฝีมือทางการช่าง, การทำให้วิจิตรพิสดาร (ราชบัณฑิตย-
สถาน, 2556, หน้า 1144)

ลิปคคุณ หมายถึง มีศิลปวิทยา, ชำนาญในวิชาชีพของตน (วันชัย พลเมืองดี,
2560, หน้า 407)

นาก หมายถึง โลหะผสมจากทองคำ เงินและทองแดง (อุดม รุ่งเรืองศรี,
2547, หน้า 357)

จำ หมายถึง กำหนดไว้ในใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 192)

นำทาง หมายถึง พาไปสู่ที่หมาย, นำไปให้ถูกทาง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556,
หน้า 624)

แจ่ง หมายถึง กระจ่าง, ชัดเจน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 203)

น้ำแต้ม หมายถึง สีสำหรับทาหรือระบาย, หมึกที่ใช้เขียนหนังสือ (อุดม
รุ่งเรืองศรี, 2534, หน้า 363)

คู้ หมายถึง งอเข้า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 163)

สะน่อย หมายถึง เล็กน้อย, สักเล็กน้อย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 702)

ชิงพ้อน หมายถึง ชี้อการพ้องรำประกอบการตบไปตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
เพื่อให้มีเสียงประกอบกับการพ้อนตบ หรือเรียกอีกอย่างว่า ตบบำผาบ (อุดม รุ่งเรืองศรี,
2547, หน้า 222)

ผญา หมายถึง ปัญญา (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 455)

ทวาย หมายถึง ทาย, ทำนาย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 320)

สอด หมายถึง เทียบเตร, เดินทางท่องเที่ยว, เรายไป, ดั้นด้น, แทรก (อุดม
รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 722)

หมาน หมายถึง มีโชค (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 721)

ไม้มอก หมายถึง ไม้วัด, ไม้มาตร (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 574)
 แก้วน หมายถึง ชำนาญ, คล่องแคล่ว, ว่องไว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 61)
 เหลา หมายถึง ทำให้เกลี้ยงหรือแหลมด้วยเครื่องมือมีมีด (อุตม รุ่งเรืองศรี,
 2547, หน้า 841)

เต่า หมายถึง กบไสไม้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 297)
 เค็ง หมายถึง เครื่องมือตัดสัตว์ชนิดหนึ่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 141)
 เห็น หมายถึง อีเห็น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 835)
 ค้อง หมายถึง บ่วงสวม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 127)
 แลน หมายถึง ตะกวด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 667)
 สีนาด หมายถึง ปืน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 749)
 แก่น หมายถึง แท้จริง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 60)
 ลอดมอก หมายถึง มีขนาดย่อมกว่ามาตรฐาน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
 641)
 ดาว หมายถึง บริเวณ, ละแวก, เขต, แดน, ประเทศ (อุตม รุ่งเรืองศรี,
 2547, หน้า 253)

ชอก หมายถึง เขต, แดน, ริม, ขอบ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 78)
 เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์
 กล่าวว่ ‘วิชาความรู้ต่าง ๆ ตอนเด็ก ๆ พี่ไม่เคยได้เรียน ตำราทางศาสนาก็ไม่ได้เรียน หลอมเหล็ก
 ให้เป็นทองคำพี่ก็ไม่ได้เรียน หลอมทองแดงให้เป็นนากพี่ก็ไม่ได้เรียน หลอมเศษแก้วให้เป็นทองคำ
 พี่ก็ไม่ได้เรียน วิชานำทางพี่ก็ไม่ได้เรียน ระบายสีพี่ก็ไม่ได้เรียน ได้แต่นอนขดอยู่ข้างเตาไฟ วิชา
 ฟ้อนรำ ฟ้อนดาบต่าง ๆ พี่ก็ไม่ได้เรียน พี่นี่เป็นแค่คนแก่ไม่มีปัญญาไม่มีความรู้อะไรสักอย่าง
 ทั้งบทสวดตำรายา ทำนายลักษณะสัตว์และดูฤกษ์ยามดูแลเมือง ดูฤกษ์ตามดวงดาว พี่ก็ไม่มี
 ความรู้ ขนาดเสี่ยงทายโดยใช้ไม้วัดแล้วหักออก นานครั้งที่จะทายถูกเพราะไม่ได้เรียนรู้อะไร
 ขนาดขัดกบไสไม้พี่ยังทำไม่เป็นวางกับดักอีเห็นก็ไม่ได้ ให้ใส่บ่วงค้างยังพอได้ ให้ใส่บ่วงตะกวด
 ก็ไม่ถนัด ยิ่งหน้าไม้ก็ไม่แม่นสักครั้ง หากว่าให้ยิงปืนพี่ก็กลัวว่าปืนจะถีบจนหงายหลัง เพราะพี่
 เป็นคนไม่แข็งแรง จะให้เดินทางไปที่ไกล ๆ พี่ก็ไม่สามารถไปได้เพราะพี่แก่แล้วไม่มีแรง”

3.18 “เมื่อนั้นนางอมิตตตากล่าวแล้วว่า ดูราพราหมณ์ผู้ชายโตขึ้นบ้าน หดอยู่บ้าน
 บัณฑ์เข้าสงคราม ถึงสนามที่รบเล็กพันพาด ชายผู้นั้นปราดพะหนี มิ่งพราหมณ์บ่ดีชาติชู้คร้าน
 หดอยู่บ้านอยู่ในเรือน ทานพราหมณ์ยังบ่ทันเชื่อนจากบ้าน ถ้าชู้คร้านกลัวตาย ผิวามิ่งบ่ไป

ขงขวายหื้อได้ ยังข้าช่วยใช้ฟ้าเรินกู ตัวกูบ่มล้างจักอยู่ จักละพราหมณ์เฝ้าปุ้ให้วอนตาย”
(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 57)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ซี้หย่าน หมายถึง ซี้ซลาด, ใจเสาะ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 93)
ปราด หมายถึง มุ่งหมาย, อยากรได้, ต้องการ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556,
หน้า 716)

เซือน หมายถึง ชักช้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 391)

ซี้คร้าน หมายถึง ซี้เกียจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 90)

ข้า หมายถึง ทาส, บ่าวไพร่, คนรับใช้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 85)

ฟ้าเริน หมายถึง บำเรอ-รับใช้, ทำให้ถูกใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)

มล้าง หมายถึง ม้าง, ล้าง, ซ้ำ, ผลาญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 882)

ละ หมายถึง ทิ้ง, หย่าร้าง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 633)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้นนางอมิตตตาก็พูดกับซุชกพราหมณ์ว่า ‘ดูก่อนซุชกพราหมณ์ ชายผู้ได้ซี้ซลาด หดหัวอยู่แต่ในบ้านก็เปรียบเหมือนชายผู้ที่กำลังจะไปรบแต่ยังไม่ทันได้เข้าสู่สนามรบในสงคราม ชายผู้นั้นก็ต้องการจะหนีออกจากสงครามแล้ว เช่นเดียวกับซุชกพราหมณ์ที่มีนิสัยซี้เกียจ หดหัวอยู่แต่ในบ้านที่ยังไม่ทันออกจากบ้านก็กลัวตายเสียแล้ว หากว่าซุชกพราหมณ์ไม่ไปหาข้าทาสมารับใช้ตนก็จะไม่ขอยู่ ถึงแม้ว่าซุชกจะร้องให้อ่อนวอนจนตัวตายก็ตาม’”

3.19 “ท่านพราหมณ์จักเลงดูกูบ่ได้ จักร้องให้หอดหิวหนัก หลังท่านเฝ้าหักแล้วก็ว่าหักแถมเล่า ร้ายกว่าเก่าหัวพราหมณ์หงอกแล้วจักก็จักช้าหงอกเล่า ร้ายกว่าเก่าสุนพุน”
(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 57)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

หอดหิว หมายถึง อ่อนล้า, ไรแรง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 819)

แถมเล่า หมายถึง เพิ่มขึ้น, มากขึ้น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 316)

เล่า หมายถึง อึก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 662)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “นางอมิตตตากล่าวกับซุชกพราหมณ์ว่า ‘ท่านจะไม่สามารถทนดูข้าได้ เพราะท่านมัวแต่ร้องไห้จนหมดแรง

อ่อนล้า อีกทั้งหลังของท่านที่หักอยู่แล้วก็หักยิ่งกว่าเดิม ยิ่งไปกว่านั้นหัวที่หงอกอยู่แล้วก็จะหงอกมากขึ้น”

3.20 “เมื่อนั้นพราหมณ์พาลาบาบไบ อยู่บ่ได้ยืนกลัว ถ้าเมามัวด้วยกามราคะเข้าอำนาจกลัวเมีย” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 58)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

พาลา หมายถึง ชั่วร้าย, เกเร, เกะกะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 833)

บาบไบ หมายถึง ชั่วหนัก, ชั่วมาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 277)
เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้น ชูชกพราหมณ์ รู้สึกกลัวจนไม่มีสติ กลายเป็นคนกลัวเมีย เพราะถูกกามราคะเข้าครอบงำ”

3.21 “ส่วนว่าชูชกพราหมณ์ก็หยดยาเข้าเรือนที่หลูคร่ำ ที่ได้ตำหนักแปลงหื้อสูง ประดับดีมันก็แปลงหื้อ บ่ซำมันก็ถือเอาพราเอียะชะคุ ๗ แล้วทรงเพลแห่งรสี เป็นเถาตาซีในเรือนแก้ว มันก็สุมเก็บหนังควายและสะพายถงอันใหญ่ ก็จับผันมือเมียมั่นกล่าวใจ ๗ เอียะร้องให้ก็ลวดหนีลงเรือนไป” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 58)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

หยดยา หมายถึง ซ่อมแซม, ทำให้มีสภาพดีดังเดิม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 594)

เข้า หมายถึง เหย้า-บ้าน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 601)

หลู หมายถึง ทะลุ, พัง, ชำรุด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 808)

คร่ำ หมายถึง เก่ามาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 233)

แปลง หมายถึง สร้าง, ทำ, ประดิษฐ์, ซ่อมให้ดีดังเดิม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 452)

เอียะ หมายถึง ทำ, สร้าง, ประดิษฐ์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 590)

ทรง หมายถึง ดำรง (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 485)

เพล หมายถึง สภาพ, นักบวช (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 490)

สุม หมายถึง สวม, ใส่, ประสพ, พบ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 753)

เก็บ หมายถึง เก็บอก, รองเท้า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 55)

ถง หมายถึง ถุง, ย่าม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 305)

ผัน หมายถึง หัน, เคลื่อนไป, จับ, คว่ำ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 462)

ไจ้ หมายถึง เนือง ๆ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 462)

ลวด หมายถึง เลย, พัน, เกิน, จึง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 638)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ก็ซ่อมแซมบ้านเรือนในส่วนที่เก่าที่ชำรุด ตรงไหนต่ำก็ทำให้สูง ประตูเสื่อกก็ซ่อมให้ใช้ได้ ไม่นานก็เสร็จ หลังจากนั้นก็แต่งตัวเป็นฤๅษี สวมรองเท้าหนังที่ทำจากหนังควายและสะพายถุงย่ามใบใหญ่ พร้อมทั้งหันมาจับมือนางอมิตตดาและกล่าวคำลา แล้วเดินร้องไห้ออกจากเรือน”

3.22 “ชูชกพราหมณ์ค้นว่ากล่าวคำงามถ้อยจา อัจฉริยะกับนางอมิตตดาปนา น้ำตาไหลอาบหน้า ทุกข์เท่าฟ้าเรณ แล้วก็ขึ้นบนเรือนสุมเก็บ ถ้ำเก็บเก็บกล่าวคำอุทมิจำเริญใจ กล่าวคำอาลัยชวะไซว สพายลงไหลซัดไท่เข้าอยู่อิงพิง” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 58-59)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ชวะไซว หมายถึง ชวกไซว, สับสน, รวดเร็ว (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 228)

ใหญ่ หมายถึง ใหญ่, โดด (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 853)

ซัด หมายถึง มัดรวมกัน (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 81)

ไท่เข้า หมายถึง ถูหรือกระสอบขาว (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 341)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์กล่าวคำลานางอมิตตดาด้วยความอาลัยห่วงหา น้ำตาไหลอาบใบหน้า ทุกข์ใจเป็นอย่างยิ่ง แล้วก็ขึ้นไปสวมรองเท้าและสะพายถุงย่ามใบใหญ่ซึ่งมีห่อข้าวถุงใหญ่อยู่ในนั้น”

3.23 “เขากล่าวคำหยาบเชิงชูชกพราหมณ์ว่า ว่าสูทังหลายร้ายพาลา มาหื้อต้าวพระยาตุรินาส ฉิบหายคลาดจากพารา” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 59)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

เชิง หมายถึง ซึ่ง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 238)

สู หมายถึง ท่าน, ท่านทั้งหลาย (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 755)

ต้าว หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน, กษัตริย์ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 328)

คลาดคลาด หมายถึง เคลื่อนจากที่ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 125)

พารา หมายถึง เมือง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ประชาชนชาวเมืองสีพีก็พูดคำหยาบกับชูชกพราหมณ์ว่า ‘เพราะความชั่วร้ายทั้งหลายของท่าน (พราหมณ์) มาทำให้กษัตริย์ของเราเดือดร้อน จนถึงกับต้องหนีออกจากเมืองไป’”

3.24 “อันว่าพราหมณ์ผู้บาปใบ้ เมียด่าใช้จำไป มีใจอาลัยด้วยกามราด เข้าอำนาจแห่งต้นหามันพาเอาไม้เท้า ถงห่อเข้ากับเครื่องบูชาไฟ ก็เข้าไปเสวยทุกข์ยาก ในปากป่าคีรี” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 59)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

จำ หมายถึง บังคับ, บัญชา, สั่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 192)

กามราด หมายถึง ความกำหนัดในกาม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 38)

ปาก หมายถึง ผั่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 524)

คีรี หมายถึง ภูเขา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 262)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ส่วนชูชกพราหมณ์ที่มากด้วยต้นหามันพาเอาไม้เท้า ถงห่อเข้ากับเครื่องบูชาไฟ เพื่อทำพิธีบูชาญู เดินทางเข้าป่าไปด้วยความทุกข์ยาก”

3.25 “เมื่อนั้นพราหมณ์ก็เกาหัวและยี่เขี้ยว ถ่าปากเบี้ยวดับดำ” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 60)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ยี่เขี้ยว หมายถึง แยกเขี้ยว, ยิงฟัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 587)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ก็เกาหัวและยิงฟัน ปากก็เบี้ยวริมฝีปากก็ดำคล้ำ”

3.26 “ในเมื่อพราหมณ์เฝ้าชี้ซาก ร้องไห้มากในดง จมวามันเสียดใจ ้ๆ” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 62)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ชี้ซาก หมายถึง โรดชี้กลาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 89)

ดง หมายถึง ป่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 244)

จม หมายถึง บ่น, รำพัน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 182)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์ที่ร่างกายเต็มไปด้วยกลาก ร้องให้อยู่ในป่าและบ่นอย่างดั่งว่า ‘ถุ่ยยามหาย ๆ ’”

3.27 “อันว่านายพรานเจตบุตร ยืนเสียงหมาเห่า พรหมณ์เล่าเก่าชุกกะ จักว่า ผีตะมอยก็ยังมีดั่งเก่า จักว่าลิงเถ่าก็ยังมีหาง จักว่ากวางฟาน ก็บ่ว่าลู่อื่นต้นไม้ จักว่าไก่เถื่อนก็บ่มีขน จักว่าคนก็บ่มีรูป นี้หมอบตกกลางใจสักอัน มันจึงว่าหล้างเพิงเป็นเถ่าผีพราย ร้องให้อาย ๆ อยู่บนต้นไม้” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 62)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

เล่า หมายถึง อีก, เพิ่ม, ด้วย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 663)

ผีตะมอย หมายถึง ผีชนิดหนึ่งที่มักจะกดจิตจับเอาเด็กหนุ่มเด็กสาวที่แตกกลุ่มเพื่อนที่เข้าป่าด้วยกันเพื่อนำไปข่มขืน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 470)

ฟาน หมายถึง เก้ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 524)

ผีพราย หมายถึง พราย-ผีที่ตายเพราะความทรมาณ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 472)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อพรานป่าเจตบุตร ได้ยืนเสียงหมาเห่าชุกพรหมณ์ จึงออกไปดูและคิดในใจว่า ‘จะว่าเป็นผีตามอยก็ไม่ใช่ จะว่าลิงเถ่าทำไมไม่มีหาง จะว่าแก้งกวางทำไมขึ้นต้นไม้ได้ จะว่าไก่ป่าก็ไม่มีขน จะว่าเป็นคนก็ไม่มีเห็นตัว’ พรานป่าเจตบุตรจึงคิดว่าคงเป็นผีพรายที่มาหลอกและหลบร้องให้อยู่บนต้นไม้”

3.28 “ว่าดูราพรหมณ์พาโลปู่เถ่า” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 63)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

พาโล หมายถึง คนชั่วร้าย, คนเกเร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 833)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนชุกพรหมณ์ชั่ว”

3.29 “เมื่อนั้นพรหมณ์ผีเปรต ได้ยินคำพรานเจตบุตร พรหมณ์เรรอกกลัวใหญ่ เป็นดั่งไก่ขันไขบ่จ่าร้าง มันจึงจามุสาวาท เทียมนักปราชญ์แต่ภายหลัง” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 63)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

เรณ หมายถึง เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาไม่แน่นอน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1012)

มุสาวาท หมายถึง การพูดเท็จ, การพูดปด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 916)

เทียม หมายถึง ทำเอาอย่างให้เหมือนหรือคล้ายของจริงของแท้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 586)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อชุกพราหมณ์ได้ยินคำพูดของพรานป่าเจตบุตรก็เกิดอาการลนลาน เหมือนกับแม่ไก่ไขไข่แต่กลับจำจริงของตนเองไม่ได้ ชุกพราหมณ์จึงใช้วาจาคำพูดเหมือนกับนักปราชญ์คนมีความรู้เพื่อโกหกพรานป่าเจตบุตร”

3.30 “พรานเนื้อผู้ใจกว้าง จักบอกที่อยู่พระเจ้าช้างกระษัตรา ก็ยกยอแขนขา ไกวกวาด ชีวะวาดแก่ชินณพราหมณ์” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 68)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

พรานเนื้อ หมายถึง นายพรานล่าเนื้อ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 492)

กระษัตรา หมายถึง กษัตริย์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 14)

ชินณ หมายถึง แกะ, ชรา (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 483)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พรานป่าเจตบุตรผู้ใจกว้าง ได้บอกที่อยู่ของพระเวสสันดร โดยวาดแผนที่แล้วชี้ทิศทางให้แก่ชุกพราหมณ์”

3.31 “ดูราทานพราหมณ์ ผู้บังามมีแปดแห่ง ถ้ำพันแพ่งเหลือคน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 68)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

พัน หมายถึง เกิน, เลย, ผ่าน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 501)

แพ่ง หมายถึง สวย, งาม, บริบูรณ์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 516)

เหลือ หมายถึง เกิน, เกินต้องการ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 842)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนทานชุกพราหมณ์ ผู้มีลักษณะอัปลักษณ์เกินคน”

3.32 “ส่วนพราหมณ์ ผู้หาพยาบได้” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 73)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ผยา หมายถึง ปัญญา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 455)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ส่วนชุกชก
พราหมณ์ผู้ไม่มีปัญญา”

3.33 “ชุกชกพราหมณ์ก็ชะเมียงตาผ่อ ตั้งหน้าล่อซาลี หันรูปดีแป้ปอด เล็งดูรอด
หันงาม มากุกจกกล่าวขนาบ จักกำราบแต่หัวที่ หื้อเจ้าซาลีมันหย่อน ปลงใจอ่อนกลัววกุ กอนทรา”
(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 85-86)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ชะเมียงตา หมายถึง ชำเลียงตา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 227)

ขนาบ หมายถึง ทำให้เกรงกลัว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 73)

กำราบ หมายถึง ช่มชู่, ทำให้หวาดกลัว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 42)

หัวที่ หมายถึง เวลาแรก, ครั้งแรก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 814)

ปลงใจ หมายถึง วางใจ, เชื่อถือ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 422)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกชกพราหมณ์
ชำเลียงตามองซาลี เห็นว่ามีรูปร่างงาม จึงคิดในใจว่า ‘เราต้องพูดจาช่มชู่ไว้ก่อนในครั้งแรกที่พบกัน
เพื่อให้ซาลีนั้นกลัวและเชื่อฟัง’”

3.34 “เจ้าซาลีหันร้าย จึงค้ายจากทางไป จึงคณิงในใจว่า โยยหนอ พราหมณ์นาบ
เจียรจาคำอ้วนอ่อน เหมือนดังพราหมณ์แต่ก่อนขอทาน มาเยี่ยะทะยานทะเยือก ตาเหลือก
เหลืออมปากเสียงแข็ง ผ่อสะแดงเหงียงหน้า จาหยาบเข้าปุนกลัว เจ้าซาลีใครหัวแย้มอยู่ หันเก้าปู่
ชีพราหมณ์ โทษบ่งามพันแพ่ง นับได้สิบแปดแห่งในตนพราหมณ์” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
(ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 86)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ค้าย หมายถึง คลาด, เคลื่อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 134)

คณิง หมายถึง คำนิง, ดิด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 120)

เจียรจา หมายถึง เจรจา, ปราศรัย, พูด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 202)

อ้วนอ่อน หมายถึง นิ่มนวล, อ่อนโยน, อ่อนน้อม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 872)

สะแดง หมายถึง ตะแดง, เอียง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 698)

เหียง หมายถึง เอียง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 834)

หยาบซ่า หมายถึง ดุร้าย (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 798)

ปุนกลัว หมายถึง น่ากลัว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 296)

ใครหัว หมายถึง หัวเราะ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 149)

แพ่ง หมายถึง สวย, งาม, บริบูรณ์ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 516)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซาลีเห็นแล้วรู้สึกไม่ดี จึงหลบไปและคิดในใจว่า ‘พราหมณ์ผู้นี้พูดจาไม่ไพเราะเหมือนกับพราหมณ์คนอื่น ๆ ที่เคยมาขอทาน มาทำตาเหลือกพูดจาเสียงแข็ง ตะแดงดูหน้า พูดจาไม่น่าฟัง เห็นแล้วรู้สึกกลัว’ แต่ซาลีก็นึกขบขัน เพราะเห็นความอัปลักษณ์ลึบแปดประการในตัวของพราหมณ์เฒ่าผู้นี้”

3.35 “เจ้าซาลีผ่านแล้ว กับนางแก้วกัณหา ได้ยินพราหมณ์จาคำหยาบ บ่สุภาพ เสียงแข็ง” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 86)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลความหมายและเมื่อนำมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซาลีและกัณหาได้ยินชุกพราหมณ์พูดจาดูคำหยาบ น้ำเสียงแข็งกระด้าง”

3.36 “อันว่าสองเจ้าน้อยราชกุมาร ได้ยินพราหมณ์ขานคำหยาบ กล่าวคำขนาบ ปุนกลัว” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 89)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ขาน หมายถึง พูด, กล่าว, เรียก, เอย, ตอบ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 86)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อสองกุมารซาลีและกัณหาได้ยินชุกพราหมณ์พูดคำหยาบ ก็รู้สึกกลัว”

3.37 “ส่วนชุกพราหมณ์บ่หันสองนงรามพี่น้อง ในแห่งห้องสาลา จึงเจียรจาคำหยาบ ขนาบท้าวเวสสันดร” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 89-90)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อชุกพราหมณ์ไม่เห็นสองกุมารซาลีและกัณหา จึงพูดจาช่มชู่พระเวสสันดร”

3.38 “พราหมณ์ผู้นี้มาว่า คำร้ายตาเหลือใจ” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 90)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

เหลือใจ หมายถึง ไม่เป็นตั้งใจปรารถนา, เป็นทุกข์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 842)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ พูดยาว่าร้ายทำให้พระเวสสันดรเกิดความทุกข์ใจ”

3.39 “พราหมณ์สามานย์ก็มาว่ากูพอ รู้จุลอปรางมัน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 91)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

จุ หมายถึง โทก, หลอกหลวง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 197)

พราง หมายถึง พูดยา, เสแสร้ง, ไม่จริง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 492)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ ก็มาว่าพื่อว่าเป็นคนโกหกหลอกหลวงมัน”

3.40 “อันว่าพราหมณ์ผู้หยาบซ่าสาหัส” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 93)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

สาหัส หมายถึง สาหัส, ร้ายแรง, ร้ายกาจ, รุนแรงเกินควร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 742)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ ผู้หยาบซ่า”

3.41 “เมื่อนั้น ชูชกพราหมณ์ผู้เถา ถือไม้เท้าเพอะถงพา ตีหลังซาลิกัณหาน่ากว่า ร้องดาเจ้าไปพัน มันตีหลังสองหน่อหล้า ตีต่อหน้าพื่อพระยา หาคำกรูณาบได้ เป็นตั้งซ้ำใช้พื่อ หากบั่นมัน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 93)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

เพอะ หมายถึง สะพาย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 513)

นำกว่า หมายถึง ด้วย, พร้อม ๆ กัน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 361)

พัน หมายถึง ทันทิ, ทันใด, โดยเร็ว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 495)

ข้าใช้ หมายถึง ทาส, บ่าไพร่, คนรับใช้ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 84)

บัน หมายถึง ให้, แบ่งให้ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 433)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ถือไม้เท้าแล้วสะพายถุงย่าม พร้อมทั้งคูด้าและตีสองกุมารชาลีและกัณหาโดยไม้เอ็นดูสงสารโดยดีต่อหน้าพระเวสสันดรราวกับว่าพระเวสสันดรยกให้เป็นข้าทาสรับใช้”

3.42 “ในเมื่อพราหมณ์นำสองเจ้ากว่า ต้นป่าไม้ดงไพร่ ปู่จ้งโรกลิ่งท่าว ฟืนหงก่าว ลูกบ่ทัน ปู่อันธพาลลูกบ่ได้ เหมือนดั่งขอนโลใหม่ไฟลาม” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 93-94)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ต้น หมายถึง ฝ่า, มุด (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 249)

จ้งโร หมายถึง จัญไร, ต่ำช้า (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 188)

ท่าว หมายถึง ล้ม, หกล้ม (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 328)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ขณะที่ชูชกพราหมณ์พาสองกุมารชาลีและกัณหาบุกป่าฝ่าดงอยู่นั้น ชูชกพราหมณ์ก็หกล้มลุกขึ้นไม่ได้ เหมือนกับขอนไม้ที่ติดไฟกำลังกลิ้งลงเขา”

3.43 “พราหมณ์ผู้นี้มีรูปร่างร้ายป่วนกลัวเช่นแล ดินพราหมณ์หนาเป็นทูดเป็นดั่งดินข้างอยู่ลุนยูน หนึ่งมันลงหม่ห้อย เป็นถ้อยอยู่หนึ่ง มีตุนขึ้นอันยาวยานลง ทัดสะแหว เป็นแถวตั้งท่านชดไท่เข้า ริมปากเก้ายานยาบ ยานทาบคาบปกคาง ดั่งพราหมณ์ก็คดคอง เขี้ยวองงองอกป่วนกลัว หลังมันโคดตั้งหลังข้าง ปุ่มข้างสวดทุนยูน ตามันพายบนหลังหลี่ พายใต้ดินसानลาน หนวดมันแดงจักก็ ๆ เหมือนดั่งหนวดกุ้งจีเปลียวไป ดนมันเต็มไปด้วยไฟดำไฟแดง มีกลิ่นเหม็นและส้ม เป็นดั่งข้าวต้มหมากแปด้า ตามันเหลืออมมะมาบ สาบคาบอยู่ป่วนกลัว ดูกมันลั่นคะคุดคะคาคต เยียะคะคาคดกว่าเทียวพัน หนึ่งเลื้อยลายหม่ห้อย ยานยาบย้อยเหมือนผี มันบใช้คนดีเคยคู่คั้นหันหน้าป่วนกลัว พราหมณ์ผู้นี้ร่ายเป็นผีเลื้อย เอาเพศเชื้อเป็นพราหมณ์ อาหารมันยอมมีขึ้นแกมเลือด ใจร้อนเดือดบมีดี เมียมันจำหนิจากบ้าน เจ้าถ้อยคร้านการงาน มันมาขานขอเพื่อข้า เจ้าถ้อยข้าหากนำไป เพื่อนีนาเป็นสายใจจิราช ในเมื่อมีผีปีศาจ ร่ายหากนำไป”

(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 94)

- จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้
- ผางร้าย หมายถึง ซอมซ่อ, ซี้เหร่, ไม่น่าดู, อัปลักษณ์ (วันชัย พลเมืองดี,
2560, หน้า 305)
- ทูด หมายถึง โรคเรื้อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 334)
- ลุน หมายถึง เป็นมด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 656)
- ยุ่น หมายถึง ฟ่อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 589)
- ห่ม หมายถึง ปก, คลุม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 784)
- ห้อย หมายถึง แหว, หย่อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 822)
- ถ้อย หมายถึง แถว, แถบ, แนว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 310)
- ตุน หมายถึง สีนํ้าตาลปนเหลือง, สีงาก็อ่อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
293)
- ทัด หมายถึง ตรง, เสมอ, เท่าเทียม, บริเวณ, ที่ (อุดม รุ่งเรืองศรี,
2547, หน้า 324)
- ขัด หมายถึง มัดรวมกัน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 81)
- ไ้เข้า หมายถึง ถูหรือถูกระสอบขาว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 341)
- ริมปาก หมายถึง ริมฝีปาก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 620)
- ดั่ง หมายถึง รูจุมูก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 363)
- คด หมายถึง ไม่ตรง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 119)
- เขี้ยว หมายถึง ฟัน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 41)
- งอน หมายถึง โค้งขึ้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 170)
- ง่อง หมายถึง โค้ง, งอ, งอน, ค้อม, คด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 170)
- โค หมายถึง ปูด, โปน, หนุนขึ้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 147)
- ปุ่มป้าง หมายถึง พุงหลาม, พุงโต, ลงพุง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 442)
- สวด หมายถึง หนุน, ถม (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 396)
- ยุ่น หมายถึง ผลัก, ดัน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 589)
- จี หมายถึง เผา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 326)
- เข้าตัม หมายถึง ข้าวตัม, ข้าวเหนียวที่ห่อด้วยใบตองแล้วนำไปนึ่ง (อุดม
รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 103)
- แปด้า หมายถึง ถั่วดำ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 450)

- เหล็อม หมายถึง แวรวาว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 430)
 มะมาบ หมายถึง เบิกตา,แสงไฟส่องแวบ ๆ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 334)
- สาบ หมายถึง กลิ่นเหม็นชนิดหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1215)
 คาบ หมายถึง คราบ-รอยเปื้อนติดกรังอยู่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 232)
- ตุก หมายถึง โครงร่างกายมีลักษณะแข็ง,กระดูก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 179)
- ลั่น หมายถึง มีเสียงดัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1049)
 ละครุดคระคราด หมายถึง ลั่นลง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 124)
 รอยว่า หมายถึง ชะรอยว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 611)
 ฝี่เลื้อ หมายถึง ฝี่ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 473)
 ชื่น หมายถึง เนื้อ, เนื้อสัตว์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 217)
 แกม หมายถึง ปน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 60)
 จำหนี หมายถึง ชับไล่, บังคับให้หนีไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 192)
 คร้าน หมายถึง ชี้เกียด,ชี้คร้าน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 73)
 ถอยซ่า หมายถึง ต่ำซ่า (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระกุมารชาติพูดว่า ‘ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ มีรูปร่างอัปลักษณ์น่ากลัวมาก มีเท้าเป็นเรื้อนปูดโปนเหมือนกับเท้าช้าง ผิวหนังหย่อนยานรุงรัง มีก้อนเนื้อยานลงถึงเอว เหมือนกับกระสอบข้าวที่ถูกมัดริมฝีปากยานลงถึงคาง จมูกคดงอ ฟันก็โค้งยื่นออกจากปาก หลังโค้งเหมือนกับหลังช้าง พุงโลตาปรีอ หนวดแดงเหมือนกับหนวดกุ้งย่างไฟ ลำตัวมีแต่ไฟดำไฟแดง มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยวเหมือนข้าวต้มใส่ถั่วดำ ดวงตาเบิกโพลง มีกลิ่นสาบคราบโคล กระดุกดั่งลั่นเวลารีบเดิน หนั่งเลื้อที่ห่มคลุมยานย่อยเหมือนกับฝี่ ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ไม่ใช่คนดีเหมือนพราหมณ์คนอื่น ๆ ที่เคยพบเจอเมื่อได้เห็นแล้วก็รู้สึกน่ากลัว ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ชะรอยว่าเป็นฝี่ที่มาสิงอยู่ในร่างของพราหมณ์อาหารมีแต่เนื้อที่ป่นไปด้วยเลือด ใจร้อนมีแต่ความทุกข์ เมียขับไล่ออกจากบ้านเพราะมันชี้เกียดไม่ทำการทํางาน จึงมาขอเราเพื่อนำไปเป็นคนรับใช้ เรานี้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของกษัตริย์ที่ถูกฝี่ปีศาจพาตัวไป”

3.44 “ในเมื่อพรามณ์เฝ้าผูกเพื่อไป ตีหลังใส่จำแลน ไม้เท้าเหน่นหัวไป เพื่อบังไว้ มั่นก็จำกว่า พรามณ์เฝ้าดำตีไป พรามณ์จ้งโรบาปร้าย ยินว่าได้ของง่ายแล้วบ่ทื่อแพง” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 94)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ไล่ หมายถึง ผลัก, เซ็นไป, ตันไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 768)

แล่น หมายถึง เคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 667)

เหน่น หมายถึง กดลง, ซิ้นใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 836)

ยิน หมายถึง รู้, รั้บรู้, รู้สึก, ชอบ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 587)

ทื่อ หมายถึง ถือเอวว่า, เหยียดหยามว่า, สบประมาทว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 330)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระกุมารชาติ พุดว่า ‘เมื่อชูชกพรามณ์มัดแขนเราเสร็จแล้ว มั่นก็ใช้เถาว์ลัยตีหลังและใช้ไม้เท้ากดลงที่หัว บังคับให้เดินไป เราเดินซำมั่นก็ดำและไล่ ทั้งดำทั้งตี ชูชกพรามณ์คงรู้สึกว่าได้เรามา ง่าย จึงไม่รู้จักคุณค่าไม่ทะนุถนอม’”

3.45 “อันพรามณ์บุบตี ราวีไปใจ ๆ ทุกข์อันนั้นบ่ใช่ทุกข์ใหม่ซ้นัดใจแก่เราเทื่อแล” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 95)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

บุบ หมายถึง ทูบ, ตี, ฟาด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 396)

ราวี หมายถึง รบกวณ, ระราน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1001)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระกุมารชาติ พุดว่า ‘ชูชกพรามณ์ทุบตีเราอยู่เนือง ๆ แต่ความทุกข์ที่ทรมาณที่เกิดขึ้นนั้นก็ไม่ใช่ความทุกข์ ที่เกิดขึ้นจากความทุกข์ทางใจของเราแต่หากเป็นความทุกข์ทางกาย’”

3.46 “บัดนี้พรามณ์ใจดำมากำจัดต่อหน้า เป็นดั่งข้าเก่าใช้เกิดกลางเรื่อนมัน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 97)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

กำจัด หมายถึง ชับไล่, ปราบ, ทำให้สิ้นไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์ทำร้ายชาติและกัณหเป็นเหมือนกับว่าชาติและกัณหเป็นข้าทาสรับใช้”

3.47 “อันว่าพรหมณ์ผู้นี้หยาบช้าแก่นว่าบรูหน้าละอาย พรหมณ์จ้งโรปู่เถ่า กูหื้อลูกเต่าโดยดี บมีใจปราณีสองกำพรา” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 98)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

หยาบช้า หมายถึง ดุร้าย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 798)

แก่น หมายถึง แท้จริง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 60)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์ผู้นี้ดุร้ายไม่มีความปราณีแก่สองกุมาร”

3.48 “พรหมณ์จ้งโรปู่เถ่า กูหื้อลูกเต่าโดยดี บมีใจปราณีสองกำพรา” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 98)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ปราณี หมายถึง เอ็นดูด้วยความสงสาร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 411)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระเวสสันดรพูดว่า ‘ชุกพรหมณ์เดมาจัญไร เราให้ลูกของเราโดยดี แต่ไม่มีความเอ็นดูสงสารกับลูกของเราที่พลัดพรากจากพ่อและแม่เลย’”

3.49 “พรหมณ์ผู้นี้นามาบังลัวกุดนพอมาตีลูกน้อยหนอดอยใจ มาดีนำไปต่อหน้า” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 98)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

คอย หมายถึง มอง, ดู, แล (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 128)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระเวสสันดรพูดว่า ‘ชุกพรหมณ์ผู้นี้ไม่เกรงใจเราผู้เป็นพ่อ มาตีลูกรักเราต่อหน้า ดีแล้วบังคับให้เดินไป’”

3.50 “พรหมณ์พ้อยมาตีและมาดำ ลูกน้อยกว่าเวย ๆ ต่อหน้ากูพ้ออันยังพ้อบ่เกรงขามนี้ชา” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 98)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

พ้อย หมายถึง ลายเป็นจุด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 529)

เวย ๆ หมายถึง ไว ๆ , เร็ว ๆ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 691)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระเวสสันดรพูดว่า ‘ซุชกพราหมณ์ทั้งดีและด่าลูกน้อยทั้งสองของเราต่อหน้าต่อตาโดยไม่เกรงใจเราผู้เป็นพ่อแบบนี้หรือ’”

3.51 “พราหมณ์เฝ้าผู้นี้หายาบช้า ตีตั้งข้าพหากันมัน พราหมณ์อาธรรมโกลันใจบาปพันบ่กรุณา ตีหลังราจำแลน เป็นตั้งผู้น้อยแคว่นตีงัว” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 100)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

อาธรรม หมายถึง อธรรม, เลวร้าย (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 499)

โกล หมายถึง อยากรได้ไม่รู้จักพอ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 668)

ลัน หมายถึง ยิง, มากยิง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 636)

แคว่น หมายถึง ชำนาญ, คล่องแคล่ว, ว่องไว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 61)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ผู้นี้ดูร้าย ตีพวกเราเหมือนกับพอยกพวกเราให้เป็นข้าทาสรับใช้ ซุชกพราหมณ์ไม่รู้จักพอ บาปหนาไม่มีความกรุณา ตีเราแล้วบังคับให้เดินไปเหมือนกับเด็กที่กำลังใช้ไม้ตีไล่วัวให้เดินไป”

3.52 “ส่วนว่าซุชกพราหมณ์ปู่เฒ่า แบทไม้แลพาดง โกงหลังหอมเลยโล่มาสู่ที่ใกล้สองศรี มายับยี้ผูกได้เป็นตั้งไฟไหม้ม้างกับหลวง เถ้าตาเพรียจ่มพ้องสองพี่น้องเสียงอื้อทือหยุดผันมืออีตรองนั้นทั่วห้องอาราม ข้าตามตีชกพราก ติวแขนลากล่นไป” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 101)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

หอม หมายถึง ตาม, ติดตาม, ด้วย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 212)

ยับ หมายถึง จับ, กุม, คว้า, ฉวย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 582)

ม้างกับ หมายถึง ไฟบรรลัยกัลป์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 549)

จ่ม หมายถึง บ่น, รำพัน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 182)

พ้อง หมายถึง กล่าวหา, กล่าวโทษ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 521)

หยุบ หมายถึง หยิบ, จับ, ฉวย, ถือเอา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 799)

ผัน หมายถึง หัน, เคลื่อนไป, จับ, คว่ำ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 462)

น้น หมายถึง อึกทึก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 356)

ซ๊ก หมายถึง จุง, ดึก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 212)

ตีว หมายถึง หิว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 289)

ล่น หมายถึง วิ่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 636)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ ถือไม้เท้าและสะพายถุงยาม แล้วเดินตามหลังสองกุมารชาลีและกัณหาที่ถูกจับมัดแขนติดกันไว้ ความเจ็บปวดของสองกุมารชาลีและกัณหาที่ถูกเถาวัลย์มัดไว้ที่แขนนั้นแสนร้อนเหมือนกับโดน แผลเผาด้วยไฟบรรลัยกัลป์ลูกใหญ่ ชูชกพราหมณ์ทั้งบนและดำทั้งสองอย่างเสียงดังและยกมือ ขึ้นตีสองกุมารเสียงดังไปทั่วทั้งป่า หลังจากนั้นก็หิวแขนและลากสองกุมารชาลีและกัณหาไป”

3.53 “เมื่อพราหมณ์พาลาเอาสองเจ้า ถ้ำหลังโกงนำไป” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 101)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

พาลา หมายถึง ชั่วร้าย, เกเร, เกะกะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 833)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ พาลาสองกุมารชาลีและกัณหาไป”

3.54 “อันว่าพราหมณ์ทั้งหลายแต่ก่อน ย่อมมีใจอ่อนกรอุณา พราหมณ์ผู้นี้ นารอยเป็นผีเสื้อ เขาเพศเชื่อเป็นพราหมณ์ ยามไถนาเพื่อข้ากว่า คั้นว่าลับหลังพอแล้วก็แดนว่า จักกิน เพื่อนี้มาเป็นสายสินธริราช ในเมื่อผีสาจร้ายหากนำไป” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 101)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

กว่า หมายถึง ไป, เลย, ลวง, ลวงเกิน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 23)

แดน หมายถึง ขอบเขต, กำหนด, ตั้งแต่, จาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 263)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระกุมารชาลี พู่ว่า ‘พราหมณ์คนอื่น ๆ เป็นคนมีจิตใจเมตตากรุณา แต่ชูชกพราหมณ์ผู้นี้เปรียบเหมือนกับผี ที่สิงอยู่ในร่างพราหมณ์ที่กำลังจะพาเราทั้งสองไป เมื่อจนสุดเขตแดนป่าและลับหลังพอของเรา

แล้วมันก็จะจับเรากิน เปรียบเหมือนว่าเรานี้เป็นเลือดเนื้อเชื้อสายของกษัตริย์ที่ถูกผีปีศาจลักพาตัวไป”

3.55 “พราหมณ์ใจแข็งจ้ำกว่า พราหมณ์เถ่าดำตีไป พราหมณ์จ้งโรจ่ารีบ ไม้เท้า ถีบตีนขอม” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 102)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ใจแข็ง หมายถึง ไม่ยอมง่าย ๆ, ไม่รู้สึกสงสาร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 341)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพราหมณ์ ดุค่า ดีและใช้เท้าถีบสองกุมารชาติและก้นหาไปโดยไม่รู้สึกสงสาร”

3.56 “เท่าว่าพราหมณ์เข็ญใจหยาบซ่า มาตีเพื่อข้ากว่าไกลนม” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 102)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

เข็ญใจ หมายถึง เดือดร้อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 99)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระกุมารชาติ พุดว่า ‘เหมือนกับว่าชุกพราหมณ์นำเรามาตีและพรากเราให้ไปไกลจากแม่ของเรา’”

3.57 “พราหมณ์บาปหนาปุ่เถ่า นำลูกเต่าแม่หนีไกล” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 103)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

บาปหนา หมายถึง มีบาปมาก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 393)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพราหมณ์ พาลูกไปไกลจากแม่”

3.58 “ยังพราหมณ์ผู้หนึ่งนาแม่ ไร้นักแก้ดีหลี บ่มีอันใดสักสิ่ง สุดที่ซึ่งดอมตาย ขงขวยหาเลี้ยงปาก ถ้ำลำบากโรยแรมคนเดียวแสดวงกลางป่าไม้ เพราะทุกข์ไร้บักล้วยตาย จิงสพายถงและข่มเท้าเดินเทศเข้ามาขอ เอาสองสอบอพี่น้อง” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 126)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ไร้ หมายถึง ชัดสน, ไม่มี, ปราศจาก ทุกข์ไร้, ยากไร้ ก็ว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 631)

นักแก หมายถึง มากมาย, เหลือเกิน, มากยิ่ง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 354)

ดีหลี หมายถึง จริง, แท้, ดีแท้ ๆ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 178)

ดอมตาย หมายถึง อ่างว่าง, ว่างเหว (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 247)

ขงชวาย หมายถึง ไฟแสวงหา (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 72)

โรยแรง หมายถึง อ่อนแรง, หย่อนกำลัง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 630)

ข่มเท่า หมายถึง ใช้ไม้เท้าพุงกายเดิน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 74)

เดินเทส หมายถึง เดินทางไปต่างถิ่น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 259)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “มีพราหมณ์ผู้หนึ่ง ยากจนมาก อาศัยอยู่ตัวคนเดียวไม่มีข้าวของสักอย่าง ออกขอทานเพื่อเลี้ยงปากท้อง อายุก็มาก แรงแม่มี เดินทางคนเดียวมากกลางป่า เพราะความยากจนจึงทำให้ไม่กลัวตาย โดยสะพานงูยาม และใช้ไม้เท้าพุงกายออกเดินทางไปขอสงฆ์พี่น้องชาลิกัณฑา”

3.59 “พราหมณ์ก็เอาสองกุมารหน่อไม้พุกกับค่อมไม้ให้นอนเหนือดินตาย พันตัวมัน กลัวตายแต่เนื้อเปื้อ มันทบเอื้อสองลูกภูธร ก็ขึ้นนอนเหนือค้ำไม้ ที่มาไขว้สุมกัน” (พระอุบาลี คุณฺโถมหาราย (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 139)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ค่อมไม้ หมายถึง ชุ่มไม้, พุ่มไม้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 163)

ตาย หมายถึง เปลา (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 484)

พันตัว หมายถึง เฉพาะตน, ส่วนตัว, ฝ่ายตน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 503)

เนื้อ หมายถึง สัตว์ป่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 373)

เอื้อ หมายถึง เอาใจใส่, มีน้ำใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1437)

ค้ำไม้ หมายถึง ง่ามต้นไม้ที่กิ่งใหญ่กับลำต้นแยกกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 254)

ไขว้ หมายถึง จรดกัน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 103)

สุม หมายถึง วางทับซ้อน ๆ กันลงไปจนสูงเป็นกอง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 411)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์ก็พาสองกุมารชาลีค้นหาผูกมัดไว้กับพุ่มไม้ปล่อยให้นอนบนดิน โดยไม่เอ็นดูสงสาร ส่วนตัวชุกพรหมณ์นั้น กลัวตายเพราะสัตว์ป่า ก็ปีนขึ้นนอนบนง่ามไม้ที่นำมาวางทับซ้อนกัน”

3.60 “ดูราท่านพรหมณ์เห็นชาติ ดังกูราชพิจารณารอยท่านมีคำจาเพาะปล่อยกล่าวคำเกลี้ยระร่อยโลมเอายังสองนงเลาเดินเทศ เดินดั้นเขตเที่ยวหน บอঁนนท่านมีมนต์ดลอันหนึ่งเป่าแท้ ไปเป่าแก่กุมหนี่ คำใดดีเชื่อแท้ เชิญท่านแก่หื้อกู” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 141)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

เห็น หมายถึง ต่ำช้า, เลว ,ทราม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 830)

เพาะ หมายถึง ไม่จริง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 478)

โลม หมายถึง เล้าโลม, ปลอบ, พุดให้ชอบใจ, เอาใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 668)

หน หมายถึง ทาง, ทิศ, ฝ่าย, ครั้ง, คราว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 772)

กุม หมายถึง บังคับ, จับไว้, ทำให้อยู่ในอำนาจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 48)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระยาอัษฎชัยธิราชพุดว่า ‘ดูก่อนท่านพรหมณ์ผู้มีชาติอันต่ำช้า เราพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านพุดโกหกหลอกลวง ท่านพุดเพื่อให้ได้สองกุมารชาลีและกัณหา หลังจากนั้นก็พาเดินทางไปจนสุดเขตป่า หรือไม้อย่างนั้นท่านก็มีมนต์คาถาที่สามารถเสกเป่าบังคับและสั่งให้ทำตามที่ต้องการ จากที่พุดมาถ้าคำไหนไม่เป็นความจริง ขอให้ท่านจงอธิบายให้เราฟัง’”

3.61 “ท้าวศิริป่าไม้ยังหื้อลูกแก่นไ้เป็นทาน แก่พรหมณ์จารย์ชินเพศ” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 142)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

ชิน หมายถึง แก่, ชรา (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 483)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระเวสสันดรได้ยกลูกเป็นทานบารมีแก่พรหมณ์ผู้แก่ชรา”

3.62 “ข้าแต่พ่อพระยาเจ้า พราหมณ์เฝ้าผู้หยาบข้า ดีเพื่อข้าด้วยเงื่อนเชือกเครีอสี เครีอเขาฝั่งมียางหยาด สันหลังเพื่อข้าขาดเป็นลาย เหมือนท่านดียิงชายปล่อยไว้ เกิดเกาใช้ กลางเรือนมันนั่นแล” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 143)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

เครีอสี หมายถึง เถาวัลย์ขนาดใหญ่ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 143)

เครีอเขา หมายถึง เถาวัลย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 269)

ฝั่ง หมายถึง กำลัง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 456)

หยาด หมายถึง หยดลง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1308)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระกุมารชาติ พุดว่า ‘ข้าแต่ท่านปู่ลัญชัย ชูชกพราหมณ์ชั่วข้าผู้นี้ เอาเถาวัลย์มาดีหลังพวกเราจนแผ่นหลัง แตกเป็นลาย ดีพวกเราเหมือนกับข้าทาสหญิงชายที่เกิดในเรือนของชูชกพราหมณ์’”

3.63 “ข้าแต่พ่อพระยาเป็นเจ้า ถ้าคนนี้บ่ใช้พราหมณ์ดี บ่มีใจปราณีสังคาบใจ กล้าหยาบปานผีชาติพราหมณ์ดีแต่ก่อน ย่อมมีใจอ่อนกรุณา ยังทากรเด็กน้อยเหมือนดังข้า ข้อยหลานปู่พระยา พราหมณ์ผู้นั้นารอยเป็นยักษ์เปรต กลายกลับเพศเพิงกลัวขาน เข้ามาต่อ ตามขอต่อ เอาลูกน้อยพ่อไปกิน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว) , 2516, หน้า 143)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

สัง หมายถึง อะไร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 724)

หยาบ หมายถึง ไม่สุภาพ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 429)

ปาน หมายถึง เหมือน, คล้าย, เช่น, เพียง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 437)

คาบ หมายถึง ครั้ง, เวลา, มี (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 158)

เพิง หมายถึง สมควร, เหมาะสม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2534, หน้า 514)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พระกุมารชาติ พุดว่า ‘ข้าแต่ท่านปู่ลัญชัย ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ไม่ใช่คนดี ไม่มีความเมตตาปราณี จิตใจชั่วร้าย หยาบกระด้างเหมือนผี พราหมณ์ที่เคยเจอล้วนเป็นคนดี มีจิตใจเมตตากรุณาต่อข้าที่เป็นหลาน ของท่านปู่ แต่ชูชกพราหมณ์ผู้นี้กลับเป็นเหมือนยักษ์เปรตที่มาอาศัยสิงอยู่ในร่างพราหมณ์’”

3.64 “ที่นั่นพระยาสุชัยราชก็หื้อปราสาทหลังหนึ่งเจ็ดชั้น ตกแต่งตั้งอาสนาหื้อ พราหมณาสมบัติมากผู้พรากบ้านเมืองมา พราหมณ์พาลายามหนุ่มนั่นใส่ ทุกข์ยากไร้นักหนา” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 144)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้
 อาสนา หมายถึง ที่นั่ง, เครื่องปูรองนั่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า
 1411)

พราก หมายถึง ทำให้จากไป, พาไปเสียจาก, ทำให้แยกออกจากกัน
 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 814)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้น
 พระยาสิญชัยธิดราชก็พระราชทานปราสาทเจ็ดชั้นที่ตกแต่งอย่างดีให้แก่ชุกพรหมณ์ผู้ที่บ้าน
 จากเมืองมา”

3.65 “พรหมณ์เถ่าแก่เป็นดี แล้วลีลาขึ้นสู่ปราสาทอันท้าวปลงราชทานกินอาหาร
 หลายหลาก คัดห้องมากเวทนา” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 145)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้

ลีลา หมายถึง เดิน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 654)
 คัดห้อง หมายถึง จุก, แนนห้อง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 129)
 เวทนา หมายถึง ความเจ็บปวด, ทุกข์ทรมาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556,
 หน้า 1129)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์
 ได้สิ่งที่พึงพอใจ ก็เดินขึ้นไปบนปราสาทที่พระยาสิญชัยธิดราชพระราชทานให้ พร้อมทั้งกินอาหาร
 พระราชทาน จนเกิดอาการจุกแค้นห้องทำให้ทุกข์ทรมาน”

3.66 “ส่วนว่าชุกพรหมณ์ปู่เถ่า เมื่อมันเมื่อรอดพระเจ้ายอดสญชัย ท้าวก็เถ่า
 หลานทั้งคู่ว่าพรหมณ์เถ่าปู่อันเดินมา ทือทั้งปราสาทมีพื้นเจ็ดชั้น ทั้งอาสนอันเชยชม
 อภิรมย์ประโศด ข้าวน้ำโสดโภชนาหาร มีรสหวานหลายยิ่ง กินเลี้ยง ทุกสิ่งเหลือประมาณ
 ตามอันกินอันอยาก ท้องพรหมณ์พรากมานาน มันกินอาหารตามอันมัก อาหารคัดคั่ง
 ในไส้ไฟท้องโหมบ่ทัน ท้องเต็มตันอันย่นพันปาก ความอันหยากจกกินชุกอัน เมื่อมันยุ
 เรือนบ้านเก่า เท่ากินผักบุงใส่กุงและตัว พรหมณ์เถ่ากินทางหัว เมียมันกลัวเถ่า
 อยากมันกัหากกินทางหาง ท่ามกลางซาไว้กินเมื่อแลง บัดนี้ได้มาพบของกินแพงต่าง ๆ
 ขึ้นสั้มค่างกับมันหมู สองมืออุเข้าปาก เยยะจะจวบจะจาบชะชุยชะชวย กินทั้งลาบควาย
 และแกงแคเบ็ด แกงแคเห็ดเผ็ดวะวีวะวี กินทั้งปิ้งจี้และปลาเผา แคบหมูมันเอาใส่ระรัน

เถ้ายินมันค้อยเคี้ยว ปากพราหมณ์เบี้ยวเมื่อบน กินทั้งแกงอ่อม ต้มจืดชะชูบ ปิ้งไก่อ รูดทั้งตัว กินทั้งขางัวและห่านต้ม กินทั้งชิ้นส้มและปลาเจียว แกงหนังกินยิวใส่ส้ม อ้อยเคี้ยวบ่ย่อยสักอัน พราหมณ์มันเยี้ยวหลับมีนตาอยู่ พราหมณ์เถ่าปู่ค้อยเคี้ยว งะงั๊งงันกินทั้งแมงมันและอึ่งหย่าง กินทั้งก้างทั้งตุกทั้งมัน กินทั้งหมากไฟและลูกส้ม กินทั้งชิ้นส้มและปลาจืดเยี้ยวมะมีนมะม่วง กินทั้งหมากพร้าวและหมากตาล กินทั้ง น้ำหวานและหัวเผือก กินบ่เลื้อยกบแวง กินทั้งแตงทั้งเต้า กินทั้งข้าวสาลี ของกินมี หลายหลาก ท้องพราหมณ์เถ่าใหญ่เท่าไหตาล ท่านพราหมณ์ยีนลำบาก อุ่มท้องร้อง ออกปากอะฮืดทั้งคืน กลิ้งผับผีนอยู่บนสาด ทะลุกทะเลลาดเลื้อไป ไปเอาไฟมาส่อง ขดหาช่องอยู่ ระรวานระรวาน กินยาผงก็เลี้ยงสามไท่ท้องพราหมณ์เถ่าได้ปุมปิง เถ่าหายใจเส้าอ้อยะหยกยะหยก หวังจักตกพ้อยข้าพองมาแถมเล่า ข้าร้ายกว่าเถ่า แถมนาทะเลายามาสูบไล่ หวังจักได้เบาใจ พราหมณ์หายใจสะอื้น เสลดขึ้นรูดอปานงัว มอชะข้าว หายใจเส้าคางกับ ตาบหลับเหลืออกขึ้น ตาเหลือกพื้นเมื่อบน ตาตกวอนตื่น มือเป็นเกี้ยวหันบัดเดียววางา เขาฝูงรักษายออยู่เฝ้า หันพราหมณ์เถ่าเป็นดังจักตาย ท้องพราหมณ์เถ่าคัตโคแตกเสียงตูม”

(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 153-154)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ดังนี้

เมื่อ หมายถึง ไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 560)

รอด หมายถึง ถึงจุดหมายปลายทาง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 610)

เซยชม หมายถึง เบิกบาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 153)

อภิรมย์ หมายถึง พักผ่อน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1374)

ประโหด หมายถึง โปรดปราน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 310)

เลี้ยง หมายถึง หมดสิ้น, จบ, ทั้งหมด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 393)

กลั่นอยาก หมายถึง อุดอยาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 15)

พราก หมายถึง ทำให้จากไป, พาไปเสียจาก, ทำให้แยกออกจากกัน

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 814)

มัก หมายถึง ชอบ, พอใจ, ชอบทาน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 333)

คัต หมายถึง จุก, เสียด, แนน, อืดอืด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 76)

คั่ง หมายถึง เนืองแน่น, แออัด (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 76)

ตัน หมายถึง ตีบตัน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 193)

จก หมายถึง ล้วง, ควัก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 181)

ชู่ หมายถึง ทุก, ถ้วน, ครบ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 219)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์เดินไปยังปราสาทที่พระเจ้าสุทนต์ธิดราชพระราชทานให้เพื่อแลกกับหลานทั้งสอง โดยมีปราสาทเจ็ดชั้นพร้อมทั้งตกแต่งอย่างสวยงามและอาหารต่าง ๆ ที่มีรสชาติอร่อย ชูชกพราหมณ์ก็กินอาหารที่พระเจ้าสุทนต์ธิดราชพระราชทานให้จนหมดทุกอย่าง เพราะไม่เคยกินอาหารที่มีรสชาติอร่อยมาก่อน โดยเลือกกินแต่อาหารที่ชอบ จนอาเจียนออกมาทางปาก หลังจากนั้นท้องชูชกพราหมณ์รู้สึกปวดท้องและท้องก็พองขึ้น ชูชกพราหมณ์รู้สึกทรมานที่กินอาหารมากเกินไป จึงเอามืออุ้มท้องไว้ทั้งคืน ครั้นว่าจะพูดก็ไม่มีเสียง ได้แต่กลิ้งไปกลิ้งมาอยู่บนเสื่อ ลุกไปหายาผงมากินเพื่อบรรเทาอาการปวดท้องแต่กลับว่าท้องของชูชกพราหมณ์ก็ยังคงพองและกลับพองมากกว่าเดิม จึงไปหายามาทาท้องเพื่อจะได้บรรเทาอาการปวดท้องแต่ไม่เป็นผล ชูชกพราหมณ์สะอึกสะอื้นจนเสมหะขึ้นปิดหลอดลมทำให้หายใจไม่ออก ส่งเสียงร้องเหมือนกับลูกวัว หายใจรวยริน ตาเหลือกขึ้น มือเท้าเกร็ง ลักครู่ก็เงียบไป ผู้คนที่รับใช้ชูชกพราหมณ์อยู่ข้าง ๆ เห็นว่าชูชกพราหมณ์ตายแล้ว แต่ทันใดนั้นท้องของชูชกพราหมณ์ที่เต็มไปด้วยอาหารก็แตก”

3.67 “ห้ามพราหมณ์เถากาลกิณี เถ่าบตีข้างลับปल्ली” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 155)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

กาลกิณี หมายถึง เสนียดจัญไร, ลักษณะที่เป็นอัปมงคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 119)

ลับปะल्ली หมายถึง พูดกลับกรอกไปมา, เชื้อไม่ได้ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 400)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เขาทั้งหลายพากันห้ามชูชกพราหมณ์ผู้ซึ่งมีลักษณะอัปมงคลและไม่น่าเชื่อถือ”

3.68 “แล้วก็เป็นพรหลายหื้อพราหมณ์บู้ ว่าหื้อพ้อออกไปอยู่เอเวจี ออย่าได้หนีไปเมืองฟ้า จุงกัมน้ำรับบาปกรรมเวรหื้อไปอยู่กับเถรเทวทัตลุ่มใต้ ออย่าหื้อได้มาเกิดเป็นคนข้าพอสอง” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 156)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

บันพร หมายถึง ให้พร, อวยพร (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 433)

เมืองฟ้า หมายถึง สวรรค์ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 561)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “หลังจากนั้น พระสงฆ์ที่นิมนต์มาก็ให้พรกับชุกชกพราหมณ์ว่า ‘ขอให้ชุกชกพราหมณ์ไปอยู่ในนรกอเวจี อย่าได้ ขึ้นสวรรค์เลย จงก้มหน้ารับบาปกรรมร่วมกับพระเทวทัตในนรกนั้นและขออย่าได้มาเกิดอีกเลย’”

3.69 “อันว่าชุกชกพราหมณ์ ผู้ถึงชราอันเก่าแก่อีก ไปร้องเรื่อแรมขอ ในเมืองกสิงคราฐ พอลอยเถ่า เซซาเท่าทั่วทุกพาย พราหมณ์ทั้งหลายมาพระพรู ฟ่องก็ว่าปู่ ฟ่องก็ว่าลุง บาปมา จุงใจร่อ คืดติดต่อวันจี่ มั่นก็สละบูชาไฟ ผีบ่เพ็งใจเยี่ยะบาป ไฟดูบวาบไหม้เรือนมัน คนหันพอ รุ่งเรืองชุกกล้าคนซ้ำตั้งชื่อมันว่าชุกชก ตกมาในบัดนี้ คือท่านเทวทัต” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 162)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

รุ่งเรื่อ หมายถึง ติดค้าง, คงอยู่ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 625)

แรม หมายถึง ร้างไป, จากไป, ไกล, ห่าง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 629)

ฟ่อง หมายถึง บ้าง, บาง, บางคน, บางจำพวก (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 529)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกชกพราหมณ์ ผู้แก่ชราออกเดินทางไปค้างแรมเพื่อขอทานในเมืองกสิงคราฐ เดินโซซัดโซเซอยู่ทั่วเมือง เมื่อพราหมณ์ทั้งหลายเห็นก็เดินมาหา บ้างก็เรียกปู่ บ้างก็เรียกลุง ด้วยเป็นคนที่มีจิตใจคิดแต่ สิ่งที่เป็นบาปอยู่ทุกวัน ทำให้ผีที่ชุกชกพราหมณ์บูชานั้นไม่พอใจ เมื่อชุกชกพราหมณ์บูชาไฟทิ้งไว้ ก็เกิดไฟไหม้บ้านเรือน ชาวบ้านเห็นไฟไหม้ก็ตอนที่ไฟลุกลามจนไม่สามารถดับได้แล้ว และทุกคน ก็เรียกว่า ‘ชุกชก’ จนมาถึงตอนนี้ได้กลับมาเกิดเป็นพระเทวทัต”

เมื่อนำคำศัพท์ที่ปรากฏในบทประพันธ์ที่ผู้แต่งได้รวบรวมและเรียบเรียงขึ้นใหม่นั้น ทางผู้วิจัยได้เลือกบทประพันธ์หรือข้อความที่มีความเกี่ยวเนื่องหรือกล่าวถึงตัวละครชุกชก สามารถแยกสัญลักษณ์ที่ปรากฏกับตัวละครชุกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. สัญญาที่ปรากฏจากรูปลักษณะภายนอก

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	เถ้าตาเพี้ย	มีลักษณะตาปรีอ
2	เถ้าพริกพร้อยสามขาว	มีอายุได้หกสิบปี
3	แก่พราหมณ์ตาฟาง	มีลักษณะตาพราหมณ์
4	เหม็นสาบ	เนื้อตัวเหม็นสาบ
5	หนังเหี่ยวแห้ง	มีผิวหนังเหี่ยวยุ่น
6	ฟันรุ่มเว้า	ฟันเว้าเข้าข้างใน
7	หลังโค	หลังค่อม
8	เหม็นขี้ฟันและขี้เขี้ยว	ปากมีกลิ่นเหม็น
9	เถ้าปากเบี้ยว	ปากเบี้ยว
10	สุมเก็บหนังควาย	สวมรองเท้าที่ทำจากหนังควาย
11	สะพายถุงอันใหญ่	สะพายถุงย่ามใบใหญ่
12	มันพาเอาไม้เท้า	ถือไม้เท้า
13	เถ้าปากเบี้ยวดับดำ	ปากเบี้ยวและริมฝีปากมีสีดำเหมือนดับ
14	พราหมณ์เถ้าขี้ซาก	เป็นโรคกลากเกลื้อน
15	ตีนพราหมณ์หนาเป็นทูด	เท้าเป็นโรคเรื้อน
16	หนังมันลงหม้อหอย เป็นถ้อยอยู่หนุนนั่ง	ผิวหนังเหี่ยวยานรุงรัง
17	ตุนชั้นอันยาวยาน ลงทัตสะแหว	นมยานถึงเอว
18	ริมปากเถ้ายานยาบ ยานทาบคาบปกคาง	ริมฝีปากยานถึงคาง
19	ตั้งพราหมณ์ก็คดคอง	จมูกคดงอ
20	เขี้ยววงนงอ	ฟันงอและยื่นออกจากปาก
21	ปุมปางสวดทุนยุน	พุงยื่น
22	ตามันพายบนหลังหल्ली พายใต้ตีนसानลาน	ตาปรีอ
23	หนวดมันแดงจ๊กก็ ๆ	มีหนวดสีแดง
24	ตนมันเต็มไปด้วยไฟดำไฟแดง	เนื้อตัวมีแต่ไฟดำและไฟแดง

25	ตามันเหล็อมมะมาบ	ดวงตาเบิกโพรงมันวาว
26	ดูกมันลั่นคะคุดคะคาค	กระดูกดั่งลั่น
27	หนังเลื้อยลายหม่ห้อย	นุ่งหม่หนังเลื้อยยานห้อย
28	พราหมณ์พ้อย	ชูชกพราหมณ์ตัวลาย

2. สำนวนที่ปรากฏจากพฤติกรรม

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	จึงเดินไปแสวงหาขอเล่าใจ	ออกเดินทางเที่ยวหาเพื่อขอกทานอยู่เนื่อง ๆ
2	เถ่าหวังใจไฟ่ห้อย ย้งนางสาวหน้อยซิงริง	ชูชกพราหมณ์หวังอยากได้เมียสาว ย้งนางสาวหน้อยซิงริง
3	มันก็เยี่ยะชมเซยจาต่อว่า นางอมิตตดา	ชูชกพราหมณ์มักพูดหัวนล้อมเอาใจ นางอมิตตดา
4	เถ่าละลวานลั่นเหล่น หยักปีบเน่นเป็นเมีย	ชูชกพราหมณ์หยอกล้อเล่นกับนางอมิตตดา สุดท้ายก็ได้นางอมิตตดาเป็นเมีย
5	หัวลั่นนังนัง	หัวลั่น
6	จาอ้อออเพาะพ้อย	พูดจาหลอกลวง
7	พราหมณ์มีใจเศรำคิงเคียด	เป็นคนขี้โมโหเกลียดชัง
8	มึงพราหมณ์บ่ตีชาติขี้คร้าน	เป็นคนไม่ดียังไม่พอกลับเป็นคนขี้เกียจอีก
9	เถ่าขี้คร้านกลัวตาย	เกียจคร้านและกลัวตาย
10	เถ่าเมามัวด้วยกามราคะ	เมามัวด้วยตัณหาราคะ
11	เข้าอำนาจกลัวเมีย	กลัวเมีย
12	มันจึงจามุสาวาท	ชอบพูดเท็จ
13	พราหมณ์จาคำหยาบ บ่สุภาพเลียงแข็ง	เป็นคนไม่สุภาพ พูดจาด้วยคำหยาบ เลียงแข็งกระด้าง
14	กล่าวคำขนาบ	พูดจาข่มขู่
15	พราหมณ์ผู้นี้ม่าวา คำร้ายดา มีวาจาว่าร้ายและชอบด่าว่า	
16	หาคำกรูณาบได้	ไม่มีเมตตากรูณา
17	พราหมณ์เถ่าด่าตีไป	ชอบด่าและชอบใช้กำลัง
18	พราหมณ์บ่บตี ราวีไปใจ ๆ	ชอบระรานคนอื่น
19	พราหมณ์ใจดำ	เป็นคนใจดำ
20	บ่รู้หน้าละอาย	ไม่มีความละอาย

21	พันตัวมันกลัวตาย	กลัวตาย
22	มันบ่เอื้อ	ไม่มีน้ำใจ
23	บ่มีใจปราณี	ไม่มีความปราณี
24	เถ่าบ่ดีข้างสัปปหฺลี่	ชอบพูดจากลับกลอก

3. สัจญะที่ปรากฏจากความรู้สึกลึก

คำที่	คำหรือวลี	ความหมาย
1	ชูชกพราหมณ์ยีนล้ายาก ตกทุกชั่ยากเซ็ญใจ	ชูชกพราหมณ์รูสึกลำบากยากแค้นแสนเซ็ญ
2	เถ่าล้าปู่	รุ่นราวคราวเดียวกับปู่
3	สาบสางดั่งแรง	เนื้อตัวมีกลิ่นเหมือนอี่แรงกินซากศพ
4	พราหมณ์ถ่อยไร้	ชูชกพราหมณ์ชั่วช้ายากจน
5	หาทางงามบ่ได้	ลักษณะรูปร่างหน้าตาไม่น่ามอง (ซีเหร่)
6	เถ่าปู่หม่อน	อายุมากจนได้เป็นปู่
7	เถ่าชั่วช้า	เป็นคนชั่วช้า
8	เถ่ามายมายา	แก่มายาเล่ห์กล
9	กูฟี่เป็นคนเถ่าถ่อยไร้ผยา	เป็นคนไร้ปัญญา
10	ฟี่ยังเป็นคนลอดมอก	มีลักษณะร่างกายไม่ปกติเหมือนคนทั่วไป
11	พราหมณ์พาลาบไป	ชั่วช้าบาปหนา
12	กูฟี่เถ่าถ่อยไร้โรยแรง	เป็นคนแก่ไร้เรี่ยวแรง
13	พราหมณ์ผู้บาปไป	ชูชกพราหมณ์ผู้มีบาปหนา
14	พราหมณ์พาลี	ชั่วร้าย
15	พราหมณ์ผีเปรต	เปรียบเหมือนกับผีเปรต
16	ชิตถนพราหมณ์	แก่ชรา
17	ผู้บ่งามมีแปดแห่ง เถ่าพันแวงเหลื่อคน	มีลักษณะผิดแผกไม่เหมือนคนปกติทั่วไป
18	ส่วนพราหมณ์ ผู้หาผยาบ่ได้	ชูชกพราหมณ์ผู้ไม่มีปัญญา
19	จาหยาบช้า	ใช้คำพูดต่ำช้า
20	พราหมณ์สามานย์	เลวทรามต่ำช้า
21	พราหมณ์ผู้หยาบช้าสาหัส	ผู้หยาบช้ามาก

- 22 โทษบ่งามพ่นแพ่ง นับได้ ลักษณะอัปลักษณ์18 ประการที่ปรากฏ
 สิบแปดแห่งในตนพราหมณ์ ในตัวของชุกพราหมณ์
- 23 ปู่จ้งไร เป็นคนจ้งไร
- 24 ปู่อันธพาล เป็นคนอันธพาล
- 25 เป็นดั่งตีนช้าง มีเท้าใหญ่เหมือนกับเท้าช้าง
- 26 หลังมันโคดั่งหลังช้าง หลังค่อมเหมือนหลังช้าง
- 27 มีกลิ่นเหม็นและสั้ม มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยว
- 28 สาบคาบ มีกลิ่นเหม็นคราบโคล
- 29 เหมือนผี มีลักษณะเหมือนผี
- 30 มั่นบ่ใช้คนดีเคยคู่ ไม่ใช่คนดีที่เคยเห็น
- 31 คั่นหันหน้าปู่ปุนกลัว เห็นหน้าตาแล้วรู้สึกน่ากลัว
- 32 พราหมณ์ผู้นี้รอยเป็นผีเสื้อ เป็นผีไม่ใช่คน
- 33 พราหมณ์จ้งโรบาปร้าย จ้งโรบาปหนา
- 34 พราหมณ์ผู้นี้นามาบักแล้ว ไม่กลัวพระเวสสันดร
 กูตุนพอ
- 35 พราหมณ์อาธรรมโลกถัน ชั่วร้ายและโลกมาก
- 36 ในเมื่อผีปีศาจร้ายหากนำไป เปรียบเหมือนผีปีศาจ
- 37 พราหมณ์เซ็งใจ ผู้มีแต่ความเดือดเนื้อร้อนใจ
- 38 ยังพราหมณ์ผู้หนึ่งนาแม่ เป็นคนยากไร้
 ไร้นักแก้ดีหลี
- 39 ดูราท่านพราหมณ์เห็นชาติ พราหมณ์ผู้เกิดในตระกูลต่ำซ้ำ
- 40 ถ้าวคนนับใช้พราหมณ์ดี เป็นคนเลว
- 41 ใจกล้าหยาบปานผี ดุร้ายเหมือนผี
- 42 พราหมณ์ผู้นี้หา เปรียบเหมือนยักษ์กับเปรต
 รอยเป็นยักษ์เปรต
- 43 ตามอันกั้นอันอยาก เป็นคนอดอยากปากแห้ง
 ท้องพราหมณ์พรากรมานาน
- 44 พราหมณ์ถ้าวกาลกิณี เป็นตัวกาลกิณี
- 45 ว่าหื้อพ้อออกไปอยู่เวจี ให้อยู่ในนรก อย่าได้ขึ้นสวรรค์
 อย่าได้หนีไปเมืองฟ้า

- 46 จุกัมหนำรับบาปกรรมเวร ให้รับกรรมอยู่กับเทวทัต อย่าได้มาเกิดอีก
 หื้อไปอยู่กับเถรเทวทัตลุ่มได้
 อย่าหื้อได้มาเกิดเป็นคนซ้ำพอสอง

จากการวิเคราะห์สังัญญาที่ปรากฏจากรูปลักษณะภายนอกของชุกกในมหาชาติ
 ภาคพายัพ จำนวนเอก ฉบบัสร้อยสังกร ซึ่งเป็นสังัญญาที่แสดงให้เห็นรูปลักษณะภายนอกที่เป็น
 รูปธรรมชัดเจน พบว่า มีคำที่แสดงสังัญญาที่เกี่ยวกับรูปลักษณะภายนอกทั้งหมด 28 คำหรือวลี
 จึงทำให้ทราบว่าตัวละครชุกกนั้นมีลักษณะภายนอกดังนี้

มีลักษณะตาปรือ อายุหกสิบปี ตาพร่ามัว เนื้อตัวเหม็นสาบ ผิวหนังเหี่ยวแห้ง
 ฟันเว้าเข้านใน หลังค่อม ปากเหม็น ปากเปี้ยว สวมรองเท้าหนังควาย สะพายถุงย่ามใบใหญ่
 ถือไม้เท้า ริมฝีปากดำคล้ำเหมือนตับ เป็นโรคกลากเกลื้อน เท้าเป็นเรื้อน นมยานถึงเอว ริมฝีปาก
 ยานถึงคาง จมูกคดงอ ฟันงอและยื่นออกจากปาก มีหนวดสีแดง เนื้อตัวมีแต่ไฟดำและไฟแดง
 ดวงตาเบิกโพรงมันวาว กระดูกตั้งลั่น นุ่งหม่มหนึ่งเสื่อยานห้อย เนื้อตัวลายและลักษณะผิดแผก
 ไม่เหมือนคนปกติทั่วไป

นอกจากนี้การวิเคราะห์สังัญญาที่ปรากฏจากพฤติกรรมของชุกกในมหาชาติ
 ภาคพายัพ จำนวนเอก ฉบบัสร้อยสังกร ซึ่งเป็นสังัญญาที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมของ
 ตัวละครมีทั้งหมด 18 คำหรือวลี จึงทำให้ทราบว่าตัวละครชุกกนั้นมีพฤติกรรม ดังนี้

ออกเดินทางเที่ยวหาเพื่อขอทานอยู่เมือง ๆ หวังอยากได้เมียสาว มักพูดหวานลุ่ม
 เอาใจ หัวสั้น พูดจาหลอกหลวง ดูร้ายเป็นคนขี้โมโหเกลียดชัง เป็นคนไม่ดียังไม่พอลับเป็นคน
 ขี้เกียจอีก เกียจคร้านและกลัวตาย เมามัวด้วยตัณหาราคะ กลัวเมีย ชอบพูดเท็จ พูดจาไม่สุภาพ
 มักข่มขู่ ว่าร้าย ไม่มีเมตตากรุณา และชอบใช้กำลัง ชอบประจานคนอื่น เป็นคนใจดำ ไม่มี
 ความละอาย ไม่มีน้ำใจ ไม่มีความปราณีและเป็นคนพูดจาลับกรอก

และการวิเคราะห์สังัญญาที่ปรากฏจากความรู้สึกที่มีต่อชุกก ในมหาชาติภาคพายัพ
 จำนวนเอก ฉบบัสร้อยสังกร ซึ่งเป็นสังัญญาที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตัวละคร
 มีทั้งหมด 41 คำหรือวลี จึงทำให้ทราบว่าความรู้สึกของผู้อ่านที่มีต่อชุกก ดังนี้

ชุกกเป็นลำบากยากแค้นแสนเข็ญ มีอายุรุ่มราวคราวเดียวกับปู่ เนื้อตัวมีกลิ่นเหมือน
 อีแร้งกินซากศพ ชั่วช้ายากจน ลักษณะรูปร่างหน้าตาไม่น่ามอง (ขี้เหร่) เต๋ามารยาเล่ห์กล
 เป็นคนไร้ปัญญา มีลักษณะร่างกายไม่ปกติเหมือนคนทั่วไป เป็นคนบาปหนา ไร้เรี่ยวแรง
 เหมือนกับผีเปรต แก่ชรา ผู้หยาบช้ำมาก เป็นคนจัญไร มีเท้าเหมือนกับเท้าช้าง หลังค่อม
 เหมือนหลังช้าง มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยวเหมือนข้าวต้มใส่ถั่วดำ มีกลิ่นเหม็นคราบโคล มีลักษณะ
 เหมือนผี ไม่ใช่คนดีที่เคยพบเจอ เป็นผีไม่ใช่คน ไม่กลัวพระเวสสันดร โลกมาก เหมือนผีปีศาจ

เป็นผู้ที่มีแต่ความเดือดเนื้อร้อนใจ เป็นคนยากไร้ เกิดในตระกูลต่ำซ้ำ เป็นคนเลว ดูร้ายเหมือนผี เปรียบเหมือนยักษ์กับเปรต เป็นคนอดอยากปากแห้ง เป็นตัวกาลกิณี อยู่ในนรก ไม่ได้ขึ้นสวรรค์ ให้รับกรรมอยู่กับเทวทัต อย่าได้มาเกิดอีก

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาทั้งสามสำนวน สามารถวิเคราะห์การประกอบสร้างสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ดังนี้

การวิเคราะห์การประกอบสร้างสัญลักษณ์ของตัวละครชุกในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา ฉบับฎีกาคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดย พระครูอดุลสีกิตติ์ จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดย อนุรักษ์การพิมพ์ พบว่า ชุกพราหมณ์นั้นมีลักษณะเป็นชายสูงวัย ซึ่งเป็นคำที่ผู้แต่งใช้เรียกชุกมากที่สุด ต่อมาผู้แต่งประกอบสร้างสัญลักษณ์ให้ชุกเป็นผู้มีรูปร่างอัปลักษณ์ น่าเกลียด น่ากลัวและมีลักษณะของบุรุษโทษ 18 ประการเหมือนกับผี มีพฤติกรรมที่ชั่วช้า ไร้ความเมตตาปราณี เป็นบุคคลที่มีบาปมาก มีนิสัยเป็นคนพาล ขี้โมโห พูดคำหยาบ อาฆาตมาดร้าย มักพูดจาโกหกหลอกลวง หวานล่อมเพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการ ใช้ชีวิตแบบทุกข์ยากขัดสน ฐานะยากจน มักจะออกขอทานอยู่บ่อย ๆ มัวเมาด้วยต้นหากามราคะ ชอบหญิงสาวที่อายุน้อย นิสัยขี้เกียจ ไร้ความรู้ ไร้โลกมาก กลัวตาย คนส่วนใหญ่มองดูว่าเป็นกาลกิณี

ส่วนการวิเคราะห์การประกอบสร้างสัญลักษณ์ของตัวละครชุกในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา ฉบับไม้ไผ่แจ้เขียวแดง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ จัดพิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยโรงพิมพ์เมืองเชียงใหม่ พบว่า ชุกเป็นชายแก่อายุได้ 60 ปี รูปร่างลักษณะตาปรี๊ด ฟันบวมเว้า มีกระดูกสันหลังปูดนูน มีกลิ่นเหม็นสาบไปทั้งตัว ปากเปี้ยว ปากเหม็น หัวสั้นงั้น ๆ ทำยี่นเหมือนกับเต่าที่กำลังยี่น หนังเหี้ยวยุ่น หัวหงอกขาว เล็บตีนมีแต่หนอง เท้ามีแต่คราบสกปรกและมีกลิ่นเท้า เท้าพราหมณ์เป็นโรคเรื้อน หนองเหม็นหนึ่เสื่อที่ยานย่อย มีผิวสีน้ำตาล พุงยานย่อยลงถึงเอว ริมฝีปากคล้ำและฝีปากกลางยานถึงคาง จมูกคดงอ มีฟันยื่นออกมาจากปาก มีหนวดที่แข็งเหมือนเหล็กและมีสีแดงเหมือนหนวดกุ้งเผาไฟ ร่างกายมีกลิ่นเหม็น กระดูกดังลั่น มีพฤติกรรมเป็นคนหยาบโลน ต่ำซ้ำเลวทราม มักกริ้วโกรธ ขี้กลัว เกียจคร้าน กลัวตาย ไร้ความรู้ หลงในกามราคะ หยาบซ้ำ พูดจาไม่สุภาพ มักพูดข่มขู่ ไร้มีความกรุณาสงสาร พูดด้วยน้ำเสียงแข็งกระด้าง ชอบด่า ชอบบระราน ไร้มีความละอาย โลกมาก ชอบบ่นด้วยน้ำเสียงที่ดังและชอบพูดอ่อนอ่อนแล้วโลมเมื่ออยากได้สิ่งของ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกที่ชุกเป็นคนขัดสน ยากจนเข็ญใจ มักจะออกขออยู่เนือง ๆ มีเมียสาวแต่อายุชุกนั้น รุนปู้หวดหรือร่นพ้อ มีกลิ่นเหม็นเหมือนซากศพ เวลา ยี่นเหมือนกับเต่าที่กำลังลุกยี่น ปากเหม็นชั่วช้า รูปร่างไม่น่ามอง อัปลักษณ์เหมือนผี มีบ้านที่พังและเก่า น่าเกลียด เป็นคนขอทาน

เป็นเสนียดจัญไร อัปมงคล น่ากลัว มีลักษณะไม่เหมือนคน เห็นแล้วเหมือนจะมากินเลือดกินเนือบาปหนา ชั่วร้าย เปรียบเหมือนยักษ์และผีเปรต สุกท้ายตายไปเป็นเปรตและตกรอกเวจี

และการวิเคราะห์การประกอบสร้างสัญญาของตัวละครชุกในมหาชาติภาคพายัพ สำนักวรรณคดี สร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดยพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว) จัดพิมพ์ครั้งที่ 5 ในปีพ.ศ. 2516 โดยพระสังฆการพิมพ์ พบว่า ชุกมีลักษณะตาปรี้อ อายุหกสิบปี ตาพร่ามัว เนื้อตัวเหี้ยนสาบ ผิวหนังเหี่ยวแห้ง พันเว้าเข้าด้านใน หลังค่อม หัวสั้น ปากเหี้ยน ปากเปี้ยว สวมรองเท้าหนังควาย สะพายถุงย่ามใบใหญ่ ถือไม้เท้า ริมฝีปากดำคล้ำเหมือนตับ เป็นโรคกลากเกลื้อน เท้าเป็นเรื้อน นมยานถึงเอว ริมฝีปากยานถึงคาง จมูกคดงอ ฟันงอและยื่น ออกจากปาก มีหนองสีแดง เนื้อตัวมีแต่ไฟดำและไฟแดง ดวงตาเบิกโพรงมันวาว กระดูกดั้งสั้น นุ่งหม่มหนังเสือยานห้อยและมีเนื้อตัวลาย มีนิสัยมักจะออกเดินทางเพื่อขอทานอยู่ตลอดเวลา หวังอยากได้เมียสาว มักพูดหวานล่อมเอาใจ พูดจาหลอกกลวง เป็นคนขี้โมโห เกล็ดยั้ง เป็นคนไม่ดียังไม่พอกลับเป็นคนขี้เกียจอีก กลัวตาย เมามัวด้วยต้นหาราคะ กลัวเมีย ชอบพูดเท็จ เป็นคนไม่สุภาพ พูดจาด้วยคำหยาบเสียงแข็งกระด้าง พูดจาข่มขู่ มีวาจาวาไรร้ายและชอบด่าว่า ไม่มีเมตตากรุณา ชอบด่าและชอบใช้กำลัง ชอบประรานคนอื่น เป็นคนใจดำ ไม่มีความละอาย ไม่มีน้ำใจ ไม่มีความปราณีและเป็นคนพูดจาถลกลอก ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่า ชุกเป็นคนลำบากยากแค้นแสนเข็ญ มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับปู่ เนื้อตัวมีกลิ่นเหม็นเหมือนอีแร้งกินซากศพ ชั่วช้ายากจน ลักษณะรูปร่างหน้าตาไม่น่ามอง (ขี้เหร่) อายุมากจนได้เป็นปู่ มารยาเล่ห์กล เป็นคนไร้ปัญญา มีลักษณะร่างกายไม่ปกติเหมือนคนทั่วไป เป็นคนบาปหนา ไร้เรี่ยวแรง ดุร้าย เหมือนกับผีเปรต แก่ชรา มีลักษณะผิดแผกไม่เหมือนคนปกติทั่วไป ใช้คำพูดต่ำช้าเลวทราม พูดหยาบขำมาก มีลักษณะอัปลักษณ์ 18 ประการ ที่ปรากฏในตัวของชุกพราหมณ์ เป็นคนจัญไร มีเท้าเหมือนกับเท้าช้าง หลังค่อมเหมือนหลังช้าง มีกลิ่นเหม็นเปรี้ยวเหมือนข้าวต้มใส่ถั่วดำ มีกลิ่นเหม็นคราบโคล มีลักษณะเหมือนผี ไม่ใช่คนดีที่เคยพบเจอ เป็นผีไม่ใช่คน ไม่กลัวพระเวสสันดร โลกมาก เหมือนผีปีศาจ เป็นผู้ที่มีความเดือดเนื้อร้อนใจ เป็นคนยากไร้ เกิดในตระกูลต่ำช้า เป็นคนเลว ดุร้ายเหมือนผี เปรียบเหมือนยักษ์กับเปรต เป็นคนอดอยากปากแห้ง เป็นตัวกาลกิณี อยู่ในนรก ไม่ได้ขึ้นสวรรค์ ให้รับกรรมอยู่กับเทวทัต อย่าได้มาเกิดอีก

ดังนั้น เมื่อนำมหาชาติเวสสันดรชาดกถ้านานทั้งสามสำนักมาวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาของตัวละครชุกด้วยกัน พบว่า ทั้งสามสำนักปรากฏสัญญาที่ผู้แต่งทั้งสามท่านได้รวบรวมและแต่งเติม มีลักษณะเหมือนกัน ดังนี้

ผู้แต่งได้ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาให้แก่ตัวละครชุกโดยเริ่มจากลักษณะภายนอกที่พบเห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนที่สุด คือ ชุกเป็นชายแก่ที่มีรูปร่างอัปลักษณ์อันเป็น

ลักษณะบุรุษโทษ 18 ประการ รูปร่างโดยรวมแล้วคล้ายผีปีศาจ ต่อมาผู้แต่งได้ประกอบสร้าง ความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุกในเรื่องของลักษณะนิสัย ทำให้ชุกมีพฤติกรรมที่ชั่วช้า เลวทราม เป็นคนพาล ซี้โมโห เกียจคร้าน ไม่มีความเมตตา ซ้ำลาดกัลลวตาย ไม่มีความรู้ บาปหนา ชอบขอรทาน มักพูดคำหยาบ โทกทลอลกลวงและมักพูดเพื่อให้ได้สิ่งของที่ตนต้องการ มัวเมา ด้วยตัณหากามราคะ ชอบหญิงสาวอายุน้อยและมีจิตใจอาฆาตมาดร้าย โดยรวมแล้วไม่ใช่คนดี และผู้แต่งได้ประกอบสร้าง ความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุกโดยผ่านความรู้สึก ทั้งที่ เกิดจากการใส่ความรู้สึกของผู้แต่งลงไปข้อความและทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกขึ้นเองว่า ชุกพรามณ์มีฐานะยากจน เป็นกาลีและเสียดจัญไรแก่ผู้พบเห็น ดูแล้วน่าเกลียดน่ากลัว ซึ่งการประกอบสร้าง ความหมายเชิงสัญลักษณ์ทำให้ตัวละครชุกเป็นบุคคลที่ชั่วช้า อีกทั้งยังเป็น เสียดจัญไรแก่ผู้พบเห็นด้วย

การวิเคราะห์กระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ตัวละครชุกในมหากาพย์เวสสันดร ซาดกล้านนาทั้งสามสำนวน แสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่ต้องการสร้างตัวละครชุก ให้กลายเป็นอื่น ด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยผ่านเนื้อหาของตัวละคร ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความเป็นอื่นจากมนุษย์โดยทั่วไป

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นจากมนุษย์โดยทั่วไป เป็นกระบวนการที่เพิ่มหรือ กำหนดอัตลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุก ให้มีความผิดแผกแตกต่างไปจากมนุษย์โดยทั่วไป ซึ่งปรากฏ 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านรูปร่าง

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละครชุกนั้น ปรากฏขึ้นในรูปร่างของตัวละครชุกที่ถูกประกอบสร้างให้มีลักษณะอัปลักษณ์ ดังข้อความ

“พรานเจตบุตรหนุ่มหน้า ไต่ยื่นคำพรามณ์เถ่ากล่าวว้าจักปั้น มันหันทรงเพส *ชะกิเหลียด* ในตน แดนแต่ตีนผมลงลุ่ม เล็บตีนชุ่มหนองไหล เหมนสาบไคลทั่วเท่า ตนปู่เถ่า ซี้พรามณ์แล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 224)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ปั้น หมายถึง ให้, แบ่งให้ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 433)

หัน หมายถึง เห็น, พบ, ประสบ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 822)

ทรง หมายถึง ดำรง (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 485)

เพส หมายถึงสภาพ, นักบวช (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 490)

ชะ หมายถึง นำรังเกียจ (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 482)

กิเหลียด หมายถึง ชิงชัง, รังเกียจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 46)
 แคน หมายถึง ตั้งแต่, จาก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 263)
 ลุ่ม หมายถึง ต่ำ, ถัดลงไป, ล่าง, ด้านล่าง, ด้านใต้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 656)

ชุ่ม หมายถึง ชื่น, เปียก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 221)
 ไคล หมายถึง เหยื่อที่ปนกับฝุ่นละอองติดกรังอยู่กับผิวหนัง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 166)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พราหมณ์หนุ่มเจตบุตร ได้อินคำพูดของชุกพราหมณ์ว่าจะแบ่งของให้ พราหมณ์เจตบุตรเห็นว่าแต่งตัว นารังเกียจ ตั้งแต่ ผอมลงถึงเท่า เล็บเท้าก็เต็มไปด้วยหนองที่กำลังไหล มีกลิ่นเหม็นสาบซีไคลทั่วเท้าของชุกพราหมณ์”

“พราหมณ์ผู้นี้มีรูปร่างผางร้ายปนกลัวแล” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 280)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ผางร้าย หมายถึง ซอมซ่อ, อับลักษณ์, ไม่น่าดู (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 467)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกพราหมณ์ผู้นี้มีรูปร่างอับลักษณ์น่ากลัว”

จะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครชุกมีลักษณะรูปร่างอับลักษณ์ดู น่าเกลียดน่ากลัว ซึ่งมหาชาติเวสสันดรชาดกทั้งสามสำนวนนี้ ปรากฏความอับลักษณ์ที่เกิดขึ้น กับตัวละครชุกเช่นเดียวกัน เมื่อตัวละครชุกถูกกำหนดให้มีรูปร่างอับลักษณ์ที่แตกต่างจาก คนปกติทั่วไปแล้ว จึงนำไปสู่ระบบความนึกคิดที่มีความรู้สึกต่อการเห็นภาพของตัวละครชุก อันมีลักษณะรูปร่างที่อับลักษณ์

1.2 ด้านอุปนิสัย

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านอุปนิสัย ตัวละครชุกได้ถูกกำหนดให้มี ลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างจากคนปกติทั่วไป โดยมีความขี้อ้อ มัวเมากามราคะและเกียจคร้าน ดังข้อความ

“ลำดับธรรมเทศนา จักกล่าวถึงพราหมณ์ผู้พาลาบาบิ” (พระครูอดุลสีลิกิตต์, 2558, หน้า 181)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ลำดับ หมายถึง บรรยายเรื่องราวตามลำดับ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 374)
ธรรม หมายถึง คำสั่งสอนในศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 597)
เทศนา หมายถึง การแสดงธรรมสั่งสอนในทางศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน,
2556, หน้า 583)

จัก หมายถึง จะ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 124)

กล่าว หมายถึง บอก, แจ้ง, พูด (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 80)

ถึง หมายถึง ถึง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 216)

พาลา หมายถึง ชั่วร้าย, เกเร, เกะกะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 833)

บาปใบ้ หมายถึง ชั่วหนัก, ชั่วมาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 277)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ต่อไปจะเป็น
การกล่าวถึง ชุกพรหมณ์ผู้ชั่วร้ายบาปหนา”

“เมื่อนั้น พรหมณ์พาโลบาปใบ้ ค้เหงาเหิงยบให้ชบเซา มันม้ามัวเมากามราด
เข้าอำนาจกลัวเมีย” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 202)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ใบ้ หมายถึง มากยิ่ง, อย่างยิ่ง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 287)

เหิงยบ หมายถึง เจียบ, ไม่มีเสียง, สงบ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 177)

ชบเซา หมายถึง หงอยก้อย, เจียบเหงา, ไม่เบิกบาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556,
หน้า 394)

กามราด หมายถึง คำความกำหนดในกาม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 38)

อำนาจ หมายถึง สิทธิ, กำลัง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 892)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้นชุก
พรหมณ์ชั่วช้าบาปหนา ก็เจียบซึ่มและร้องไห้ เพราะว่ามันมัวเมาในกามราดะ จนกลายเป็นคน
กลัวเมีย”

“อันว่า พรหมณ์ผู้หยาบช่าสาหัส” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว),
2516, หน้า 93)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

สาหัส หมายถึง สาหัส, ร้ายแรง, ร้ายกาจ, รุนแรงเกินควร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 742)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ผู้หยาบช้า”

จากการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมที่ผู้แต่งมหาชาติเวสสันดรชาดกกล่าวมา ทั้งสามสำนวนซึ่งมีลักษณะพฤติกรรมของตัวละครชูชกที่ตรงกัน คือ ชูชกมีลักษณะเป็นคน ชั่วร้าย บาปหนา ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ผู้แต่งได้กำหนดให้ชูชกมีลักษณะเป็นเหมือนดังที่กล่าวมา จนในที่สุดตัวละครชูชกถูกกำหนดให้เป็นบุคคลดังข้อความ

“มันปู้ใช้คนดีเคยคู่ คั้นหันหน้าปู้ปนกลัว พราหมณ์ผู้นี้ร่อยเป็นผีเสื้อ เอาเพศ เชื้อเป็นพราหมณ์ อาหารมันย่อมมีชิ้นแกมเลือด ใจร้อนเดือดบ่มีดี เมียมันจำหน้จากบ้าน ถ้ำถ้อยคร้านการงาน มันมาขานขอเผื่อช้า ถ้ำถ้อยช้าหากนำไป เผื่อนี้มาเป็นสายใจอิราช ในเมื่อมีผีปีศาจร้ายหากนำไป” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 94)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ร่อยว่า หมายถึง ชะร่อยว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 611)

ผีเสื้อ หมายถึง ผี (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 473)

ชิ้น หมายถึง เนื้อ, เนื้อสัตว์ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 217)

แกม หมายถึง ปน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 60)

จำหน้ หมายถึง ชับไล่, บังคับให้หนีไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 192)

คร้าน หมายถึง ชี้เกียด, ชี้คร้าน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 73)

ถ้อยช้า หมายถึง ต่ำช้า (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ไม่ใช้คนดีเหมือนพราหมณ์คนอื่น ๆ ที่เคยพบเจอ เมื่อได้เห็นแล้วก็รู้สึกน่ากลัว ชูชกพราหมณ์ผู้นี้ ชะร่อยว่าเป็นผีที่มาสิงอยู่ในร่างของพราหมณ์ อาหารของมันมีแต่เนื้อที่ปนไปด้วยเลือด ใจร้อน มีแต่ความทุกข์ เมียมันขับไล่ออกจากบ้านเพราะมันชี้เกียดไม่ทำการทำงาน มันจึงมาขอเรา เพื่อนำไปเป็นคนรับใช้ เรานี้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของกษัตริย์ที่ถูกผีปีศาจพาตัวไป”

ไม่เท่านั้นตัวละครชูชกยังถูกกำหนดให้มีพฤติกรรมที่มีลักษณะนิสัยยัหดร้ายทารุณ ไม่มีความเมตตาปราณี ดังข้อความ

“ดูราท่านพราหมณ์ ผู้บังามมีแปดแห่ง ถ้ำพันแห่งเหลือคน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 68)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

พิน หมายถึง เกิน, เลย, ผ่าน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 501)

แพ่ง หมายถึง สวย, งาม, บริบูรณ์ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 516)

เหลือ หมายถึง เกิน, เกินต้องการ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 842)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ดูก่อนท่านชูชก
พราหมณ์ ผู้มีลักษณะอัปลักษณ์เกินคน”

“พราหมณ์เฝ้าหลังโคผิวเฝ้า พันธุ์มเวาบ่ดีดู โจมบ่ชูสักหยาด ผางร้ายขนาด
เหมือนผี” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 190)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ชู หมายถึง ยอม, ยอมรับ, ตกลง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 221)

สักหยาด หมายถึง สำนวน. แม้น้ำหยดเดียวก็ไม่มี (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547,
หน้า 724)

ผางร้าย หมายถึง ซอมซ่อ, อัปลักษณ์, ไม่น่าดู (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
467)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์แก่
หลังค่อม พันธุ์ไม่น่ามอง รูปโฉมไม่น่าดูสักอย่าง ดูแล้วอัปลักษณ์น่ากลัวเหมือนกับผี”

“พราหมณ์ผู้นั้นรอยเป็นผีเสื้อ เอาเพสเชื้อเป็นพราหมณ์นำเฝือกว่า ค้นว่าลับตา
พอแดนว่าจักกินชะแล” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 300)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

แดน หมายถึง ขอบเขต, กำหนด, ตั้งแต่, จาก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า
263)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์ผู้นี้
ชะรอยว่าเป็นผี ที่สิงสถิตอยู่ในร่างพราหมณ์ พาเราเดินไปในป่า เมื่อลับตาจากพ่อของเราแล้ว
ก็จะจับพวกเรากิน”

“อันว่านายพรานเจตบุตร ยินเสียงหมาเห่า พราหมณ์เฝ้าเก่าชูชกจะ จักว่าผี
ตะมอยก็ยังมีตั้งเก่า จักว่าสิงเฝ้าก็บ่มีหาง จักว่ากวางฟาน ก็บ่ว่าลูขึ้นต้นไม้ จักว่าไก่อ่เถื่อนก็บ่มีขน

จักว่าคนก็บ่มีรูป นี๋หมอบตกกลางใจสักอัน มันจึงว่าหล้างเพ็งเป็น เจ้าผีพราย ร้องไห้วาย ๆ อยู่บนต้นไม้” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 62)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

เล่า หมายถึง อีก, เพิ่ม, ด้วย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 663)

ผีตะมอย หมายถึง ผีชนิดหนึ่งที่มีกสะกดจิตจับเอาเด็กหนุ่มเด็กสาวที่แตกกลุ่ม เพื่อนที่เข้าป่าด้วยกันเพื่อนำไปข่มขืน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 470)

ฟาน หมายถึง เก้ง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 524)

ผีพราย หมายถึง พราย-ผีที่ตายเพราะความทรมาณ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 472)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อพรานป่าเจต- บุตรได้ยินเสียงหมาเห่าชุกพรามณ์ จึงออกไปดูและคิดในใจว่า “จะว่าเป็นผีตามอยก็ไม่ใช้ จะว่าลิงแก่ทำไมไม่มีหาง จะว่าแก้งกวางทำไมขึ้นต้นไม้ได้ จะว่าไก่ป่าก็ไม่มีขน จะว่าเป็นคนก็ไม่ เห็นตัว” พรานป่าเจตบุตรจึงคิดว่าคงเป็น ผีพราย ที่มาหลอกและหลบร้องให้อยู่บนต้นไม้”

“อันว่าพรามณ์ทั้งหลายแต่ก่อน ย่อมมีใจอ่อนกรอุณา พรามณ์ผู้นี้ นารอยเป็น ผีเสื้อ เขาเพศเชื่อเป็นพรามณ์ ยามไตน่าเพื่อข้ากว่า ค้นว่าลับหลังพ่อแล้วก็แดนว่าจักกิน เพื่อนี้ มาเป็นสายสินธราช ในเมื่อผีปีศาจร้ายหากนำไป” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 101)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

กว่า หมายถึง ไป, เลย, ล่วง, ล่วงเกิน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 23)

แดน หมายถึง ขอบเขต, กำหนด, ตั้งแต่, จาก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 263)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “พรามณ์คนอื่น ๆ เป็นคนมีจิตใจเมตตากรุณา แต่ชุกพรามณ์ผู้นี้เปรียบ เหมือนกับผี ที่สิงอยู่ในร่างพรามณ์ ที่มันกำลังจะพาเราเดินไป เมื่อจนสุดเขตแดนป่าและลับหลังพ่อของเราแล้วมันก็จับเรากิน เปรียนเหมือนว่าเรานี้เป็นเลือดเนื้อเชื้อสายของกษัตริย์ที่ถูกผีปีศาจลักพาตัวไป”

จากข้อความจะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านอุปนิสัยนั้นผู้แต่งได้ทำ ให้ผู้อ่านเกิดความคิดหรือภาพจำว่าตัวละครชุกนั้นมิอุปนิสัยไม่เหมือนคนปกติโดยทั่วไปซึ่ง เปรียบได้ว่า ชุกถูกเบียดขับให้เป็นบุคคลชายขอบด้วยลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น

2. กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านเชื้อชาติ

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านเชื้อชาตินั้น เป็นกระบวนการที่เพิ่มหรือกำหนด อັตลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุก ให้มีความผิดแผกแตกต่างไปจากเชื้อชาติตระกูลทั่วไปโดยกำหนดให้ เชื้อชาติของชุกเป็นเชื้อชาติต่ำช้า ดังข้อความที่ว่า “ยังมีชายผู้ 1 เชื้อชาติสามัญ ชื่อว่า ชุก พราหมณ์ มีตนบงาม ผิดแผ่ ผางร้ายเล้าพาโลมิโมโหชั่วโขด ประกอบด้วยโทษปานผี” (พระครู อตุลสิลิกิตต์, 2558, หน้า 143)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้
ยังมี หมายถึง คงมี (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 347)

เชื้อชาติ หมายถึง ผู้ที่ร่วมเผ่าพันธุ์เดียวกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 390)

สามัญ หมายถึง เลวทรามต่ำช้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1218)

ตน หมายถึง รูปร่าง, ตัวคน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 184)

บ หมายถึง ไม่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 647)

ผางร้าย หมายถึง ซอมซ่อ, ชี้เหร่, ไม่น่าดู, อปลักษณ์ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 305)

พาโล หมายถึง คนชั่วร้าย, คนเกเร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 833)

ชั่วโขด หมายถึง โกรธ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 54)

โทษ หมายถึง ความไม่ดี, ความชั่ว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 589)

ปาน หมายถึง เหมือน, คล้าย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 742)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “มีพราหมณ์ผู้หนึ่งเกิดใน ตระกูลต่ำช้า ชื่อว่า ชุกพราหมณ์ มีรูปร่างอปลักษณ์ ไม่เหมือนคนทั่วไป ซอมซ่อ ชี้เหร่ จิตใจ ชั่วร้าย ชี้โมโห น่ากลัวเหมือนผี”

จากข้อความนี้จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้กำหนดอັตลักษณ์ให้กับตัวละครชุกว่าเป็น บุคคลที่เกิดในตระกูลต่ำช้า เมื่อเกิดมาแล้วมีลักษณะที่ผิดแผกไปจากกลุ่มชนของชุก ซึ่งการกำหนดอັตลักษณ์นี้ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกถ้านนาทั้งสามสำนวน “พ้อยมาได้ ถ่าปู่หม่อมเปนผัว ดูบ่สมตัว ผิดแผ่ เพียงดั่งเต่าลูกยื่นแท้แลหนอ ถ่าล่าพ่อกุมชม พ้อยมาได้ ถ่าพริกพ้อยหัวสั้นงั้น ๆ ช้ามาเหมนชี้ฟันแลชี้เขี้ยว ปากเบี้ยวกอดคองอน” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 190)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้
สม หมายถึง เหมาะ, ครบ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 715)

ผิด หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือที่กำหนดไว้, ไม่ถูก, แปลกไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 468)

เผ่า หมายถึง วงศ์ตระกูล, เชื้อสาย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 475)

เพียง หมายถึง เท่า, เสมอ, เหมือน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 515)

ล้า หมายถึง หมู, เหล้า, พวก, ขนาด, ระดับ, รุ่น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 743)

กุม หมายถึง บังคับ, จับไว้, ทำให้อยู่ในอำนาจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 48)

ชม หมายถึง อยู่รวม, ยินดี, พอใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 209)

พร้อย หมายถึง ลายเป็นจุด (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 529)

งัน ๆ หมายถึง อาการลั่นสะเทือน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 171)

ซ้ำ หมายถึง ยิง, บาง, บ้าง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 235)

คอ หมายถึง คอ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 155)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ไฉนนางถึงมาได้ผิวแก่ รุนปู้ ดูไม่สมกับตัวนาง ท่าทางการยืนก็เหมือนกับเต่าในท่ายืน แกก้แกก้ หัวก็สั้น อีกทั้งปากก็เปี้ยว ปากก็เหม็น”

“พ้อยมาได้เฝ้าหม่อมเป็นผิว บ่สมตัวผิดเผ่า พันวุ่มเว้าหลังโค เถ่าล้ำพอกุมชม เถ่าพริกพร้อยหัวสั้นงันงัน เหม็นชี้ฟันและชี้เขี้ยว เถ่าปากเปี้ยวกอดคอนอน” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 53)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

พ้อย หมายถึง ไฉน, ทำไม, กลับกลาย, แปรผัน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 501)

สม หมายถึง เหมาะ, ควร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 715)

ผิด หมายถึง ไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือที่กำหนดไว้, ไม่ถูก, แปลกไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 468)

เผ่า หมายถึง วงศ์ตระกูล, เชื้อสาย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 475)

เว้า หมายถึง บุ่มเข้าไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 691)

สั้นหลัง หมายถึง สนวนของร่างกายด้านหลังซึ่งมีกระดูกเป็นแนวหนุนลงมาตลอดหลัง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 728)

โค หมายถึง ปูด, โปน, หนุนขึ้น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 147)

กุม หมายถึง บังคับ, จับไว้, ทำให้อยู่ในอำนาจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 48)

ชม หมายถึง อยู่รวม, ยินดี, พอใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 209)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “โฉนนางถึงได้คนแก่รุ่มปู้ มาเป็นผัว ดูไม่สมกับตัวนางเลย พันหลอ หลังค่อม ตัวลาย หัวสั้น ปากเหม็น ปากเปี้ยว ไม่อยากนึกถึงตอนกอดนางในเวลาอน”

จะเห็นได้ว่า ผู้แต่งได้กำหนดอัตลักษณ์ให้ชู้ชกแตกต่างจากเผ่าของตนเอง โดยการประกอบสร้างให้ชู้ชกนั้นเป็นเผ่าที่ต่ำช้าไม่เหมาะสมที่จะครองเรือนกับใครหรืออยู่อาศัยร่วมกับใครได้ ซึ่งทำให้ชู้ชกไม่เหมือนกับบุคคลอื่นโดยทั่วไป

3. กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านวรรณะพราหมณ์

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านวรรณะพราหมณ์นั้น ผู้แต่งได้กำหนดให้ชู้ชกพราหมณ์อยู่ในวรรณะชั้นสูง กล่าวคือวรรณะพราหมณ์เป็นวรรณะของนักบวชในศาสนาฮินดูของอินเดีย มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องพิธีกรรมและศาสนกิจ โดยเป็นผู้ศึกษาเกี่ยวกับคัมภีร์พระเวท เป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมให้กับบุคคลทุกวรรณะ รวมไปถึงการวางตัวของวรรณะพราหมณ์ ซึ่งประพัตตินเป็นคนดีตามหลักปฏิบัติของศาสนาพราหมณ์ ฉลาดใฝ่เรียนรู้ ชยันทำงาน ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมและแสวงหาหลักธรรม รวมไปถึงอุปนิสัยที่พราหมณ์ปฏิบัติ โดยเป็นบุคคลที่มีความเมตตากรุณา เพื่อแผ่แก่ผู้ยากไร้ วาจาคำพูดไพเราะน่าฟัง เป็นผู้รู้จักกาลเทศะ เป็นผู้ข้อย่างประเสริฐ จิตใจมีแต่เรื่องกุศลบุญ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้อ่านเรียนมา ปราศจากโลภ โกรธ หลง มองแล้วน่าเลื่อมใสศรัทธา แต่ผู้แต่งได้กำหนดอัตลักษณ์ให้ชู้ชกพราหมณ์นั้นแตกต่างจากพราหมณ์ในวรรณะเดียวกัน แบ่งได้เป็น 2 ประการ ดังนี้

3.1 ด้านการวางตน ดังข้อความ

“เจ้าซาลีหันร้าย จึงค้ายจากทางไป จึงคินงใจใจว่า โยยหนอ พราหมณ์น่าบ่ เจียรจาคำอันอ่อน เหมือนดังพราหมณ์แต่ก่อนขอทาน มาเยี่ยะทะยานทะเยือก ตาเหลืออก เหลื่อมปากเสียงแข็ง ผ่อสะแดงเหงียงหน้า จาหยาบเข้าปุ่นกลัว เจ้าซาลีใครหัวแย้มอยู่ หันถ้ำปู้ ซีพราหมณ์ โทษบ่งามพันแพ่ง นับได้ลิบแปดแห่งในตนพราหมณ์” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 86)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ค้าย หมายถึง คลาด, เคลื่อน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 134)

คินง หมายถึง คำนิ่ง, คืด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 120)

เจียรจา หมายถึง เจรจา, ปราศรัย, พูด (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 202)

อ่อนอ่อน หมายถึง นิ่มนวล, อ่อนโยน, อ่อนน้อม (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 872)

สะแดง หมายถึง ตะแดง, เอียง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 698)

เหียง หมายถึง เอียง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 834)

หยาบซ่า หมายถึง คุร้าย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 798)

ปูกั่ว หมายถึง นากั่ว (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 296)

ใคร่หั่ว หมายถึง หัวเราะ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 149)

แพ่ง หมายถึง สวย, งาม, บริบูรณ์ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 516)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซาลิเห็นแล้วรู้สึกไม่ดีจึงหลบไปและคิดในใจว่า “พราหมณ์ผู้นี้พูดจาไม่ไพเราะเหมือนกับพราหมณ์คนอื่น ๆ ที่เคยมาขอทาน มาทำตาเหลือกพูดจาเสียงแข็ง ตะแดงดูหน้า พูดจาไม่น่าฟัง เห็นแล้วรู้สึกกลัว” ซาลิก็รู้สึกขบขัน เพราะเห็นความอัปลักษณ์สลับแปรการในตัวของพราหมณ์แต่ผู้นี้”

ข้าแต่พ่อพระญาเปนเจ้า พราหมณ์ผู้นี้รอยบใช้พราหมณ์ดีด้วยสุภาพ เหตุใจมันกล้าหยาบหนักหนา ชาติพราหมณ์ดีทั้งหลายเทียรยอมอินดูกรุณณผู้้น้อยทั้งหลาย อันมาปานดังเพื่อช้าน้อยทั้ง 2 นี้ตาย พราหมณ์ผู้นี้รอยบเอ้ายักข์เยนผีเปรต แสงแดลงเพสเปนพราหมณ์เข้ามาถามขอต่อ เอาลูกน้อยพอไฟกิน (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 386)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ดังนี้

เหตุ หมายถึง เค้ามูล, เรื่อง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 835)

เทียรยอม หมายถึง ย่อม, ย่อมจะ, ย่อมเป็น (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 337)

อินดู หมายถึง เอ็นดู, สงสาร (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 894)

ปาน หมายถึง เหมือน, คล้าย, เช่น, เพียง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 437)

ยักข์เยน หมายถึง ยักข์, อมทุกข์ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 581)

แสง หมายถึง แสง, บรรจง, ตั้งใจ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 765)

แดลง หมายถึง แปลงกาย (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 303)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ข้าแต่ท่านปู่สัจชัย ชุกพราหมณ์ผู้นี้ไม่ใช่คนดี จิตใจมันหยาบกระด้างหนักหนา พราหมณ์คนดีทั้งหลายนั้นยอมมีความเอ็นดูกรุณากับคนทั้งหลายและพวกเราทั้งสอง แต่ชุกพราหมณ์ผู้นี้นั้นเป็นเหมือนยักข์ผีเปรต แสงตนมาอาศัยอยู่ในร่างพราหมณ์ ที่มาขอลูกของพ่อเพื่อจะนำไปกิน”

3.2 ด้านอุปนิสัย ดังข้อความ

“เหตุว่าเถ่าชุกกะนั้นนาหุ่มมักปุชಾಯันต์ แลวกั้ไปกระทำอัน ชอกกิน เซ่งท่าน ตามบ้านใกล้เรือนตน เมื่อนั้นแลนา” (พระครูอดุลสีลิกิตดี, 2558, หน้า 143)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

เถ่า หมายถึง ผู้ที่มีอายุมาก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 216)

ชุกกะ หมายถึง ชื่อพราหมณ์ชื่อขอในเรื่องเวสสันดรชาดก (เปลื้อง ณ นคร, ม.ป.ป., 207)

หุ่ม หมายถึง ชอบ, นิยม, พอใจ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 439)

มัก หมายถึง ชอบ, นิยม, พอใจ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 333)

ปุชชา หมายถึง ปุชชา-แสดงความเคารพบุคคลหรือสิ่งที่น่าบถึด้วยเครื่องสักการะ มีดอกไม้ ฐูป เทียน เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 680)

ยันต์ หมายถึง รูปต่าง ๆ เขียนลงแผ่นผ้าหรือแผ่นทอง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 347)

เซ่ง หมายถึง คำใช้แทนนามหรือข้อความที่อยู่ข้างหน้า เช่น บ้านของชุกก อยู่เ็นป่าซึ่งห่างจากชุมชน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 420)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชุกกพราหมณ์ชอบ ปุชชಾಯันต์ หลังจากนั้นก็ออกเดินทางไป ชอกท่านตามบ้านเรือนผู้อื่นที่อยู่ใกล้กับบ้านเรือนของตน”

“ยังมีพราหมณ์ผู้ ๑ คืออยู่ในบ้านอัน ๑ ชื่อว่าทูนนวิภูสิตคาม คัมมีแล ชุกก พราหมณ์ยีนเปนทุกข์ไร้เซนใจ จึงจะเดิน ไฟแสวงหาขอใจ ๆ จึงจักได้เข้าของประหมากนร่อย กหาปณะนั้น” (อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545 , หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

คั หมายถึง ก็, แลว, จึง, ย่อม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 118)

ยีน หมายถึง รู้สึก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 587)

เปน หมายถึง เป็น (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 444)

ทุกข์ไร้ หมายถึง ยากจน, ขัดสน, ไม่มี, ปราศจาก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 631)

เซนใจ หมายถึง เชิญใจ, เดือดร้อน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 99)

จึง หมายถึง จึง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 194)

จระเดิน หมายถึง เดิน, เดินไป, เดินเที่ยวไป (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 180)

ใจ ๆ หมายถึง บ่อย ๆ ,เนือง ๆ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 205)

เข้าของ หมายถึง เข้าของ, สมบัติ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 68)

ประหมาด หมายถึง กะ, กำหนด, คะเน (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 455)

ผี หมายถึง หากว่า, แม่นว่า (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 468)

จัก หมายถึง คำช่วยบอกอนาคต, จะ, จัก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 186)

อึดทะ หมายถึง อรรถ, ประโยชน์, ความเจริญ, ผล (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 880)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า

“มีพราหมณ์ผู้หนึ่งชื่อว่า “ชูชก” อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทุนนวิภูจตุคาม ด้วยความลำบากยากแค้นแสนเข็ญ เพื่อดำรงชีพให้อยู่รอด จึงออกเดินทางเพื่อขอลาอยู่เรื่อยไป และได้ข่าวของรวมได้ประมาณหนึ่งร้อยหกหาปนะ”

“ชูชกพราหมณ์ยืนลำบาก ตกทุกข์ยากเข็ญใจ จึงเดินไปแสวงหาขอเล่าใจ ๆ ก็ได้ข่าวของอันจักจ่าย ประมาณได้ร้อยหกหาปนะ”

(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว), 2516, หน้า 51)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้ ดังนี้

ยิน หมายถึง รู้สึก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 586)

จึง หมายถึง จึง (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 194)

เล่า หมายถึง อธิก (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 662)

ใจ ๆ หมายถึง บ่อย ๆ, เนือง ๆ (อุตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 205)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ชูชกพราหมณ์อยู่อาศัยด้วยลำบากยากแค้นแสนเข็ญ จึงออกเดินทางเพื่อขอลาอยู่เนือง ๆ ก็ได้ข่าวของเงินทองเพื่อนำมาใช้จ่ายประมาณหนึ่งร้อยหกหาปนะ”

อีกทั้งผู้แต่งยังได้กำหนดและเน้นย้ำถึงอัตลักษณ์ของวรรณคดีพราหมณ์เป็นผู้ขอซึ่งปรากฏในเรื่องจากเหตุการณ์ที่มีข้อความว่า “เมื่อนั้น พราหมณ์ทั้งหลายก็เดินจร เข้าสู่เขตตรนครบ้ซ้า อวายเป็นผู้สวามิภักดิ์ กินอาหารหลายหลาก ขึ้นปลามากมวลมี แล้วไล่ลา

ด้วยฝูงนงรุสสีเอาเพศ เป็นยาจากดินเทศไปมา เข้าสู่ศาลากว้านทานหนวันออก เพื่อจักขอช่างแก้ว
หน่อปัจจยซึ่งพระบุญโฆเวสสันดรราช นั้นแลฯ” (พระครูอดุลสีลิกิตดี, 2558, หน้า 109)

เมื่อนำมาแปลความหมายจะได้ความว่า

“พราหมณ์ทั้งหลายก็ได้เดินทางมาถึงเมืองเชตุดรนครในไม่ช้า ได้มุ่งหน้าเข้าสู่
ศาลาโรงทานเพื่อทานอาหาร หลังจากนั้นก็นำฝูงนงรุสสีเข้าทาบเนื้อตัวของตนเองทำที่
เหมือนเป็นพราหมณ์ยาจกที่เดินขอทานไปมา หลังจากนั้นก็ได้เดินทางไปสู่ศาลาโรงทาน
ฝั่งทิศตะวันออกเพื่อเข้าไปขอช่างปัจจยนาเคนทร์จากพระเวสสันดร” ซึ่งเหตุการณ์ที่
เมืองกลิงคราฐเกิดความแห้งแล้ง แล้วเจ้าเมืองได้สั่งให้พราหมณ์ผู้มีความรู้แตกฉาน
และมีวาจาไพเราะให้ไปขอช่างปัจจยนาเคนทร์จากพระเวสสันดรนั้น ได้ปรากฏ
เช่นเดียวกับอีกสองสำนวนด้วยเช่นกัน

ต่อมาเป็นเหตุการณ์ที่พระยาอินทร์แปลงกายเป็นพราหมณ์เพื่อมาทดสอบและ
ช่วยเหลือพระเวสสันดรโดยการขอเอานางมัทรี ดังข้อความที่ว่า “พระยาอินทร์ตนวิเสส
กลายเป็นพราหมณ์เข้ามาสู่อารามเจ้าหล้าอโยธยอยู่สองหน้า ปรากฏแก่แก้ว
แว่นฟ้า 2 สรี มาสู่พระรสีแก่นไธ เข้ามาใกล้เมื่อปลูมยาม เพื่อจักขอเอานางราชมตรี
อันเปรมเมียดำ ป่าเรินใช้ท้าว อันอยู่ด่านด้าวหิมพานต์ ขอพระภูบาลเจืองเจ้า จุงอินดู
ข้าเถ่าอันข่มเท่าเข้ามาขอ จุงหื้อราชมตรีเปันทาน แก่ข้าอันอววยหน้าเข้ามาหา
นี่เทือะฯ”

(อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 350)

เมื่อนำมาแปลความหมายจะได้ความว่า “พระยาอินทร์แปลงกลายเป็น
พราหมณ์เพื่อเข้าไปขอนางมัทรีกับพระเวสสันดร” ซึ่งเหตุการณ์นี้พระยาอินทร์ทรงทราบว่า
จะต้องมีพราหมณ์คนอื่น ๆ เดินทางมาขอนางมัทรีไป เมื่อพระเวสสันดรให้นางมัทรีแก่
พราหมณ์ผู้นั้นไป พระเวสสันดรต้องอาศัยอยู่ในป่าหิมพานต์ตัวคนเดียว พระยาอินทร์จึงต้อง
แปลงกายมาขอนางมัทรีก่อนและเมื่อพระเวสสันดรได้มอบนางมัทรีให้แก่พระยาอินทร์ในร่าง
พราหมณ์แล้ว พระยาอินทร์จึงมอบนางมัทรีคืนให้แก่พระเวสสันดรเพื่อให้นางมัทรีอยู่ช่วยเหลือ
เกื้อกูลในการบำเพ็ญบารมีของพระเวสสันดร ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้ปรากฏเช่นเดียวกับอีกสอง
สำนวนด้วยเช่นกัน

จนทำให้เกิดเป็นอัตลักษณ์ด้านการเป็นผู้ขอของชุกพรหมณ์ดังข้อความที่ว่า “ชุกพรหมณ์ยื่นลำยาก ตกทุกข์ยากเข็ญใจ จึงเดินไปแสวงหาขอเล่าใจ ๆ ก็ได้ข้าวของอันจักจ่ายประมาณได้ร้อยหาปนะ” (พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว) , 2516, หน้า 51)

เมื่อนำมาแปลความหมายจะได้ความว่า “ชุกพรหมณ์อยู่อาศัยด้วยลำยากยากแค้นแสนเข็ญ จึงออกเดินทางเพื่อขอทานอยู่เนื่อง ๆ ก็ได้ข้าวของเงินทองเพื่อนำมาใช้จ่ายประมาณหนึ่งร้อยกะหาปนะ”

“เฝ้าหวังใจใฝ่ห้อย ยึ่งนางสาวน้อยชิงริง อันเปนลูกหญิงผู้ไร้” (พระครูอดุลสีล-กิตติ, 2558, หน้า 143)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

หวังใจ หมายถึง คาดว่า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1318)

ใฝ่ห้อย หมายถึง ปรารถนา, ต้องการ, คะนึ่งหมาย (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 313)

สาวน้อย หมายถึง สาวแรกรุ่น (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 404)

ลูกหญิง หมายถึง ลูกผู้หญิง (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 377)

ผู้ไร้ หมายถึง ยากจน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 57)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า

“ชุกพรหมณ์เฝ้าหวังใจใฝ่ห้อย ยึ่งนางสาวพรหมจรรย์ผู้ซึ่งเป็นลูกของคนยากจนมาเป็นเมีย”

“จักย้ายถงคำร่อนนั้นไฟไหวไหนก็บ่ได้ จักไหวบนหัวคิดว่าเปนช่อง จักไหวหน้าปล่องคักลัวว่าทานมาจากเอา มันจึงพกเอาค้ำมันชวะไซว ไฟฟากไหวที่กระกูดซีไร้บ่มีสังเพราะว่าเฝ้ายังหวังใจใฝ่ สาวน้อย ใฝ่ชิงริง อันเป็นลูกหญิงผู้ไร้ คั้นว่าเฝ้าฟากไหวแล้วคักหนีไฟ นั้นแล”

(อุดม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 186)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

ถง หมายถึง ถุง, ย่าม (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 305)

ค้ำ หมายถึง ทอง, สิ่งที่มีค่าเสมอทอง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 159)

- บ่ หมายถึง ไม่ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 375)
 ปล่อง หมายถึง ช่องหรือรูที่ทะลุขึ้นจากพื้นดิน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 423)
- จก หมายถึง ล้วง, คั่วก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 181)
 ชวะไซ่ว หมายถึง ชวกไซ่ว, ลับสน, รวดเร็ว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 228)
 กระจก หมายถึง กระจก (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 10)
 ซีไร้ หมายถึง ยากจน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 89)
 ลั่ง หมายถึง อะไร (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 724)
 หวังใจ หมายถึง คาดหมาย, หมายถึงจะได้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 810)
 ไฟ่ หมายถึง มุ่ง, หวัง, ใคร่ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 485)
 สาวหน้อย หมายถึง หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงาน (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ, 2539, หน้า 677)
- ลูกยิง หมายถึง บุตรหญิง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 659)
 คั่นว่า หมายถึง เมื่อ, หากว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 130)
 หนี หมายถึง จาก, ไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 782)
 เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า
 “จะนำเงินถุงทองไปไว้ที่ไหนก็ได้ จะเอาไปไว้บนหัวก็มีแต่ช่องว่าง จะเอา
 ผังดินไว้ก็กลัวมีคนมาล้วงมาขุดเอา ชุชกพราหมณ์จึงเอาเงินถุงคำนั้นไปฝากไว้กับตระกูล
 พราหมณ์ผู้ยากไร้ เพราะมันคาดหวังต่อการลูกสาวของบ้านหลังนี้ เมื่อฝากเสร็จก็เดินจากไป”
 “ถ้าหวังใจไฟ่ห้อย ยังนางสาวหน้อยซึ่งริง อันว่าเป็นลูกหญิงผู้ไร้” (พระอุบาลี
 คุณุปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว), 2516, หน้า 51)
- จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
 ดังนี้
- หวังใจ หมายถึง คาดหมาย, หมายถึงจะได้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 810)
 ไฟ่ หมายถึง มุ่ง, หวัง, ใคร่ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 485)
 สาวหน้อย หมายถึง หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงาน (อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว และคณะ, 2539, หน้า 677)
- ลูกยิง หมายถึง บุตรหญิง (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 659)
 ไร้ หมายถึง ทุกข์ยาก, ยากจน (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 631)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “ซุชกพราหมณ์ หวัง
อยากได้หญิงสาวซึ่งเป็นลูกของคนยากจน”

“เมี่ยมันจำหนึ่มาจากบ้าน ถ้าว้อย คร้านการงาน เลี้ยงตัวผานทุกซ้าก ถ้าน
เลี้ยงปากบ่ปอ มาแสวงขอเผื่อซ้า ถ้าว้อยซ้า่นำไป เผื่อนี้เปนสายใจจิราจ ในเมื่อฝิวิศาจผู้เนื้อ
หากนำไป” (พระครูอดุลสีลภิตดี, 2558, หน้า 218)

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้
ดังนี้

จำหนึ่ หมายถึง ซับไล่, บังคับให้หนึ่ไป (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 192)

ถ้อย หมายถึง ต่ำซ้า, เลวทราม, ลามก (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)

คร้าน หมายถึง ซี้เกียจ, ซี้คร้าน (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 73)

ทุกซ้าก หมายถึง สภาพที่ทนได้ยาก, ความทุกข์, ความไม่สบาย (วันชัย
พลเมืองดี, 2560, หน้า 230)

ถ้าน หมายถึง ขนาด, ถึงกับ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 213)

บอ หมายถึง พอดี, ครบ (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 318)

แสวง หมายถึง เทียวหา, ค้นหา, เสาะหา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า
1272)

เผื่อ หมายถึง ซ้า, ฉ้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 789)

ถ้อยซ้า หมายถึง ต่ำซ้า (วันชัย พลเมืองดี, 2560, หน้า 212)

สายใจ หมายถึง กระแสแห่งความรักและความผูกพัน, เรียกผู้ที่เป็นที่รักดังดวงใจ
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 1218)

จิราจ หมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้ยิ่งใหญ่กว่ากษัตริย์ทั้งหลาย (ราชบัณฑิตย-
สถาน, 2556, หน้า 86)

วิศาจ หมายถึง ฝิ, ลักษณะนามว่า ตน, ปีศาจ ก็ว่า (ราชบัณฑิตยสถาน,
2556, หน้า 745)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า

“เมี่ยมของซุชกพราหมณ์ซับไล่มันออกจากบ้าน เพราะซี้เกียจ ไม่ทำการทำงาน
อยู่แบบอด ๆ อยากร ๆ หาเลี้ยงตัวเองไม่ไหว จึงใช้ให้มาขอพวกเราเพื่อนำไปเป็นคนรับใช้
เรานี้เป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของกษัตริย์เปรียบว่าถูกผูกมัดฝิปีศาจในร่างของคนจับตัวไป”

“ท่านพราหมณ์ยังไปทันออกจากบ้าน เก๋อ้อยคร้าน กลัวตายตาย ผีว่า
มึงพราหมณ์บ่ไปขงควายหาหือได้ ยังเข้าช่วยใช้ฟ้าเริญคุณ เรือนท่านพราหมณ์คู้บ่อยู่
พราหมณ์เก๋อ้อยคู้เที่ยงเรรนตาย ชะแล”

พระครูอดุลสีลภิตดี, หน้า 200)

ดังนี้

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ตาย หมายถึง อย่างเดียว, เพิกเฉย (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 251)

ผีว่า หมายถึง หาก, แม่นว่า (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 469)

ขงควาย หมายถึง ไฟแสวงหา (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 72)

เข้า หมายถึง ทาส, บ่าวไพร่, คนรับใช้ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 84)

ฟ้าเริญ หมายถึง บ่าเรอ, รับใช้, ทำให้ถูกใจ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า

“ซุชกพราหมณ์ยังไม่ทันออกจากบ้าน ก็ เก๋อ้อยคร้าน กลัวตาย หากว่าไม่ไปหา
เข้าทาสมาบ่าเรอตัวเรา เราก็จะไม่อยู่บ้านหลังนี้กับท่าน ท่านก็เหมือนกับตายทั้งเป็น”

“เมื่อนั้นนางอมิตตตากล่าวแล้วว่า ดูราพราหมณ์ผู้ชายใดชี้หย่าน หดอยู่บ้าน
บ่ทันเข้าสงคราม เถิงสนามที่รบเลิกพันพาด ชายผู้นั้นปราดพะหนี มึงพราหมณ์บ่ดี
ชาติชี้คร้าน หดอยู่บ้านอยู่ในเรือน ท่านพราหมณ์ยังบ่ทันเชื่อนจากบ้าน เก๋อ้อยคร้าน
กลัวตาย ผีว่ามึงบ่ไปขงควายหือได้ ยังเข้าช่วยใช้ฟ้าเริญคุณ ตัวกูบ่มลั้งจักอยู่ จักละ
พราหมณ์เก๋อ้อยคู้เที่ยงเรรนตาย”

(พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว) , 2516, หน้า 57)

ดังนี้

จากบทประพันธ์ข้างต้นสามารถแปลและให้ความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏได้

ชี้หย่าน หมายถึง ชี้ขลาด, ใจเสาะ (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 93)

ปราด หมายถึง มุ่งหมาย, อยากรได้, ต้องการ (ราชบัณฑิตยสถาน,
2556, หน้า 716)

เชื่อน หมายถึง ชักช้า (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 391)

ชี้คร้าน หมายถึง ชี้เกี้ยว (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 90)

ข้า หมายถึง ทาส, บ่าวไพร่, คนรับใช้ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 85)
 ฟ่าเริน หมายถึง บ่าเรอ-รับใช้, ทำให้ถูกใจ (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 505)
 มล้า่ง หมายถึง ม้าง, ล้า่ง, ฆ่า, ผลาญ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, หน้า 882)

ละ หมายถึง ทิ้ง, หย่าร้าง (อุคตม รุ่งเรืองศรี, 2547, หน้า 633)

เมื่อนำความหมายมาประกอบเป็นข้อความจะได้ความว่า “เมื่อนั้น นางอมิตตดา ก็พูดกับชุกกพรหมณ์ว่า ‘ดูก่อนชุกกพรหมณ์ ชายผู้ได้ขี่ลาด หดหัวอยู่แต่ในบ้านก็เปรียบเหมือน ชายผู้ที่กำลังจะไปรบแต่ยังไม่ทันได้เข้าสู่สนามรบในสงคราม ชายผู้นั้นก็ต้องการจะหนีออกจาก สงครามแล้ว เช่นเดียวกับ ชุกกพรหมณ์ที่มีนิสัยขี้เกียจ หดหัวอยู่แต่ในบ้าน ที่ยังไม่ทันออกจาก บ้าน ก็กลัวตายเสียแล้ว หากว่าชุกกพรหมณ์ไม่ไปหาข้าทาสมารับใช้ตน ก็จะไม่ขอยู่ ถึงแม้ว่า ชุกกจะร้องให้อ้อนวอนจนตัวตายก็ตาม’”

จะเห็นได้ว่า กระบวนการสร้างความเป็นอื่นที่เกิดขึ้นกับตัวละครชุกกในมหาชาติ เวสสันดรชาดกล้านนา ทั้งสามสำนวนนั้น ปรากฏเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกันทั้งสาม สำนวน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ได้ถูกผลิตขึ้นเพื่อสะท้อนความคิดทางด้านความเชื่อ มีการผลิตซ้ำ ตอกย้ำ และกำหนดกระบวนการดังกล่าวให้สืบทอดผ่านวรรณกรรมมหาชาติเวสสันดรชาดก ล้านนา มาจนถึงปัจจุบัน

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา” มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ และศึกษากระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ชุก ในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา การศึกษาในครั้งนี้เก็บข้อมูลในลักษณะกรณีศึกษาด้วยวิธีการศึกษาจากวรรณกรรมมหาชาติล้านนาล้านนา จำนวน 3 ล้านนา ได้แก่ ฉบับสร้อยสังกร รวบรวมและเรียบเรียงโดยพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตสิโว) จัดพิมพ์ครั้งที่ 5 ในปี พ.ศ. 2516 โดยพระสังฆการพิมพ์ฉบับไม้ไผ่แจ้เรียวแดง รวบรวมและเรียบเรียงโดย ศาสตราจารย์ ดร.อุดม รุ่งเรืองศรี จัดพิมพ์ในปี พ.ศ. 2545 โดยโรงพิมพ์เมืองเชียงใหม่ และฉบับกุฎีคำ รวบรวมและเรียบเรียงโดยพระครูอดุลสีกิตติ์ จัดพิมพ์ในปี พ.ศ. 2556 โดยณัฐผลการพิมพ์ ซึ่งทั้ง 3 ฉบับนี้ ผู้แต่งได้รวบรวม แต่งเติม แก้ไข จากมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาฉบับอื่น ๆ และปริวรรตเป็นภาษาไทยกลาง หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์และตีความข้อมูล โดยใช้แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยาและแนวคิดความเป็นอื่น เป็นทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

จากการศึกษาการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุก ที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนาทั้งสามล้านนา สามารถวิเคราะห์การประกอบสร้างสัญลักษณ์ของตัวละครชุก พบว่า

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในมหาชาติเวสสันดรชาดกทั้งสามล้านนานั้น ปรากฏ 3 ลักษณะ คือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากรูปลักษณะภายนอก หมายถึง รูปร่างลักษณะภายนอกของชุก สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากพฤติกรรม หมายถึง กิริยา วาจา ท่าทางที่ชุกแสดงให้ผู้อ่านได้พบ และสัญลักษณ์ที่ปรากฏจากความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านที่มีต่อชุก ซึ่งอาจจะเป็นวลี ข้อความ หรือประโยค ที่กล่าวถึงชุกหรือเป็นวลี ข้อความ หรือประโยค ที่ผู้แต่งบรรยายให้แก่ชุก ผู้แต่งได้ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุก

โดยเริ่มจากลักษณะภายนอกที่พบเห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนที่สุด คือ ชุกเป็นชายแก่ที่มีรูปร่างอัปลักษณ์อันเป็นลักษณะบุรุษไทย 18 ประการ รูปร่างโดยรวมแล้วคล้ายผีปีศาจ ไม่เหมือนคน ต่อมาผู้แต่งได้ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุกในเรื่องของลักษณะนิสัย ทำให้ชุกมีพฤติกรรมที่ชั่วช้าเลวทราม เป็นคนพาล ชีโมโห เกียจคร้าน ไม่มีความ

เมตตาปราณี ซ้ำลดกลัวตาย ไม่มีความรู้ บาปหนา ชอบชอทาน มักพูดคำหยาบ โทกหลอกลวง และพูดเพื่อให้ได้สิ่งของที่ตนต้องการ มัวเมาด้วยตัณหากามราคะ ชอบหญิงสาวอายุน้อยและมีจิตใจอาฆาตมาดร้าย นอกจากนี้ ผู้แต่งได้ประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุกชก โดยผ่านความรู้สึก ทั้งที่เกิดจากการใส่ความรู้สึกของผู้แต่งลงไปในเรื่องและทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกขึ้นเองว่า ชุกชกพราหมณ์มีฐานะยากจน เป็นกาลกิณีและเสียดจำญไรแก่ผู้พบเห็น ดูแล้วน่าเกลียดน่ากลัว โดยรวมแล้ว การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ทำให้ตัวละครชุกชก เป็นบุคคลที่ชั่วช้า มีลักษณะเหมือนผีปิศาจ อีกทั้งยังเป็นเสียดจำญไรแก่ผู้พบเห็นด้วย

จากการศึกษากระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ชุกชกนั้น พบว่า กระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้กับตัวละครชุกชกนั้น ถูกสร้างและถ่ายทอดผ่านเนื้อหาของตัวชุกชกเอง โดยเกิดจากการที่ผู้แต่งได้ประกอบสร้างขึ้น และเกิดจากการที่ผู้อ่านอ่านแล้วเกิดความรู้สึกนึกคิดจึงได้เกิดการจินตนาการสร้างภาพให้กับตัวละครชุกชก ดังนี้

1. กระบวนการสร้างความเป็นอื่นจากมนุษย์โดยทั่วไป

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นจากมนุษย์โดยทั่วไป เป็นกระบวนการที่เพิ่มหรือกำหนดอัตลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุกชก ให้มีความผิดแผกแตกต่างไปจากมนุษย์โดยทั่วไป ซึ่งปรากฏ 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านรูปร่าง

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านรูปลักษณ์ภายนอกของตัวละครชุกชกนั้น ปรากฏขึ้นในรูปร่างของตัวละครชุกชกที่ถูกประกอบสร้างให้มีลักษณะอัปลักษณ์ จึงทำให้เห็นได้ว่า ผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครชุกชกมีลักษณะอัปลักษณ์ น่าเกลียดน่ากลัว โดยมีรูปร่างลักษณะที่แตกต่างจากคนปกติโดยทั่วไป ซึ่งมหาชาติเวสสันดรชาดกทั้งสามสำนวน ปรากฏความอัปลักษณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครชุกชกเช่นเดียวกัน

1.2 ด้านอุปนิสัย

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านอุปนิสัย ตัวละครชุกชกได้ถูกกำหนดให้มีลักษณะพฤติกรรมที่แตกต่างจากคนปกติทั่วไป โดยมีนิสัยชอบขอ มัวเมากามราคะ และเกียจคร้าน จึงเห็นได้ว่า กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านอุปนิสัยนั้น ผู้แต่งได้ทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดหรือภาพจำว่า ตัวละครชุกชกนั้นมีอุปนิสัยที่เลวร้าย ต่างจากคนปกติโดยทั่วไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ชุกชกถูกเบียดขับให้เป็นบุคคลชายขอบของสังคม

2. กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านเชื้อชาติ (เผ่าพันธุ์)

กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านเชื้อชาตินั้น เป็นกระบวนการที่เพิ่มหรือกำหนดอัตลักษณ์ให้แก่ตัวละครชุกชก ให้มีความผิดแผกแตกต่างไปจากเชื้อชาติตระกูลทั่วไป โดยกำหนด

ซุชกเป็นคนต่ำช้า จะเห็นได้ว่าผู้แต่งได้กำหนดอัตลักษณ์ให้ซุชกมีความประพฤติที่แตกต่างจากเชื้อชาติของตนเอง โดยการประกอบสร้างให้ซุชกนั้นประพฤติในเรื่องที่ต่ำช้า ไม่เหมาะสมที่จะอยู่ครองเรือนร่วมกับคนอื่นได้

3. กระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านวรรณะพราหมณ์

ผู้แต่งได้กำหนดให้ซุชกพราหมณ์อยู่ในวรรณะชั้นสูง กล่าวคือ วรรณะพราหมณ์เป็นวรรณะของนักบวชในศาสนาฮินดู มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องพิธีกรรมและศาสนกิจ โดยเป็นผู้ศึกษาเกี่ยวพระพรหม ผู้สืบทอดคัมภีร์พระเวท เป็นสื่อกลางระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า และเป็นผู้ประกอบพิธีกรรมให้กับบุคคลทุกวรรณะ รวมไปถึงการวางตัวของวรรณะพราหมณ์ ซึ่งต้องประพฤติตนเป็นคนดีตามหลักปฏิบัติของศาสนาพราหมณ์ ฉลาดใฝ่เรียนรู้ ขยันทำงาน ทำตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม และแสวงหาหลักธรรม รวมไปถึงอุปนิสัยที่พราหมณ์ปฏิบัติ โดยเป็นบุคคลที่มีความเมตตาากรุณา เพื่อแม่แก่ผู้ยากไร้ วาจาคำพูดไพเราะ น่าฟัง เป็นผู้รู้จักกาลเทศะ เป็นผู้ข้อย่างประเสริฐ จิตใจมีแต่เรื่องกุศลบุญ ปฏิบัติตามหลักธรรมที่ได้ร่ำเรียนมา ปราศจากโลภ โกรธ หลง มองแล้วน่าเลื่อมใสศรัทธา หากแต่ผู้แต่งได้กำหนดอัตลักษณ์ให้ซุชกพราหมณ์นั้นแตกต่างจากพราหมณ์ในวรรณะเดียวกัน คือ ด้านการวางตน ผู้แต่งได้กำหนดให้ตัวละครซุชก เป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมและความประพฤติที่ไม่น่าเลื่อมใสศรัทธาเฉกเช่นพราหมณ์โดยทั่วไป

ดังนั้น กระบวนการสร้างความเป็นอื่นที่เกิดขึ้นกับตัวละครซุชกในมหาชาติเวสสันดรชาดกถ้านานทั้งสามสำนวนนั้น ปรากฏเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเหมือนกันทั้งสามสำนวน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ได้ถูกผลิตขึ้น เพื่อสะท้อนความคิดทางด้านความเชื่อ มีการผลิตซ้ำ ตอกย้ำ และกำหนดกระบวนการดังกล่าวให้สืบทอดผ่านวรรณกรรมมหาชาติเวสสันดรชาดกถ้านานมาจนถึงปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา พบว่า การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครซุชกนั้นเกิดจากสัญลักษณ์ 3 ลักษณะ คือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากรูปลักษณ์ภายนอก ที่หมายถึง รูปร่างลักษณะภายนอกของซุชก ที่มีรูปร่างลักษณะอันอัปลักษณ์ ต่อมาคือ สัญลักษณ์ที่ปรากฏจากพฤติกรรม หมายถึง กิริยา วาจา ท่าทางก้าวร้าว โหดร้ายทารุณ ซึ่งซุชกแสดงให้เห็นผู้อ่านได้พบ และสัญลักษณ์ที่ปรากฏจากความรู้สึก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านที่มีต่อซุชก ซึ่งอาจจะเป็นวลี ข้อความ หรือประโยค ที่กล่าวถึงซุชก ทำให้ตัวละครซุชกเป็นบุคคลที่ชั่วช้า มีลักษณะเป็นผีปีศาจน่ากลัว ดูแล้วไม่ชื่นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นเสนียดจัญไรแก่ผู้พบเห็นหรืออยู่ใกล้เคียง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ชูชกมีรูปร่างลักษณะอัปลักษณ์นั้นอาจเกิดจากความผิดปกติของร่างกาย หรือมีโรคประจำตัว ส่วนลักษณะทางพฤติกรรมที่ทำให้ชูชกมีนิสัยมีวาจากร้าว โหดร้ายทารุณ และมีนิสัยชั่วช้า นั้น อาจเกิดจากการที่ชูชกไม่มีความรู้ ไม่มีโอกาสได้ศึกษาวิชาจากสำนักใด ๆ จึงทำให้ชูชกไม่ได้ขัดเกลาสติปัญญา จึงถูกผู้อื่นกล่าวหาว่าเป็นคนไม่มีปัญญา และอีกประการหนึ่ง คือ ความอัปลักษณ์ทางด้านร่างกายของชูชก จึงอาจเป็นสิ่งผลักดันทำให้ชูชกอยากมี อยากได้ หรือโดดเด่นกว่าคนอื่น เช่น การมีภรรยาเด็ก ความสวยงามและความต้องการมีทรัพย์สินสมบัติ ดังที่ทฤษฎีบุคลิกภาพของแอดเลอร์ (Adler's Personality Theory) ซึ่งอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) เรียกว่า จิตวิทยาปัจเจกชน (Individual Psychology) เชื่อในอิทธิพลของสังคมที่ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของบุคคลจะเป็นอย่างไรนั้น มักถูกกำหนดโดยสังคมรอบตัว เช่น เศรษฐกิจ การเมือง ประเพณีวัฒนธรรม วิธีการเลี้ยงดูบุตร และอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) มีความเชื่อว่า บุคคลโดยพื้นฐานแล้วถูกจูงใจโดยปมด้อย บุคคลบางคนมีความรู้สึกที่เป็นปมด้อย เมื่อมีร่างกายพิการ และมีความต้องการที่จะชดเชยปมด้อยเหล่านั้น ความรู้สึกที่ตนเองมีปมด้อย ทำให้เกิดแรงขับที่เรียกว่า ปมเด่น เป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีสิ่งมาทดแทนในสิ่งที่ขาดหาย และอัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) ยังมีความเชื่อว่า ความรู้สึกของตนเอง จะแสดงบทบาทที่สำคัญในการสร้างรูปแบบของบุคลิกภาพ การรู้จักสร้างตนเอง และบุคลิกภาพแบบที่รู้จักตนเองที่ก่อให้เกิดความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งหลาย และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ เพราะว่าศักยภาพนี้เป็นลักษณะพิเศษที่มีอยู่ในแต่ละบุคคล (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539, หน้า 59) แต่ทั้งนี้ ทุกสิ่งที่เกิดขึ้นกับชูชกนั้นเกิดจากการที่ผู้แต่งได้สร้างหน้าที่ให้ชูชกมีลักษณะดังที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อต้องการให้ชูชกเป็นคู่ตรงข้ามกับพระเวสสันดร และให้ชูชกได้ทำหน้าที่เป็นตัวละครเสริมที่ทำให้พระเวสสันดรมีความโดดเด่นและความยิ่งใหญ่ในการทำทานบารมีได้อย่างชัดเจน ไม่เพียงแต่ชาติที่เป็นชูชกเท่านั้น ชาติที่เป็นพระเทวทัต ซึ่งเป็นชาติสุดท้ายของชูชก ก็ต้องทำหน้าที่เป็นตัวเสริมให้กับพระพุทธเจ้า เพื่อให้ได้บรรลุพระอรหันต์ ได้ถึงซึ่งนิพพาน และจากการสร้างสัญญาให้กับชูชกนั้น จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์การบูชาชูชก โดยมีการนำคุณลักษณะบางประการมาเป็นจุดขายหรือลักษณะเด่นให้แก่ชูชก เช่น คุณลักษณะในด้านการขอ จึงทำให้มีความเชื่อที่ว่า หากใครบูชาชูชก เมื่อขอสิ่งใดก็จะสมปรารถนา มีคนรักและเมตตา ต่อมาเป็นลักษณะในด้านการมีกินมีใช้ ซึ่งได้นำมาจากการลักษณะของชูชกที่มีกินมีใช้จนต้องแตกตาย โดยรวมแล้วแสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่ง ร่ำรวย มีกินมีใช้ไม่หมด จึงแสดงให้เห็นว่า เมื่อบูชาชกแล้วจะทำให้เป็นคนมั่งคั่ง ร่ำรวย มีกินมีใช้ไม่หมด ดังนั้น จึงทำให้เห็นการดึงอุปมาคุณลักษณะบางประการของชูชกมาใช้จากตัวละครที่เป็นคนเลว โง่ ที่ม

ไม่มีความเมตตาเอ็นดูสงสาร จน ขอบขอราน ชี้แจง และถูกมองว่าไม่ใช่มนุษย์ กลายมาเป็นเทพเจ้า เกิดเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เรียกว่า การบูชาเทพชุก

ส่วนการศึกษากระบวนการสร้างความเป็นอื่นให้แก่ตัวละครชุกนั้น พบว่า เกิดจากกระบวนการสร้างความเป็นอื่นในเรื่องของเชื้อชาติ ที่ผู้แต่งกำหนดให้วงศ์ตระกูลของชุกเป็นตระกูลที่ต่ำช้า ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านวรรณะพราหมณ์ที่แม่จะให้ชุกดำรงสถานะเป็นพราหมณ์ ซึ่งเป็นวรรณะที่อยู่สูงที่สุด แต่ในวรรณะพราหมณ์เองก็มีการแบ่งแยกชนชั้นภายในวรรณะด้วยเช่นกัน จึงทำให้ชุกอยู่ในวรรณะพราหมณ์ชั้นล่างสุด มีหน้าที่ขอรานเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของตนเองและครอบครัว นอกจากนี้แล้ว ชุกยังถูกทำให้กลายเป็นอื่นในด้านสติปัญญา ซึ่งผู้แต่งได้กำหนดให้ชุกเป็นผู้ไม่มีปัญญา ซึ่งขัดแย้งกับสถานภาพความเป็นพราหมณ์ ที่ตามปกติต้องมีความรู้ความสามารถ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในด้านศาสนาให้แก่ผู้คนที่นับถือ แต่ชุกกลับไม่ได้เป็นเช่นนั้น เมื่อชุกเป็นบุคคลไม่มีความรู้ความสามารถ ก็เท่ากับว่าชุกไม่สามารถทำหน้าที่ของพราหมณ์ คือ การเผยแผ่และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจในด้านศาสนาให้แก่ผู้คนที่นับถือได้ แม้กระทั่งในเรื่องทางด้านศาสนาเอง ชุกก็เป็นคนไม่มีความรู้ด้วย เมื่อไม่ได้เรียนรู้และขัดเกลา จึงทำให้ชุกเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมหยาบกระด้าง มีจิตใจชั่วช้า ไม่รู้ผิดรู้ถูก รู้เพียงแต่ว่าจะเลี้ยงชีพและสนองความอยากของตนได้อย่างไร ด้วยเหตุนี้ ชุกจึงกลายเป็นบุคคลไม่ดีในสายตาของผู้ที่พบเห็น ส่วนกระบวนการสร้างความเป็นอื่นในเรื่องรูปลักษณ์นั้น ชุกถูกประกอบสร้างให้มีรูปร่างอัปลักษณ์ ดูน่าเกลียดน่ากลัว ซึ่งความอัปลักษณ์ทางรูปร่างของชุกนั้น เกิดจากความพิการและอาการป่วยซึ่งไม่มีทางรักษา จึงทำให้ชุกมีรูปร่างไม่ปกติเหมือนคนทั่วไป ส่งผลให้เกิดกระบวนการสร้างความเป็นอื่นด้านความรู้สึก ซึ่งความรู้สึกที่เกิดขึ้นเหล่านี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้แต่งได้ใส่ความรู้สึกของตนเองลงไปในเรื่อง และเกิดจากความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านที่ได้จินตนาการตามเนื้อเรื่อง จะเห็นได้ว่ากระบวนการสร้างความเป็นอื่น ด้านความรู้สึกนั้นผู้แต่งได้ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าตัวละครชุก ไม่ใช่คนปกติโดยทั่วไปซึ่งเปรียบได้ว่า ชุกถูกเบียดขับให้เป็นบุคคลชายขอบด้วยลักษณะดังที่กล่าวมา ซึ่งหากพิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้ว ทำให้พบถึงการสร้างความเป็นอื่นที่เกิดจากนักบวชในศาสนาพุทธ ใช้วรรณกรรมทางพุทธศาสนาเป็นอำนาจในการกดขี่นักบวชในศาสนาพราหมณ์ ทำให้ศาสนาพราหมณ์ดูต่ำต้อย และเชิดชู ส่งเสริม ให้ศาสนาพุทธมีความโดดเด่น จนกระทั่งเบียดขับให้ศาสนาพราหมณ์ออกจากพื้นที่ที่มีศาสนาพุทธอยู่ โดยให้ชุกเป็นตัวแทนด้านศาสนาพราหมณ์ หากจะกล่าวว่าชุกนั้นเป็นคนไม่มีความรู้ทางด้านศาสนาตามที่วรรณกรรมมหาชาติเวสสันดรชาดกได้กล่าวถึงนั้น แต่ในวรรณกรรมนี้ได้ปรากฏร่องรอยว่าชุกเป็นคนมีความรู้ ดังข้อความที่ว่า “เหตุว่าเถาชุกกะนั้นนาหุ่มมักปูชಾಯันต์” (พระครูอดุลสีกิตติ์, 2558,

หน้า 143) แปลว่า ชูชกมักจะบูชาัญญ ซึ่งยันต์ที่ปรากฏในข้อความข้างต้นนั้น หมายถึง พิธีกรรม การบูชาัญญในศาสนาพราหมณ์ จึงกล่าวได้ว่า ชูชกเองก็เป็นคนมีความรู้ความสามารถในด้าน ศาสนพิธีกรรมของศาสนาพราหมณ์ด้วยเช่นกัน หรือแม้กระทั่งการดูฤกษ์ด้านเชื้อชาติของชูชก ว่า เป็นคนต่ำต้อย ยากจน แต่วรรณกรรมมหาชาติเวสสันดรชาดกนี้ได้ปรากฏร่องรอยบางประการ ดังข้อความที่ว่า “เถาลาวเกลา” (อุตม รุ่งเรืองศรี และคณะ, 2545, หน้า 206) คำว่า ลาวเกลา หมายถึง ผู้ดีมีเชื้อสาย จึงกล่าวได้ว่า เชื้อชาติของชูชกนั้นเป็นคนมีเชื้อสายมาก่อน แต่กลับถูก สร้างให้เป็นคนต่ำช้า ดังที่ในวรรณกรรมมหาชาติเวสสันดรชาดกได้กล่าวไว้ และจากการที่ผู้แต่ง ได้สร้างให้ตัวละครชูชกเป็นตัวตลกในเรื่อง อาจเป็นการสร้างความตลกร้ายให้แก่ชูชก โดยอาศัย อำนาจด้านวรรณกรรมที่ผู้แต่ง คือ นักบวชในศาสนาพุทธ พยายามเขียนตามทัศนะความคิด ของตน เพื่อมอบให้แก่ต่างศาสนาซึ่ง ข้อมูลเหล่านี้ก็กลับเป็นการสมทบแนวความคิดที่ว่าด้วย เรื่องของการเผยแผ่ศาสนา โดยต้องการผลลัพธ์กลับมา คือ ความศรัทธาและการยอมรับจาก ประชาชนทั่วไทย จึงต้องมีการเชิดชูบูชาศาสนาของตนเองให้เด่นดีและใช้อำนาจทางวรรณกรรม ที่ตนเองเขียนอยู่ฝ่ายเดียวเบียดขับให้ต่างศาสนากลายเป็นฝั่งตรงข้ามกลายเป็นอื่นและกลายเป็น “คนชายขอบ” ในที่สุด

ดังนั้น สัญญาที่ผู้แต่งประกอบสร้างให้แก่ตัวละครชูชกนั้น ทำให้ชูชกเปรียบเหมือน ผีปิศาจที่ไม่ใช่คน จนนำไปสู่กระบวนการสร้างความเป็นอื่น โดยการที่ชูชกถูกเบียดขับให้กลายเป็น บุคคลชายขอบในด้านวรรณะพราหมณ์ และบุคคลชายขอบในด้านของสังคมที่ไม่มีใครต้องการ ถึงแม้ตายไปแล้ว ซากศพของชูชกเองผู้คนยังคิดว่าเป็นกาลกิณี ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบ จะพบว่า สามารถแยกได้ 2 ประเด็น โดยประเด็นแรกกล่าวถึงการใช้แนวคิดคู่ตรงข้ามกับ ตัวละครชูชก ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ พระสมหมาย ปวโร (ดิตะปัน) (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมมหาเวสสันดรชาดก: กรณีศึกษาชูชกกัณฑ์ในคัมภีร์ไบลาน อักษรขอม ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวความคิด และวิเคราะห์เรื่องมหาเวสสันดร ชาดก กัณฑ์ชูชก ไบลานอักษรขอม ผลการวิจัย พบว่า บุคลิกและลักษณะของชูชก เป็นชาวบ้าน พราหมณ์ชื่อ ทุนนวิญฐะ ในกาลิงครรัฐ มีบิดานามว่า โตลกพราหมณ์ มารดานามว่า นางจันที่ พราหมณ์ เมื่อบิดามารดาตายหมดแล้วจึงค่อยได้ดี อาศัยอยู่กับลุงป่าที่หมู่บ้านทุนนวิญฐ ได้นางอมิตตาเป็นภรรยา บุคลิกภายนอกของชูชก หมายถึง กิริยามารยาทของชูชกที่แสดงออก กวีพรรณนาถึงรูปร่างลักษณะของชูชกไว้เพียงสั้น ๆ ว่า ชูชกนั้นเป็นพราหมณ์บุรุษไทย 18 ประการ เช่น พลงกปาโท มีเท้าคดคู้ หรือตีนเกตุินทาง อทุชนโข มีเล็บเน่าครึ่งเล็บเป็นต้นกล่าวถึงรูปร่าง ชูชกว่า เป็นเฒ่าชรามีลักษณะบุรุษไทยแล้ว อีกทั้งยังมีความพิกลพิการ น่าเกลียดน่ากลัว น่าขยะแขยง และน่าสมเพช พฤติกรรมภายนอก หมายถึง การเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับ

บุคลิกลักษณะการพูดจาและความคิดอ่าน ผู้แต่งได้แต่งเติมให้บุคลิกซุกซกมีพฤติกรรมที่แตกต่างไปที่เคยเห็นเคยอ่านในกัณฑ์ซุกซก เช่น มีลักษณะเป็นคนเจ้าชู้ เจ้าปัญญา ไฉฉวยดี และตลกขบขัน ซึ่งตรงข้ามกับพระเวสสันดร ที่เปรียบเสมือนสมมติเทพลงมาจุติ มีลักษณะรูปร่างงดงาม และมีพฤติกรรมน่าเลื่อมใสศรัทธาแก่ชาวเมืองผู้นับถือ รวมไปถึงการวิเคราะห์ในแง่ของหลักธรรมการปกครอง วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรมประเพณี และค่านิยมที่มีในยุคพุทธศักราช 2462 ความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยนั้นอย่างเรียบง่าย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือในยามทุกข์ยากลำบากไม่เห็นแก่ตัว มีอาชีพการทำเกษตรกรรมตามเศรษฐกิจที่พอเพียง อาชีพที่ได้รับคามนิยมมากก็คือ การได้เข้ารับราชการอยู่ในวัง การแต่งกายก็ยั้งนุ่งผ้าถุงโจงกระเบน เครื่องประดับโฉมความงามก็อาศัยธรรมชาติ เช่น ขมิ้น เป็นต้น คติความเชื่อไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ เชื้อฤกษ์ยาม เชื้อหลักการทางศาสนาพุทธ คือ บาบ บุญ คุณโทษ มีความละเอียดซื่อ กลัวบาป มีความกตัญญูกตเวที เคารพในพระพุทธรูปศาสนาอย่างสูง สว่างงานวิจัยเรื่อง มหาชาติฉบับเมืองเพชรบุรี กัณฑ์ซุกซก: การศึกษาเชิงวิเคราะห์ ของ สมาน โช๊ะเหม (2528) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวรรณกรรมชาติกเรื่องมหาชาติฉบับเมืองเพชรบุรี กัณฑ์ซุกซก ซึ่งเป็นวรรณกรรมท้องถิ่นของเมืองเพชรบุรี ผลการวิจัย พบว่าการวิเคราะห์มหาชาติฉบับเมืองเพชรบุรี กัณฑ์ซุกซก ในเชิงสังคมแสดงให้เห็นถึง ค่านิยม ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของชาวบ้านเมืองเพชรบุรี ว่าเกิดจากการผสมผสานระหว่าง พุทธศาสน์ ไสยศาสตร์ และโหราศาสตร์ ที่บอกว่าพระมหากษัตริย์เปรียบเสมือนเทวลงมาเกิดเพียบพร้อมด้วยอำนาจ วาสนา และบารมี และยังพบอีกว่า รูปแบบของคำประพันธ์ในมหาชาติฉบับเมืองเพชรบุรี กัณฑ์ซุกซก นั้น มีลักษณะเป็นร้อยยาว หรือกลอนเทศน์เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มีกลอนแบบพื้นบ้านแทรกอยู่เป็นอันมาก ส่วนนวนโวหารโลดโผน และสะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ด้วย ซึ่งผลงานทั้งสองนี้มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ การวิเคราะห์ตัววรรณกรรมมหาชาติกัณฑ์ซุกซกนั้น ได้ปรากฏลักษณะการประพันธ์ รวมถึงกลวิธีในการแต่ง และสอดแทรกความเชื่อลงไปในวรรณกรรมเรื่องมหาชาติกัณฑ์ซุกซก อีกทั้งผลการศึกษาทั้งสองนี้ ยังปรากฏคุณลักษณะ พฤติกรรม และความเชื่อของตัวละครซุกซก และลักษณะที่เป็นคู่ตรงข้ามกับพระเวสสันดรอีกด้วย แต่ที่แตกต่างกันนั้น เนื่องจากพระสมหมาย ปวโร (ติตะปัน) ได้วิเคราะห์วรรณกรรมที่มีตัวบทภาษาเป็นอักษรขอม และผลงานของ สมาน โช๊ะเหม ได้วิเคราะห์วรรณกรรมที่มีตัวบทภาษาเป็นอักษรไทยอยุธยาโบราณ ทำให้เห็นข้อแตกต่างที่ชัดเจน คือ เรื่องขนบธรรมเนียมของแต่ละพื้นที่ที่ผู้แต่งได้สอดแทรกตามสภาพสังคมนั้นเข้าไปด้วย ซึ่งหากกล่าวถึงการวิเคราะห์และการสอดแทรกสภาพสังคมจะสอดคล้องกับภาพสะท้อนวิถีชีวิตตอนซุกซก ในงานจิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น: กรณีศึกษาวัดสุวรรณารามและวัด-

ดาวดึงษารามกรุงเทพมหานคร ของ ชนิษฐา แสงทอง (2553) ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในสมัยนั้น โดยการสืบทอดผ่านความเชื่อของจิตรกร ซึ่งจิตรกรได้วาดภาพเหล่านั้นตามความเชื่อของตนเองที่ได้รับการสืบทอดมาแต่ละยุคแต่ละสมัย อีกทั้งยังทำมองเห็นได้ชัดถึงสังคมที่จิตรกรนั้นร่วมสมัยด้วย จากที่กล่าวมาทำให้เห็นข้อแตกต่างได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องขนบธรรมเนียม ซึ่งเป็นไปตามสภาพสังคม โดยจะเห็นได้จากการที่ผู้แต่งได้นำมากล่าวหรือสอดแทรกไว้ในงานวรรณกรรมได้อย่างลงตัว และมีคุณค่าควรแก่การศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. แนวทางการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้แนวคิดนี้วิเคราะห์วรรณกรรมมหาชาติเวสสันดรชาดกที่ได้รับการยอมรับทางวิชาการให้ทั่วภูมิภาคของประเทศไทยเพื่อเปรียบเทียบแนวคิดและความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคมของแต่ละภูมิภาค
2. แนวทางการวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้แนวคิดนี้วิเคราะห์วรรณกรรมมหาชาติเวสสันดรชาดกที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาบริบทแต่ละพื้นที่ที่ปรากฏในวรรณกรรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2543). **สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชนิษฐา แสงทอง. (2523). **ภาพสะท้อนวิถีชีวิต ตอนซุกก ในงานจิตรกรรมสมัยรัตนโกสินทร์
ตอนต้น :กรณีศึกษาวัดสุวรรณารามและวัดดาวดึงษาราม กรุงเทพมหานคร.**
วิทยานิพนธ์ ศศ.ด., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2508).
ประชุมศิลาจารึก ภาคที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- จอห์นพอล วตินสุนทร. (2556). ภาพกว้างทางทฤษฎีบนการสื่อสารเชิงซ้อนในสังคมอาเซียน.
**วารสารวิชาการ Veridian E-Journal บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์, 6(3), 1.**
- เจือ สตะเวทิน. (2506). **วรรณคดีพุทธศาสนา.** กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2551). **การเมืองวิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม (Binary Opposition).**
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร.
- ณพอร รพีพัฒน์. (2547). **เมื่อดอกไม้หายไปไหน: การสร้างความเป็นอื่น
และกระบวนการปรับตัวของเด็กต่างชาติที่ถูกทำร้าย.** วิทยานิพนธ์ สด.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ทศพร มณีศรีขำ. (2545). **การสร้างความเป็นอื่นให้กับเกย์.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นคร ปรังฤทธิ. (2546). **การศึกษาวิเคราะห์การเทศน์แบบปฏิภาณที่มีลักษณะซับซ้อน
ของพระสงฆ์จังหวัดเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ด., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นงนภัส ศรีสงคราม. (2547). **การสื่อสารทางวัฒนธรรมด้านอัตลักษณ์และสัญญาวิทยาของ
ชาวไทยไซ่งในหมู่บ้านดอนเตาอิฐจังหวัดกาญจนบุรี.** วิทยานิพนธ์ นศ.ด.,
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- บุญทัน คนใจบุญ. (2544). **การศึกษาพุทธปรัชญาในพฤติกรรมของตัวละครหลัก
และตัวละครเสริมในมหาเวสสันดรชาดก.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- เบรอน แอนโทนี เคอดิน. (2549). **Semiotics and Visual Representation**. (เถกิง พัฒโนภาส, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (ต้นฉบับภาษาอังกฤษ พิมพ์ ค.ศ. 2006).
- ประคอง นิมมานเหมินท์. (2526). **มหาชาติลานนา: การศึกษาในฐานะที่เป็นวรรณคดีท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประคอง นิมมานเหมินท์ และทรงศักดิ์ ปรากฏวัฒนากุล. (2521). **ลานนาไทยคดี ว่าด้วยประวัติศาสตร์และวรรณคดี**. เชียงใหม่: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- เปลื้อง ณ นคร. (ม.ป.ป.). **พจนานุกรม**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พงศ์กฤษฏ์ พลเลิศ. (2544). **การสื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ในสินค้าท่องเที่ยวชาวเขา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- พระครูอดุลสีลกิตติ. (2558). **มหาชาติเวสสันดรชาดกล้านนา ฉบับฎีกาคำ**. เชียงใหม่: ธีรวิมล.
- พระสมหมาย ปวโร (ดีตะปัน). (2556). **การศึกษาวิเคราะห์ วรรณกรรมมหาเวสสันดรชาดก: กรณีศึกษาชุมชนกัณฑ์ในคัมภีร์ใบลาน อักษรขอม**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระอนุเทพ ชันติพิโล (สุขศรี). (2557). **การศึกษาวิเคราะห์ปรากฏการณ์การบูชาชุมชนในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ฟู อุตตลิว). (2516). **มหาชาติภาคพายัพ ส่วนวนเอกร ฉบับสร้อยสังกร**. เชียงใหม่: พระสิงห์.
- พิสิฐ โคตรสุโพธิ์. (2555). **การถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรมภูมิปัญญาล้านนาสู่สังคม โดยผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทรพงศ์ พิณงาม, บารณี บุญทรง, ประจักษ์ สายแสง และวดิน ปัญญาภูตระกูล. (2555). **ลักษณะรูปสัญลักษณ์ในเครื่องรางนำโชคด้านการค้าของผู้ประกอบการค้าบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงตอนบน**. *วารสารช่อพะยอม*, 23(1), 35–48.
- ภัทรานิษฐ์ ทิพย์สุมาลัย. (2557). **การวิเคราะห์วัฒนธรรมประดิษฐ์และการสื่ออัตลักษณ์ กรณีศึกษา อุตสาหกรรมสปาล้านนา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- มิ่งมนัสชน จังหาร. (2560). **ความเป็นชายขอบและการสร้างความเป็นอื่นของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- รักจิต มั่นพลศรี. (2545). **การใช้สัญลักษณ์ในภาพยนตร์โฆษณาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554**. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนา.
- เลิศฤทธิ์ ใหม่ประเทศ. (2552). **การวิเคราะห์สัญลักษณ์ของหมู่บ้านมั่งคั่งอยู่ปยุเพื่อการออกแบบเว็บไซต์ส่งเสริมการท่องเที่ยว**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วรวิทย์ ไชยทอง. (2557). **ปัญหาของการเมืองแบบวิธีคิดคู่ตรงข้าม**. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://armworawit.wordpress.com/2014/06/20/> จากสแตตัส-สมชัย-ถึง-การเรียนรู้/.
- วัชรกร รัตนกิจ. (2552). **พระเครื่อง: การสื่อสารกับการบริโภคเชิงสัญลักษณ์**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วัชรินทร์ แก่นจันทร์. (2555). **วาทกรรมความเป็นอื่นในวรรณกรรมล้านนา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วันชัย พลเมืองดี. (2560). **พจนานุกรมล้านนา-ไทย**. เชียงใหม่: ซี เอ็ม กราฟิก กรุป.
- สภารัตน์ ฟองมาศ. (2543). **ความเข้าใจของผู้รับสารต่อการสร้างสัญลักษณ์ผ่านภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่: กรณีศึกษาयाสีฟันใกล้เคียง**. วิทยานิพนธ์ นศ.ม., มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- สมาน โช๊ะเหม. (2528). **มหาชาติฉบับเมืองเพชรบุรี กัณฑ์ชูชก: การศึกษาเชิงวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สมเกียรติ ตั้งนโม. (2559). **สื่อและสังคม Media and Society**. สืบค้นเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <http://v.1.midnightuniv.org/midnight2545/newpage16.html>.
- สุทธิลักษณ์ สวรรยาวิสุทธิ. (2555). **การใช้สัญลักษณ์ในสื่อสิ่งพิมพ์โฆษณาผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนัก**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- สุเมธ ยอดแก้ว. (2554). **การวิเคราะห์มายาคติและสัญญาของฉลากประหยัดไฟเบอร์ 5.**
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุริยา รัตนกุล. (2544). **อรรถศาสตร์เบื้องต้น.** นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุริยา สมุทคุปดี, พัฒนา กิติอาษา, ศิลปกิจ ตี๋ขันติกุล และจันทนา สุระพินิจ. (2540). **วิธีคิดของ
คนไทย: พิธีกรรมช่วงผีพ่อนของลาวขาวเจ้า จังหวัดนครราชสีมา.** นครราชสีมา:
สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อภิญา เพ็ญฟูสกุล. (2546). **อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด.** กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อภิญาวัฒน์ โพธิ์สาน. (2561). **แนวคิดคู่ตรงข้ามในนิมิตวรรคแห่งอรรถกถาธรรมบท.**
วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์, 5(3), 1-2.
- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. (2539). **พจนานุกรมศัพท์ล้านนา เฉพาะคำที่ปรากฏในใบลาน.**
กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.
- อัจฉรา ปันทรานวงศ์. (2550). **มายาคติและอุดมการณ์ในโฆษณาหาเสียงเลือกตั้ง
ของพรรคไทยรักไทยในการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548:
การวิเคราะห์ด้วยวิธีสัญวิทยา.** วิทยานิพนธ์ ว.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ.
- อภาพรรณ สายยศ. (2548). **การวิเคราะห์เชิงสัญญาของภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ประเภทเบียร์.** วิทยานิพนธ์ นศ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,
นนทบุรี.
- อ็อกเต็น แอนด์ ริชาร์ด. (1923). **The Meaning of Meaning. Mariner Books**
(พิมพ์ครั้งที่ 2). (สุริยา รัตนกุล, ผู้แปล). นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา. (ต้นฉบับภาษาอังกฤษ
พิมพ์ ค.ศ. 1923)
- ออมสิน บุญเลิศ. (2551). **การต่อรองและปรับตัวของคนพลัดถิ่น: กรณีศึกษาชาวไทใหญ่
พลัดถิ่นในเมืองเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อุดม รุ่งเรืองศรี. (2547). **พจนานุกรมล้านนา - ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง.** เชียงใหม่: มิ่งเมือง.

อุดม รุ่งเรืองศรี, พระดิเรก วชิรญาโณ (อินจันทร์), สมหมาย เปรมจิตต์, ลีปิกร มาแก้ว
และพระครูสถิตจิตตสังวร. (2545). **เวสสันดรชาดก ฉบับไม้ไผ่แจ้เขียวแดง**.
เชียงใหม่: มิ่งเมือง.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ยุทธพงษ์ สุยะ
วัน เดือน ปี เกิด	23 มกราคม 2535
สถานที่เกิด	พะเยา
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 พธ.บ. (การสอนภาษาไทย), มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา, พะเยา
ที่อยู่ปัจจุบัน	208 หมู่ 10 ตำบลแม่ณาเรื่อ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000
ผลงานตีพิมพ์	ยุทธพงษ์ สุยะ, เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ และวรัญญา ยี่งยงค์ดี. (2564). การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ของตัวละครชุกใน มหากาพย์เวสสันดรชาดกล้านนา. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 8(1), 58-67.

